

MEDDELANDEN

FRÅN K. KOMMERSKOLLEGII AFDELNING FÖR

ARBETSSTATISTIK

1903

STOCKHOLM

P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1903-1911 Täckningsår: 1903:nr 1-1911:nr 12.

Efterföljare:

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning
för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967.

Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala
meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. 1903.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB)

urn:nbn:se:scb-medarb-1903

MEDDELANDEN

FRÅN K. KOMMERSKOLLEGII AFDELNING FÖR

ARBETSSTATISTIK

1903

STOCKHOLM

P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1903

INNEHÅLL.

Häft. 1.

	Sid.		Sid.
Förord	1.	Arbetsförmedling:	47.
Den officiella arbetsstatistiken i Sverige	3.	i Göteborg (nov. 1902—juni 1903)	49.
Kvinnors och minderårigas användande vid fabriker och inom bergshandteringen år 1901	28.	» Helsingborg (jan.—juni 1903)	54.
Yrkesinspektionen i Sverige under år 1902 (jämte sammandrag rörande minderåriga arbetare i industriellt yrke enligt till yrkesinspektionen ingångna registerböcker)	37.	» Köpenhamn (jan.—juni 1903)	55.
		» Kristiania (april—juni 1903)	56.
		» Tyskland (april—juni 1903)	58.
		Arbetsinställelser i Sverige under jan.—juni 1903	60.
		Arbetsinställelser i Danmark år 1901	75.
		Lifsmedelprisen å olika orter i Sverige under sommarmånaderna (juni—aug.) 1903	77.

Häft. 2.

	Sid.		Sid.
Öfversikt öfver de registrerade sjuk-kassornas verksamhet i Sverige år 1900	101.	Verksamheten vid offentliga arbetsförmedlingsanstalter under tredje kvartalet år 1903:	143.
Sjukkasceväsendet i Danmark	113.	i Helsingborg	143.
Arbetstiden för kvinnliga arbetare i fabriker och därmed jämförliga anläggningar i Preussen	119.	» Köpenhamn	143.
Arbetsförmedlingen i Stockholm	121.	» Göteborg	144.
Kristiania arbetsförmedlingsanstalt och dess verksamhet under år 1902	130.	» Kristiania	146.
Köpenhamns arbetsförmedlingsanstalt och dess verksamhet under år 1902	136.	» Tyskland	148.
Verksamheten vid Münchens kommunala arbetsförmedlingsanstalt under år 1902	141.	Arbetsförhållandena å olika orter i riket (enligt ombudens rapporter)	150.
		Arbetsinställelser i Sverige år 1903 (tredje kvartalet)	184.
		Bostadspriser å olika orter i riket år 1903	192.
		Lifsmedelpriser å olika orter i riket under september och oktober månader år 1903	201.

FÖRORD.

Enligt den plan, som blifvit fastställd för det arbetsstatistiska arbetets anordnande under innevarande år, skall arbetet afse *dels* åvägabringandet af en fortlöpande socialstatistik af mera allmän art, *dels* en särskild redogörelse för under året inträffade arbetsinställelser (strejker och lockouter) i riket och *dels* en specialundersökning af förhållandena vid tryckerier och därmed förenad handtering, och har i sammanhang därmed bestämts, att resultaten af arbetena skola offentliggöras, den allmänna delen i en kvartalsvis utkommande publikation, benämnd »Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik», och de särskilda större utredningarna i separata publikationer.

Sedan organisationsplanen blifvit fastställd, hafva arbetena å kommerskollegii nyinrättade afdelning för arbetsstatistik under sistlidna maj månad tagit sin början för genomförande af de afdelningens förelagda uppgifterna.

Hvad särskildt beträffar de uppgifter, som äro afsedda att publiceras i afdelningens »Meddelanden», lämnas rörande desamma en detaljerad redogörelse å sid. 22—23 i det följande. Såsom af ifrågavarande redogörelse framgår, har afsikten varit, att, sedan numera genom inrättandet af kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik en första grund blifvit lagd till en officiell svensk arbetsstatistik, ett försök borde göras att — efter föredöme af så godt som alla länder, hvarest arbetsstatistik blifvit inrättad — insamla, bearbeta och offentliggöra fortlöpande arbetsstatistiska uppgifter af allmän art, därvid hufvudvikten borde fästas vid utredandet af sådana frågor, som kunde vara af ej blott teoretisk utan äfven direkt praktisk betydelse och därigenom vara ägnade att blifva till gagn för vidare kretsar samt väcka ett allmännare intresse för sakens innebörd. De särskilda kommitterade, åt hvilka planens utarbetande varit anförtrödd, hafva dock uttryckligen frambållit, att under nuvarande skede af den arbetsstatistiska verksamhetens utveckling och i betraktande af den ringa arbetsstyrka, öfver hvilken

afdelningen med nu förefintliga medel kunde förfoga, endast ett mindre antal dylika frågor kunde till behandling upptagas, men kommitterade hafva det oaktadt ansett sig böra föreslå, att härutinnan gjordes åtminstone en början, hvilken, om ock anspråkslös till omfattningen, utan tvifvel skulle blifva till omedelbart gagn och till god ledning för det arbetsstatistiska arbetets framtida utveckling.

I afdelningens »Meddelanden» skola sålunda de till afdelningen från olika håll ingående uppgifter efter hand sammanfattas till sina väsentligaste resultat, och endast viktigare kategorier af dem skola efter vederbörlig genomarbetning för år eller möjligen längre tidsperioder offentliggöras i särskilda, regelbundet återkommande publikationer.

Då arbetet å afdelningen under innevarande år naturligt nog i främsta rummet haft afseende å verksamhetens organiserande och i öfrigt, som nämndt, först kunnat påbörjas under maj månad, hafva erforderliga primäruppgifter först under sommarmånaderna begynt inflyta. Till följd häraf kunna under innevarande år endast två nummer utkomma af afdelningens »Meddelanden». Med 1904 års ingång böra desamma dock kunna regelbundet utkomma, såsom i organisationsplanen förutsatts, med fyra häften årligen, nämligen under månaderna februari, maj, augusti och november.

I likhet med de officiella arbetsstatistiska tidskrifterna i utlandet skola afdelningens »Meddelanden» tillhandahållas allmänheten till lågt pris och åtgärder äfven i öfrigt vidtagas för deras spridande. Enligt kommerskollegii därom fattade beslut skall sålunda hvarje häfte (om c:a 60 sidor) betinga ett pris af 25 öre. Prenumeration kan ske i bokhandeln eller å postanstalt, och är prenumerationspriset (postarfvodet inberäknadt) för år 1903 — 2 häften — 50 öre, och för år 1904 — 4 häften — 1 krona. Föreningar eller andra, som direkt hos aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner, Stockholm, mot kontant likvid rekvirera ett större antal exemplar, erhålla rabatt.

Stockholm den 31 oktober 1903.

Kungl. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik.

Den officiella arbetsstatistiken i Sverige.

(Särskilda kommitterades utlåtande angående det arbetsstatistiska arbetets anordnande under år 1903.)

Till Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium.

Genom nådigt bref den 6 juni 1902 har Kungl. Maj:t, med förmålan att Riksdagen på det sätt bifallit det i sagda års statsverksproposition framställda förslag till arbetsstatistikens ordnande, att *dels* för det arbetsstatistiska arbetet hos kommerskollegium å ordinarie stat uppförts lön till en förste aktuarie och *dels* för detta arbetes anordnande å extra stat för år 1903 anvisats ett anslag af 15,000 kronor, anbefallt kommerskollegium att inkomma med underdånigt förslag i fråga om, bland annat, användningen af det för nyssnämnda arbetes utförande anvisade anslag. Efter att den 14 därpå följande november hafva till innehafvare af ofvanberörda förste aktuariebefattning utnämnt den dittillsvarande ledaren af de arbetsstatistiska undersökningarna, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 12 dec. 1902 därjämte funnit godt ej mindre bemyndiga kollegium anmoda högst fyra med arbetarförhållanden förtroagna män att jämte den förste aktuarie, som hade att leda det arbetsstatistiska arbetet, deltaga i uppgörandet af det förberedande förslag i ämnet, som borde inom kollegium utarbetas, än äfven meddela dessa kommitterade tillstånd att, där de så kunde pröfva tjänligt, tillkalla erforderligt antal arbetsgifvare och arbetare för att tillhandagå kommitterade med nödiga upplysningar.

I anledning häraf har kollegium tillkallat undertecknade Beckman, Ramström och Blomberg förutom ledamoten af Riksdagens första kammare, fabriksidkaren m. m. C. J. G. Swartz, äfvensom, då denne förklarar sig förhindrad mottaga kallelsen, undertecknad Alexanderson, att med undertecknad Elmquist deltaga i uppgörandet af omförmälda förberedande förslag; hvarjämte, enligt hvad nedan närmare förmäles, vid skilda tillfällen under arbetets fortgång på kallelse tillstädeskommit *dels* vissa arbetsgifvare, *dels* ock särskilda representanter för olika arbetarorganisationer.

Då undertecknade, till fullgörande af det oss lämnade uppdrag, gå att härmed afgifva förberedande förslag till det arbetsstatistiska arbetets anordnande under innevarande år, hafva vi — i enlighet med hvad kollegium förutsatt i sin underdåniga skrifvelse den 21 nov. nästlidne år — först och främst tagit under närmare ompröfning, huruvida och i sådant fall i hvilken utsträckning de anvisade medlen göra det möjligt att redan under år 1903 söka påbörja genomförandet af det förslag till arbetsstatistikens ordnande, som förelagts 1902 års riksdag.

Kommitterade anse sig då till en början böra erinra om hufvuddragen af den officiella arbetsstatistikens utveckling i Sverige, i den mån vi haft att därpå hämta ledning vid lösandet af den oss förelagda uppgiften.

I skrifvelse den 2 maj 1893 anhöll Riksdagen på grund af en inom andra kammaren i ämnet väckt motion, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om en utredning rörande lämpligaste sättet för samlande, bearbetande och publicerande genom statens försorg af en svensk arbetsstatistik samt om framläggande för Riksdagen af de förslag, som med anledning därpå kunde synas påkallade.

På grund af denna Riksdagens framställning anbefallde Kungl. Maj:t kommerskollegium och statistiska centralbyrån att i ärendet afgifva gemensamt utlåtande. Ut i sitt till åtlydnad härpå den 1 oktober 1894 afgifna yttrande lämnade bemälda ämbetsverk en vidlyftig utredning angående sättet för anordnandet af den tillämnade arbetsstatistiken samt upptogo därvid till särskild behandling de olika grenar af densamma, som angifvits i den motion, som föranlett Riksdagens ofvan berörda skrifvelse.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 13 januari 1896 af detta ärende framhöll dåvarande statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet, under hänvisande till Riksdagens ofvanberörda skrifvelse samt kommerskollegii och statistiska centralbyråns gemensamma utlåtande, att, medan man flerstades i utlandet vidtagit alltmera vidtgående åtgärder för att förskaffa sig en tillförlitlig arbetsstatistik, denna del af statistiken allenast i mycket ofullständig grad blifvit i vårt land tillgodosedd. Med hänsyn till den vikt, som måste tillmätas en på en sakrik arbetsstatistik fotad kännedom om arbetsklassens villkor, och då en undersökning af hithörande frågor endast från statens sida fullt tillfredsställande kunde utföras, fann sig departementschefen böra förordna en framställning till Riksdagen att för anordnande af en arbetsstatistik måtte å kommerskollegii stat uppföras nya och förhöjda anslag till ett belopp af sammanlagt omkring 27,000 kr., hvarom Kungl. Maj:t ock gjorde framställning till sagda års riksdag.

I skrifvelse den 11 maj 1896 förklarade sig Riksdagen visserligen icke vilja bestrida, att en på statistiska utredningar grundad kännedom om de förhållanden, under hvilka våra arbetare lefde, måste vara af stor betydelse för ett rätt bedömande och lösande af viktiga samhällsfrågor, men ansåg sig tillika — då det icke kunde anses tillräckligt utredt, vare sig *hvad* i denna fråga borde göras eller *huru* det borde göras — dock ej kunna bifalla Kungl. Maj:ts förslag, hvilket innebure organiserandet redan från början af en anstalt med fast tjänstemannapersonal, något som syntes Riksdagen mindre lämpligt, innan uppgiften för denna anstalts verksamhet blifvit närmare bestämd. Däremot föreställde sig Riksdagen, att för vinnande af den erfarenhet, som kräfdes för lösning af frågan i dess helhet, lämpligast vore att göra försök med arbetsstatistiska undersökningar inom något visst begränsadt område. För utförande af de sålunda förordade undersökningarna fann sig Riksdagen böra för år 1897 bevilja ett extra anslag af 10,000 kr.

De arbetsstatistiska försöksundersökningar, hvilka alltså år 1897 kunde taga sin början, hafva sedermera oafbrutet fortgått. Det syntes nämligen såväl Kungl. Maj:t som Riksdagen uppenbart, att den erfarenhet, som kunde vinnas genom dessa försöksundersökningar inom ett eller ett par yrken, icke kunde vara tillräcklig för att tjäna till ledning vid bedömandet af det sätt, på hvilket de tillämnade arbetsstatistiska undersökningarna för framtiden borde i vårt land organiseras. På grund därpå beviljade 1897 års riksdag ånyo ett anslag af 10,000 kr. för fortsättande af de arbetsstatistiska försöks-

undersökningarna jämväl under år 1898, och sistnämnda år beslöt Riksdagen, i enlighet med enskild motionärs hemställan, att för fortsatta undersökningars anställande bevilja ett anslag på en gång af 20,000 kr. att utgå med 10,000 kr. för hvart och ett af åren 1899 och 1900. Som detta förfaringsätt, att på en gång anslå medel för undersökningarnas fullföljande under längre tid än ett år, i viss mån visade sig ägnadt att befrämja det därmed afsedda ändamålet, beviljade 1900 års riksdag ånyo samma belopp, 20,000 kr., för undersökningarnas fortsättande jämväl under åren 1901 och 1902.

Då genom de fyra särskilda arbetsstatistiska utredningar, som under dessa sex år åvägabragts, vunnits en åtminstone i vissa afseenden ganska afsevärd erfarenhet rörande lämpligaste sättet för anordnande af en del af den officiella arbetsstatistiken, men å andra sidan det uppenbarligen icke låte sig göra att med tillfälliga anslag anordna undersökningarna på ett sådant sätt, att genom dylika försök kunde inhämtas all den erfarenhet, som kunde synas erforderlig och önskelig att ernå, innan den arbetsstatistiska anstalten erhöle en fastare organisation, ansågs tiden nu vara inne att ånyo förelägga Riksdagen förslag i fråga om den arbetsstatistiska verksamhetens anordnande på fastare grunder. En sådan fastare anordning syntes vara så mycket angelägnare, som åtskilliga af de viktigaste spörsmål, hvilka en ordnad arbetsstatistik måste belysa, icke lämpligen och mot rimliga kostnader kunde upptagas till behandling under det dittillsvarande försöksstadiet, hvarjämte med undersökningarnas tillfälliga karaktär gifvetvis måste vara förenad den olägenheten, att en med arbetets ledning och utförande fullt förtrogen och inöfvad personal icke kunde säkert påräknas.

Med gillande i hufvudsak af den plan för arbetsstatistikeus ordnande, som, med tillgodogörande af den under försöksundersökningarna vunna erfarenheten, inom kollegium utarbetats i anslutning till den ofvanberörda år 1893 i ämnet väckta motion äfvensom kommerskollegii och statistiska centralbyråns år 1894 afgifna gemensamma betänkande, hemställde sålunda Kungl. Maj:t hos 1902 års riksdag om förhöjning af anslagen till K. kommerskollegium för att, bland annat, åstadkomma en fastare organisation af den officiella arbetsstatistiken från och med 1903 års början.

Äfven om denna Kungl. Maj:ts framställning icke i sin helhet vann Riksdagens bifall, förklarade sig Riksdagen i skrifvelse den 15 maj 1902 emellertid hafva på *det sätt bifallit* densamma, att, såsom redan i det föregående blifvit omnämndt, *dels* för det arbetsstatistiska arbetet hos kommerskollegium å *ordinarie* stat uppförts lön till en förste aktuarie och *dels* för detta arbetes anordnande å *extra* stat för år 1903 anvisats ett anslag å 15,000 kronor.

Enligt kommitterades uppfattning har härigenom blifvit fastslaget, att den officiella arbetsstatistiken kommer att för framtiden fortvara och att dess verksamhet bör anordnas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med meranämnda organisationsplan, tillsvidare i den utsträckning det af Riksdagen anvisade anslag medgifver.

Då det gäller att uppgöra ett förslag rörande lämpligaste sättet för samlande, bearbetande och publicerande genom statens försorg af en arbetsstatistik för Sverige, måste man — såsom framhållits redan i kommerskollegii och statistiska centralbyråns år 1894 afgifna gemensamma utlåtande i ärendet — ovillkorligen utgå därifrån, att en mera detaljerad och fullständig utredning af frågan, i betraktande af ämnets omfattande och mångskiftande beskaffenhet, omöjlig kan eller bör på förhand göras, då hvarje undersök-

ning säkerligen kommer att uppställa problem, som kunna formuleras och lösas endast med hänsyn till den för tillfället valda begränsningen af ämnet och de med undersökningen afsedda olika ändamål. Därest man med en dylik arbetsstatistik vill vinna en allsidig och korrekt belysning af de sociala förhållandena, synes det emellertid vara uppenbart — hvilket äfven Riksdagen i sin skrifvelse år 1893 uttalat —, att arbetsstatistiken bör anordnas så, att den kommer att utgöras af *dels* en fortlöpande, mera *allmän statistik*, *dels* mångsidiga, efter vissa mellantider upprepade *detaljundersökningar*.

Hvad först beträffar den nyssnämnda hufvudgrupp af arbetsstatistik, som afser regelbundet insamlande, bearbetande och publicerande af fortlöpande arbetsstatistiska uppgifter af *allmän* art, hafva kommitterade varit eniga om att tillmäta densamma en sådan betydelse, att den i främsta rummet bör tillgodoses, sedan nu en första grund blifvit lagd till en officiell svensk arbetsstatistik. Härvid torde hufvudvikten böra fästas vid utredandet af sådana frågor, som kunna vara af ej blott teoretisk utan äfven direkt *praktisk* betydelse och därigenom synas ägnade att blifva till gagn för vidare kretsar samt väcka ett allmänna intresse för sakens innebörd. Under nuvarande skede af den arbetsstatistiska verksamhetens utveckling kunna visserligen endast ett mindre antal dylika allmänna frågor till behandling upptagas, men kommitterade hafva dock ansett sig böra föreslå, att härutinnan göres åtminstone en början, hvilken, om ock anspråkslös till omfattningen, utan tvifvel skall blifva till omedelbart gagn och till god ledning för det arbetsstatistiska arbetets framtida utveckling.

För att erhålla och insamla de för socialstatistiken erforderliga primäruppgifterna blir det af naturliga skäl nödvändigt att alltefter omständigheterna anlita olika vägar. Kommitterade vilja dock härvidlag i främsta rummet framhålla lämpligheten af att tillvarataga och mera uttömmande behandla det rikhaltiga och dyrbara officiella material, som redan förefinnes, utan att detsamma hittills blifvit föremål för fullständigt bearbetande. Detta material, som i skilda syften af respektive myndigheter insamlas, torde, sedan dessa af dem tagit del, i allmänhet kunna utan svårighet omedelbart öfversändas — i original, i afskrift eller i sammandrag — till kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik för att genom dess försorg kompletteras och statistiskt behandlas, hvarigenom ernås den obestriddliga fördelen, att bearbetningen af alla socialstatistiska uppgifter utföres inom ett enda ämbetsverk.

Åtskilliga af de för en allmän arbetsstatistik erforderliga primäruppgifter äro emellertid af den art, att de endast genom särskilda *ombud* kunna insamlas. Vidkommande denna utväg för uppgifters erhållande torde böra erinras därom, att vid 1897 års undersökning af bagerierna sådana ombud anställdes för utförande af de på hvarje plats nödiga undersökningar. Detta system öfvergafs emellertid vid de efterföljande undersökningarna angående tobaksindustrien och den mekaniska verkstadsindustrien, hufvudsakligen på den grund att det visat sig omöjligt att så noggrant, som önskligt vore, genom skriftliga instruktioner bibringa ett större antal för arbetsstatistikens ledare i regel okända personer en enhetlig och öfverensstämmande uppfattning af innebörden utaf alla de frågor, som formulären för arbetarnes utfrågande innehöllo. För de efterföljande försöksundersökningarna hafva i stället uteslutande användts ett fatal reseombud, som genom muntliga samtal med arbetsledaren kunnat instrueras i sitt kall.

Sedan emellertid nu arbetsstatistiken erhållit en fastare organisation, blir det möjligt att å viktigare orter anställa ombud, hvilka, då deras arbete med

uppgifters insamlande och ingifvande får en mera permanent karaktär, torde vara att år ifrån år påräkna. Det bör under sådana förhållanden låta sig göra att för uppdraget erhålla i högre grad kvalificerade personer än som kan vara fallet vid en tillfällig undersökning. De medel, som för sådana ombuds aflönande för närvarande finnas disponibla, medgifva visserligen ej, att fullt nöjaktig ersättning kan lämnas för det arbete, som skulle åligga dessa ombud, men den ersättning, som i alla händelser härigenom skulle kunna beredas dem, torde dock till en början blifva tillfyllest, särskildt då den kan påräknas såsom en årligen återkommande inkomst. Därjämte böra ombuden vid förefallande specialundersökningar erhålla extra ersättning i förhållande till omfattningen af det arbete, som erfordras för att från arbetsgifvare och arbetare, som beröras af undersökningen, insamla erforderliga primäruppgifter. Kommitterade anse sig därjämte hafva anledning antaga, att med arbetarförhållanden förtrogna och för uppdraget lämpliga personer ofta skola af intresse för saken lämna sin medverkan, äfven om deras därvid nedlagda arbete ej kan ersättas med något större belopp.

I hög grad önskvärdt är naturligtvis, att ombud anställas på ett jämförelsevis stort antal platser, detta så mycket mera som vårt lands utsträckning och däraf betingade olikartade förhållanden göra det vanskligt att af de på ett fåtal platser gjorda rön draga allmängiltiga slutsatser. Då sålunda den i statsverkspropositionen år 1902 förekommande organisationsplan förslagsvis upptager sådana korrespondenter på ett 40-tal platser, är detta beräknade antal enligt kommitterades uppfattning ingalunda för högt.

Om kommitterade icke desto mindre nu föreslå anordnandet af ett ombudssystem, som till sin omfattning skulle inskränkas betydligt under hvad i nämnda organisationsplan förutsatts, så sker detta med tanke på önskvärdheten af, att genast åtminstone en början göres i detta hänseende, för så vidt de begränsade ekonomiska förutsättningarna sådant medgifva. De under sådana förhållanden erhållna uppgifter torde visserligen ej blifva så omfattande som önskvärdt hade varit, men böra i alla händelser blifva af ett intresse och värde, som till fullo kommer att motsvara de beräknade kostnaderna. Beträffande dessa senare, vilja kommitterade redan nu betona, hurusom de i 1902 års statsverksproposition beräknade arfvoden synts kommitterade vara minimibelopp, hvilka i fråga om de mindre orterna borde omedelbart något höjas.

Kommitterade hafva alltså enats om att föreslå, att ombud för det arbetsstatistiska arbetet för närvarande skola anställas endast å följande 26 platser: Uppsala, Eskilstuna, Norrköping, Motala, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Malmö (med Lund), Helsingborg (med Landskrona), Halmstad, Göteborg, Venersborg, Borås, Karlstad, Örebro, Vesterås, Falun (med Domnarfvet), Gefle, Söderhamn, Sundsvall (med Hernösand), Östersund, Umeå, Luleå (med Boden), Gellivare¹⁾ och Kiruna. Härtill kommer vidare Stockholm, där ombudens allmänna åligganden kunna ombesörjas genom anstaltens tjänstemän.²⁾ Det ombudssystem, som sålunda skulle upprättas, torde i alla händelser hafva den omfattning, att af detsamma kan hämtas tillräcklig erfarenhet för organisationens framtida fullkomnande i hela dess i statsverkspropositionen förutsatta utsträckning med hänsyn till såväl ombudens antal som ock omfånget af deras verksamhet; och är det kommitterades lifiga

¹⁾ Af kommerskollegium ersatt med Malmberget.

²⁾ Som det emellertid visat sig nödvändigt att äfven för Stockholm anlita aflönadt biträde för insamlande af vissa primäruppgifter för den allmänna socialstatistiken, har kommerskollegium af kostnadsskäl nödgats låta tills vidare anställa med anställandet af ombud i Motala, Östersund och Umeå.

förhoppning, att de för detta ändamål nödiga medlen skola erhållas inom en icke alltför aflägsen framtid.

Beträffande sättet för inhämtande af de uppgifter för en allmän, permanent socialstatistik, som ej lämpligen kunna anskaffas genom platsombuden, meddelas i det följande närmare upplysningar i samband med redogörelse för de spörsmål, som därvid kunna ifrågakomma.

För offentliggörande af de resultat, som en sådan *fortlöpande statistik* af allmän art skulle regelbundet gifva, föreslå kommitterade — efter förredöme af så godt som alla länder, hvarest arbetsstatistiken erhållit en fast organisation, samt i öfverensstämmelse med den i statsverkspropositionen framlagda organisationsplan — *dels* en periodiskt utkommande, allmänt *social tidskrift* och *dels* *särskilda* med lämpliga mellantider återkommande *publikationer*. De till den arbetsstatistiska afdelningen från olika håll ingående uppgifter skulle sålunda i tidskriften efter hand meddelas till sina väsentligaste resultat, och endast vissa viktigare kategorier af dem efter vederbörlig genomarbetning för år eller möjligen längre tidsperioder offentliggöras i särskilda, regelbundet återkommande publikationer. Tidskriften skulle vidare blifva ett medel för att *dels*, efter sträng sofring, framlägga faktiska upplysningar af olika slag inom hithörande områden och *dels* väcka och bevara en lifligare förbindelse med den stora allmänheten, hvilken växelverkan torde vara nödvändig, om arbetsstatistiken skall kunna rätt fylla sin uppgift. Slutligen kan den arbetsstatistiska anstalten genom tidskriften oupphörligt påminna om sin tillvaro och direkt kräfva uppmärksamhet för de sociala intressen, den har att tillgodose.

Vid valet af de ämnen af allmänt arbetsstatistisk art, som omedelbarligen kunna upptagas till behandling, hafva kommitterade hämtat hufvudsaklig ledning af hvad i 1902 års statsverksproposition — med stöd af Riksdagens skrifvelse år 1893 samt ämbetsverkens meranämnda gemensamma utlåtande af år 1894 — härutinnan anförts. Då emellertid de arbetskrafter och ekonomiska resurser, som i dessa utredningar förutsättas för realiserandet af de uppställda arbetsplanerna, för närvarande icke stå till den arbetsstatistiska afdelningens disposition, måste denna vidkännas en begränsning i fråga om sina uppgifters mångfald och omfattning. Under uttalande af sin lifliga förhoppning, att jämväl i detta hänseende gynnsammare förhållanden snart nog kunna beredas, vilja kommitterade med afseende å de ofvannämnda, i statsverkspropositionen förslagsvis behandlade särskilda grenar af arbetsstatistiken göra följande erinringar, hvarvid kommitterade upptagit frågorna till behandling i samma ordning, som de i statsverkspropositionen förekomma:

a) *Antalet i de särskilda yrkena anställda arbetare*, fördelade efter kön, ålder och civilstånd. Fullständig utredning i detta afseende har vid de anställda försöksundersökningarna inhämtats rörande de därvid ifrågakomna näringarna och bör, i den mån dylika specialundersökningar fortfarande komma att anordnas beträffande öfriga yrken, tillhöra de spörsmål, som alltid äro för hvarje gång kvarstående.

Skulle det emellertid befinnas önskligt att utöfver de upplysningar angående yrkesarbetarnes fördelning efter kön samt ålder öfver och under aderton år, hvilka årligen meddelas i kommerskollegii underdåniga berättelser om bergshandtering samt om fabriker och handtverk, erhålla en fullständigare statistik i detta afseende på en gång för samtliga industriella yrken, föreslås i organisationsplanen, att då folkräkningsmaterialet från yrkesräkningens synpunkt måste anses vara mindre tillfredsställande, erforderliga uppgifter till en dylik statistik, exempelvis för hvart tionde år, åvägabringas genom att

idkare af bergshandtering, fabriker och handtverk förståndigas att jämte de årligen återkommande statistiska uppgifterna om sin verksamhet ifylla en blankett, upptagande nominativ förteckning å personalen med fördelning efter kön, lefnadsålder och civilstånd.

För att en sådan omfattande undersökning skulle blifva fullt effektiv och lämna säkra resultat torde emellertid erfordras ett omfattande granskningsarbete och en mycket vidlyftig korrespondens, hvarför en dylik undersökning, såsom alltför kräfvande, ej kan för närvarande ifrågasättas.

Klart är emellertid, att de i den officiella statistiken förekommande uppgifter beträffande fördelningen af män och kvinnor samt vuxna och minderåriga inom olika yrken böra tillvaratagas, sammanställas och i tidskriften offentliggöras.

Vidkommande särskildt de minderårigas användande i arbete föreligger ett viktigt material i de registerböcker, hvilka jämlikt lagen af den 17 oktober 1900 skola af arbetsgivare föras. Öfver de i dessa registerböcker förekommande uppgifter upprätta yrkesinspektörerna efter förutgången granskning sammandrag, som till kommerskollegium insändas. Enligt hvad kommitterade inhämtat, torde det icke föreligga några hinder för att ifrågavarande sammandrag omedelbart ställas till afdelningens för arbetsstatistik förfogande för att sammanställas och offentliggöras i tidskriften. Med afseende härå tillåta sig kommitterade emellertid uttala önskvärdenheten af, att dessa af yrkesinspektörerna utarbetade sammandrag måtte genom några mindre tillägg i vissa punkter fullständigas.

I detta sammanhang vilja kommitterade, efter samråd med yrkesinspektören i Stockholms distrikt och yrkesinspektörsassistenten i kommerskollegium ifrågasätta, huruvida det ej ur alla synpunkter vore lämpligt, att yrkesinspektionen erhöle tillfälle att i den socialstatistiska tidskriften omedelbart publicera åtskilliga af de meddelanden, hvilka, sammanarbetade för år, ingå i den af kollegium utgifna redogörelsen angående »Yrkesinspektionens verksamhet». Denna redogörelse kan af naturliga skäl ej föreligga, förrän en afsevärd tid efter slutet af det år, som i densamma behandlas, hvarmed följer den olägenheten, att åtskilliga af yrkesinspektionens viktigaste resultat förlora det aktuella intresse, de eljest skulle erbjuda. Erfarenheten torde ock hafva ådagalagt, att huru värdefulla och intressanta dylika omfattande redogörelser än äro för fackmannen och hur stor deras betydelse än kan vara ur lagstiftnings- och förvaltningssynpunkt, de dock ej komma den stora allmänheten till godo, hvilket särskildt i detta fall måste vara af vikt. I likhet med ofvan nämnda målsmän för yrkesinspektionen finna kommitterade sålunda högeligen önskvärdt, att i tidskriften en särskild afdelning reserveras för yrkesinspektionens meddelanden. Därvid torde intresset framför allt anknyta sig till redogörelser för de af yrkesinspektörerna gjorda besök vid arbetsställen samt de därunder meddelade anvisningar till skydd mot yrkesfara. Därjämte kunde i denna afdelning lämpligen intagas en fortlöpande samling af yrkesinspektionens cirkulär, anvisningar och beslutade skyddsanordningar med därtill hörande formulär och ritningar samt hvad yrkesinspektionen eljest önskar bringa till allmänna kännedom.¹⁾

b) *Aflöning och aflöningssätt* inom yrkena. En fullt uttömmande och tillförlitlig statistik i detta afseende lär, såsom ock i organisationsplanen uttalats, på grund af det betydande arbete, som måste vara förenadt med de behöfliga primäruppgifternas åstadkommande och bearbetande, icke utan alltför stora kostnader och för lång tidsutdräkt kunna företagas annat än i samband med specialundersökningar af de skilda yrkena. Vid dessa undersök-

¹⁾ Jfr not 3 å sid. 22.

ningar torde aflöningsfrågorna i regeln blifva det centrala. Erfarenheten har nämligen gifvit vid handen, att korrekta uppgifter rörande aflöningsförhållandena och hvad därtill hörer endast stå att vinna genom utdrag ur aflöningsböckerna samt att dylika undersökningar, såvidt möjligt, böra afse utrönandet af den faktiska *årsinkomst*, hvarje särskild arbetare erhållit genom sitt arbete, rörande hvilken den enskilde arbetaren oftast saknar möjlighet att lämna nöjaktigt besked. Med anledning af de svårigheter, som ofta nog äro förenade med verkställandet af dylika utdrag ur aflöningsböckerna, hvilka ju måste anses äga fullt vitsord, kunna näppeligen några andra personer än fabrikenas egen kontorspersonal ifylla formulärsammandragen rörande arbetarnes löner. Detta arbete har ett flertal arbetsgifvare vid de båda senaste försöksundersökningarna, på kommerskollegii därom framställda begäran, kostnadsfritt låtit ombesörja. I längden torde det emellertid blifva omöjligt att, på sätt hittills skett, kostnadsfritt genom arbetsgifvarne bekomma uppgifter om arbetarnes årslöner, utan måste såsom regel för vinnandet af samma uppgifter i kostnaderna för hvarje specialundersökning beräknas ett belopp för lämnande af särskild ersättning till sådana arbetsgifvare, som påfordra betalning för deras med verkställandet af de äskade löneutdragen förbundna omkostnader.

Vid sidan af dessa uttömmande undersökningar af löneförhållandena inom vissa yrken, torde emellertid af de å olika orter anställda ombuden kunna från såväl arbetsgifvare som arbetare införskaffas samt efter vederbörlig kontroll offentliggöras i tidskriften en del upplysningar angående löneförhöjningar eller lönesänkningar med fördelning efter yrke och arbetsplats äfvensom angående det antal arbetare, som af förändringen beröres. Därvid bör förändringens omfattning och beskaffenhet redovisas så detaljeradt som möjligt.

Kommitterade hafva ansett sig böra i detta sammanhang fästa uppmärksamheten därpå, att rörande särskildt dessa sistnämnda uppgifter ett direkt samarbete från arbetsstatistiska afdelningens sida med arbetsgifvarnes och arbetarnes organisationer framdeles synes kunna gifva ett allt rikligare utbyte, i samma mån dessa organisationer ernå större grad af utveckling.

Därjämte torde ett i alla hänseenden särdeles värdefullt material utan svårighet kunna erhållas genom öfverenskommelse med de kommunala arbetsförmedlingsanstalter, som redan finnas (i Göteborg och Helsingborg) eller under den närmaste framtiden antagligen komma att upprättas (bland annat i Stockholm och Malmö). Med hänsyn till den stora frekvens, som dylika anstalter annorstädes uppvisa, synes sannolikt, att de äfven i vårt land skola fa en afsevärd betydelse samt kunna genom sorgfällig registrering af de vid arbetsförmedling betingade löner lämna tillförlitliga upplysningar rörande lönefluktuationerna inom olika yrken på respektive orter.

c) *Arbetstiden*. Vissa uppgifter rörande arbetstiden inom de särskilda yrkena böra inhämtas på ungefär samma sätt, som nyss angifvits i fråga om löneförhållandena, d. v. s. vid de meranämnda specialundersökningarna, genom den arbetsstatistiska afdelningens ombud samt genom samarbete med arbetsgifvarnes och arbetarnes organisationer. Ej heller på detta område kunna uttömmande undersökningar föranstaltas för samtliga eller ett större antal yrken samtidigt, enär en sådan uppgift långt öfverstiger hvad under nuvarande förhållanden af den arbetsstatistiska anstalten kan presteras.

d) *Arbetslokalernas tillstånd; hälsovådliga inflytelser* m. m. På grund af den särskilda sakkunskap, som erfordras för verkställandet af mera ingående undersökningar i detta afseende, torde det icke ligga inom möjlighetens gränser att för den arbetsstatistiska anstalten såsom särskilda ombud för utförande af dylika undersökningar förvärfva fullt kompetenta, med läkarut-

bildning utrustade personer. Därför har ock i organisationsplanen framhållits, hurusom det lär bli nödvändigt att för sådant ändamål påkalla biträde af hälsovårds- och kommunalnämnder, hvilka det enligt gällande hälsovårdsstadga tillkommer att inom kommunerna öfvervaka, det fabriker och näringar icke inrättas eller drifvas så, att de blifva menliga för arbetarnes hälsa och väl. Vid tvänne af de hittills verkställda försöksundersökningarna — af bagerier och tobaksfabriker — hafva äfven utredningar af arbetslokalernas beskaffenhet i sanitärt afseende blifvit verkställda förmedelst anlitande af hälsovårds- och kommunalnämndernas medverkan för primärmaterialets insamlande, och synes ifrågavarande del af undersökningarna hafva utfallit förhållandevis väl. Sålunda hafva vid den sistnämnda af de båda undersökningarna genom vederbörande hälsovårdsnämnders försorg och på deras bekostnad föranstalts särskilda luftprof till utrönande af luftens beskaffenhet uti arbetssalarna inom ett afsevärdt antal fabriker, hvilka luftprof visat sig utgöra ett utmärkt material för ett objektivt bedömande af samma lokalers beskaffenhet i sanitärt afseende.

Då apparater och tillbehör för analyserandet af de tagna luftproffen äro tämligen dyrbara och för öfrigt endast förefinnas å ett fåtal platser i riket, lära emellertid hälsovårds- och kommunalnämnderna icke kunna åläggas skyldighet att i detta afseende medverka vid en mera omfattande sanitär undersökning af arbetslokalerna å platsen, utan att kostnaderna för anskaffandet af profrör, för analysering af luftproffen m. m. bestridas af anslaget för arbetsstatistiken. Emellertid torde det vara att antaga, att hälsovårdsnämnderna åtminstone i de större städerna äfven framdeles vid någon enstaka förefallande specialundersökning skola befinnas villiga att åtaga sig ifrågavarande kostnader för en fullständig sanitär undersökning af vissa arbetslokaler.

e) *Födans beskaffenhet.* Angående anordnandet af undersökningar i detta ämne, hvilka, i betraktande af den mängd viktiga frågor en organiserad arbetsstatistisk anstalt redan från början måste upptaga till behandling, först framdeles synas böra ifrågasättas, torde särskild plan, då frågan bringas å bane, böra utarbetas efter samråd med vederbörande hälsovårdsmyndigheter, till hvilkas verksamhetsområde ifrågavarande spörsmål äro att hänföra.

f) *Lifsmedelspisen.* Af synnerlig vikt är det enligt kommitterades uppfattning att få till stånd en regelbunden statistik öfver prisen å lifsförnödenheter å olika orter, enär många af de öfriga arbetsstatistiska data först i samband härmed få sin rätta belysning. Beträffande minuthandelsprisen, hvilka därvid företrädesvis böra komma i betraktande, förefinnas näppeligen andra upplysningar än de, som i den dagliga pressen meddelas rörande torghärdprisen. Dock torde ingalunda den noggrannhet ägnas åt åstadkommandet af dessa uppgifter, att de kunna läggas till grund för en tillförlitlig statistik i förevarande viktiga fråga. Det enda effektiva sättet att erhålla material till en dylik statistik synes därför vara att på olika orter låta för hvarje vecka och genom kvalificerade personer insamla noggranna uppgifter rörande minuthandelsprisen å ett visst antal varor. Det är bland annat för dessa primäruppgifters insamlande, som kommitterade funnit nödigt föreslå anställandet af platsombud. Beklagligt är visserligen därvid, att förhållandena nu ej medgifva ombudssystemets utsträckning därhän, att ifrågavarande uppgifter blifva så fullständiga och uttömmande som önskvärdt vore. Men äfven med den begränsade omfattning, som nu ifrågasättes, torde ernås både ur teoretisk och praktisk synpunkt viktiga resultat.

För att i möjligaste mån vinna säkerhet för, att dessa primäruppgifter insamlas efter samma principer och därigenom blifva fullt jämförliga med hvarandra, hafva kommitterade utarbetat här bifogade förslag till formulär

(bilaga G) att af ombuden användas vid berörda uppgifters insamlande. Därvid skulle så tillgå, att ombudet på den viktigaste torgdagen i hvarje vecka — sålunda i regel lördag — för hvar och ett af de å blanketten upptagna varuslag inhämtar ett antal prisuppgifter hos olika försäljare, dels i minut-handelsbutiker och dels hos torghandlare, alltefter varornas gruppering å blanketterna. Dessa insändas därefter till den arbetsstatistiska afdelningen för att efter vederbörlig kontroll samt bearbetade för vecka, månad och kvartal efter hand inflyta i tidskriften.

g) *Arbetarnes utgifter för sitt uppehälle.* Såsom ämbetsverken i sitt omförmälda utlåtande framhållit, kunna undersökningar i detta afseende näppligen utföras på annat sätt än genom direkta utdrag ur arbetarnes egna anteckningar om sina utgifter.

Åstadkommandet af ett sådant material i större omfattning torde emellertid vara förenadt med betydliga vanskligheter. Det torde nämligen vara mindre vanligt, att en arbetarfamilj förer hushållsbok, och äfven om anteckningar göras om inkomster och utgifter, lära dessa knappast föreligga i en sådan form och vara förda med sådan fullständighet, att en exakt förbrukningsstatistik därpå kan grundas. Enda utvägen synes därför vara, att ett antal husmödrar intresseras att föra noggranna anteckningar om familjens inkomster och utgifter under ett helt år samt förses med lämplig räkenskapsbok och meddelas muntliga förklaringar rörande sättet för anteckningarnas förande. Detta grannliga värf kan endast anförtros åt ombuden eller möjligen andra särskildt utsedda och instruerade personer, som äga nära kännedom om arbetarbefolkningen på platsen samt åtnjuta denna befolknings förtroende.

Kommitterade, som ansett en undersökning af dessa förhållanden vara af stor betydelse, särskildt för nödig jämförelse med livsmedelsprisens växlingar, hafva utarbetat bifogade förslag till hushållsbok (bilaga I), hvarvid till förebild valts de i Danmark för samma ändamål använda.¹ Dock har det ej syntts nödigt att, såsom skett i vårt grannland, uppställa olika hushållsböcker för stads- och landtarbetare, utan har man trots sig kunna använda samma hushållsbok för alla olika slags arbetare. Hushållsboken torde därför böra göras jämförelsevis utförlig för att kunna motsvara förhållandena på alla olika orter. Kommitterade hafva äfven af principiella skäl ansett en mera detaljerad uppställning fördelaktig, emedan hvarje post lättare kan införas, om för densamma särskild plats är anvisad, under det att allmänt hållna grupp rubriker synas mer ägnade att missförstås.

Då arbetet med dessa böckers noggranna förande för de allra flesta husmödrar torde falla sig rätt besvärligt, oaktadt det för dem borde vara af direkt intresse, synes det vara nödvändigt afse ett belopp af förslagsvis 10 kr. för enhvar, som aflämnar fullständigt förd hushållsbok.

Enär emellertid för en verkligt representativ undersökning af denna art i vårt vidsträckta och i många hänseenden olikartade land måste erfordras ett ganska betydande antal hushållsböcker, skulle omkostnaderna för primäruppgifternas insamlande sålunda blifva rätt afsevärda. En dylik förbrukningsstatistik kan därför ej med de medel och arbetskrafter, som nu finnas för arbetsstatistiken disponibla, tänkas återkomma annat än med längre mellanrum, utan torde lämpligen böra vid tillfälle tagas till föremål för en särskild undersökning, om möjligt redan under nästkommande år.

¹ Som den här föreslagna undersökningen först ett kommande år kan komma till utförande, har det icke ansetts af nöden att här meddela det af kommitterade utarbetade förslag till hushållsbok.

Kungl. Kommerskollegii afdelning
för arbetsstatistik.

Frågeformulär G.

Uppgifter angående minuthandelsprisen å lifsförnödenheter

i _____, _____ dagen den _____ år 19____,
meddelade af _____

A. Uppgifter, inhämtade af minuthandlare å torgen.

Varuslag.	Kvantitet.	Prisuppgift (i ören):											
		N ^o 1.	N ^o 2.	N ^o 3.	N ^o 4.	N ^o 5.	N ^o 6.	N ^o 7.	N ^o 8.	N ^o 9.	N ^o 10.	N ^o 11.	N ^o 12.
Smör: bords-	kg.												
mat-	»												
Ägg.	tjog.												
Potatis	hl.												
Nötkött, färskt: stek . . .	kg.												
soppkött	»												
Kalkkött.	»												
Färkött, färskt	»												
Fläsk, färskt	»												
Fisk, färskt: sill	»												
strömming.	val												
annan ¹⁾	kg.												
Ved: björk-	famn ²⁾												
barr-	»												
Torf	kg.												

¹⁾ Den å orten mest förekommande.

²⁾ »Storfamn» (2.5 × 1.6 × 0.89 meter = 3.56 kbm.); därest detta mått ej på platsen förekommer, torde det i stället användas uppgifvas med upplysning om dess bredd, höjd och djup i meter.

Obs.! Vid förekomsten af olika kvaliteter af samma varuslag bör priset an-
gifvas för ordindr vara.

Vänd!

B. Uppgifter, inhämtade i minuthandelsbutiker.

Varuslag.	Kvantitet.	Prisuppgift (i ören).											
		N ^o 1.	N ^o 2.	N ^o 3.	N ^o 4.	N ^o 5.	N ^o 6.	N ^o 7.	N ^o 8.	N ^o 9.	N ^o 10.	N ^o 11.	N ^o 12.
Mjöl: hvete-	kg.												
råg-	»												
rågsikt-	»												
Gryn: hafre-	»												
korn-	»												
ris-	»												
Rågbröd: hårdt (spis-) . .	»												
mjukt ¹⁾	»												
Hvetebröd: skorpor . . .	»												
mjukt	»												
Ärter ²⁾	»												
Margarin, ordinär	»												
Fläsk, salt: svenskt . . .	»												
amerikanskt	»												
Färbött, salt	»												
Fisk, salt: sill	»												
strömming	»												
kabeljo	»												
Mjök, oskummad	l.												
skummad	»												
Kaffe(obrändt),brasilianskt	kg.												
Socker, bit-	»												
Fotogen, prima	l.												
Kol, antracit-	hl.												
Koks, gasverks-	»												

¹⁾ Det å orten vanligast använda.²⁾ Gula eller gröna, de för veckan billigaste.

Obs.! Vid förekomsten af olika kvaliteter af samma varuslag bör priset an-
 gifvas för ordinär vara.

h) *Bostadsfrågan*. Mera omfattande undersökningar angående bostadsförhållandena torde allmänt anses i främsta rummet vara en angelägenhet, som bör påkalla de kommunala myndigheternas intresse och därför falla utom området för den officiella arbetsstatistikens verksamhet. Redan på grund af de med en sådan utredning förbundna kostnader, därest densamma skall utsträckas till ett större antal platser, lär det äfven, åtminstone för närvarande, vara omöjligt att upptaga denna fråga på arbetsstatistikens program. Vid de tid efter annan företagna specialundersökningarna inom ett eller ett fåtal yrken i sänder torde det dock — såsom skett vid undersökningarna rörande bageri- och mekaniska verkstadsarbetare — kunna ifrågakomma *dels* att affordra arbetarne vissa allmänna upplysningar rörande deras bostadsförhållanden, såsom angående hyrespris, förmånen af fri bostad, hyresbidrag af arbetsgivare, lägenhetens omfattning och antalet i densamma boende personer, inneboende arbetare o. s. v., *dels* ock att, där arbetsgivare mot eller utan hyresersättning upplåter bostad åt samtliga eller en del arbetare, föranstalta en närmare undersökning af dessa bostäders beskaffenhet.

Däremot synes omedelbart kunna anordnas en fortlöpande statistik öfver priset å bostäder af olika kategorier i skilda delar af landet. För detta ändamål hafva kommitterade utarbetat bifogade förslag till formulär (bilaga H), afsedda att af platsombuden regelbundet ifyllas under hvarje april och oktober månader.¹ I dessa formulär bör hufvudvikten läggas vid att från hvarje plats erhålla tillräckligt många och exakta uppgifter beträffande de bostadskategorier, som företrädesvis af arbetarne användas. Men i samband därmed torde ombuden utan större möda kunna insamla uppgifter rörande äfven andra lägenheter, om hvilka det är synnerligen önskvärdt att erhålla kännedom ej blott ur allmänt social synpunkt utan framför allt för att kunna jämföra hyresprisen för mindre och större lägenheter.

Å ifrågavarande förslag till formulär hafva äfven upptagits några spørsmål för utrönande af de vanligast förekommande priserna vid privat måltidsinackordering. Dessa sistberörda primäruppgifter kunna af ombuden insamlas i samband med uppgifterna om hyresprisen och böra i likhet med dessa publiceras i tidskriften.

i) *Hustruns sysselsättning utom hemmet* torde, såsom ock erfarenheten af försöksundersökningarna gifvit vid handen, tillhöra de frågor, rörande hvilka näppeligen nöjaktigt besked kan bekommas, hvarför något försök med utredning af detta spørsmål åtminstone ej för närvarande synes böra uppföras å den arbetsstatistiska afdelningens verksamhetsprogram.

k) Beträffande *arbetslösheten*, d. v. s. antalet personer utan arbete, vid en viss tidpunkt inom olika yrken, kunna åtskilliga uppgifter säkerligen erhållas genom fackföreningarna. Enär emellertid endast få af dessa ännu äga tillräckligt effektiv organisation för att kunna lämna exakta meddelanden härutinnan rörande sina medlemmar och då vidare flertalet arbetare ännu står utanför dylika organisationer, kan åt de på denna väg erhållna primäruppgifter tillmätas endast ett relativt värde.

Däremot torde de arbetsförmedlingsanstalter, som redan finnas eller komma att inrättas, kunna tillhandahålla ett ganska värdefullt material för klargörande äfven af denna fråga. Dessa anstalter synas i sin egen verksamhets intresse böra sörja för en sorgfällig inregistrering af alla hithörande fakta

¹ Med afscende härå har kommerskollegium funnit sig böra vidtaga den förändring, att det regelbundet återkommande inhämtandet af prisuppgifter å bostadslägenheter endast skall försiggå en gång om året.

Uppgifter angående prisen å bostadslägenheter (för år) och måltidsinackordering (för vecka) i
under månad år 19....., meddelade af

P r i s u p p g i f t (i k r o n o r):																															
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	
Ett rum																															
Ett » och kök																															
Två » »																															
Tre » »																															
Fyra » »																															
Fem » » »																															
Sex » » »																															
Måltidsinackordering för arbetare (privat): ¹																															
middag																															
frukost och middag																															
frukost, middag o. kväll																															
	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.	
Ett rum och kök (forts.)																															
Två » » » (»)																															
	61.	62.	63.	64.	65.	66.	67.	68.	69.	70.	71.	72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	
Ett rum och kök (forts.)																															
Två » » (»)																															
	91.	92.	93.	94.	95.	96.	97.	98.	99.	100.	101.	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.	114.	115.	116.	117.	118.	119.	120.	
Ett rum och kök (forts.)																															
Två » » » (»)																															

¹ Ohs! Endast för maten.

¹ Obs.! Endast för maten.

och torde gärna ställa sina därvid erhållna resultat till den arbetsstatistiska afdelningens förfogande i och för publicering i tidskriften. På detta sätt skulle åtminstone beträffande de städer, där sådana anstalter träd i verksamhet, möjlighet beredas att oafslått följa läget på arbetsmarknaden, för hvars bedömande det ingalunda är tillräckligt att verkställa undersökningar för någon särskild tidpunkt. Endast genom en fortlöpande statistik kan man nämligen afgöra, huruvida det med hänsyn till den normala omsättningen inom yrkena naturliga antalet arbetssökande förefinnes eller om detta tal för en viss tidpunkt öfver- eller underskrides, d. v. s. om brist på arbete eller arbetskraft föreligger.

1) I fråga om *strejker och lockouter* utarbetas regelbundet återkommande statistiska redogörelser uti flertalet af de länder, hvarest en ordnad arbetsstatistik blifvit införd. Jämväl i vårt land torde det vara af stor vikt, att en tillförlitlig statistik i förevarande afseende blir med det snaraste åvägbragt. Rörande sättet för primäruppgifternas insamlande torde endast böra erinras därom, att en officiell statistik rörande strejker och lockouts redan — sedan år 1897 — förefinnes i vårt södra naboland Danmark, äfvensom att det statistiska mötet i Stockholm år 1897 — af cheferna för de skandinaviska ländernas statistiska byråer — beslöt uttala såsom sin åsikt, att blifvande statistiska undersökningar angående arbetskonflikter äfven i Sverige och Norge, så vidt möjligt, borde utföras i väsentlig öfverensstämmelse med det sätt, hvarpå de utförts i Danmark, nämligen genom inhämtande af upplysningar å alla de vägar, som kunna stå till buds, men i främsta rummet från arbetsgifvare- och arbetareorganisationer, hvarförutom vederbörande statistiska ämbetsverk jämväl borde genom egna undersökningar, på grund af tidningspressens meddelanden etc., söka skaffa sig erforderliga upplysningar angående konfliktens karaktär och förlopp.

Emellertid har genom den under de senaste åren verkställda försöksundersökningen öfver den mekaniska verkstadsindustrien någon erfarenhet vunnits äfven på detta område. Med anledning däraf att de för planläggningen af berörda undersökning år 1900 tillkallade kommitterade framhållit önskvärdheten af, att en närmare utredning måtte föranstaltas angående de arbetskonflikter (strejker och lockouts), som under de senaste åren förekommit inom ifrågavarande industrigren, utarbetades nämligen af arbetsstatistikens ledare frågeformulär för inhämtande af sådana uppgifter. Dessa frågeformulär, som i tillämpliga delar anslöto sig till de i Danmark använda, utsändes dels till samtliga af undersökningen berörda arbetsgifvare, dels ock till de viktigaste arbetareorganisationerna inom den mekaniska verkstadsindustrien. Af allt att döma synas från båda dessa håll hafva erhållits i allmänhet värdefulla uppgifter, ehuruval beträffande konflikter af äldre datum kompletteringar visade sig nödvändiga. Resultaten af detta försök tyda emellertid därpå, att den använda vägen för erhållande af primäruppgifter bör visa sig fullt tillfredsställande, när det gäller att vinna upplysningar om samtida arbetskonflikter.

Kommitterade hålla nämligen före, att inga oöfverstigliga svårigheter böra möta, för att den arbetsstatistiska afdelningen träder i direkt förbindelse med den enskilde arbetsgifvare och de arbetare (genom organisationen, om sådan finnes), hvilka beröras af hvarje arbetsinställelse. För detta ändamål skulle hvarje anstaltens ombud åläggas att för sin trakt insända underrättelse, så snart någon konflikt utbrutit eller kunde synas förestå. Med hänsyn till den ringa omfattning, som till en början kan gifvas åt ombudsorganisationen, blir jämväl nödvändigt, att den arbetsstatistiska afdelningen sättes i stånd att i den för olika delar af landet representativa arbetarepressen inhämta alla

hithörande upplysningar. När sålunda på någon af nu angifna vägar under rättelse om en arbetskonflikt ingått till afdelningen, skola därifrån omedelbarligen till vederbörande stridande parter utsändas särskilda frågeformulär (bilagorna E och F),¹ afsedda att under konfliktens fortgång af arbetsgifvaren, resp. arbetarne, ifyllas för att efter konfliktens slut till Kommerskollegium insändas. Om därefter vid granskningen af de sålunda erhållna uppgifterna afsevärda skiljaktigheter uppdagas, tillkommer det den arbetsstatistiska afdelningen att genom platsombuden eller genom direkt skriftväxling med parterna söka vinna full klarhet beträffande de omtvistade punkterna. Öfver de sålunda verifierade uppgifterna utarbetar anstalten preliminära sammandrag, hvilka i tidskriften meddelas.

Då emellertid hithörande frågor synas erbjuda ett alldeles särskildt intresse, vilja kommitterade föreslå, att det insamlade materialet därjämte för hvarje år uttömmande bearbetas och offentliggöres i en särskild publikation.

Slutligen torde böra erinras därom, att för så vidt en förlikningsmannainstitution, med anledning af i statsverkspropositionen vid innevarande års riksdag därom framställt förslag, skulle i vårt land införas, därigenom tillfälle torde beredas att för den nu föreslagna officiella statistiken rörande arbetskonflikter införskaffa fullt objektiva och uttömmande uppgifter beträffande samtliga de konflikter, som påkallat förlikningsmans åtgärd, vare sig de medfört arbetsinställelse eller ej.²

m) *Olycksfall i arbete.* Uppgifter i detta afseende ingå sedan lång tid tillbaka från hvarje näringsidkare till kommerskollegium, i hvars berättelser angående fabriker och handverk samt bergshandtering summariska öfversikter härom också meddelas. Alla yrkesidkare, som afses i lagen angående skydd mot yrkesfara, träffas därjämte af den uti nämnda kungörelsen den 24 jan. 1896 föreskrifna skyldighet att göra skriftlig anmälan om inträffade olycksfall, hvilka uppgifter sedermera ingå till yrkesinspektörerna samt behandlas i den årliga berättelsen för yrkesinspektionens verksamhet. Beträffande dessa senare uppgifter tillåta sig kommitterade ifrågasätta, huruvida desamma icke, sedan yrkesinspektörerna af dem tagit del, kunde omedelbart öfersändas till Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik för att genom dess försorg utförligare tillgodogöras än hittills kunnat ske.

Båda dessa slag af uppgifter omfatta nu endast sådana olycksfall, som förorsakat döden eller föranlett arbetsoförmåga under minst 14 dagar. Om båda torde ock gälla som regel, att de endast ofullständigt ingå till vederbörande myndigheter. För kännedom om dylika svårare olycksfall finnes emellertid numera ännu en källa, som torde blifva mera uttömmande. Enligt bestämmelse i § 12 af lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete skall nämligen vederbörande arbetsgifvare vid inträffande svårare olycksfall till polismyndigheten i orten insända en i kungliga kungörelsen den 31 dec. 1902 närmare bestämd anmälan jämte läkarebetyg angående dödsorsaken eller skadans beskaffenhet och den skadades tillstånd. Samtliga dessa uppgifter, hvilka af polismyndigheten skola ingifvas till vederbörande Kungl. Maj:ts befallningshafvande, torde utan svårighet kunna — i original eller afskrift — därifrån omedelbart öfersändas till Kommerskollegium. Det tillkomme då dess arbetsstatistiska afdelning att, genom direkt skriftväxling med vederbörande, genom ombuden eller tidningspressen, i mån af

¹ Ifrågavarande tabellbilagor komma att meddelas i den under år 1904 utkommande redogörelsen för arbetsinställelser i Sverige år 1903.

² Kungl. Maj:ts proposition i förevarande afseende blef ej af Riksdagen bifallen.

behof komplettera de erhållna uppgifterna, på hvilka torde kunna grundas en utan allt tvifvel fullt tillfredsställande statistik öfver svårare olycksfall. Preliminära sammandrag häröfver kunna då efter hand publiceras i tidskriften. Men därjämte bör, enligt kommitterades åsikt, så snart medel och arbetskrafter sådant medgifva, detta värdefulla och viktiga material för hvarje år på ett uttömmande sätt särskildt behandlas. För att offentliggöra resultaten af denna ingående bearbetning torde krävas en särskild publikation af samma art, som den för arbetskonflikter föreslagna.

Klart är, att en på någorlunda uttömmande och korrekta primärsiffror grundad statistik öfver samtliga olycksfall endast under den förutsättning kan åstadkommas, att rikets samtliga läkare och fältskärer åläggas att inrapportera de fall, som komma under deras behandling. En sådan anordning skulle dock utan tvifvel möta betydande svårigheter och torde ej böra ifrågasättas, förrän närmare erfarenhet vunnits rörande resultaten af det nyss föreslagna fullständiga utnyttjandet af redan förefintliga primäruppgifter om de svårare olycksfallen, om hvilka det i alla händelser är viktigast att erhålla kännedom.

I detta sammanhang vilja kommitterade påpeka, hurusom inom ett närliggande område förefinnes ett arbetsstatistiskt material af synnerligen värdefull art. Enligt lagen om sjukkassor den 30 oktober 1891 skola nämligen alla registrerade sjukkassor årligen afgifva redogörelse öfver sin verksamhet. För detta ändamål användes ett genom nådiga kungörelsen den 15 juli 1892 fastställt formulär, upptagande de olika uppgifter, som för kontroll af kassornas verksamhet kunna vara nödiga. Af dessa uppgifter uttagas och sammanställas en del af de viktigaste i den genom försäkringsinspektionens försorg utgifna redogörelse rörande »registrerade sjukkassors verksamhet», hvilken redogörelse med hänsyn till de praktiska förvaltningsbehof, hvilka den afser att tjäna, hufvudsakligen har karaktären af en registerbok. Däremot har det hittills icke ifrågakommit att tillvarataga och bearbeta det öfriga, ur allmänt social och arbetsstatistisk synpunkt värdefulla material, som sjukkassornas rapporter innehålla.

Då behandlingen af uppgifterna rörande de registrerade sjukkassornas verksamhet näppeligen synes närmare sammanhänga med försäkringsinspektionens öfriga åligganden, hafva kommitterade ansett sig böra ifrågasätta, huruvida ej de ifrågavarande, af registrerade sjukkassor årligen afgifna rapporter lämpligen kunna och böra hädanefter insändas till den arbetsstatistiska afdelningen, i samband hvarmed en mindre förändring i de nu använda formulären torde böra vidtagas, i syfte att göra uppgifterna mera användbara ur arbetsstatistisk synpunkt. Genom omsorgsfull granskning och komplettering af de på denna väg erhållna uppgifterna skulle sålunda kunna åvägbringas dels en fullständig statistik öfver sjukkassornas verksamhet, dels ock en på ett omfattande material grundad statistik öfver sjukdoms- och dödlighetsförhållanden inom de sociala lager, som hufvudsakligen beröras af dessa kassors verksamhet, d. v. s. närmast arbetsklassen. För den händelse att den hittillsvarande redogörelsen anses böra bibehållas i sitt nuvarande skick, synes dess utarbetande och utgifvande utan olägenhet kunna öfverlåtas på den arbetsstatistiska afdelningen i kommerskollegium — som därvid naturligen har att taga tillbörlig hänsyn till de kraf, som ur förvaltningssynpunkt kunna framställas —, hvarjämte de nyss angifna, rent statistiska resultaten af materialets bearbetning kunde till en början publiceras i den socialstatistiska tidskriften. Med hänsyn till frågans stora vikt och intresse vilja kommitterade emellertid betona önskvärdheten af att, i likhet med hvad förut föreslagits beträffande arbetskonflikter samt olycksfall, en särskild årligt utkommande statistisk pub-

likation på grund af här ifrågavarande material åstadkommes öfver jämväl sjukkassornas verksamhet samt sjukdoms- och dödsfall inom olika yrken, åldrar och klasser.

Sedan kommitterade beslutat att för sin del göra förestående hemställa beträffande bearbetningen af redogörelserna för registrerade sjukkassors verksamhet, har Kungl. Maj:t i en särskild proposition till innevarande års riksdag i samband med framställt förslag angående försäkringsinspektionens organisation och verksamhet tillika hemställt, att den försäkringsinspektionen hittills åliggande skyldighet att utarbета redogörelse för sjukkasväsandet i riket i stället skulle åläggas riks-försäkringsanstalten. Kommitterade tillåta sig emellertid ifrågasätta, huruvida det icke — sedan numera en socialstatistisk statsanstalt genom inrättandet af den arbetsstatistiska afdelningen inom kommerskollegium trädtt i verksamhet — måste under alla förhållanden vara lämpligare, att ifrågavarande årsredogörelses utarbetande samt materialets ytterligare tillgodogörande i socialstatistiskt afseende öfverlämnas till denna. Därigenom vinnes äfven den, enligt kommitterades mening, afsevärda fördelen, att det redan från början fastslås, att alla uppgifter af socialstatistisk natur böra föreläggas den för dylika frågor behandling särskildt afsedda institutionen och icke tilldelas andra ämbetsverk, hvilka hafva helt andra uppgifter sig anförtrodda.¹⁾

Beträffande öfriga i statsverkspropositionen omnämnda ämnen, som borde blifva föremål för arbetsstatistisk behandling, såsom t. ex. kooperativa företag samt inrättningar till främjande af arbetarklassens materiella, intellektuella och moraliska fromma, kunna några bestämda regler på förhand ej uppställas. Det bör emellertid blifva en viktig omsorg för den arbetsstatistiska afdelningen att så noga som möjligt gifva akt på alla dylika sociala företeelser och i notisform eller såsom öfversiktliga sammandrag i tidskriften meddela, hvad som särskildt synes af intresse. Såsom material härtill skulle tjäna dels af platsombuden verifierade och meddelade rapporter, dels de upplysningar, som afdelningen själf med ledning af uppgifter i pressen eller från andra håll införskaffat. För detta ändamål böra publikationer, som behandla sociala frågor, särskildt de i olika delar af landet representativa arbetareorganen samt speciella fackorgan, för arbetsstatistiska afdelningen anskaffas. Härigenom synas en hel del viktiga upplysningar kunna vinnas rörande såväl fluktuationer och företeelser på arbetsmarknaden som ock rörelser och sträfvanden inom och för arbetarevärlden.

Af största vikt är äfven, enligt kommitterades uppfattning, att aktgifva på och följa *organisationsväsendets utveckling* bland såväl arbetsgifvare som arbetare inom industri och handverk. Med hänsyn till det välvilliga intresse, som det arbetsstatistiska arbetet redan synes hafva tillvunnit sig från dessa organisationers sida, torde med säkerhet kunna antagas, att dessa beredvilligt skola tillställa anstalten fullständig samling af allt utkommande tryck, såsom stadgar, styrelse- och revisionsberättelser, kongressförhandlingar o. d. Med stöd af detta material, vederbörligen granskadt och vid behof genom direkta förfrågningar kompletteradt, lär en regelbunden årsöfversikt rörande föreningsväsendet kunna för tidskriften åstadkommas.

Kommitterade finna äfven i hög grad önskvärdt, att den arbetsstatistiska afdelningen — som redan börjat och i fortsättningen säkerligen i allt större

¹⁾ Sedan Riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huruvida icke utarbetandet och offentliggörandet af en statistisk årsredogörelse för sjukkasväsandet i riket lämpligen borde anförtros åt kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik, är ärendet nu beroende af Kungl. Maj:ts pröfning.

utsträckning kommer att anlitas såsom en *social upplysningsbyrå* — låter sig angeläget vara att sorgfälligt tillvarata och bevara hithörande litteratur och särskildt nyssberörda smärre publikationer, hvilka just på grund af sin tillfälliga natur efter någon tids förlopp äro svåråtkomliga, men icke desto mindre utgöra viktiga dokument för studiet af många arbetsstatistikens uppgifter.

Förutom de hittills berörda spörsmålen har i den meranämnda organisationsplanen äfven omnämnts en annan grupp af undersökningar, nämligen angående *affärsställningen* inom de olika industrigrenarna, hvarigenom lagstiftaren sättes i tillfälle att bedöma, i hvad mån åtgärder, som medföra en ökning af produktionskostnaderna, kunna vidtagas, utan att därigenom möjligheten att bestå i konkurrensen alltför mycket försvåras eller rent af omintetgöras. Med afseende härå tillåta sig kommitterade att upprepa, hvad kommerskollegium och statistiska centralbyrån i sitt gemensamma utlåtande anfört.

»Uppgiften i detta fall blefve» — yttra ämbetsverken — »att inom hvarje särskild industrigren — hvarvid förmodligen äfven jordbruket har tänkts såsom en industri — utreda de för handen varande produktionskostnaderna och deras fördelning på vissa allmänna hufvudposter, äfvensom afställningsvillkoren för den färdiga produkten. Dylika undersökningar af stor omfattning hafva ock blifvit verkställda inom Amerika, ehuru väl man äfven därstädes ännu medhunnit endast ett fåtal näringsgrenar. Framgången af en dylik undersökning är naturligtvis ytterst beroende af den enskilde fabrikantens uppfattning om det gagn eller kanske den skada, han själf anser sig kunna skörda af dessa förhållandens framläggande inför offentligheten, och hans häraf betingade större eller mindre villighet att lämna de åskade upplysningarna. Öfver hufvud torde socialstatistiken, åtminstone till en början, i detta hänseende få att kämpa med stora svårigheter; och såsom en ytterligare sådan framträder, att dessa undersökningar sannolikt torde blifva förenade med betydande kostnader. Arbetet lär väl så godt som helt och hållet få utföras af särskilda sakkunnige, och äfven å dessa komma att ställas mycket stora anspråk. I den mån det åvägabragta resultatet kan visa sig verkligen lända industrien till gagn, torde motståndet och svårigheterna småningom förminskas. Några särskilda regler för detta arbetes utförande lära icke kunna uppställas på förhand.»

Till hvad ämbetsverken sålunda andragit har i den senast framlagda organisationsplanen omförmålt, att erfarenheten af de försök, som vid de arbetsstatistiska undersökningarna af den mekaniska verkstadsindustrien gjorts att från arbetsgifvarne bekomma utförliga och exakta uppgifter rörande verkstadsdriften, i ett afsevärdt antal fall till fullo bekräftat de farhågor, som ämbetsverken uttalat rörande arbetsgifvarnes ovillighet att i detta afseende lämna detaljerade upplysningar om sin verksamhet; hvarjämte ock framhållits, att en arbetsgifvares benägenhet att till offentlig myndighet lämna detaljerade upplysningar om *sin affärsställning* bör vara skäligen ringa och att hans betänkligheter i förevarande fall kunna vara fullt berättigade, så länge, såsom fallet är i Sverige i motsats till vissa andra länder, alla dylika uppgifter betraktas såsom offentliga handlingar och sålunda tillhandahållas förste bäste, möjligen en konkurrent till uppgiftslämnaren, hvilken påfordrar handlingarnas utlämnande i afskrift.

Hur intressanta ifrågavarande spörsmål kunna vara ur allmänt social och ekonomisk synpunkt, finna sig kommitterade, med hänsyn till nu berörda svårigheter, dock böra uttala, att utredningar rörande affärsställningen åtminstone för närvarande ej böra upptagas på arbetsstatistikens program.

Såsom af den här förestående utredningen framgår, hafva kommitterade ansett, att flertalet af de till den fortlöpande arbetsstatistiken hörande uppgifter skulle publiceras i en särskild tidskrift, hvilken lämpligen synes kunna benämnas »*Sociala meddelanden*, utgifna af Kungl. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik». ¹⁾

För att rätt kunna fylla sin uppgift att omedelbarligen till allmän kännedom bringa alla de upplysningar och företeelser på arbetsmarknaden och inom arbetarevärlden, hvilka den arbetsstatistiska afdelningen insamlat, granskat och funnit ur en eller annan synpunkt betydelsefulla, borde tidskriften om möjligt utkomma hvarje månad. Då emellertid detta ej låter sig göra i betraktande af den ringa arbetsstyrka, öfver hvilken anstalten med nu förefintliga medel kan föfoga, finna sig kommitterade nödsakade föreslå, att tidskriften tills vidare utgifves endast kvartalsvis och på sådan tid t. ex. under månaderna februari, maj, augusti och november, att de uppgifter, som lämpligen kunna sammanställas för kalenderårets kvartal, hinna införas i förstkommande nummer.

Beträffande tidskriftens innehåll hafva ofvan lämnats åtskilliga anvisningar i samband med redogörelsen för de spörsmål, som kunna tänkas tillhöra området för en fortlöpande arbetsstatistik af allmän art. Enligt den sålunda gjorda utredningen skulle tidskriften, bland annat, innehålla följande:

1) Lifsmedelprisen för hvarje månad eller kvartal å de orter, där platsombud anställas.

2) Hyresprisen halfårsvis å samma orter. ²⁾

3) Sammanställningar af den officiella statistikens uppgifter rörande kvinnors och minderårigas användande i industriens tjänst.

4) Redogörelser för minderårigas anställning i industriellt yrke enligt de till yrkesinspektionen insända registerböcker.

5) Sammanställningar för kvartal rörande af yrkesinspektörerna besökta arbetsställen och meddelade anvisningar o. s. v. äfvensom återgifvande af de från yrkesinspektionen utgångna cirkulär, formulär och ritningar (dessa frågor behandlade i en särskild, för yrkesinspektionens meddelanden reserverad afdelning af tidskriften). ³⁾

6) Sammandrag öfver de hos yrkesinspektionen anmälda olycksfall äfvensom af de enligt lagen den 5 juli 1901 afgifna rapporter rörande svårare olycksfall i arbete.

7) Statistisk bearbetning af vissa data i redogörelserna för registrerade sjukassors verksamhet. (För den händelse, såsom kommitterade föreslå, bestämmelser träffas därom, att sjukassornas årliga rapporter skola ingå till den arbetsstatistiska afdelningen, skulle härtill komma uppgifter rörande sjukdoms- och dödsfallsorsaker för olika åldrar, yrken och klasser. ⁴⁾

8) Kvartalsuppgifter rörande arbetskonflikter (strejker och lockouts).

9) Uppgifter rörande föreningsväsendet inom industri och handverk.

10) Platsombudens meddelanden rörande förändringar å arbetsmarknaden.

¹⁾ I enlighet med kommerskollegii beslut har kvartalspublikationen kommit att benämnas »Meddelanden från Kungl. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik».

²⁾ Jfr noten å sidan 15.

³⁾ Enligt kommerskollegii beslut kommer denna afdelning af kvartalspublikationen att inskränkas till »kortfattade uppgifter rörande yrkesinspektionens verksamhet, för såvidt desamma kunna anskaffas utan att yrkesinspektörerna betungas med något särskildt arbete».

⁴⁾ Jfr noten å sidan 20.

11) Kvartalssammanställningar rörande arbetslön, arbetslöshet och arbetsförmedling m. m. å sådana orter, från hvilka uppgifter härom genom de kommunala arbetsförmedlingsanstalterna kunna erhållas.

Förutom de här angifna ämnen, tillhörande området för den fortlöpande, mera allmänna socialstatistiken, för hvilken tidskriften företrädesvis bör afses, gifvas naturligtvis många andra frågor, som i tidskriften lämpligen skulle kunna och böra behandlas. Uti den meranämnda organisationsplanen nämnes till och med såsom tidskriftens främsta uppgift att lämna fullständiga redogörelser för den sociala lagstiftningen såväl inom som utom Sverige. Det torde också kunna råda endast en mening därom, att det vore af stor vikt att erhålla tillgång till korrekta och öfversiktliga redogörelser för resultaten af den sociala utvecklingen, sådan den tagit sig uttryck i olika länders lagstiftning. I detta hänseende föreligger utan tvifvel ett lifligt behof, hvars afhjälpande genom tidskriften synes ur alla synpunkter önskvärdt. Måhända skulle i många fall vara lämpligt att in extenso i öfversättning meddela de sociala lagar från andra länder, hvilka antingen genom sin särskilda vikt eller genom sin aktualitet kunna vara af intresse äfven för vårt land. Kommitterade vilja emellertid anmärka, att den här ifrågasatta uppgiften är af den omfattande och kräfvande art, att den torde kunna rätt fyllas, endast för den händelse en särskild tjänsteman sättes i tillfälle att häråt mera utslutande ägna sin uppmärksamhet. Detta är gifvetvis under nuvarande förhållanden icke möjligt, och kommitterade finna sig sålunda ej kunna för närvarande föreslå, att frågan nu upptages i hela sin vidd. Emellertid synes det vara önskvärdt, att redan nu, i den mån tillgängliga krafter sådant medgifva, det här berörda område af den arbetsstatistiska afdelningen beaktas och att i tidskriften sålunda i mindre utsträckning behandlas:

12) Den sociala lagstiftningen såväl i Sverige som i utlandet.

Vidare bör det naturligtvis blifva en angelägen uppgift för tidskriften att äfven annorledes följa arbetet på det sociala området i utlandet och för detta ändamål meddela

13) referat af utländska tidskrifter och andra publikationer af arbetsstatistiskt intresse äfvensom notiser, som i detta afseende kunna vara betydande.

Af stor betydelse vore slutligen att för tidskriften kunna erhålla

14) speciella uppsatser eller utredningar af arbetsstatistiska spörsmål, utförda vare sig af anstaltens tjänstemän eller af andra fackmän.

Då emellertid tillgängliga medel för närvarande näppeligen torde medgifva utgifter för detta ändamål, må som ett viktigt önskningsmål framhållas, att ökade anslag snart måtte lämnas för tillgodoseende äfven af detta område för tidskriftens verksamhet.

Beträffande tidskriftens plan i öfrigt, anse kommitterade icke lämpligt, att densamma på förhand alltför strängt reglementeras. Det bör sålunda tillhöra dess uppgift att taga vara på och framlägga alla upplysningar, som synas af vikt för den sociala frågan — speciellt arbetarefrågans — bedömande. Vid tidskriftens ledning bör sålunda hänsyn tagas endast därtill, att de behandlade frågorna äro med tidskriftens syfte öfverensstämmande, att tidskriftens innehåll blir korrekt och affattningen tendensfri.

Kommitterade vilja slutligen framhålla, att det med hänsyn till de arbetskrafter och penningmedel, som nu kunna disponeras, icke bör fordras eller ens väntas, att tidskriften på något af ofvanberörda områden skall kunna fylla de anspråk på uttömmande och mångsidig behandling, hvilka under andra förhållanden vore berättigade. Såsom kommitterade upprepade gånger

i det föregående framhållit, har det nämligen syntts dem önskvärdt att äfven i detta hänseende göra åtminstone en början; och är det kommitterades förhoppning, att i jämbredd med härutinnan ändrade förhållanden äfven tidskriften helt naturligt skall finna den utveckling, som i sakens intresse måste vara att önska.

Vidkommande därefter de utförligare redogörelser öfver i tidskriften mer summariskt behandlade ämnen, som tillhöra området för en fortlöpande arbetsstatistik af allmän art, har ofvan anförts, att för närvarande endast torde kunna åstadkommas

1) *en redogörelse för arbetskonflikter* (strejker och lockouts).

I enlighet med hvad förut framhållits vilja kommitterade emellertid förorda, att åtgärder måtte vidtagas för att med snaraste jämväl må kunna åstadkommas dels

2) *en statistik rörande olycksfall i arbete* och dels

3) *en statistik rörande registrerade sjukassor samt dödlighet och sjukdomsfall inom olika åldrar, yrken och klasser.*

Beträffande dessa sistnämnda redogörelser har förut påvisats, hurusom redan nu nödigt material föreligger, ehuru väl detsamma under hittillsvarande förhållanden ej fullständigt tillgodogöres. Skulle emellertid, såsom kommitterade föreslå, detta värdefulla material öfverlämnas till den arbetsstatistiska afdelningen och erforderliga arbetskrafter för uppgifternas bearbetande ställas till afdelningens förfogande, torde intressanta och ur lagstiftningssynpunkt viktiga resultat vara att af berörda redogörelser emotse.

I öfverensstämmelse med den i ämbetsverkens gemensamma utlåtande år 1894 äfvensom i statsverkspropositionen vid 1902 års riksdag uttalade uppfattning vilja kommitterade vidare föreslå, att, jämte den fortlöpande, mera allmänna socialstatistiken, då anledning därtill kan förefinnas, tid efter annan anordnas mera mångsidiga detaljundersökningar. Dessa specialundersökningar kunna *dels*, i likhet med de under de senaste åren verkställda försöksundersökningarna, behandla arbets- och löneförhållanden m. m. inom särskilda yrkesgrenar, *dels* ock afse klargörandet af ett eller annat viktigare socialt spörsmål. Därvid böra företrädesvis till undersökning upptagas sådana ämnen, hvilka icke alls eller endast ofullständigt kunnat behandlas i tidskriften eller i de regelbundna årliga publikationerna.

I enlighet med denna uppfattning hafva kommitterade tagit under öfvervägande, hvilka områden böra närmast utväljas för att speciellt undersökas. Härvid hafva vi tagit hänsyn därtill, att de hittills gjorda undersökningarna samtliga afsett förhållandena inom speciella yrken och att det, till vinnande af ökad erfarenhet, därför kunde vara lämpligt att, så snart förhållandena sådant medgifva, såsom undersökningsföremål utvälja ett eller annat mera omfattande socialt spörsmål för att få detta eller dessa spörsmål utredda beträffande ett större antal näringsgrenar; och hafva vi därvid särskildt uppmärksammat behovet af att erhålla en utredning rörande *arbetarnes utgifter för sitt uppehälle*.

En sådan utredning kan på grund af sin omfattning icke årligen åstadkommas utan torde, som redan i det föregående framhållits, böra göras till föremål för en speciell undersökning af den art, hvarom här är fråga. Kommitterade, som af många skäl äro öfvertygade om önskvärdheten af, att detta spörsmål snarast möjligt undersökes, hafva dock icke ansett sig kunna förorda, att detsamma redan under innevarande år upptages till behandling. I och

för en sådan undersökning skulle nämligen den arbetsstatistiska afdelingens ombud å skilda platser få i uppdrag att först och främst utvälja de för hushållsböckernas förande lämpligaste personer, vidare åt dessa meddela nödiga anvisningar och slutligen oafslåeligt stå till tjänst med upplysningar äfvensom öfvervaka föreskrifternas efterlefnad. Samtliga dessa uppgifter synas ock vara af den grannlaga och kräfvande natur, att de hos ombuden förutsätta en viss erfarenhet vid arbete af dylik art. Då det dessutom är önskvärdt, att de hushållsböcker, som skola statistiskt bearbetas, afse alla veckor under ett helt kalenderår, anse kommitterade, att först under nästkommande år ens specialundersökning kan företagas rörande arbetarnes utgifter för sitt uppehälle. För detta ändamål hafva vi ock utarbetat förut omnämnda förberedande förslag till hushållsbok.

Då vi icke heller funnit något annat allmänt socialt spörsmål under för handen varande förhållanden kunna redan i år göras till föremål för en mera ingående undersökning, har det synts oss lämpligt öfverväga, huruvida, i likhet med hvad hittills skett, förhållandena inom någon viss mera betydande näringsgren äfven denna gång böra företagas till utredning.

Härvid hafva kommitterade först och främst riktat sin uppmärksamhet på sjömansyrket, inom hvilket förhållandena i flera hänseenden säkerligen kunna anses påfordra en dylik undersökning, hvarom också sjöfolket i Stockholm redan på hösten 1897 till kommerskollegium gjort hemställan.

Materialet för en statistisk undersökning af förhållandena inom sjömansyrket kan emellertid icke under detta års lopp hinna åstadkommas, allra helst med nu tillgängliga medel och arbetskrafter. Dock vilja vi särskildt framhålla önskvärdheten af, att en dylik undersökning inom en nära framtid måtte komma till stånd.

Då sjöfartsnäringsen sålunda äfven nu måste lämnas å sido, hafva vi närmast tagit under öfvervägande, huruvida icke de arbetsstatistiska undersökningarna skulle kunna beröra den för vårt land i så många afseenden viktiga tändsticksindustrien. För ett val i sådan riktning kunna många talande skäl anföras. Så t. ex. hafva de sanitära förhållandena inom denna industrigren gifvit anledning till en speciallagstiftning, om hvars verkningar fullständig kännedom ännu icke förefinnes. Vidare har tillverkningen af tändstickor gifvit upphof till en betydande hemindustri, hvarjämte kvinnor och minderåriga i ovanligt hög grad sysselsättas vid fabrikationen. Men mot förslaget att i år anordna en undersökning af tändsticksindustrien kan anföras, att tändsticksindustrien dels på grund af sin tekniska beskaffenhet, dels ock till följd af sin karaktär af både fabriks- och hemindustri förutsätter ingående studier på de orter, där den företrädesvis finnes representerad. Detta låter sig emellertid icke väl förena med afdelingens öfriga arbeten under innevarande år, hvarför med undersökningen angående tändsticksindustrien torde tills vidare böra anstå.

Af olika praktiska skäl hafva ifrågasatta undersökningar af sömmerskerket samt af hemväfnadsindustrien icke heller kunnat af kommitterade föreslås till utförande under innevarande år.

Redan innan kommitterade började sitt arbete, hade till kommerskollegium inkommit en skrivelse från Svenska boktryckareföreningens styrelse, i hvilken skrivelse, under hänvisning till ett uttalande af en under år 1901 inom typografyrket tillsatt skiljenämnd (af arbetsgifvare och arbetare), framställtts anhållan därom, att under år 1903 förhållandena inom typografyrket måtte speciellt undersökas.

För en undersökning af denna industrigren talar särskildt den omständigheten, att de vid tryckerierna och därmed sammanhängande anstalter sysselsatta arbetarne till ett jämförelsevis högt antal utgöras af minderåriga och kvinnor. Vid en sammanställning af de till kommerskollegii berättelse ang. fabriker och handverk inkomna uppgifter för år 1901 har det visat sig, att af samtliga 8,674 arbetare, som äro sysselsatta vid rikets tryckerier, bokbinderier, stilgjuterier, kliché- och litografiska anstalter, 2,305, eller 26·6 %, utgöras af minderåriga samt 2,140, eller 24·7 %, äro kvinnor, bland hvilka senare 1,537 äro öfver 18 år, hvadan sålunda sammanlagda antalet af manliga och kvinnliga minderåriga samt vuxna kvinnor uppgår till 3,842 eller 44·3 % af hela arbetareantalet. Att döma af de vid den äldre arbetareförsäkringskommittéens betänkande fogade statistiska undersökningar rörande bland annat ålders- och civilståndsfördelningen samt dödlighetsförhållandena inom olika yrken äfvensom angående de hygieniska förhållandena inom verkstadslokalerna för skilda industrier, synas tryckerierna och därmed förenade handteringar jämte tobaksindustrien i dessa afseenden befinna sig i ett synnerligen ogynnsamt läge. Äfven om resultaten af nämnda kommittés undersökningar, såsom berörande förhållanden, hvilka existerade för omkring 20 år sedan, icke i hela sin omfattning kunna hafva tillämpning på nuvarande förhållanden, torde de dock, vid sidan af de upplysningar af senare datum, som lämnats i yrkesinspektionens berättelser, vara kraftiga motiv för att framför många andra näringsgrenar utvälja nyssnämnda industrigrenar till föremål för en ingående arbetsstatistisk undersökning. Hvad särskildt beträffar arbetslokalernas beskaffenhet samt luftväxling och renhållning i synnerhet inom de smärre anstalterna, framgår af, bland annat, yrkesinspektörens i dåvarande östra distriktet rapport år 1897, att härutinnan den nutida hygienens fordringar, äfven om dessa ställas ganska lågt, icke kunna anses ens tillnärmelsevis uppfyllda. Att framför allt af denna sista anledning en undersökning vore af omständigheterna påkallad, har ytterligare bestyrkts genom de upplysningar, som erhållits af tillkallade arbetsgifvare och arbetare inom ifrågakvarande industrigrenar.

Med hänsyn till nödvändigheten af att under en öfvergångs- och organisationsperiod sådan som innevarande år utvälja ett område för den speciella undersökningen, som synes erbjuda ett jämförelsevis mindre omfattande och kräfvande arbete, kan det visserligen synas betänkligt, att föreslå nu ifrågakvarande industrigrenar, hvilka sysselsätta ett antal af 8,674 arbetare, fördelade på ej mindre än c:a 360 olika arbetsställen. Denna svårighet är dock mera skenbar än verklig i betraktande däraf, att ej mindre än 235 af dessa arbetsställen med 7,365 arbetare förefinnas i Stockholm eller på sådana orter, där enligt kommitterades förslag särskilda ombud skulle anställas, hvadan sålunda hufvudparten af arbetet med primäruppgifternas insamlande af dem äfvensom af anstaltens egna tjänstemän lätt nog kan utföras och sålunda kostnaderna blifva jämförelsevis ringa. Vid valet af detta ämne har afscende äfven fästs därvid, att yrkets olika grenar äro i Stockholm så fullständigt representerade, att arbetets ledare kan utan tidsödande studieresor sätta sig in i deras olika förhållanden. Slutligen må erinras därom, att arbetsgifvarnes egen organisation — Svenska boktryckareföreningen — gjort framställning om företagandet af en dylik undersökning, att representanter för arbetarne äfven betygat sitt intresse för densamma samt att bådas föreningar genom sitt intresse för saken och sin fasta organisation torde komma att i hög grad underlätta arbetet. På alla dessa grunder få kommitterade sålunda hemställa,

att såsom ämne för 1903 års arbetsstatistiska specialundersökning må väljas *tryckerierna i riket och därmed förenad handtering*.¹

Under vördsam erinran, att frihet torde böra lämnas den arbetsstatistiska afdelningens föreståndare att i enskildheter göra mindre, af omständigheterna betingade afvikelser från den plan, som kommer att för undersökningarnas utförande fastställas, få vi sålunda föreslå:

att det arbetsstatistiska arbetet under innevarande år må afse *dels* åvägbringandet af en fortlöpande socialstatistik af mera allmän art, *dels* en särskild redogörelse för under året inträffade arbetsinställelser i riket och *dels* en utredning af förhållandena vid tryckerier och därmed förenad handtering;

att arbetet må anordnas samt primäruppgifterna insamlas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de grunder, som i det föregående angifvits eller enligt hvad för hvarje fall kan af Kollegium pröfvas lämpligt;

att, hvad särskildt beträffar den föreslagna sanitära undersökningen af vissa arbetslokaler, densamma må verkställas genom vederbörande hälsovårdsnämnders försorg och helst af läkare;

att Kollegii afdelning för arbetsstatistik må offentliggöra resultaten af sina arbeten under året, utan samband med öfrigt officiellt tryck, *dels* uti en kvartalsvis utkommande publikation, benämnd »Sociala meddelanden» och *dels*, hvad beträffar de föreslagna, särskilda större utredningarna, i separata publikationer; samt

att uppgifter rörande yrkesinspektionens verksamhet, i den utsträckning, sådant är möjligt, må kvartals- och årsvis afgifvas för att inflyta uti den föreslagna publikationen »Sociala meddelanden».

Kommitterade tillåta sig slutligen äfven hemställa, att åtgärder vidtagas, för att de uppgifter rörande registrerade sjukassors verksamhet samt rörande olycksfall i arbete, hvilka enligt olika kungl. kungörelser afgifvas till offentlig myndighet, blifva, på sätt lämpligen kan ske, af vederbörande myndighet öfverlämnade till Kollegium för att genom dess afdelning för arbetsstatistik närmare bearbetas.

Stockholm den 6 mars 1903.

HENNING ELMQUIST.

CARL ALEXANDERSON.

ERNST BECKMAN.

ERNST BLOMBERG.

CARL RAMSTRÖM.

Gunnar Huss.

Under förklaring, att Kollegium funnit sig i hufvudsakliga delar kunna biträda kommitterades förslag, öfverlämnade Kungl. Kommerskollegium det-

¹ För kommitterades därefter lämnade redogörelse angående sättet för den föreslagna specialundersökningens genomförande äfvensom för de i samråd med särskildt tillkallade representanter för arbetsgifvare och arbetare inom de grafiska yrkena utarbetade frågeformulär för primäruppgifternas insamlande kommer att utförligt redogöras i sammanhang med framläggandet af resultaten af den ifrågavarande, nu pågående specialundersökningen af tryckerier och därmed förenad handtering, och har därför denna del af kommitterades utlåtande ansetts kunna här uteslutas. Likaledes förbigås här kommitterades utredning angående de anslagna medlens fördelning för genomförande af den af kommitterade föreslagna planen för det arbetsstatistiska arbetet under år 1903.

samma till Kungl. Maj:t genom underdånig skrivelse den 11 mars 1903. De förändringar, Kollegium därvid vidtagit, afse, såsom redan i det föregående framhållits, *dels* kvartalspublikationens namn, hvilket förändrats till »Meddelanden från Kungl. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik», och *dels* reserverandet af plats i kvartalspublikationen för yrkesinspektionens meddelanden, hvilket Kollegium ansett böra begränsas till, att kortfattade uppgifter rörande yrkesinspektionens verksamhet borde i kvartalspublikationen intagas, för så vidt desamma kunde anskaffas, utan att yrkesinspektörerna betungades med något särskildt arbete.

Genom nådigt bref till Kommerskollegium den 17 därpå följande april förklarade Kungl. Maj:t, som icke funnit något att erinra mot de af Kollegium sålunda förordade hufvudgrunder för det arbetsstatistiska arbetets utförande under innevarande år, att det af Riksdagen anvisade anslag skulle, på sätt Kollegium pröfvade lämpligt och i den mån anslaget därtill lämnade tillgång, användas för genomförande af den framlagda planen för arbetets anordnande. Med afseende å Kommerskollegii, i enlighet med de särskilda kommitterades förslag, gjorda framställning om öfverlämnande till Kollegium, för att genom dess afdelning för arbetsstatistik närmare bearbetas, af de uppgifter rörande registrerade sjukkassors verksamhet äfvensom rörande olycksfall i arbete, hvilka enligt särskilda nådiga föreskrifter afgifvas till offentlig myndighet, förklarade sig Kungl. Maj:t framdeles vilja taga densamma under ompröfning.

Kvinnors och minderårigas användande vid fabriker och inom bergshandteringen år 1901.

Efter kommerskollegii berättelser för år 1901 meddelas å sid. 32—35 en öfversikt öfver kvinnors och minderårigas användande vid fabriker och inom bergshandteringen under sagda år. Såsom däraf framgår, voro af samtliga vid fabriker anställda arbetare, hvilka under året uppgått till i medeltal 262,229, inemot en femtedel (18·7 %), eller 48,957, kvinnor och cirka en sjundedel (14·7 %) eller 38,430 minderåriga, d. v. s. i en ålder under 18 år. Inom bergshandteringen voro återigen af hela antalet arbetare (30,776) endast 1·7 % kvinnor och 9·9 %, d. v. s. 3,054, minderåriga. Tages därvid grufdriften för sig, blifva motsvarande procenttal för denna något högre, eller för kvinnor 3·5 % och för minderåriga 11·3 %.

Antalet kvinnor och minderåriga inom fabriksindustrien är, såsom tabellerna utvisa, mycket växlande såväl inom olika yrkesgrupper som inom olika landsdelar. Mera än hälften af hela antalet *kvinnliga arbetare* återfinnes sålunda inom de båda grupperna textil- och beklädnadsindustri, inom hvilka kvinnornas antal

äfven relativt taget är störst, eller resp. 62·4 och 70·2 % af hela antalet inom nämnda yrkesgrupper sysselsatta arbetare. Äfven inom grupperna kemisk-teknisk industri samt närings- och njutningsmedelsindustri äro de kvinnliga arbetarne talrikt företrädde, nämligen inom den kemisk-tekniska industrien med 4,601 (39·4 %) och inom närings- och njutningsmedelsindustrien med 7,212 (23·3 %). Relativt minst är antalet kvinnliga arbetare inom maskinindustrien (1·5 %) och trävaruindustrien (2·8 %).

Bland de särskilda industrigrenarna framstå följande med ett stort antal kvinnliga arbetare:

<i>Industrigrenar med öfver 600 kvinnliga arbetare:</i>		<i>Industrigrenar, inom hvilka minst 40 % af arbetarne äro kvinnor:</i>	
	<i>Antal kvinnl. arb.</i>		<i>% af hela arbetare-antalet.</i>
Sömnads-, trikå- o. d. fabriker . . .	5,962	Sömnads-, trikå- o. d. fabriker . . .	98 å 90
Ylleväfverier	5,057	Spinnerier och väfverier	80 å 60
Bomullsväfverier	4,639	Ammunitionsfabriker	80·8
Bomullspinnerier	3,332	Chokladfabriker	76·7
Tändsticksfabriker	2,981	Karamell- o. d. fabriker	66·9
Tobaksfabriker	2,871	Hattfabriker	64·8
Pappersbruk och pappfabriker . . .	1,436	Pälsvarufabriker	63·2
Maltdrycksbryggerier	1,381	Tobaksfabriker	62·5
Ullspinnerier	1,358	Bokbinderier	57·5
Sko- och skonåttlingsfabriker . . .	1,266	Fiskberedningsanstalter	52·6
Tryckerier o. d.	1,218	Kem.-tekniska anstalter, »ej specif.»	50·8
Bokbinderier o. d.	1,098	Korkfabriker	48·7
Järn- och stålvarufabriker	1,007	Ljus- och tvålfabriker	48·2
Porslinsfabriker	807	Gummivarufabriker	47·4
Hattfabriker	804	Tändsticksfabriker	46·7
Sågverk och hyflerier	717	Handskfabriker	45·4
		Läskedrycksfabriker	42·9
		Porslinsfabriker	41·6

Fördelade efter landsdelar återfinnas de flesta kvinnliga arbetare i

Göteborgs och Bohus län med 8,300

hvar efter följa

Stockholms stad med 6,967

Malmöhus län » 6,700

Elfsborgs län » 5,973

Östergötlands län » 5,313

Omkring 68 % af samtliga fabriksarbeterskor i riket anträffas således inom ofvan angifna fem län. Minst är kvinnlig arbetskraft tagen i anspråk vid fabrikerna i Gotlands och Vestmanlands län samt i de tre nordligaste länen.

Af hela antalet kvinnliga arbetare äro 33,722 anställda vid fabriker i städer och köpingar eller mera än dubbelt så många som vid fabriker belägna på landsbygden, vid hvilka antalet kvinnor uppgår till 15,235. Relativt taget blir skillnaden mellan land och stad i detta afseende ändå större, i det att af fabriksarbetarne i städer och köpingar nära nog en tredjedel (30·5 %), men på landsbygden endast en tiondedel (10·1 %) äro kvinnor. Mer än hälften, eller 24,651, af alla fabriksarbeterskor äro till finnandes i följande åtta städer:

Stockholm	6,967
Norrköping	4,223
Malmö	4,192
Göteborg	4,151
Borås	2,092
Jönköping	1,303
Gefle	907
Helsingborg	816

Bland köpingarna märkes Tidaholm med 741 kvinnliga arbetare.

Slutligen förtjänar antecknas, att af de på landsbygden anställda kvinnliga arbetarne ungefär hälften kommer på följande tre län: Göteborgs och Bohus län (3,572), Elfsborgs län (3,095) och Stockholms län (1,059).

Såsom ofvan framhållits, voro af samtliga fabriksarbetare i riket 18·7 % kvinnor. Motsvarande procenttal äro för Stockholm 27·7, men däremot betydligt högre för Göteborg (42·4), för Malmö (45·4) och för Norrköping (49·4). Med anmärkningsvärdt stora procenttal kvinnliga fabriksarbetare framstå vidare Jönköping med 32·8 %, Uddevalla med 33 %, Sundsvall med 39·2 %, Venersborg med 42·3 %, Tidaholm med 43·8 %, Halmstad med 44·1 % samt framför allt Borås med 58·7 % och Alingsås med icke mindre än 71·6 %.

Hvad beträffar *antalet minderåriga* inom fabriksindustrien, äro, som synes af tabellerna, 27,993 manliga och 10,437 kvinnliga. Största antalet minderåriga anträffas inom trävaruindustrien, som sysselsätter 9,421 — däraf ensamt sågverksindustrien 7,285 — arbetare i en ålder under 18 år. Bland yrkesgrupperna följa därefter metall- och maskingrupperna med 6,622 minderåriga (endast 437 kvinnliga), textilindustrien med 5,470 minderåriga (däraf 3,372 kvinnliga) samt ler- o. d. industri med 4,529 (523 kvinnliga).

Af de särskilda industrigrenarna framstå följande med ett stort antal minderåriga arbetare:

<i>Industrigrenar med öfver 800 minderåriga arbetare:</i>		<i>Industrigrenar, inom hvilka minst 20 % af arbetarne äro minderåriga:</i>	
	Antal minderåriga arbetare.		% af hela antalet arbetare.
Sågverk och hyflerier	7,285	Låd- och spånaskfabriker	39.4
Järn- och stålvarufabriker	3,008	Jute- och ullspinnerier	35.0
Tändsticksfabriker	1,836	Lito- och kemigrafiska anstalter	32.2
Mekaniska verkstäder	1,803	Bomullspinnerier	30.9
Bomullspinnerier	1,681	Korsettfabriker	30.6
Glasbruk	1,599	Tändsticksfabriker	28.8
Snickeri- och möbelfabriker	1,401	Bokbinderier	28.6
Boktryckerier	1,306	Glasbruk	28.2
Tegelbruk	1,274	Boktryckerier	24.7
Ullspinnerier	1,074	Tobaksfabriker	23.1
Tobaksfabriker	1,060	Gummivarufabriker	22.8
Bomullsväfverier	951	Chokladfabriker	22.2
Pappersbruk och pappfabriker	886	Trikåfabriker	21.8
Stenbrott och stenhuggerier	870	Porslinsfabriker	20.9
Ylleväfverier	802	Torf- o. d. fabriker	20.4

Fördelade efter olika landsdelar återfinnas minderåriga arbetare till största antalet inom

Göteborgs och Bohus län med 4,564

hvar efter följa:

Malmöhus län med 3,374
 Elfsborgs län » 2,964
 Östergötlands län » 2,848
 Stockholms stad » 2,615
 Västernorrlands län » 2,576
 Gefleborgs län » 2,356

Relativt störst är antalet minderåriga arbetare vid fabrikerna i Kronobergs län med 22.4 % minderåriga af samtliga vid fabrikerna inom länet anställda arbetare; närmast i ordningen följa Kalmar och Elfsborgs län, för hvilka motsvarande procenttal äro resp. 18.3 och 18. I förhållande till hela arbetareantalet äro de minderåriga arbetarne tämligen fåtaligt representerade vid fabrikerna i Gotlands län (5.5 %), i Kristianstads län (8.4 %) och Blekinge län (10.2 %) samt äfven i Stockholms stad (10.4 %), i Stockholms län (11.6 %) och

(Forts. å sid. 36.)

Kvinnors och minderårigas användande vid fabriker samt inom bergshandteringen år 1901.

(Enligt Kungl. Kommerskollegii berättelser ang. bergshandteringen samt fabriker och handtverk år 1901.)

A. Inom olika yrkesgrupper.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Yrkesgrupper. (Obs. Under de särskilda yrkesgrupperna äro endast viktigare industrigrupper specificerade.)	A r b e t a r e .						
	Hela antalet.	D ä r a f v o r o :					
		Kvinnor.		Minderåriga.			
		Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.			% af hela antalet arbetare.
				Manl.	Kvinnl.	Summa.	
A. Bergshandtering	30,776	510	1·7	2,901	153	3,054	9·9
Grufdrift o. d.	14,583	509	3·5	1,499	153	1,652	11·3
Malmförädlingsverk	16,193	1	—	1,402	—	1,402	8·7
B. Fabriker	262,229	48,957	18·7	27,993	10,437	38,430	14·7
1 a. <i>Sten-, ler- och glasarb.</i>	33,869	1,766	5·2	4,006	523	4,529	13·4
Cementfabriker och -gjuterier	1,727	22	1·3	88	5	93	5·4
Kakelfabriker	1,139	92	8·1	149	11	160	14·0
Kalkbruk	1,164	11	0·9	35	—	35	3·0
Porslins- och fajansfabriker	1,941	807	41·6	203	202	405	20·9
Stenbrott och stenhuggerier	11,646	2	—	870	—	870	7·5
Tegelbruk	9,635	458	4·8	1,164	110	1,274	13·2
Glasbruk och glassliperier	5,664	340	6·0	1,422	177	1,599	28·2
1 b. <i>Kol- och torfarb.</i>	10,449	501	4·8	418	136	554	5·3
Gasverk och koksfabriker	1,147	4	0·3	6	—	6	0·5
Torf- o. d. fabriker	1,981	392	19·8	271	134	405	20·4
Träkolsverk	7,321	105	1·4	141	2	143	2·0
2. <i>Metallarb.</i>	21,509	1,679	7·8	3,447	371	3,818	17·8
Järn- och stålvarufabr. samt gjuterier .	17,374	1,007	5·8	2,745	263	3,008	17·3
Galvaniseringsfabriker	413	138	33·4	70	3	73	17·7
Guld- och silfvervarufabriker	632	247	39·1	76	29	105	16·6
Metallvarufabriker, »ej specif.»	2,781	174	6·3	499	43	542	19·5
3. <i>Maskin- och skeppsbyggnadsarb.</i> . .	31,595	481	1·5	2,738	68	2,804	8·9
Skeppsvarf och båtbyggerier	5,214	5	0·1	284	—	284	5·4
Vagnfabriker, alla slag	2,402	—	—	186	—	186	7·7
Tillverkning af elektriska maskiner .	2,315	189	8·2	236	9	245	10·6
Mekaniska verkstäder	19,797	29	0·1	1,801	2	1,803	9·1
4. <i>Byggnadsarb.</i>	—	—	—	—	—	—	—
5. <i>Trävaruarb.</i>	54,496	1,507	2·8	8,924	497	9,421	17·3
Sågverk och hyflerier	42,407	717	1·7	7,042	243	7,285	17·2
Snickeri- och möbelfabriker	9,435	145	1·5	1,348	53	1,401	14·8
Låd- och spånaskfabriker	997	294	29·5	283	110	393	39·4
Korkfabriker	415	202	48·7	30	17	47	11·3
6. <i>Läderberedningsarb.</i>	2,833	195	6·9	176	37	213	7·5

A (forts.) Inom olika yrkesgrupper.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Yrkesgrupper. (Under de särskilda yrkesgrupperna äro endast viktigare industrigrögar specificerade.)	A r b e t a r e.						
	Hela antalet.	D ä r a f v o r o:					
		Kvinnor.		Minderåriga.			
		Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.			% af hela antalet arbetare.
				Manl.	Kvinnl.	Summa.	
7. <i>Textilarb.</i>	27,573	17,195	62.4	2,098	3,372	5,470	19.8
Bomullsspinnerier	5,440	3,332	61.3	647	1,034	1,681	30.9
Jutespinnerier	712	503	70.6	83	168	251	35.3
Lin- och hamspinnerier	476	341	71.6	47	69	116	24.4
Ullspinnerier	3,073	1,358	44.2	629	445	1,074	34.9
Bomullsvärfverier	5,825	4,639	79.6	227	724	951	16.3
Jutevärfverier	823	543	66.0	20	97	117	14.2
Linne- och hampvärfverier	721	513	71.2	43	99	142	19.7
Yllevärfverier	7,289	5,057	69.4	156	646	802	11.0
Färgerier m. fl.	2,503	570	22.8	172	64	236	9.4
8. <i>Beklädnads- o. d. arb.</i>	13,690	9,615	70.2	666	2,005	2,671	19.5
Hattfabriker	1,250	804	64.3	76	125	201	16.1
Korsettfabriker	490	469	95.7	4	146	150	30.6
Kravattfabriker	311	304	97.7	—	28	28	9.0
Sömnadsfabriker	2,468	2,238	90.7	31	449	480	19.4
Trikkfabriker	3,198	2,951	92.3	41	655	696	21.8
Pälsvarufabriker	576	364	63.2	35	42	77	13.4
Handskfabriker	460	209	45.4	45	20	65	14.1
Sko- och skonåtlingsfabriker	3,378	1,266	37.5	326	318	644	19.1
9. <i>Närings- och nyttningsmedelsarb.</i>	30,999	7,212	23.3	1,259	1,044	2,303	7.4
Fiskberedningsanstalter	667	351	52.6	53	49	102	15.3
Bagerier	811	232	28.6	41	15	56	6.9
Mjöl- och grynkvagnar	4,291	41	1.0	206	6	212	4.9
Chokladfabriker	523	401	76.7	15	101	116	22.2
Karamell- o. d. fabriker	490	328	66.9	19	76	95	19.4
Råsockerbruk	5,111	85	1.7	22	—	22	0.4
Sockerraffinaderier	2,689	473	17.6	52	5	57	2.1
Tobaksfabriker	4,594	2,871	62.5	406	654	1,060	23.1
Maltdrycksbryggerier	6,621	1,381	20.9	246	25	271	4.1
Läskedrycksfabriker	1,024	439	42.9	94	21	115	11.2
10. <i>Kemisk-tekniska arb.</i>	11,688	4,601	39.4	1,236	1,234	2,470	21.1
Gummivarufabriker	1,058	501	47.4	132	109	241	22.8
Ljus-, tvål- o. d. fabriker	935	451	48.2	47	82	129	13.8
Tändsticksfabriker	6,379	2,981	46.7	887	949	1,836	28.8
Ammunitions- och patronfabriker	307	248	80.8	—	30	30	9.8
Sprängämnesfabriker	321	72	22.4	12	13	25	7.8
Kemisk-tekniska fabriker, »ej specif.»	384	195	50.8	24	30	54	14.1
11. <i>Trämasse- och pappersarb.</i>	15,618	2,826	18.1	1,421	789	2,210	14.2
Trämassefabriker	7,400	254	3.4	672	38	710	9.6
Pappersbruk och pappfabriker	6,078	1,436	23.6	466	420	886	14.6
Bokbinderier o. d. tillverkn.	1,911	1,098	57.5	223	323	546	28.6
12. <i>Grafiska arb.</i>	6,854	1,218	17.8	1,472	339	1,811	26.4
Boktryckerier	5,284	684	12.9	1,161	145	1,306	24.7
Lito- och kemigrafiska anstalter	1,570	534	34.0	311	194	505	32.2
13. <i>Andra industriella arb.</i>	1,056	161	15.2	132	24	156	14.8

Kvinnors och minderårigas användande vid fabriker år 1901.

(Enligt Kungl. Kommerskollegii berättelse ang. fabriker och handverk år 1901.)

B. Inom olika landsdelar.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Landsdelar.	A r b e t a r e .						
	Hela antalet.	D ä r a f v o r o :					
		Kvinnor.		Minderåriga.			% af hela antalet arbetare.
		Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.			
				Manl.	Kvinnl.	Summa.	
Stockholms stad	25,178	6,967	27.7	1,731	884	2,615	10.4
Stockholms län	8,791	1,581	18.0	748	273	1,021	11.6
Södertelje	1,387	344	24.8	134	71	205	14.8
Landsbygd	6,784	1,059	15.6	579	177	756	11.1
Uppsala län	5,703	501	8.8	671	116	787	13.8
Uppsala	1,226	266	21.7	123	36	159	13.0
Landsbygd	4,097	149	3.6	501	57	558	13.6
Södermanlands län	8,572	793	9.3	1,059	162	1,221	14.2
Eskilstuna	3,424	292	8.5	470	48	518	15.1
Nyköping	899	276	30.7	124	61	185	20.6
Landsbygd	4,038	209	5.2	422	51	473	11.7
Östergötlands län	18,460	5,313	28.8	1,903	945	2,848	15.4
Norrköping	8,544	4,223	49.4	654	645	1,299	15.2
Linköping	624	190	30.4	78	42	120	19.2
Landsbygd	8,987	878	9.8	1,118	254	1,372	15.3
Jönköpings län	11,157	1,762	15.8	1,345	548	1,893	17.0
Jönköping	3,978	1,303	32.8	406	372	778	19.6
Landsbygd	6,602	456	6.9	881	176	1,057	16.0
Kronobergs län	5,460	699	12.8	972	249	1,221	22.4
Kalmar län	7,086	818	11.5	981	318	1,299	18.3
Gotlands län	968	79	8.2	36	17	53	5.5
Blekinge län	8,304	1,119	13.5	641	205	846	10.2
Karlskrona	2,501	452	18.1	168	71	239	9.6
Landsbygd	4,674	400	8.6	407	93	500	10.7
Kristianstads län	6,319	837	13.2	344	189	533	8.4
Kristianstad	1,130	354	31.3	48	70	118	10.4
Landsbygd	4,377	464	10.6	240	119	359	8.2
Malmöhus län	28,063	6,700	23.9	1,992	1,382	3,374	12.0
Malmö	9,230	4,192	45.4	734	911	1,645	17.8
Helsingborg	3,022	816	27.0	286	163	449	14.9
Landskrona	1,561	413	26.5	91	51	142	9.1
Lund	1,625	268	16.5	148	28	176	10.8
Ystad	838	145	17.3	67	43	110	13.1
Landsbygd	10,909	826	7.6	627	173	800	7.3

B (forts.). Inom olika landsdelar.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Landsdelar.	A r b e t a r e.						
	Hela antalet.	D ä r a f v o r o:					
		Kvinnor.		Minderåriga.			
		Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.			% af hela antalet arbetare.
			Manl.	Kvinnl.	Summa.		
Hallands län	4,744	1,559	32.9	443	336	779	16.4
Halmstad	1,446	637	44.1	117	126	243	16.8
Landsbygd	2,777	791	28.5	284	169	453	16.3
Göteborgs och Bohus län	26,635	8,300	31.2	2,518	2,046	4,564	17.1
Göteborg	9,792	4,151	42.4	791	949	1,740	17.8
Uddevalla	1,265	417	33.0	147	124	271	21.4
Landsbygd	14,782	3,572	24.2	1,500	953	2,453	16.6
Elfsborgs län	16,492	5,973	36.2	1,705	1,259	2,964	18.0
Venersborg	1,156	491	42.5	161	107	268	23.2
Alingsås	402	288	71.6	20	54	74	18.4
Borås	3,565	2,092	58.7	246	424	670	18.8
Landsbygd	10,884	3,095	28.4	1,217	674	1,891	17.4
Skaraborgs län	6,884	1,469	21.3	700	439	1,139	16.5
Tidaholm	1,692	741	43.8	213	223	436	25.8
Landsbygd	3,460	360	10.4	327	108	435	12.6
Värmlands län	11,132	908	8.2	1,511	225	1,736	15.6
Karlstad	1,335	256	19.2	120	40	160	12.0
Landsbygd	8,735	538	6.2	1,256	161	1,417	16.2
Örebro län	7,790	564	7.2	935	177	1,112	14.3
Örebro	1,290	335	26.0	133	104	237	18.4
Landsbygd	6,121	174	2.8	751	51	802	13.1
Västmanlands län	5,974	284	4.8	784	60	844	14.1
Vesterås	1,542	138	8.9	189	24	213	13.8
Landsbygd	3,327	92	2.8	445	27	472	14.2
Kopparbergs län	8,353	425	5.1	1,071	124	1,195	14.3
Landsbygd	7,786	348	4.5	997	107	1,004	12.9
Gästeborgs län	14,493	1,394	9.6	1,951	405	2,356	16.3
Gefle	3,486	907	26.0	401	242	643	18.4
Landsbygd	9,819	377	3.8	1,398	141	1,539	15.7
Västernorrlands län	15,331	678	4.4	2,528	48	2,576	16.8
Sundsvall	678	266	39.2	68	13	81	11.9
Landsbygd	14,042	369	2.6	2,378	28	2,406	17.1
Jemtlands län	1,774	51	2.9	244	6	250	14.1
Västerbottens län	4,224	73	1.7	553	14	567	13.4
Landsbygd	4,015	67	1.7	526	13	539	13.4
Norrbottnens län	4,344	110	2.5	627	10	637	14.7
Landsbygd	3,594	79	2.2	504	9	513	14.3
Summa för hela riket	262,229	48,957	18.7	27,993	10,437	38,430	14.7
Däraf i städer och köpingar	110,682	33,722	30.5	9,855	6,526	16,381	14.8
" på landsbygden	151,547	15,235	10.1	18,138	3,911	22,049	14.5

på Malmöhus läns landsbygd (7.3 %). Afsevärdt större än i Stockholm är det relativa antalet minderåriga i Malmö och Göteborg, nämligen på båda platserna 17.8 %; med ännu högre procenttal minderåriga framstå följande platser: Gefle, Örebro och Alingsås (18.4), Borås (18.8), Linköping (19.2), Jönköping (19.6), Nyköping (20.6), Uddevalla (21.4), Venersborg (23.2) samt Tidaholm (25.8).

Af de minderåriga fabriksarbetarne äro 16,381 anställda vid fabriker i städer och köpingar samt 22,049 vid fabriker på landsbygden. Proportionen mellan antalet minderåriga arbetare och samtliga arbetare företer dock ingen nämnvärd skillnad mellan stad och land, utan komma i båda fallen på 100 arbetare i medeltal mellan 14 och 15 minderåriga. Såsom ofvan blifvit påvisadt, förhåller det sig i detta afseende annorlunda med användningen af kvinnlig arbetskraft, i det att på 100 fabriksarbetare i städer och köpingar i medeltal komma 31 kvinnor, men på 100 arbetare vid fabriker på landsbygden endast 10 kvinnor.¹

¹ Jfr i öfrigt anm. å sid. 45—46.

Yrkesinspektionen i Sverige under år 1902.

Ur det till Kungl. Maj:t insända sammandrag af yrkesinspektörernas berättelse för år 1902 jämte det till detsamma fogade särskilda utlåtande af kommerskollegium, hvartill dessa berättelser gifvit anledning, kan anföras följande.

Tillfällig yrkesinspektör. I likhet med hvad under föregående år ägt rum, har under året professor A. W. Cronquist varit förordnad att såsom tillfällig yrkesinspektör verkställa inspektion af fabriker hörande till sprängämnesindustrien.

Registrerade arbetsställen. Enligt de af yrkesinspektörerna förda register å arbetsställen, som äro eller antagas vara föremål för inspektion, skulle antalet dylika arbetsställen hafva utgjort:

inom Hernösands distrikt	938
» Gefle »	2,010
» Stockholms »	2,405
» Örebro »	2,703
» Linköpings »	2,552
» Jönköpings »	2,104
» Göteborgs »	2,781
» Malmö »	2,466
» Sprängämnestillverkningen	41
tillsammans	18,000

Inspekterade arbetsställen. Under år 1902 hafva inspekterats:

af yrkesinspektören			
i Hernösands distrikt	220 arbetsställen med	10,340 arbetare	
» Gefle »	150 »	5,232 »	
» Stockholms »	209 »	6,138 »	
» Örebro »	307 »	9,480 »	
» Linköpings »	338 »	9,251 »	
» Jönköpings »	287 »	4,067 »	
» Göteborgs »	311 »	12,072 »	
» Malmö »	280 »	8,606 »	
af inspektören öfver spräng-			
ämnestillverkningen	33 »	951 »	
tillsammans	2,135 arbetsställen med	66,137 arbetare	

Af ifrågavarande 2,135 arbetsställen hafva 953 med tillhoppa 12,531 arbetare blifvit under år 1902 för första gången inspekterade.

Under tiden från och med 1 juli 1890, då lagen angående skydd mot yrkesfara trädde i kraft, till och med år 1902 hafva 9,845 arbetsställen med tillhoppa 266,690 arbetare inspekterats af yrkesinspektör, en del af dem två eller flera gånger.

Anvisningar om skyddsåtgärder. Vid 1,703 af de inspekterade 2,135 arbetsställena hafva skriftliga anvisningar rörande skydd mot yrkesfara lämnats till ett antal af 5,728, af hvilka 2,609 blifvit lämnade vid arbetsställen, som under år 1902 för första gången inspekterats. Dessutom hafva, i likhet med hvad som under föregående år ägt rum, i många fall, med anledning af innehållet af yrkesinspektörerna tillhandakomna meddelanden om besiktning och profning af ångpannor, ångpanneägare af yrkesinspektör anmodats vidtaga skyddsåtgärder vid ångpanneanläggningar. Enligt dylika meddelanden hafva under år 1902 genom ångpanneägares direkta försorg 2,312 profningar af ångpannor ägt rum, hvarjämte 1,743 ångpannor vid hithörande arbetsställen varit underkastade kontroll af Södra Sveriges samt Mellersta och Norra Sveriges ångpanneföreningar. Tvenne explosioner af ångkärl hafva under år 1902 ägt rum, däraf en inom Göteborgs distrikt samt en inom Jönköpings distrikt.

Olycksfall. Af olycksfall, som under år 1902 timat vid de till yrkesinspektionens verksamhet hörande industriella anläggningar och om hvilkas orsak och påföljd inspektörerna erhållit kännedom, hafva inträffat:

i Hernösands distrikt	315, däraf med dödlig utgång	6
» Gefle »	370, » » » »	11
» Stockholms »	254, » » » »	6
» Örebro »	233, » » » »	15
» Linköpings »	105, » » » »	9
» Jönköpings »	141, » » » »	8
» Göteborgs »	388, » » » »	19
» Malmö »	549, » » » »	15
inom sprängämnestillverkningen .	3, » » » »	2

tillsammans 2,358, däraf med dödlig utgång 91

Af dessa olycksfall hafva inträffat: vid motorer 12, vid transmissioner 85, vid hissar och lyftkranar 42, vid transport af tunga föremål 233, vid sågar 214, vid andra träbearbetningsmaskiner 91, vid olika slag af arbetsmaskiner 371, genom fall från stegar, halkning m. m. 392, genom nedstörtande föremål 273, genom explosion, beröring med smält metall, hett vatten o. d. 205, vid lyftningar och mindre transporter för hand etc. 440.

Fosfornekros. Till yrkesinspektören i Göteborgs distrikt har ingått anmälan om ej mindre än 4 fullt utvecklade fall af fosfornekros samt dessutom ett par andra lindrigare fall af förgiftning från fosfor. De fyra fullt utvecklade fallen hafva inträffat vid tvänne särskilda fabriker. Endast vid den ena af dessa fabriker påträffades smärre afvikelser från de försiktighetsmått, som föreskrifvas i nåd. förordningen den 9 december 1896 till förekommande af käckbensbrand bland arbetare i tändsticksfabriker, och hafva fördenskull på inspektörens inrådan ytterligare några försiktighetsmått därstädes blifvit vidtagna.

Minderåriga. I enlighet med 12 § i lagen angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke den 17 oktober 1900 skola registerböcker öfver de till arbete i industriellt yrke använda minderåriga — för hvilka böcker formulär blifvit af kommerskollegium fastställt — inom utgången af februari månad för näst föregående år af yrkesidkare insändas till vederbörande yrkesinspektör.

Så vidt de till yrkesinspektörerna insända registerböckerna utvisa, skulle antalet minderåriga arbetare, som under någon kortare eller längre tid af året varit vid industriellt yrke sysselsatta, hafva utgjort 49,239, hvaraf 35,180 manliga och 14,059 kvinnliga, fördelade på 3,077 af samtliga 18,000 registrerade arbetsställen. (I närslutna tabellbilaga äro dessa minderåriga arbetare fördelade dels i industrigrupper och dels i de olika åldersklasser, hvilka i ett eller annat afseende äro i nyssnämnda lag föremål för särskilda bestämmelser.) De anförda siffrorna angifva dock ej antalet minderåriga arbetare, som samtidigt sysselsatts i industriellt yrke, alldenstund en minderårig arbetare vid ombyte af sysselsättning registerföres å hvarje särskild arbetsplats och sålunda kan förekomma i två eller flera registerböcker.

För att så nära som möjligt konstatera antalet af minderåriga arbetare, som samtidigt sysselsättas, hafva alla sådana arbetare, som enligt de insända registerböckerna vid årets slut kvarstodo i arbete, sammanräknats och befunnits utgöra 32,721, hvaraf 23,712 manliga och 9,009 kvinnliga. I likhet med föregående år hafva en stor del industriidkare underlåtit att insända de i lag föreskrifna registerböckerna, hvarföre dessa, då af yrkesinspektör upprepade gånger gjorda påminnelser ej haft åsyftad verkan, blifvit genom vederbörande polismyndighets försorg infordrade. Trots de vidtagna rättsliga åtgärderna saknades vid berättelsernas afgifvande registerböcker från 61 arbetsställen, rörande hvilka bestämda uppgifter förefunnos, att minderåriga arbetare vid dem voro anställda.¹ Huru många minderåriga, som därstädes voro sysselsatta, är ej bekant.

¹ Jfr anm. å sid. 45.

(forts. å sid. 44.)

Sammandrag af oppgifter r r nde minderårige

(Enligt de till yrkesinspektionen

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Y r k e s g r u p p e r .	Antal arbets- st�llen, vid hvilke minder- �rige syssel- s�ttas.	Antal registerf�rda			
		under 12 �r.		12—13 �r.	
		� 8 mom. 2. ¹⁾		�� 2 och 3. ¹⁾	
		m.	kv.	m.	kv.
A. Malmf�r�dlingsindustri	45	4	—	14	—
J�rn- och st�lt�llverkning	44	4	—	14	—
Metallt�llverkning (utom j�rn och st�l)	1	—	—	—	—
B. Fabriksindustri	3,032	150	6	1,170	247
1 a. <i>Sten-, ler- og glasindustri</i>	256	20	3	317	53
Stenhuggerier og -hyllerier	56	—	—	38	—
Kalk-, cement-, gips- og kritbruk, slamf�rgt�llverkning	18	—	—	—	—
Porslins-, kakel-, lergods- og tegelt�llverkning	134	16	2	65	21
Glasbruk, glassliperier og gl�dlampfabriker	48	4	1	214	32
1 b. <i>K�l- og torfindustri (j�mte gasverk)</i>	11	—	—	—	—
2. <i>Metallindustri</i>	310	—	—	71	4
J�rn- og st�lmanufaktur	187	—	—	50	3
Finare j�rn- og st�lindustri	44	—	—	7	—
Metallgjuteri og metallmanufaktur (ej j�rn og st�l)	79	—	—	14	1
3. <i>Maskin- og skeppsbyggnadsindustri</i>	436	—	—	39	—
Mekaniske verkst�der og j�rngjuterier	418	—	—	38	—
Varf og skeppsbyggerier	18	—	—	1	—
4. <i>Byggnadsindustri</i>					
M�lnings- og impregneringsanstalter	20	—	—	—	—
5. <i>Tr�varuindustri</i>	747	129	3	535	25
S�gverk, hyllerier og veds�gerier	474	126	3	464	11
Snickerifabriker (f�r byggnader, m�bler m. m.)	219	3	—	65	10
T�nnbinderier og fattfabriker	13	—	—	—	—
�frig tr�industri (bobin-, pl�gg-, kork- o. borstfabriker)	41	—	—	6	4
6. <i>L�derberedningsindustri</i>	30	—	—	2	—
Skin- og l�derberedningsfabriker	20	—	—	—	—
Sadelmakerier	10	—	—	2	—
7. <i>Textilindustri</i>	306	—	—	92	102
Spinnerier, v�fverier, vadd- og filtfabriker	253	—	—	91	102
F�rgerier og blekrierier	36	—	—	—	—
Repslagerier og sn�rmakerier	17	—	—	1	—
8. <i>Bekl�dnadsindustri</i>	99	—	—	12	15
Skr�dderier og �frige fabriker f�r s�mnad o. stickning	51	—	—	4	14
H�ttfabriker	11	—	—	2	—
Sko- og handskfabriker	37	—	—	6	1

¹⁾ Se anm.   sid. 42—43.

arbetare i industriellt yrke under år 1902.

ingångna registerböcker).

7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
minderåriga af åldern						Antal vid årets slut kvarstående. minderåriga.		Af besiktningsläkare undersökta minderåriga.					
13—18 år. § 3. ¹⁾		14—18 år. § 8 mom. 1. ¹⁾		Summa minderåriga.		Antal vid årets slut kvarstående. minderåriga.		Antal besiktigade.		Antal tilldelade lättare arbete.		Antal för- bjudna att fortsätta arbete.	
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.			m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
251	1	100	—	369	1	282	—	278	—	11	—	1	—
248	—	100	—	366	—	279	—	278	—	11	—	1	—
3	1	—	—	3	1	3	—	—	—	—	—	—	—
26,761	13,650	6,730	155	34,811	14,058	23,430	9,009	24,371	8,912	680	61	53	27
3,380	606	291	—	4,008	662	2,722	422	2,713	424	29	2	11	2
692	—	—	—	730	—	507	—	514	—	3	—	3	—
154	5	—	—	154	5	94	1	91	1	4	—	1	—
1,283	385	1	—	1,365	408	894	271	922	274	18	1	3	—
1,251	216	290	—	1,759	249	1,237	150	1,186	149	4	1	4	2
88	10	7	—	95	10	46	7	37	9	—	—	—	—
3,767	385	835	—	4,673	389	3,461	261	3,408	252	64	—	5	1
2,441	247	810	—	3,301	250	2,514	158	2,483	151	55	—	3	1
629	28	—	—	636	28	417	21	413	22	4	—	1	—
697	110	25	—	736	111	530	82	512	79	5	—	1	—
4,110	10	17	—	4,166	10	2,938	3	2,805	4	39	—	3	—
3,764	10	17	—	3,819	10	2,737	3	2,609	4	39	—	3	—
346	—	—	—	347	—	201	—	196	—	—	—	—	—
100	15	—	—	100	15	79	6	79	7	—	1	—	—
6,275	734	5,059	139	11,998	901	7,566	598	8,929	621	485	6	18	2
3,633	235	5,052	139	9,275	388	5,736	212	7,092	296	467	2	15	2
2,113	237	7	—	2,188	247	1,503	177	1,513	154	14	2	3	—
97	1	—	—	97	1	71	1	76	—	1	—	—	—
432	261	—	—	438	265	256	208	248	171	3	2	—	—
125	17	—	—	127	17	92	5	82	9	—	—	—	—
61	3	—	—	61	3	44	1	44	—	—	—	—	—
64	14	—	—	66	14	48	4	38	9	—	—	—	—
2,813	5,859	—	—	2,905	5,961	1,976	3,849	1,856	3,758	11	31	4	16
2,587	5,741	—	—	2,678	5,843	1,829	3,767	1,717	3,693	11	31	4	16
163	52	—	—	163	52	108	32	104	33	—	—	—	—
63	66	—	—	64	66	39	50	35	32	—	—	—	—
728	1,825	—	—	740	1,840	487	1,105	469	1,176	2	7	1	1
100	1,199	—	—	104	1,213	52	677	47	756	—	4	1	1
85	151	—	—	87	151	68	100	51	98	—	1	—	—
543	475	—	—	549	476	367	328	371	322	2	2	—	—

(Forts.) Sammandrag af oppgifter rörande minderårige

(Enligt de till yrkesinspektionen

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Y r k e s g r u p p e r .	Antal arbets- ställen, vid hvilke minder- årige syssel- sættes.	Antal registerførde			
		under 12 år. § 8 mom. 2.		12—13 år. §§ 2 och 3.	
		m.	kv.	m.	kv.
9. <i>Nærings- og njetningsämnesindustri</i>	252	—	—	16	5
Kvarnar	20	—	—	—	—
Bagerier, kaffe-, chokolad- og cikoriafabriker	35	—	—	—	1
Socketbruk	14	—	—	—	—
Bryggerier, brännerier og jæstfabriker	71	—	—	1	1
Mejerier	8	—	—	—	—
Tobaks- og eigarrefabriker	61	—	—	13	3
Öfrige nærings- og njetningsämnesfabriker	43	—	—	2	—
10. <i>Kemisk-teknisk industri</i>	102	—	—	39	25
Superfosfat- og andra gödningsämnes- samt syrefabriker	10	—	—	1	—
Sprængämnesfabriker	12	—	—	—	—
Tændstæcksfabriker	20	—	—	37	19
Tvål-, ljus- og oljefabriker	24	—	—	1	3
Öfrig kemisk-teknisk industri	36	—	—	—	3
11. <i>Træmasse- og pappersindustri</i>	206	1	—	42	16
Pappersmassefabriker og pappersbruk	142	1	—	38	12
Tapetfabriker	5	—	—	—	—
Bokbinderier	59	—	—	4	4
12. <i>Grafisk industri: Trykkerier</i>	240	—	—	5	—
13. <i>Annan industri</i>	17	—	—	—	2
Elektrisk belysningsindustri	9	—	—	—	—
Tvættinrættninger	8	—	—	—	2

Anm. Lagen den 17 okt. 1900 ang. minderåriges och

§ 2. Till arbete i industrielt yrke må minderårig användas allenast under villkor att den minderåriga fyllt tolf år og antingen, efter att hafva genomgått fullständig lärokurs, erhållit afgångsbetyg från folkskolan eller, efter inhämtande af ett ringare kunskapsmått, erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan eller ock styrker, att skolpliktigheten eljest upphört. Hvad sålunda föreskrifvits i fråga om inhämtadt visat kunskapsmått såsom villkor för minderårigs användande i arbete, hvarom ofvan sägs, må dock icke utgöra hinder för minderårigs användande i dylikt arbete under ferietid.

Innan minderårig må i sådant arbete antagas, skall hvarje gång medelst läkarebetyg styrkas, att den minderåriga icke till följd af sjuklighet eller kroppslig svaghet kan anses af det ifrågavarande arbetet komma att lida men.

Det åligger yrkesidkare att under den tid, minderårig är i yrkesidkarens arbete anställd, hafva i förvar den minderåriges intyg om ålder og inhämtadt kunskapsmått äfvensom det i denna paragraf omförmålda läkarebetyg.

§ 3. Till arbete i industrielt yrke må minderårig, som ej fyllt tretton år, användas högst sex timmar og annan minderårig högst tio timmar af dygnet.

arbetare i industriellt yrke under år 1902.

(ingångna registerböcker).

7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
minderåriga af åldern.						Antal vid årets slut kvarstående minderåriga.		Af besiktningsläkare undersökta minderåriga.					
13—18 år. § 3.		14—18 år. § 8 mom. 1.		Summa minderåriga.				Antal besiktigade.		Antal tilldelade lättare arbete.		Antal förbjudna att fortsätta arbete.	
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
1,019	1,223	—	—	1,035	1,228	650	744	605	761	7	2	2	2
37	2	—	—	37	2	29	29	30	—	—	—	—	—
110	419	—	—	110	420	78	234	64	254	2	1	—	—
69	23	—	—	69	23	46	20	45	15	—	—	—	—
193	27	—	—	194	28	114	9	105	17	1	—	—	1
5	7	—	—	5	7	2	4	1	5	—	—	—	—
488	655	—	—	501	658	307	424	282	411	4	1	2	1
117	90	—	—	119	90	74	53	78	59	—	—	—	—
1,450	1,402	—	—	1,489	1,427	903	934	960	909	5	5	5	1
90	5	—	—	91	5	66	5	62	5	—	—	—	—
26	52	—	—	26	52	18	46	14	28	—	—	—	—
882	870	—	—	919	889	561	587	643	596	5	4	4	1
76	141	—	—	77	144	44	80	42	94	—	—	—	—
376	334	—	—	376	337	214	216	199	186	—	1	1	—
1,361	1,170	521	16	1,925	1,202	1,341	819	1,337	757	28	5	3	2
955	613	521	16	1,515	641	1,055	427	1,083	408	21	1	3	2
88	8	—	—	88	8	64	6	60	6	5	—	—	—
318	549	—	—	322	553	222	386	194	343	2	4	—	—
1,524	338	—	—	1,529	338	1,155	214	1,080	205	10	1	1	—
21	56	—	—	21	58	14	42	11	20	—	1	—	—
19	—	—	—	19	—	13	—	10	—	—	—	—	—
2	56	—	—	2	58	1	42	1	20	—	1	—	—

kvinnors användande till arbete i industriellt yrke:)

Arbetsgifvare vare skyldig att bereda hos honom anställd minderårig, som icke fyllt femton år, den ledighet, som för deltagande i fortsatt skolundervisning kan erfordras.

§ 8 1 mom. I grufvarbete äfvensom i arbete vid masugnar eller hyttor, stångjärnsbruk, manufakturverk och andra industriella inrättningar, där arbetet förutsätter så kallad ständigt eld, samt vid sågverk och därmed förenade brädgårdar, må, utan hinder af föreskrifterna i 3 och 5 §§, arbetstiden för minderårig af mankön öfver fjorton år utsträckas till i medeltal högst tolf timmar af dygnet och jämväl till annan tid än mellan klockan sex på morgonen och klockan sju på aftonen, under villkor att arbetet är indeladt på skift sålunda, att ett och samma arbetslag icke två nätter å rad arbetar på det skift, hvarunder midnatt infaller, och alltid har tillfälle att åtnjuta åtta timmars hvila mellan skiften; dock må å arbetsställe, där arbetet för samma arbetslag är begränsadt till högst åtta timmar af dygnet, nattarbete för hvarje arbetslag under hvar tredje vecka äga rum hvarje natt. — 2 mom. I lättare arbeten under bar himmel vid grufvor samt sågverk och därmed förenade brädgårdar må minderårig, som fyllt elfva år, användas under iakttagande i öfrigt af föreskrifterna i 2 § och hvad eljest i denna lag finnes stadgådt.

Hvad angår förseelserna i öfrigt mot omförmälda lag synas dessa sedan föregående år ej undergått någon nämnvärd minskning, hvarföre inspektörerna, för vinnande af rättelse i berörda hänseende, i hvarje fall anmält dylika förseelser till åtal.

Antalet begärda åtal uppgår till 466, och afse dessa bland annat:

- underlåtenhet att till Kungl. Maj:ts befallningshafvande anmäla, att minderåriga arbetare användas;
- underlåtenhet att föra registerbok;
- underlåtenhet att insända sådan till yrkesinspektören;
- underlåtenhet att ställa sig för minderårig fixerad arbetstid till efterrättelse;
- underlåtenhet att i arbetslokaler hafva genom anslag tillkännagifvit de minderårigas arbetstider och raster;
- underlåtenhet att iakttaga förbudet mot minderårigas användande till ångpanneskötare o. s. v.

Jämlikt 11 § i lagen den 17 oktober 1900 skola alla sådana minderåriga arbetare, som i lagen afses, årligen underkastas läkarebesiktning, hvarom anteckning skall af vederbörande läkare göras i registerboken. Af tabellbilagan framgår, att läkarebesiktning under år 1902 verkställes å 33,561 minderåriga, bland hvilka 81 af besiktningssläkare meddelats förbud att vidare deltaga i arbete samt 752 förflyttats till lättare arbete.

Gemensamma öfverläggningar. Under år 1902 hafva yrkesinspektörerna tvänne gånger varit kallade till gemensamma öfverläggningar inför föredraganden hos kommerskollegium af ärenden rörande fabriker och handtverk.

Vid dessa gemensamma öfverläggningar slutbehandlades och godkändes bland annat trenne särskilda skyddsanordningar, nämligen:

en af ingenjören John Lindqvist uppfunnen ögonblicksafkopplingsapparat, benämnd π , afsedd att förebygga olyckshändelser i transmissionsledning;

en af maskinisten Nils Ekholm uppfunnen skyddsanordning vid kapsägar; samt

en af A.-B. Armaturfabriken Carl Holmberg konstruerad precisionssäkerhetsventil.

Vidare utarbetades och fastställdes tre nya cirkulär, nämligen:

»Cirkulär N:r 4. Anvisningar och råd angående hvad som, där ej genom särskild författning andra föreskrifter i fråga om yrkesfara redan gälla, bör iakttagas vid fabrikers ny- eller ombyggnad.»

»Cirkulär N:r 7. Anvisningar för arbetare till förekommande af olycksfall i industriellt yrke.»

»Cirkulär N:r 8. Anvisningar för arbetare till förekommande af ohälsa i industriellt yrke.»

Dessutom hafva yrkesinspektörerna, med anledning af hvad kommerskollegium i sin underdåniga berättelse till Kungl. Maj:t rörande yrkesinspektionens verksamhet år 1901 framhållit angående hvad som i första hand borde vidtagas för vinnande af en bestämd gränsskillnad mellan fabrik och handtverk, öfverenskommit om att tillställa Konungens samtliga befallningshafvande ett i ämnet uppsatt förslag med hemställan, att länsstyrelserna måtte genom länskungörelserna låta det komma till vederbörande hälsovårds- och kommunalnämnders kännedom, under uttalande af önskvärdheten af enhetlighet i nyss angifna hänseenden.

Framställda yrkanden. Flertalet yrkesinspektörer framhålla, hurusom redan nu en revision af lagen om skydd mot yrkesfara samt minderårighetslagen i flera afseenden är af behovet påkallad, samt framlägga direkta förslag till ändringar i och tillägg till dessa lagar. På grund däraf att Kungl. Maj:t genom remiss den 4 april innevarande år anbefallt kommerskollegium verkställa utredning i hvad mån ändringar i och tillägg till ofvannämnda lagar må vara af förhållandena påkallade, har kollegium emellertid ansett sig ej böra i sammanhang med föreliggande berättelse yttra sig öfver dessa af inspektörerna gjorda framställningar.

Utländsk studieresa af yrkesinspektör. Yrkesinspektören i Stockholms distrikt ingenjör Thorvald Fürst har med understöd af allmänna medel under en månad af år 1902 i Tyskland studerat hygieniska anordningar inom järngjuterier samt besökt de vid då pågående industriutställning i Düsseldorf befintliga afdelningar för välfärdsanordningar för arbetare.

Den af ingenjör Fürst öfver resan afgifna berättelsen har i enlighet med kungl. bref den 13 juni innevarande år befordrats till trycket såsom bihang till redogörelsen öfver yrkesinspektionens verksamhet för år 1902.

A. H. R.

Anmärkning.

Enligt här ofvan förekommande uppgifter skulle hela antalet af minderåriga, hvilka vid slutet af år 1902 varit anställda i sådant industriellt yrke, som tillhör yrkesinspektörernas verksamhetsområde, hafva uppgått till 32,271. I de å sid. 32—33 meddelade siffror ur kommerskollegii berättelser angående bergshandteringen samt fabriker och handtverk år 1901 angifvas emellertid under sistnämnda år vid jämförliga arbetsställen tillhopa 39,832 minderåriga, hvaraf vid malmförädlingsverk 1,402 och vid fabriker 38,430. Enligt de för afgifvandet af primäruppgifter till dessa kommerskollegii berättelser gällande bestämmelser skola vederbörande arbetsgifvare redovisa det genom-

snittliga arbetareantal, som under redogörelseåret sysselsatts vid arbetsstället. Under förutsättning att denna bestämmelse i allmänhet iakttagits, utvisa sålunda de anförda siffrorna för år 1901 medelantalet af under hela detta år sysselsatta minderåriga, hvaremot de af yrkesinspektörerna afgifna uppgifterna ange det verkliga antalet vid 1902 års slut sysselsatta minderåriga arbetare. Dessa sistnämnda uppgifter gälla sålunda den tidpunkt af året, då inom åtskilliga yrkesgrupper, som ifråga om minderårigas arbete äro särskildt afsevärda — t. ex. sågverk, tegelbruk o. d. — arbetareantalet i sin helhet ofta är väsentligt reduceradt. Detta förhållande torde vara den hufvudsakliga anledningen till, att de i berättelsen angående yrkesinspektionens verksamhet meddelade siffrorna äro jämförelsevis låga. Härtill kommer ytterligare, att yrkesinspektörerna, trots af dem vidtagna åtgärder, icke torde hafva erhållit uttömmande uppgifter om de arbetsställen, där minderåriga sysselsättas. Uppmärksammas må vidare, att de arbetsställen, som redovisas i de officiella berättelserna angående bergshandtering och fabriker, icke i allo äro desamma, som de till yrkesinspektionens verksamhetsområde hörande industriella anläggningarne. Slutligen må icke heller förbises, att de här jämförda uppgifterna afse olika år, resp. 1901 och 1902, hvarför skiljaktigheterna till någon del äfven kunna bero på, att förhållandena något förändrats från det ena året till det andra.

Arbetsförmedling.

Under ofvanstående rubrik komma att meddelas sådana viktigare resultat af arbetsförmedlingsverksamheten inom olika länder, hvilka kunna vara af särskild betydelse för kännedomen om arbetsmarknadens läge. Härvid fästes naturligtvis hufvudvikten vid svenska förhållanden, och till följd af visadt tillmötesgående från de båda i Sverige verksamma kommunala arbetsförmedlingsanstalterna, nämligen i Göteborg och Helsingborg, är kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik i tillfälle att lämna månads- och kvartalsredogörelser för deras verksamhet. Det skall ock vara afdelningen angeläget, att i den mån dylika anstalter annorstädes i vårt land blifva upprättade, med dem träda i förbindelse i och för erhållande af motsvarande uppgifter.

Därjämte komma regelbundna redogörelser att lämnas för de kommunala anstalterna i Kristiania och Köpenhamn, hvilkas föreståndare benäget utlofvat sin medverkan för detta ändamål, äfvensom (efter den officiella arbetsstatistiska tidskriften »Reichsarbeitsblatt») för den offentliga arbetsförmedlingen i Tyskland, hvarest denna verksamhet ernått en högst betydande omfattning och i allmänhet organiserats på ett mönstergillt sätt.

Beträffande de öfriga länder, där arbetsförmedlingsväsendet i ett eller annat hänseende erbjuder större intresse, skola tid efter annan öfversiktliga redogörelser meddelas.

Af större betydelse för kännedomen om arbetsmarknadens läge blifva de af de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna meddelade uppgifter endast för det fall, att de låta sig fördela under olika grupper af arbete. Och än vidare är det af vikt, att gruppindelningen blir gemensam för de olika anstalterna, hvarigenom möjliggöres en direkt jämförelse mellan de på olika orter rådande förhållandena inom särskilda yrkesgrenar. Härvid möter emellertid för närvarande den svårigheten, att skilda yrkesfördelningssystem tillämpas vid Kristiania- och Köpenhamnskontoren samt att det förra antagits vid anstalten i Göteborg, det senare i Helsingborg. De från

Tyskland tillgängliga uppgifterna äro slutligen anordnade efter ett tredje system, nämligen efter den officiella tyska yrkesstatistikens hufvudgrupper. Det har under sådana förhållanden icke varit möjligt att för de här meddelade månads- och kvartalsredogörelserna uppställa en ur systematisk synpunkt fullt tillfredsställande och fullständig yrkesgruppering, men bristen på öfverensstämmelse är dock icke större än att uppgifterna kunnat sammanställas på ett sådant sätt, att grupperna i regel motsvara hvarandra.

Önskvärdt vore emellertid, att full enhetlighet kunde ernås åtminstone mellan de olika skandinaviska kontorens rapporter öfver sin verksamhet, ty först sedan detta skett, kunna dessa rapporter till fullo motsvara sin uppgift och ett varaktigt samarbete mellan anstalterna komma till stånd.

Med afseende å de slutsatser beträffande arbetsmarknadens läge, som kunna dragas af dylika uppgifter om arbetsförmedlingsverksamheten, må uttryckligen framhållas, att proportionen mellan antalet arbetssökande och antalet lediga platser icke får, såsom ofta sker, utan vidare anses tillräckligt vägledande. Visserligen torde den omständigheten, att platser finnas lediga till större antal än anmälda arbetssökande, tyda på goda arbetskonjunkturer, men å andra sidan kan det ofta inträffa, att då arbetsmarknaden är dålig och sålunda få platser finnas att tillgå, äfven de arbetssökande blifva fåtaliga af det skäl, att de anse lönlöst att anmäla sig å kontoren.

**Verksamheten vid Göteborgs arbetsförmedlingsanstalt
under november och december månader år 1902.¹**

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Yrkesgrupper.	11—30 November.						December månad.					
	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.		
	Ar- bets- sökande.	Le- diga plat- ser.	Till- satta plat- ser.	Ar- bets- sökande.	Le- diga plat- ser.	Till- satta plat- ser.	Ar- bets- sökande.	Le- diga plat- ser.	Till- satta plat- ser.	Ar- bets- sökande.	Le- diga plat- ser.	Till- satta plat- ser.
A. Jordbruk m. m. . .	36	1	1	1	—	—	32	8	5	1	2	1
B. Industri o. handverk:												
1. Sten-, ler- o. glasarbetare . . .	6	—	—	—	—	—	10	—	—	2	—	—
2. Metallarbetare . . .	68	5	5	1	—	—	68	13	11	1	—	—
3. Maskin- o. skeppsbygg- nadsarbetare . . .	141	3	3	—	—	—	183	14	14	—	—	—
4. Byggnadsarbetare . . .	23	1	1	—	—	—	18	1	—	—	—	—
5. Trävaruarbetare . . .	5	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—
6. Läderberedningsarbetare . . .	17	—	—	8	2	2	11	—	—	9	5	5
7. Textilarbetare . . .	7	1	—	16	1	1	4	—	—	23	3	3
8. Beklädnadsarbetare . . .	20	—	—	7	2	2	9	—	—	8	4	4
9. Närings- o. njutningsme- delsarbetare . . .	1	2	2	1	—	—	—	—	—	1	—	—
10. Kemisk-tekniska arb. o. d. . .	1	3	3	—	1	1	—	1	1	8	—	—
11. Pappersarbetare . . .	3	—	—	1	—	—	5	—	—	2	—	—
12. Grafiska arbetare . . .												
13. Andra eller ej specif. indu- striella arb. (maskinister o. eldare m. fl.) . . .	43	—	—	—	—	—	26	—	—	—	—	—
C. Handel o. samfärdsel:												
1. Butiks- o. lagerbiträden . . .	23	2	2	16	1	—	12	—	—	21	9	9
2. Kontorsbiträden . . .	14	1	1	9	—	—	10	—	—	6	1	1
3. Hotell-, kafé- o. restau- rantpersonal . . .	14	1	1	26	—	—	11	—	—	28	7	5
4. Landttransportarb. (inkl. springpojkar) . . .	49	2	2	—	—	—	36	12	9	—	—	—
5. Vattentransportarbetare . . .	35	—	—	—	—	—	32	—	—	—	—	—
6. Väg-, vatten- o. järnvägs- byggnadsarbetare . . .	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Annan eller ej specif. per- sonal . . .	21	4	4	—	—	—	13	11	10	—	3	3
D. Annat eller ej specif. arbete:												
1. Tjänstefolk . . .	1	—	—	107	35	27	12	18	18	115	72	60
2. Grofarbetare . . .	134	14	11	—	—	—	294	104	104	—	—	—
3. Andra . . .	95	9	6	23	—	—	65	15	15	29	—	—
E. Immateriell verksamhet	6	—	—	3	—	—	4	—	—	5	—	—
Summa	765	49	42	219	42	33	857	197	187	260	106	91

¹ Med afseende å de meddelade uppgifterna rörande anstaltens verksamhet må erinras, att anteckning af arbetssökande gäller för månad, hvarför samma person under denna tid endast en gång antecknas såsom arbetssökande, äfven om han flera gånger sökt och erhållit anställning. Vidare bör påpekas, att då understundom plats angifvits såsom ledig och äfven tillsatt under månadens lopp, utan att någon arbetssökande upptagits inom samma grupp, detta förhållande beror därpå, att anställningen i fråga tilldelats arbetssökande, som vid inskrifningen tillförts annan grupp.

**Verksamheten vid Göteborgs
under första kvar-**

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Yrkesgrupper.	J a n u a r i m å n a d.						F e b r u a r i		
	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.		
	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
A. Jordbruk m. m. . .	38	8	8	2	2	2	50	10	10
B. Industri o. handtverk:									
1. Sten-, ler- o. glasarbetare . . .	14	—	—	1	—	—	11	3	2
2. Metallarbetare									
3. Maskin- o. skeppsbyggnads- arbetare	85	20	18	4	3	3	65	23	23
4. Byggnadsarbetare	229	9	9	—	—	—	123	36	36
5. Trävaruarbetare	23	—	—	1	—	—	27	6	6
6. Läderberedningsarbetare	4	—	—	1	—	—	2	—	—
7. Textilarbetare	5	—	—	9	7	7	5	—	—
8. Beklädnadsarbetare	7	1	1	29	—	—	7	1	—
9. Närings- o. njutningsmedels- arbetare	12	—	—	11	5	5	19	2	2
10. Kemisk-tekniska arb. o. d. . . .	2	—	—	1	—	—	3	—	—
11. Pappersarbetare	1	—	—	5	1	—	3	—	—
12. Grafiska arbetare	7	—	—	2	—	—	3	—	—
13. Andra eller ej specif. indu- striella arb. (maskinister o. eldare m. fl.)	19	—	—	—	—	—	15	—	—
C. Handel o. samfärdsl:									
1. Butiks- o. lagerbiträden	7	—	—	30	3	2	8	—	—
2. Kontorsbiträden	18	—	—	6	—	—	19	1	1
3. Hotell-, kafé- o. restaurant- personal	8	—	—	43	9	6	5	—	—
4. Landttransportarb. (inkl. springpojkar)	24	9	9	—	—	—	28	11	10
5. Vattentransportarbetare	42	—	—	—	—	—	21	—	—
6. Väg-, vatten- o. järnvägs- byggnadsarbetare	1	—	—	—	—	—	1	—	—
7. Annan eller ej specif. per- sonal	33	16	15	5	6	6	30	10	8
D. Annat eller ej specif. arbete:									
1. Tjänstefolk	—	—	—	149	85	69	—	—	—
2. Groffarbetare	391	75	72	—	—	—	218	27	27
3. Andra	74	8	8	30	—	—	39	—	—
E. Immateriell verksamhet . . .	3	—	—	3	—	—	3	1	1
Summa	1,047	146	140	332	121	100	705	131	126

arbetsförmedlingsanstalt
talet år 1903.

11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
m å n a d.			M a r s m å n a d.						S u m m a (under första kvartalet).		
Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.			
—	—	—	53	9	9	—	1	—	143	30	29
—	—	—	14	8	8	2	—	—	42	11	10
1	—	—	102	21	21	—	—	—	257	67	65
—	—	—	74	17	16	—	—	—	426	62	61
1	—	—	37	10	10	3	—	—	92	16	16
1	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—
14	1	1	5	—	—	12	2	2	50	10	10
28	—	—	16	1	1	24	2	2	111	5	4
8	6	6	22	3	3	13	7	5	85	23	21
2	7	7	5	7	7	—	7	7	13	21	21
5	—	—	7	2	2	4	1	1	25	4	3
3	—	—	8	1	—	4	—	—	27	1	—
—	—	—	43	1	1	—	—	—	77	1	1
20	2	2	12	—	—	21	4	2	98	9	6
5	—	—	21	2	2	5	—	—	74	3	3
37	11	9	7	—	—	27	6	6	127	26	21
—	—	—	39	13	13	—	—	—	91	33	32
—	—	—	22	—	—	—	—	—	85	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—
1	—	—	41	9	9	3	7	7	113	48	45
174	106	80	—	—	—	204	134	107	527	325	256
—	—	—	214	155	155	—	—	—	823	257	254
24	—	—	55	1	1	22	—	—	244	9	9
1	—	—	4	2	2	3	—	—	17	3	3
325	133	105	802	262	260	347	171	139	3,558	964	870

**Verksamheten vid Göteborgs
under andra kvar-**

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Yrkesgrupper.	A p r i l m å n a d.						M a j		
	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.		
	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
A. Jordbruk m. m. . .	52	9	8	2	2	2	42	17	16
B. Industri o. handtverk:									
1. Sten-, ler- o. glasarbetare	16	17	17	2	—	—	8	16	16
2. Metallarbetare									
3. Maskin- o. skeppsbyggnads- arbetare	108	43	41	—	6	6	54	16	15
4. Byggnadsarbetare	56	25	25	—	—	—	23	23	22
5. Trävaruarbetare	21	1	1	3	—	—	17	4	4
6. Läderberedningsarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Textilarbetare	5	—	—	6	—	—	6	—	—
8. Beklädnadsarbetare	8	—	—	58	2	—	4	—	—
9. Närings- o. njutningsmedels- arbetare	17	4	4	22	15	13	14	8	8
10. Kemisk-tekniska arb. o. d.	3	—	—	2	2	2	2	4	4
11. Pappersarbetare	7	—	—	6	6	5	6	2	1
12. Grafiska arbetare	3	—	—	—	2	2	4	1	1
13. Andra eller ej specif. indu- striella arb. (maskinister o. eldare m. fl.)	25	2	1	—	—	—	19	—	—
C. Handel o. samfärdsel:									
1. Butiks- o. lagerbiträden	20	3	3	35	8	4	13	—	—
2. Kontorsbiträden	14	—	—	3	1	1	12	2	2
3. Hotell-, kafé- o. restaurant- personal	6	2	2	57	29	24	5	2	2
4. Landttransportarb. (inkl. springpojkar)	31	40	40	—	—	—	35	46	46
5. Vattentransportarbetare	18	—	—	—	—	—	13	1	1
6. Väg-, vatten- o. järnvägs- byggnadsarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Annan eller ej specif. per- sonal	53	28	28	1	5	4	33	9	9
D. Annat eller ej specif. arbete:									
1. Tjänstefolk	—	—	—	360	273	221	—	—	—
2. Grofarbetare	128	119	118	—	—	—	111	164	164
3. Andra	66	—	—	82	—	—	50	—	—
E. Immateriell verksamhet .	2	3	3	—	—	—	2	—	—
Summa	659	296	291	639	351	284	473	315	311

arbetsförmedlingsanstalt
talet år 1903.

11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
m å n a d.			J u n i m å n a d.						S u m m a (under andra kvartalet).		
Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.			
1	3	1	37	9	9	1	3	3	135	43	39
1	—	—	9	13	12	—	—	—	36	46	45
1	—	—	70	23	21	—	2	2	233	90	85
—	—	—	25	15	14	—	—	—	104	63	61
2	—	—	7	1	1	1	—	—	51	6	6
1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1
15	4	2	7	—	—	13	—	—	52	4	2
34	5	4	8	2	1	27	11	11	139	20	16
13	18	17	13	5	4	23	18	16	102	68	62
3	6	6	1	—	—	4	3	3	15	15	15
6	—	—	2	—	—	3	2	1	30	10	7
—	2	2	4	—	—	1	—	—	12	5	5
—	—	—	28	4	4	—	—	—	72	6	5
31	8	5	6	—	—	18	5	3	123	24	15
4	1	1	6	—	—	3	—	—	42	4	4
48	41	32	—	2	2	34	34	29	150	110	91
—	—	—	24	23	22	—	—	—	90	109	108
—	—	—	18	6	6	—	—	—	49	7	7
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1
5	5	4	30	13	13	1	2	2	123	62	60
323	240	206	—	—	—	230	177	150	913	690	577
—	—	—	95	135	135	—	—	—	334	418	417
69	—	—	48	—	—	46	—	—	361	—	—
—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	3	3
557	334	281	438	252	245	406	257	220	3,172	1,805	1,632

**Verksamheten vid Helsingborgs arbetsförmedlingsanstalt
under första och andra kvartalen år 1903.**

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Yrkesgrupper.	Tillsatta platser.													
	Januari månad.		Februari månad.		Mars månad.		Summa under första kvar- talet.	April månad.		Maj månad.		Juni månad.		Summa under andra kvar- talet.
	afdelingen.	Kvinnliga afdelingen.	afdelingen.	Kvinnliga afdelingen.	afdelingen.	Kvinnliga afdelingen.		afdelingen.	Kvinnliga afdelingen.	afdelingen.	Kvinnliga afdelingen.	afdelingen.	Kvinnliga afdelingen.	
	Manliga	Kvinnliga	Manliga	Kvinnliga	Manliga	Kvinnliga		Manliga	Kvinnliga	Manliga	Kvinnliga	Manliga	Kvinnliga	
A. Jordbruk m. m. . .	13	—	54	1	27	3	98	89	3	35	2	41	2	172
B. Industri o. handverk:														
1. Sten-, ler- o. glasarbetare	1	—	—	—	—	—	1	7	—	—	—	2	—	9
2. Metallarbetare	—	—	—	—	2	—	2	2	—	2	—	2	—	6
3. Maskin- o. skeppsbygg- nadsarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Byggnads- o. möbelsarb. .	120	—	129	—	173	—	422	231	—	181	—	38	—	450
5. Trävaruarbetare	5	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—
6. Lädervaruarbetare	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
7. Textilarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8. Beklädnadsarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Näringsmedelsarbetare . .	1	—	2	—	4	—	7	3	1	2	3	1	2	12
10. Kemisk-tekniska arbetare	—	—	—	—	1	—	1	3	—	5	—	1	3	12
11. Pappersarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12. Grafiska o. konstindustri- ella arbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13. Andra eller ej spec. indu- striella arbetare	20	—	37	—	43	—	100	27	—	11	—	—	—	38
C. Handel o. samfärdsel:														
1. Varuhandelspersonal . . .	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	1	—	—	1
2. Kontors- o. försäkrings- personal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Hotell-, kafé- o. restaurant- personal	—	1	—	1	—	1	3	—	6	—	4	2	15	27
4. Landttransportarbetare . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3
5. Vattentransportarbetare . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	—	22
6. Järnvägs-, post- o. d. per- sonal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Annan eller ej spec. per- sonal	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—
D. Annat eller ej spec. arbete:														
1. Tjänstefolk	—	10	—	14	—	30	54	—	28	—	24	—	30	82
2. »Arbetare»	—	—	10	—	20	—	30	7	—	56	—	44	—	107
E. Immateriell verksamhet	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	2	2
Summa	162	11	232	18	273	34	730	369	38	295	34	153	54	943
Inkomna ansökningar														
från arbetsgifvare	49	34	89	53	133	62	420	152	67	135	78	92	64	588
» arbetare	535	46	581	66	560	80	1,868	602	99	513	92	436	137	1,879

Verksamheten vid Köpenhamns arbetsförmedlingsanstalt
under första och andra kvartalen år 1908.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Yrkesgrupper.	Tillsatta platser.													
	Januari månad.		Februari månad.		Mars månad.		Summa under första kvar- talet.	April månad.		Maj månad.		Juni månad.		Summa under andra kvar- talet.
	Manliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Manliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Manliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.		Manliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Manliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.			
A. Jordbruk m. m. .	41	5	57	4	71	3	181	68	10	95	32	96	162	463
B. Industri o. Handt- verk:														
1. Sten-, ler- o. glasarb.	7	—	1	—	7	—	15	1	—	15	—	7	—	23
2. Metallarbetare	91	20	90	17	182	5	405	240	3	224	10	223	2	702
3. Maskin- o. skeppsbygg- nadsarbetare														
4. Byggnads- o. möbelarb.	124	1	90	3	242	8	468	471	—	392	—	296	3	1,162
5. Trävaruarbetare	14	5	24	1	38	7	89	41	4	31	3	30	1	110
6. Lädervaruarbetare . . .	—	—	3	—	—	—	3	6	—	1	—	—	—	7
7. Textilarbetare	4	18	7	42	14	28	113	17	17	8	25	4	13	84
8. Beklädnadsarbetare . .	21	205	27	129	88	138	608	83	132	63	134	54	205	671
9. Näringsmedelsarbetare	37	7	30	24	45	40	183	32	11	43	26	46	18	176
10. Kemisk-tekniska arb.	5	3	4	7	8	12	39	2	9	17	8	12	11	59
11. Pappersarbetare	1	6	3	—	4	—	14	7	3	11	4	2	—	27
12. Grafiska o. konstindus- triella arbetare	17	4	8	21	4	11	65	4	2	12	15	11	4	48
13. Andra eller ej spec. in- dustriella arbetare . . .	2	—	—	—	3	—	5	—	—	—	—	—	—	—
C. Handel o. sam- färdsel:														
1. Varuhandelspersonal .	99	9	141	19	139	35	442	210	8	138	5	153	7	521
2. Kontors- o. försäkrings- personal	4	—	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—	1
3. Hotell-, kafé- o. restau- rantpersonal	9	97	10	97	21	122	356	22	137	41	166	39	145	550
4. Landttransportarb. . .	4	—	3	—	3	—	10	17	—	8	—	9	—	34
5. Vattentransportarb. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	1	—	5
6. Järnvägs-, post- o. d. personal	1	—	—	—	2	—	3	10	—	17	—	6	—	33
7. Annan eller ej spec. personal	24	—	38	—	36	31	129	1	—	6	19	29	2	57
D. Annat eller ej spec. arbete:														
1. Tjänstefolk	—	476	—	529	—	532	1,537	—	692	—	725	—	580	1,997
2. »Arbetare»	34	—	8	—	12	—	54	47	—	11	—	20	—	78
E. Immateriell verk- samhet	1	—	5	—	7	—	13	11	—	7	—	5	—	23
Summa	540	856	549	893	926	972	4,736	1,291	1,028	1,144	1,172	1,043	1,153	6,831

**Verksamheten vid *Kristiania*
under *andra* kvar-**

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Yrkesgrupper.	A p r i l m å n a d.						M a j		
	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.		
	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
A. Jordbruk m. m. . . .	49	64	60	6	2	2	44	70	64
B. Industri o. handverk :									
1. Sten-, ler- o. glasarbetare	14	5	5	—	—	—	10	3	2
2. Metallarbetare	85	29	26	—	—	—	76	27	24
3. Maskin- o. skeppsbyggnads- arbetare	146	43	42	—	—	—	112	47	46
4. Byggnadsarbetare	16	5	4	—	1	1	16	2	1
5. Trävaruarbetare	6	—	—	2	1	1	4	—	—
6. Läderberedningsarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Textilarbetare	4	1	1	9	1	1	4	—	—
8. Beklädnadsarbetare	13	3	3	4	2	2	4	—	—
9. Närings- o. njutningsmedels- arbetare	2	1	—	—	—	—	1	—	—
10. Kemisk-tekniska arb. o. d.	4	—	—	1	—	—	4	—	—
11. Pappersarbetare	4	2	2	1	2	2	5	—	—
12. Grafiska arbetare	11	1	1	—	—	—	10	—	—
13. Andra eller ej specif. indu- striella arb. (maskinister o. eldare m. fl.)									
C. Handel o. samfärdsel:									
1. Butiks- o. lagerbiträden	14	1	1	5	—	—	8	—	—
2. Kontorsbiträden	4	1	1	—	—	—	5	—	—
3. Hotell-, kafé- o. restaurant- personal	1	6	6	17	17	15	2	2	2
4. Landttransportarbetare (inkl. springpojkar)	236	81	73	—	—	—	196	45	39
5. Vattentransportarbetare	11	—	—	—	—	—	19	—	—
6. Väg-, vatten- o. järnvägs- byggnadsarbetare	67	17	17	—	—	—	75	33	33
7. Annan eller ej specif. per- sonal	16	5	4	—	5	5	14	4	3
D. Annat eller ej specif. arbete:									
1. Tjänstefolk	—	2	1	360	654	630	—	3	3
2. Grofarbetare	253	248	244	26	18	16	214	204	204
3. Andra	58	—	—	8	—	—	35	—	—
E. Immateriell verksamhet .	1	2	2	1	1	1	4	2	2
Summa	1,015	517	493	440	704	676	862	442	423

arbetsförmedlingsanstalt
talet år 1903.

11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
m å n a d.			J u n i m å n a d.						S u m m a (under andra kvartalet).		
Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.			
2	6	6	36	15	14	4	16	15	141	173	161
—	—	—	5	8	8	—	—	—	29	16	15
1	—	—	100	34	28	—	—	—	262	90	78
—	—	—	112	38	34	—	—	—	370	128	122
—	—	—	24	2	2	—	—	—	56	10	8
2	—	—	6	1	1	—	—	—	20	2	2
1	—	—	—	—	—	4	1	1	5	1	1
9	5	5	3	—	—	6	4	4	35	11	11
3	1	1	9	—	—	4	2	2	37	8	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—
—	—	—	4	—	—	3	2	2	16	2	2
1	3	3	—	—	—	5	1	1	16	8	8
—	—	—	16	2	1	—	—	—	37	3	2
3	—	—	8	1	1	2	—	—	40	2	2
1	1	1	2	—	—	—	—	—	12	2	2
8	9	7	3	5	4	17	12	12	48	51	46
—	—	—	219	71	67	—	—	—	651	197	179
—	—	—	19	—	—	—	—	—	49	—	—
—	—	—	47	9	8	—	—	—	189	59	58
—	5	5	15	2	2	—	—	—	45	21	19
281	487	465	—	3	3	325	452	450	906	1,601	1,552
23	52	52	209	172	170	9	58	58	734	752	744
3	—	—	33	—	—	7	—	—	144	—	—
1	—	—	1	1	1	1	2	2	9	8	8
339	569	545	871	364	344	387	550	547	3,914	3,146	3,028

Verksamheten vid offentliga arbets-
under andra kvar-
(Efter Reichs-

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Yrkesgrupper.	A p r i l m å n a d.						M a j		
	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.		
	Arbets-	Lediga	Tillsatta	Arbets-	Lediga	Tillsatta	Arbets-	Lediga	Tillsatta
	sökande.	platser.	platser.	sökande.	platser.	platser.	sökande.	platser.	platser.
A. { Jordbruk m. m.	3,861	3,708	2,072	489	1,130	393	3,922	3,868	2,014
{ Bergshandtering m. m. . .	25	20	9	1	3	2	41	12	9
B. Industri o. handtverk:									
1. Sten- o. lerarbetare	699	745	409	6	2	—	633	632	352
2. Metallarbetare									
3. Maskin- o. skeppsbyggnads-	23,145	10,234	9,982	277	208	130	26,838	11,783	11,936
arbetare									
4. Byggnadsarbetare	14,774	10,496	7,540	46	36	21	15,314	12,255	8,195
5. Trävaruarbetare	9,576	6,068	4,214	59	50	29	10,845	7,130	4,995
6. Läderarbetare	2,661	2,248	1,520	12	17	9	2,851	2,174	1,420
7. Textilarbetare	1,373	944	926	876	904	726	1,252	843	851
8. Beklädnadsarbetare	6,660	7,825	4,671	1,293	1,480	967	6,159	6,585	3,992
9. Närings- o. njutningsmedels-									
arbetare	9,189	5,088	4,624	113	120	86	10,330	6,023	5,558
10. Kemisk-tekniska arb. o. d.	42	43	26	6	31	16	66	71	61
11. Pappersarbetare	1,546	773	554	333	485	281	1,244	551	439
12. Grafiska o. konstindustriella	2,457	961	849	442	332	271	2,694	928	845
arbetare									
13. Andra eller ej specif. indu-	14,296	8,318	7,014	1,035	880	495	11,998	6,985	5,893
striella arbetare									
C. Handel o. samfärdsel:									
1. Handelspersonal	7,693	5,757	5,284	443	255	108	7,937	5,954	5,393
2. Försäkringspersonal	6	7	5	—	—	—	—	3	2
3. Hotell-, kafé- o. restaurant-	9,201	6,669	6,182	3,300	3,710	1,656	12,770	10,494	10,002
personal									
4—6. Transport- o. d. personal .	2,548	1,548	1,039	—	—	—	2,607	1,415	921
D. Annat eller ej specif. arbete:									
(Icke yrkesarbetare, tjänstefolk									
o. d.)	10,276	4,499	3,536	17,324	22,922	11,993	13,062	5,817	4,792
Summa	120,028	75,951	60,456	26,055	32,565	17,183	130,563	83,523	67,670

¹ De i tabellen meddelade uppgifterna omfatta alla de mera betydande arbetsförmedlingsanstalter

förmedlingsanstalter¹ i Tyskland

talet år 1903.

arbeitsblatt.)

11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
m å n a d.			J u n i m å n a d.						S u m m a (under andra kvartalet).		
Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.			
431	658	324	4,193	4,931	2,520	424	1,881	350	13,320	16,176	7,678
1	2	—	45	210	28	2	1	—	115	248	48
7	22	4	809	929	593	3	12	3	2,157	2,842	1,361
296	230	144	25,670	12,108	12,858	367	258	221	76,593	34,821	35,271
71	40	32	16,849	13,811	10,439	101	41	33	47,155	36,679	26,260
38	31	22	11,988	8,227	5,954	36	21	9	32,542	21,527	15,223
4	15	4	3,220	1,926	1,262	9	10	5	8,757	6,390	4,220
683	661	565	1,311	897	860	803	702	666	6,298	4,951	4,594
1,565	1,858	1,390	6,468	6,104	4,105	1,508	1,803	1,229	23,053	25,655	16,354
167	124	91	9,676	5,877	5,289	161	137	114	29,636	17,369	15,762
14	27	11	12	14	8	22	23	10	162	209	132
271	397	242	1,122	341	241	503	553	437	5,019	3,100	2,194
402	287	237	3,286	857	744	473	310	258	9,754	3,675	3,204
944	857	517	12,730	7,452	6,255	1,021	947	582	42,024	25,439	20,756
309	202	98	8,087	5,336	4,614	336	203	79	24,805	17,707	15,576
—	—	—	1	2	1	—	2	—	7	14	8
3,618	4,216	2,042	11,537	9,692	9,210	2,988	4,159	1,895	43,414	38,940	30,987
—	—	—	2,503	1,538	996	9	—	—	7,667	4,501	2,956
17,048	20,380	11,203	12,834	6,984	5,830	17,290	19,702	10,804	87,834	80,304	48,158
25,869	30,007	16,926	132,341	87,236	71,807	26,056	30,765	16,695	460,912	340,047	250,737

i Tyskland — ca 350 — hvilka anordnats af kommuner eller organisationer af olika slag.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1903.

Första och andra kvartalen.

I enlighet med den i det föregående meddelade organisationsplan för det arbetsstatistiska arbetet har kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik sig förelagdt att från och med innevarande år bland annat utarbета redogörelser för arbetskongflikter (strejker och lockouter) i riket. Dessa redogörelser komma att publiceras dels i tidskriften såsom mera kortfattade, preliminära öfversikter för hvarje kvartal, dels i en särskild publikation, omfattande samtliga under året inträffade arbetsinställelser.

Efterföljande öfversikt af de under innevarande års förra hälft inträffade strejker och lockouter upptager endast sådana kongflikter, som påbörjats efter årets ingång. Beträffande åter de kongflikter, som vid årsskiftet kvarstodo från föregående år, vare sig som aktuella arbetsinställelser eller som blockader, kommer en öfversikt att lämnas först i årsredogörelsen.

Underrättelse om, att en arbetskongflikt å någon plats inträffat, har afdelningen merendels erhållit genom dagspressen; i ett mindre antal fall har den första upplysningen härom meddelats af de på vissa orter anställda ombud för det arbetsstatistiska arbetet äfvensom af arbetareorganisationer och deras fackorgan. De närmare redogörelserna för kongflikternas karaktär, omfattning och förlopp hafva af vederbörande parter själfva afgifvits med användande af särskilda, från afdelningen öfversända, för ändamålet utarbetade formulär, ett afsedt för arbetsgifvare, ett för arbetare. I de fall, då afdelningen, på grund af de föreliggande underrättelsernas (i tidningarna) ofullständighet, icke kunnat träda i direkt förbindelse med de af kongflikten berörda arbetsgifvarne eller arbetarne, har afdelningen anlitat ombudens förmedling eller, beträffande platser, där sådana ej finnas anställda, anhållit hos myndigheter eller korporationer (såsom magistrater, fabriks- och handtverksföreningar, sjukkassor o. d.), att de ville anmoda parterna ifråga att å formulären ifylla erforderliga uppgifter samt insända desamma direkt till afdelningen.

Som afdelningens arbeten på detta område tills vidare måst begränsas till bearbetande och offentliggörande af uppgifter rörande endast sådana konflikter, som ledt till arbetsinställelse, äro i efterföljande redogörelse icke medtagna de konflikter, som lösts på fredlig väg, ej heller de blockader, som från organisationernas sida blott afse att tills vidare — d. v. s. så länge underhandling i en tvistefråga pågår — afstånga arbetsgifvaren från ytterligare arbetskraft.

Fullständigheten af de inkomna uppgifterna kan i allmänhet sägas hafva motsvarat förväntningarna; stridiga uppgifter på vissa punkter hafva visserligen förekommit, men i många fall har det lyckats afdelningen att tillfredsställande förlika dessa. Där detta icke låtit sig göra, äro bägge uppgifterna i tabellerna anförda.

Beträffande den formella fullständigheten måste erkännas, att arbetsgifvares och arbetareorganisationers beredvillighet att besvara och insända de dem tillställda frågeformulären visat sig större än man från början kunnat vänta. Angående de här föreliggande 84 arbetsinställelsorna hafva nämligen svar ingått:

från arbetsgifvare och arbetare	i 74 fall
endast från arbetsgifvare	i 5 »
» » arbetare	i 4 »

under det att förfrågningar rörande blott 1 konflikt lämnats obesvarade. (I Danmark hade under år 1897 — det första undersökningsåret därstädes — rörande 111 inträffade arbetsinställelser svar ingått från bägge parterna i 34 fall, från arbetsgifvaren i 23, från arbetarne i 25, under det att beträffande 29 alla uppgifter från parterna saknades.)

Under innevarande års första hälft hafva sålunda 84 arbetskonflikter i riket kommit till afdelningens kännedom, och hafva desamma uppgifvits omfatta 307 arbetsgifvare och 7,455 arbetare (jfr tab. å sid. 63.)

Alltefter begynnelsedatum kommer det största antalet arbetsinställelser på maj månad, det minsta på januari. Den fullständiga fördelningen efter de olika månaderna ter sig sålunda:

januari	6	april	19
februari	7	maj	28
mars	11	juni	13

Vissa svårigheter föreligga vid fastställandet af slutdatum för den egentliga arbetsinställelsen i sådana fall, där öfverenskommelse parterna emellan icke blifvit träffad, där tvistefrågan sålunda ännu är olöst samt arbetareorganisationen förklarat arbetsplatsen »i bloc-

kad». En ledning vid bestämmandet af tiden för konfliktens slut i dylika fall torde vara att söka i sådana omständigheter, som t. ex. när de af konflikten berörda arbetarne samtliga erhållit anställning på annat håll, när deras pänningeunderstöd från vederbörande organisation upphört att utgå, när arbetsgifvaren åter fått full besättning af annan arbetskraft o. s. v. Som fullständiga upplysningar härutinnan äro svåra att erhålla, har varaktigheten kunnat angifvas endast för ett fåtal af de konflikter, som slutat med blockad, och äfven beträffande dessa blott på ett ungefär. Hela antalet efter den egentliga arbetsinställelsens slut kvarstående blockader är, såvidt känt, 14. Beträffande samtliga här föreliggande 84 arbetsinställelser är varaktigheten känd för 74, d. v. s. för c:a 88 %, under det upplysningar saknas för 10. Den närmare fördelningen ter sig som följer:

Arbetsinställelser med en varaktighet af:

högst 7 dagar	27	62—91 dagar	4
8—15 »	15	92—122 »	2
16—22 »	8	öfver 150 »	1
23—30 »	5	icke uppgifven varaktighet	10
31—61 »	12		

Af de kända 84 konflikterna hafva sålunda 19 med säkerhet varat längre tid än en månad.

Särdeles stora vanskligheter möter försöket att gruppera arbetsinställelserna efter synpunkten, hvilkendera af de tvistande parterna tagit det direkta initiativet till arbetets inställande, eller indelningen i strejker och lockouter. Det kan synas, som om denna fråga ej borde vara svår att afgöra, men äfven om man bortser från de fall, då uppgifterna från parterna härutinnan icke äro öfverensstämmande, kan en konflikt till sin uppkomst och utveckling vara af så invecklad natur, att frågan om dess karaktär af strejk eller lockout måste lämnas öppen. Så är t. ex. förhållandet med de stora hamnarbetarekonflikterna i Stockholm och Gefle. Det har därför synts lämpligast att till de bägge grupperna strejker och lockouter föga en tredje: arbetsinställelser af blandad, obestämbär eller ej uppgifven karaktär. Efter denna indelningsgrund sönderfalla de här behandlade arbetsinställelserna till sin karaktär i

strejker	61
lockouter	12
arbetsinställelser af blandad, obestämbär eller ej uppgifven karaktär	11
Summa	84

Fördelningen i yrkesgrupper framgår af den å följande sida meddelade tabell.

Arbetsinställelser år 1903, första och andra kvartalen, fördelade efter yrkesgrenar.

1.	2.	3.	4.	5.
Yrkes- grupper- ring.	Yrkesgrenar.	Antal arbets- inställel- ser.	Känt högsta an- tal direkt berörda	
			arbets- giffvare.	arbetare.
A.	Jordbruk	1	2	9
	Grufvdrift (kolgrufva)	1	1	208
B 1.	Kakelfabriker	1	2	19
	Stenbrott och stenhuggerier	5	9	181
	Tegelbruk	1	1	3
2.	Järn- och stålvarufabriker	2	5	106
	Bleck- och plåtslagerier	1	4	14
	Metallvarufabriker, ej specif.	2	2	10
3.	Mekaniska verkstäder	8	8	224
	Skeppsvarf och båtbyggerier	2	2	79
	Vagnverkstäder	1	5	19
4.	Mureriarbeten	2	8	99
	Målareverkstäder	3	86	740
	Timmermansarbeten	1	1	—
	Spegelfabriker och glasmästareverkstäder	1	1	3
5.	Möbelfabriker	1	1	81
	Snickerifabriker	2	2	114
	Sågverk	6	7	805
6.	Garfverier	3	3	112
7.	Bomullsspinnerier	1	10	100
8.	Skomakeriarbete	6	54	1,085
	Sömnadsarbete	7	14	95
	Handskmakeriarbete	1	14	175
9.	Bagerier	2	6	36
	Tobaksfabriker	1	1	5
	Ättiksfabriker	1	1	45
10.	Gummivarufabriker	2	2	230
11.	Pappersbruk	1	1	21
13.	Tvättinrättningar	1	1	49
C 4.	Koltransportarbete	1	20	300
	Virkestransportarbete	1	1	16
5.	Hamnarbete	6	20	1,605
	Flottningsarbete	1	—	200
6.	Järn- och spårvägsbyggnadsarbete	4	4	244
D.	Renhållningsarbete	1	4	325
	Annat grofvarbete	3	4	98
Summa		84	307	7,455

(Forts. å sid. 72.)

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)**Första och andra**

(Arbetarnes uppgifter i kol. 9 och 10 äro, om de afvika

a-g. = arbetsgivare.

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
1	14 jan.	16 febr.	34	Strejk.	Spikarb.	Ödeborg. (Elfsborgs l.)	S.k. sympatiststrejkm. arb. vid »Christiania spigerverk».
2	17 »	20 jan.	4	Strejk.	Skoarb.	Helsingborg.	Arb. fordrade betaln. efter samma grunder som förut.
3	19 »	3 febr.	16	Lockout	Tobaksarb.	Marieholm. (Malmöhus l.)	Arbetsordningen.
4	19 »	19 »	32	Lockout.	Transportarb.	Halmstad.	Löneförhöjning.
5	20 »	1 »	13	Lockout.	Filfabrikarsarb.	Jönköping.	Löneförhöjning. Lärlings-systemet.
6	21 »	21 jan.	(1 timme)	Strejk.	Stocklossare.	Munksjö. (Jönk. l.)	Löneförhöjning.
7	4 febr.	20 febr.	17	Strejk.	Läderarb.	Arvika.	Löneförhöjning. Arbetstid.
8	5 »	5 mars.	29	—	Transportarb.	Landskrona.	Föreningsrätten.
9	5 »	17 »	41	Strejk.	Träarb. (timmermän)	Stockholm.	Aflönings utbetalande.
10	7 »	15 febr.	9	Strejk.	Skoarb.	Lund.	Löneförhöjning. Arbetstid.
11	9 »	—	—	Strejk.	Grofarb.	Munksjö. (Jönk. l.)	Utfående af aflöning.
12	12 »	22 mars.	39	Lockout.	Stenhuggeriarb.	Kåsebo. (Kalmar l.)	Löneförhöjning.
13	16 »	26 april.	70	Strejk.	Järnarb.	Källinge. (Blekinge l.)	Fordr. om återtagande af afskedade arb.
14	2 mars.	13 mars.	12	—	Bageriarb.	Stockholm.	Personfråga.
15	3 »	19 »	17	Strejk. (blockad)	Järnvägsarb. (grusningsarb.)	Karlstad— Munkforsban.	Löneförhöjning. Arbetstid.
16	7 »	15 »	9	Strejk.	Järnarb. (varfsarb.)	Helsingborg.	Lönesänkning.
17	9 »	15 maj.	68	Strejk. (blockad)	Skoarb.	Vernamo.	Lönesänkning.
18	11 »	14 mars.	4	Strejk.	Spårvägsarb.	Helsingborg.	Personl. förh. Löneförhöjn.
19	14 »	14 »	1	Strejk.	Järnvägsarb. (gruslastare)	Kristianst. l.	Löneförhöjning.
20	15 »	16 »	2	Strejk.	Varfsarb.	Norrköping.	Löneförhöjning.
21	18 »	6 april.	20	Strejk.	Grofarb. (bergsprängare)	Boden. (Norrb. l.)	Löneförhöjning.
22	19 »	9 maj.	42	Strejk.	Träsvarfvare.	Eskilstuna.	Löneförhöjning.
23	21 »	—	—	Lockout. (blockad)	Grofarb. (ättiksfabrikarsarb.)	Perstorp. (Krist. l.)	Föreningsrätten. Löneförhöjning. Arbetstid.
24	23 »	Midten af april.	o. 25	—	Stufveriarb.	Harnäs. (Uppsala l.)	Löneförhöjning.

I Sverige, påbörjade under år 1903.

kvartalen.

från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes).

a. = arbetare.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Kändt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter föreligga från	Anmärkningar.
direkt berörda arbets- gifvare.	strejk- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.				
1	25	—	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	1) 25 andra arb. blefvo utan arbete.
1	21 (16)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
1	—	5	Ja.	Arbetarnes fordr. beviljades fr. d. 1 maj 1903.	a-g., a.	
6	—	o. 80	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	{ ⁵⁾ Löneförh. beviljad. Ändring i lärlingssystemet fr. o. m. d. 1 jan. 1904.
1	—	18	Ja.	Kompromiss.	a.	
1	16	—	—	Förutvarande villkor.	a-g.	⁶⁾ Löneförhöjning har sedermera beviljats.
1	15	—	Ja.	—	a-g., a.	⁷⁾ Motsäg. uppg. ang. resultatet.
1	(4)	—	Ja.	Arb. återgingo.	a-g., a.	⁸⁾ Delvis motsägende uppgifter angående resultatet.
1	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	
2	17	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁰⁾ Vid den ena fabr. upptogs arbetet efter 1 dag.
1	o. 30	—	—	—	—	
1	—	o. 50	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
1	58	—	Delvis.	Arb. återtagas i mån af behof.	a-g., a.	
1	(22)	—	Ja.	Nya arb. antogos.	a-g., a.	¹⁴⁾ Arb. afflyttade efter kontraktensl. gjord uppsägning.
1	o. 120	—	Ja.	Nya arb. på förutv. villkor.	a-g., a.	
1	64	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	{ ¹⁷⁾ Efter 3 veckors strejk beviljade 1 a-g. arb:nes fordr. Efter ytterl. 5 veckor förklarades blockad mot de bägge öfriga (a.)
3	13	—	Ja.	Nya arb. antogos.	a-g., a.	
1	54	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁸⁾ Jfr n:r 38.
1	30	—	—	Nya arb. på förutv. villkor.	a-g.	
1	15	—	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.	{ ²¹⁾ Entreprenören nödgades af-säga sig arbetet, emedan han ej kunde anskaffa nya arb. för dess fullbordande inom kontraktensl. öfverenskommen tid.
1	28	—	Nej.	Arbetet (entreprenad) fullbordades af annan a-g. med andra arb.	a-g., a.	
1	1	—	Ja.	Den fordrade prislistan underskrefs.	a-g., a.	²²⁾ På samma gång nedlades träsvärfveriet i verkstaden (a-g.).
1	—	45	Ja.	Nya arb. antogos.	a-g., a.	
—	o. 200	—	Ja.	Förutv. villkor t. v.	a.	{ ²⁴⁾ Framtida prislista ställdes i beroende af Gefle-konfliktens utgång (jfr n:r 28).

Arbetsinställelser (strejker och lockoutter)*Första och andra*

(Arbetarnes uppgifter i kol. 9 och 10 äro, om de afvika

a-g. = arbetsgifvare.

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
25	1 april.	3 april.	3	Strejk.	Garfveriarb.	Malmö.	Löneförhöjning.
26	1 "	—	Öfver 60	— (blockad)	Hamnarb.	Stockholm.	Reduktion af prislista.
27	1 "	8 april.	8	Strejk.	Skrädderiarb.	Hör. (Malmöhus l.)	Löneförhöjning.
28	2 "	—	Öfver 150	— (blockad)	Hamnarb.	Gefle.	Löneförhöjning. Fråga om statistikförare.
29	2 "	17 april.	16	Strejk.	Måleriarb.	Jönköping.	Löneförhöjning. Arbetstid.
30	2 "	5 juli.	95	Strejk o. lockout.	Skoarb.	Skåne. (städerna)	Löneförhöjning.
31	6 "	9 april.	4	Strejk.	Skrädderiarb.	Landskrona.	Löneförhöjning.
32	6 "	—	—	Strejk. (blockad)	Träarb.	Eskilstuna.	Löneförhöjning.
33	7 "	15 april.	9	Strejk.	Grufarb.	Skromberga. (Malmöhus l.)	Löneförhöjning.
34	14 "	28 maj.	45	Strejk o. lockout.	Järn- o. metall-arb. (järnsängsfabr.-arb.)	Stockholm.	Löneförhöjning. Arbetstid m. m.
35	16 "	29 april.	14	Strejk.	Skrädderiarb.	Varberg.	Löneförhöjning.
36	16 "	—	—	— (blockad)	Sågverksarb.	Axelsvik. (Norrb. l.)	Föreningsrätten.
37	17 "	—	—	Lockout. (blockad)	Damskrädderiarb.	Stockholm.	Löneförhöjning. Arbetstid och arbetsordning.
38	17 "	20 april.	4	Strejk.	Spårvägsarb.	Helsingborg.	Personl. förh. Löneförhöjn.
39	17 "	26 "	10	Strejk.	Jordbruksarb.	Näsby. (Krist. l.)	Arbetstid.
40	18 "	10 maj.	23	Strejk.	Träarb.	Arboga.	Fordran, att förutv. ackordspris skulle gälla, ökad timlön. Arbetstid.
41	22 "	22 april.	1	Strejk.	Gummifabr.-arb. (kvinnliga)	Malmö.	Lönesänkning.
42	24 "	24 "	1/2	Strejk.	Gummifabr.-arb. (minderåriga)	Helsingborg.	Löneförhöjning.
43	24 "	26 "	3	Strejk.	Skoarb. (handskomakeri)	Helsingborg.	Löneförhöjning. Arbetstid.
44	1 maj.	—	—	Strejk.	Bageriarb.	Venersborg.	Kost- och logisystemets afskaffande. Arbetstiden.
45	1 "	1 maj.	1	Strejk.	Pappersbruksarb. (guskare, formare)	Lessebo. (Kronob. l.)	A-g. fordrade ackordsarbets- tets återinförande.
46	1 "	10 "	10	Strejk.	Skrädderiarb.	Motala.	Löneförhöjning enl. hos öf- riga a-g. gällande tariff.

i Sverige, påbörjade under år 1903. (Forts.)
kvartalen.

från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes).

a. = arbetare.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter föreligga från	Anmärkningar.
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.				
1	85 (50)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁵⁾ Löstes genom skiljedom.
4	471	—	Ja.	Nya arb. antogos.	a-g., a.	²⁶⁾ Jfr n:r 57. Utom de 471 organiserade arb. berördes af konflikten äfven en del oorganiserade, hvilkas antal icke kan uppgifvas.
—	6	—	Ja.	Kompromiss.	a.	*) Hvaraf o. 200 stadens arb., som afskedades på grund af vägran att utföra visst arbete. (jfr n:r 24).
5	o. 650*)	—	Ja.	—	a-g., a.	
12	89	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	
12	o. 150	o. 830	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	³⁰⁾ Strejken berörde 3 a-g. i Helsingborg. Upphörde hos 2 resp. d. ²⁹ / ₄ och ³ / ₈ . Lockout d. ²² / ₈ inom alla fabr., tillhörande Sv. sko- o. nätl.-fabr.-föreningen. Löstes genom förmedling af utomstående.
—	12	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.	
1	110	—	Delvis.	—	a-g.	
1	208	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	
4	28	53	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	³¹⁾ Strejk hos 1 a-g. d. ¹⁴ / ₄ . Lockout hos de öfriga d. ¹⁶ / ₄ .
6	10	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	
1	10	—	Ja.	Arbetet upptogs af oorganiserade arb.	a-g., a.	³⁰⁾ A-g. vägrade vid arbetets början anställa organiserade arb.
1	—	12	Ja.	Nya arb. antogos.	a-g., a.	
1	o. 40	—	Nej.	Arb. återgingo.	a-g.	³⁸⁾ Den egentliga anledningen till strejken var, att arb. fordrade ett humanare behandlingsätt (a.) (jfr n:r 18).
2	9	—	Nej.	Förutv. villkor, delvis nya arb.	a-g., a.	
1	3	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	
1	o. 200	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	
1	30	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	⁴²⁾ A-g. anser, att ingen arbetsinställelse ägt rum.
30	44	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
5	14	—	Ja.	—	a-g., a.	⁴⁴⁾ 3 a-g. ha ingått på fordringarna. Hos de öfriga är arbetet icke upptaget af organiserade arb.
1	21	—	Nej.	Timpänningsyst. skulle äga bestånd till d. 1 aug. 1903.	a-g., a.	⁴⁵⁾ Arb. anse, att ingen arbetsinställelse ägt rum.
1	2 (4)	—	Delvis.	—	a-g., a.	⁴⁶⁾ Motsägende uppgifter angående resultatet.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)*Första och andra*

(Arbetarnes uppgifter i kol. 9 och 10 äro, om de afvika

a-g. = arbetsgifvare.

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
47	1 maj.	—	—	Lockout. (blockad)	Tegelbruksarb.	Marieholm. (Malmöhus l.)	Föreningsrätten.
48	3 »	6 maj.	4	Strejk.	Renhållningsarb.	Stockholm.	Löneförhöjning. Arbetstid och arbetsordning.
49	4 »	27 »	24	Strejk.	Måleriarb.	Eslöf.	Löneförhöjning. Arbetstid.
50	7 »	24 »	18	Strejk.	Skoarb. (handskomakeri)	Trelleborg.	Löneförhöjning. Arbetstid.
51	9 »	23 »	15	Strejk.	Kakelarb.	Eskilstuna.	Löneförhöjning.
52	9 »	—	—	Lockout. (blockad)	Möbelsnickare.	Virserum. (Kalmar l.)	Kollektiva aftal o. löneförhöjning. Arbetsordning m. m.
53	11 »	—	o. 45	Lockout. (blockad)	Järnarb.	Vernamo.	Föreningsrätten.
54	11 »	17 maj.	7	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Hufvudsta. (Stockh. l.)	Löneförhöjning.
55	11 »	5 juli.	56	Strejk. (blockad)	Stenhuggeriarb.	Sköfde.	Löneförhöjning, fastställande af prislista.
56	11 »	13 maj.	3	Strejk.	Sågverksarb. (o. kvarnarb.)	Jungfrusund. (Stockh. l.)	Löneförhöjning. Arbetstid.
57	13 »	27 »	15	Strejk.	Kolbärare o. kolutkörare.	Stockholm.	S. k. sympatiststrejk (hamnarb.-konfl. i Stockholm).
58	14 »	14 juni.	32	Strejk.	Mureriarb.	Engelholm.	Löneförhöjning.
59	15 »	18 maj.	4	Strejk.	Skrädderiarb.	Luleå.	Löneförhöjning.
60	16 »	27 »	12	Strejk.	Grofarb. (spinneri o. färgeri).	Malmö.	Löneförhöjning.
61	18 »	21 juni.	35	Strejk.	Järnarb. (mek. verkst.)	Gellivare. (Norrb. l.)	Löneförhöjning. Arbetstid.
62	18 »	21 maj.	4	Strejk.	Skrädderiarb.	Stockholm.	Arb. fordr. afskedandet af 3 arb., ej tillh. organisationen.
63	18 »	7 juni.	21	Strejk.	Stenhuggeriarb. (granit slipare)	Vestervik.	Reduktion af prislistan.
64	19 »	13 juli.	56	Lockout.	Bleck- o. plåtslageriarb.	Linköping.	Löneförhöjning.
65	22 »	26 maj.	5	Strejk.	Gjuteriarb.	Eslöf.	Löneförhöjning. Arbetstid.
66	23 »	3 aug.	73	Strejk o. lockout.	Gjuteriarb.	Hvilan, Kristianstad.	Löneförhöjning.
67	25 »	30 maj.	6	Strejk.	Garfveriarb.	Malmö.	Löneförhöjning. Antal lärlingar.

i Sverige, påbörjade under år 1903. (Forts.)
kvartalen.

från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes).

a. = arbetare.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter föreligga från	Anmärkningar.
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.				
1	—	3	Ja.	—	a-g., a.	47) Arbetet ej återupptaget af de utestängda.
4	325	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
4	14	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
6	10	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
2	19	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	
1	—	81	Delvis.	Nya arb. antogos.	a-g., a.	53) De utestängda hafva erhållit arbete på annat håll.
1	—	7	Delvis.	Nya arb. antogos.	a-g., a.	
5	53	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
1	12	—	Ja.	Nya arb. antogos.	a-g., a.	
2	20	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
o. 20	o. 300	—	Ja.	Förutv. villkor.	a-g., a.	57) Jfr n:r 26.
7	46 (29)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
5	31	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	
o. 10	o. 100	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
1	36	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	
1	20	—	Ja.	A-g. förband sig att i eg. yrkesarbete endast an- vända arb., tillh. Sv. skrädd.-arb.-förb.	a-g., a.	60) Lockout vid Hvilan d. 19/8. Lockout vid samtl. verk inom Sveriges verkstadsförenings södra krets d. 28/8. Lockout vid samtl. 77 verk inom för- eningen d. 7/9. Konfl. löstes g:m skiljedom. (Närmare upp- lysningar meddelas i följande kvartalsrapport).
1	9	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	
4	—	14	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
1	10	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	
1	8	59	Ja.	Förutv. villkor.	a-g., a.	
1	12	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)*Första och andra*

(Arbetarnes uppgifter i kol. 9 och 10 äro, om de afvika

a-g. = arbetsgifvare,

Löpande årsn.r.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
68	25 maj.	16 aug.	84	Strejk o. lockout.	Handskmak.-arb.	Skåne. (städerna)	Löneförhöjning. Arbetstid.
69	25 „	—	—	Lockout. (blockad)	Metallduksväfvare.	Jönköping.	Lönesänkning.
70	26 „	8 juni.	14	Strejk.	Filare.	Stockholm.	Lönesänkning.
71	28 „	—	Öfver 30	Strejk.	Tvätterskor.	Stockholm.	Löneförhöjning. Arbetstid.
72	1 juni.	21 juni.	21	Strejk.	Stufveriarb.	Luleå.	Arb. fordr., att endast organiserade arb. finge användas. Löneförhöjning.
73	1 „	5 „	5	Strejk.	Sågverksarb.	Neder-Kalix. (Norrb. l.)	Löneförhöjning m. m. Arbetsordning.
74	2 „	11 juli.	40	Lockout.	Måleriarb.	Stockholm.	Löneförhöjning. Olycksfallsförsäkring.
75	10 „	11 juni.	1	Strejk.	Flottningsarb.	Ljusdal.	Löneförhöjning.
76	10 „	13 „	4	Strejk.	Sågverksarb.	Saltvik. (Gefleborgs l.)	Löneförhöjning.
77	13 „	22 „	10	Strejk.	Gjuteriarb.	Vexjö.	Afskaffande af ackordsarbete. Arbetstid. Förbättr. af gjuteriet i sanitärt hänseende.
78	16 „	18 „	3	Strejk.	Vagnmakeriarb.	Malmö.	Löneförhöjning.
79	18 „	20 „	3	Strejk.	Sågverksarb.	Gustafshamn. (Vestern. l.)	Löneförhöjning.
80	19 „	19 „	1	Strejk.	Mureri-handtlangare.	Karlskrona.	Arb. fordrade att få behålla 11 timmars arbetsdag.
81	20 „	25 „	5½	Strejk.	Sågverksarb.	Altappen. (Norrb. l.)	Personfråga.
82	22 „	23 „	1½	Strejk.	Grundläggeriarb., bergsprångare.	Hernösand.	Arb. fordrade ny prislista.
83	25 „	5 juli.	11	Strejk.	Stenhuggeriarb.	V. Rödeby. (Blekinge l.)	Löneförhöjning.
84	27 „	—	—	— (blockad)	Träarb. (fabrikssnickare)	Södertelje.	Fordr., att samma arbetsaftal skulle gälla som hos öfriga a-g. på platsen.

i Sverige, påbörjade under år 1903. (Forts.)

kvartalen.

från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes).

a. = arbetare.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter föreligga från	Anmärkningar.
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ut- stängda arbetare.				
14	o. 175		Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	68) Började med strejk i Lund hos 5 a-g. Lockout i Helsingborg d. 14/8, utsträckt till de flesta fabriker i Skåne.
1	—	9	Ja.	—	a-g., a.	
1	18	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	69) Bolaget beslutat nedlägga rörelsen.
1	49	—	Ja.	—	a-g., a.	
4	o. 200	—	Delvis.	Förutv. villkor.	a-g., a.	71) Rörelsen nedlades enl. beslut d. 2/7 (a-g.)
1	o. 400	—	Delvis.	—	a-g., a.	73) Motsägande uppgifter angående resultatet.
o. 70	—	637 (466)	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
—	o. 200	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	76) 24 andra arb. blefvo utan arbete.
1	66	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	
1	10	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
5	19	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	80) 18 murare blefvo utan arbete. — Tvist förelåg egentl. mellan arb. inbördes. Murarnes fackförening fordrade näml., att arbetet ej skulle få fortgå mer än 10 timmar dagl., hvarpå handtlångarna ej ville ingå, då det minskade deras dagspanning.
1	9	—	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.	
1	53	—	Nej.	10 timmars arbetsdag införd.	a-g., a.	
1	o. 300	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades icke.	a-g., a.	83) Som a-g:s och arb:nes uppgifter rörande resultatet äro motsägande, har ombudets uppgift anförts.
2	o. 40	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.	
1	57	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	
1		4	Ja.	Arbetet icke upptaget.	a-g., a.	

Såsom synes, har den mekaniska verkstadsindustrien hem-sökts af de flesta arbetsinställelserna (8), därefter komma sömnads-arbetet (med 7) samt skomakeriarbetet, hamnarbetet och sågverks-industrien (med resp. 6).

De flesta af de under halfåret inträffade arbetsinställelserna hafva haft en helt lokal karaktär. Undantag härifrån utgör bl. a. den stora konflikten inom den mekaniska verkstadsindustrien, hvil-ken föranleddes af strejken vid Hvilans mekaniska verkstad i Kri-stianstad och så småningom kom att omfatta hela landet på grund af arbetsgifvarnes lockoutförklaring. För denna konflikt, som först under tredje kvartalet kom till fullständigt utbrott, skall något utförligare redogöras i nästkommande nummer af tidskriften. Den mest vidtomfattande konflikten inom skoarbetarefacket äfvensom konflikten inom handskmakarefacket berörde alla eller ett flertal af de skånska städerna.

Fördelas konflikterna efter olika delar af riket, befinnes följande antal arbetsinställelser hafva inträffat:

	Städer.	Landsbygd.	Summa.
i Stockholm	11	—	11
i östra Sverige ¹	8	3	11
i Småland.	5	7	12
i södra Sverige	19	12	31
i västra Sverige	4	3	7
i norra Sverige	4	8	12
Summa	51	33	84

Stockholm har sålunda berörts af 11 arbetsinställelser, öfriga städer af 40 och landsbygden af 33. Öfver hälften af samtliga arbetskonflikter hafva ägt rum i södra Sverige och Småland.

Antalet af konflikten direkt berörda arbetsgifvare är känt i 80 fall (af 84), och uppgår detta antal, såsom nämnt, till 307. Det största antal arbetsgifvare, som varit invecklade i en och samma konflikt, är c:a 70, nämligen i arbetsinställelsen inom målareyrket i Stockholm.

Hvad åter angår det uppgifna högsta antalet af strejkande och utestängda arbetare, bör uppmärksammas, att de, såsom framgår af den nominativa redogörelsen, på denna punkt stundom förekommande stridiga uppgifterna i allmänhet kunna förklaras däraf, att i sådana fall, då arbetarne varit endast delvis organiserade eller tillhört olika

fack, vederbörande organisationer merendels blott uppgifvit det antal af organisationens medlemmar, som berördes af arbetsinställelsen, med förbigående af öfriga strejkande eller till följd af arbetsinställelsen arbetslösa. De högre siffrorna, som i regel uppgifvits af arbetsgifvarne, torde sålunda komma det verkliga förhållandet närmast; de lägre åter angifva antalet af konflikter direkt berörda organiserade arbetare. Sammanlagda antalet strejkande och utestängda arbetare uppgår sålunda, enligt de inkomna uppgifterna, under halfåret till 7,455,¹ och af dessa kommer det högsta antalet eller 1,605 (c:a 21 %) på hamnarbetarefacket, det näst högsta eller 1,085 (c:a 14 %) på skomakeriyrket.

Dessutom tillkommer då ytterligare det antal arbetare, som blifvit arbetslösa på grund däraf, att genom en utbruten partiell strejk å arbetsplatsen arbetet i sin helhet afstannat. Rörande detta antal föreligga dock icke alltid fullständiga uppgifter, men i de fall, där upplysning därom erhållits, har detta särskildt angifvits i anmärkningskolumnen.

Högsta antalet strejkande är känt i 60 fall (af 61) och utgör sammanlagdt 3,830 (3,733); högsta antalet utestängda var i samtliga lockouten 961 (790), och i arbetsinställelser af blandad, obestämbar eller icke uppgifven natur voro 2,664 arbetare direkt berörda af konflikten.

Det högsta antalet af en och samma konflikt direkt berörda arbetare utgör c:a 980, som uppgifvits för konflikten inom skoarbete-yrket i Skåne.

I de flesta, eller i 56, fall hafva de strejkande eller utestängda arbetarne samtliga varit organiserade, i 10 fall har en del tillhört fackförening, i 15 hafva alla varit oorganiserade, och rörande 3 fall föreligga icke några uppgifter i detta hänseende.

Konflikternas orsaker kunna fördelas i följande hufvudgrupper:

fråga om löneförhöjning i 52 fall	personliga förhållanden i 5 fall
» » löneseänkning i 9 »	andra eller icke uppgifna orsaker i 11 »
organisationsspörsmål i 7 »	

Af dessa sistnämnda har tvisten i 2 fall gällt arbetstiden, i 2 aflönningens utbetalande, i 2 ackordsarbetets afskaffande, i 1 arbetsordningen, i 1 kost- och logisystemets afskaffande, i 1 kollektiva aftals införande; tvänne arbetsinställelser voro s. k. sympatistrejker.

I många fall hafva, såsom ock af öfversikten framgår, flera fordringar angifvits som konfliktens orsak. Vid ofvanstående gruppering har hänsyn tagits endast till hufvudorsaken, och häri ligger förklaringen till, att arbetarnes fordran om löneförhöjning visar sig

¹ Därvid äro dock, som nämnt, de genom den stora verkstadslockouten utestängda arbetarne icke medräknade, utan föras dessa till tredje kvartalet.

i afgjort öfvervägande antal fall eller i fråga om nära 62 % af här omnämnda arbetsinställelser hafva utgjort den ena partens hufvudfordran. Ofta har denna varit kombinerad med fordran om kortare arbetstid, hvilken senare fordran dock, om man undantager tvänne konflikter, städse varit af underordnad betydelse.

Beträffande resultatet blefvo af 78 konflikter, rörande hvilka samstämmiga uppgifter i detta afseende föreligga, 17 lösta i enlighet med arbetarnes fordringar och 32 afgjorda genom kompromiss, af hvilka senare 14 kunna anses hafva utfallit i hufvudsak enligt arbetarnes fordringar, 4 enligt arbetsgifvarens och 14 lösts efter ungefär lika stora eftergifter å bägge sidor. Af öfriga 29 konflikter hafva 24 ledt till arbetets återupptagande på de af arbetsgifvaren framställda villkoren, i 10 fall hufvudsakligen med den förutvarande arbetsstyrkan, i 14 fall med nya arbetare; 3 arbetsinställelser hafva resulterat i rörelsens nedläggande, och 2 voro, såsom ofvan nämnts, s. k. sympatistrejker. Motsägende uppgifter föreligga rörande resultatet af 3 arbetsinställelser, och angående 1 saknas alla uppgifter i detta hänseende. Sålunda återstå af de under årets första hälft påbörjade arbetsinställelserna endast 2, hvilka, såvidt bekant, ännu (okt. 1903) hafva aktuell karaktär.

Vid en sammanställning af de föreliggande konflikternas orsaker och resultat visar det sig bland annat, att af det långt öfvervägande antal konflikter (61), hvilka föranledts af lönefrågor, 28 bilagts efter ömsesidiga eftergifter, 13 hufvudsakligen i enlighet med arbetarnes fordringar och 12 i enlighet med arbetsgifvarens. Af de konflikter, hvilkas egentliga anledning varit organisationsspörsmål, hafva 2 lösts i enlighet med arbetarnes fordringar, 1 i enlighet med arbetsgifvarens, och i 4 fall är konflikten principiellt olöst samt arbetet upptaget med nya arbetare.

Rörande 2 arbetsk konflikter, den ena inom transportarbetarefacket i Stockholm, den andra berörande järnvägsarbetare i Skåne, har afdelningen icke lyckats erhålla tillförlitliga uppgifter. huruvida desamma ledt till arbetsinställelse eller icke.

Arbetsinställelser i Danmark år 1901.

Efter dansk »Statistisk Aarbog» meddelas å sid. 76 en öfversikt öfver de arbetsinställelser, som inträffat i Danmark under år 1901. Nämda öfversikt är utarbetad inom danska statens statistiska byrå med ledning af de uppgifter, som meddelats från arbetsgifvarnes och arbetarnes organisationer.

Såsom af tabellen framgår, har antalet arbetsinställelser i Danmark år från år visat en högst betydlig tillbakagång, eller från 111 år 1897 och 147 år 1898 till 56 år 1901. Antalet af arbetsinställelserna direkt berörda *arbetare* har ock betydligt minskats och utgjorde år 1901 endast 4,108 mot 7,545 närmast föregående år och 36,096 år 1900 (däraf 29,730 utestängda hufvudsakligen till följd af den stora allmänna lockouten). Beträffande antalet *förlorade arbetsdagar* saknas uppgifter från 16, hufvudsakligen mindre konflikter, och uppgick detsamma för de återstående 40 till 56,829 mot 235,877 år 1900 (fördelade på 55 konflikter) och 2,828,447 år 1899.

Af de redovisade 56 konflikterna inträffade 47 i städer (däraf 26 i Köpenhamn) och endast 9 på landsbygden. Fördelade på *olika månader* började

i januari	5 konflikter	i juli	4 konflikter
» februari	9 »	» augusti	6 »
» mars	3 »	» september	7 »
» april	3 »	» oktober	2 »
» maj	3 »	» november	4 »
» juni	7 »	» december	3 »

och uppgafs *anledningen* till konflikt vara fråga om

afföningen	i 32 fall
arbetsordningen	6 »
arbetstiden	2 »
personliga förhållanden	2 »
föreningsrätten	2 »
flera eller ej angifna tvistepunkter	12 »

Till sin *karaktär* voro 37 arbetsinställelser strejker, 12 lockouter och 7 af blandad eller ej uppgifven karaktär.

Slutligen må antecknas, att konflikterna löstes genom *förmedling* i 22 fall och *skiljedom* i 2 fall (mot respektive 20 och 4 år 1900).

**Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Danmark,
påbörjade under år 1901.**

(Efter »Statistisk Aarbog» 1902.)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Yr- kes- grup- pe- ring	Y r k e n.	Antal arbetsinställelser.	Däraf med en varaktighet af				Känt antal af arbets- inställelserna direkt berörda arbetsgifvare och arbetare.				Känt antal förlorade arbetsdagar.		Antal fall, i hvilka före- kom	
			in- till 1 vecka.	1—13 veckor.	mer än 13 veckor.	ökad längd.	Antal arbets- inställelser.	Antal arbets- gifvare.	Högsta antal arbetare	Antal arbets- inställelser.	Antal arbets- dagar.	medling.	skiljedom.	
														strej- kande.
A.	Landtbruk	1	—	1	—	—	1	1	20	6	1	500	1	—
»	Skogsskötsel	1	—	—	1	—	1	1	35	—	—	—	—	—
»	Trädgårdsskötsel	1	—	1	—	—	1	32	63	—	1	1,221	—	—
B.	1 Glasarbetare	1	—	1	—	—	1	1	—	29	1	7,047	1	—
»	» Jord- och betonarbetare	4	3	1	—	—	4	4	41	37	4	681	1	—
»	» Lervaru- och krukmakeriarb.	2	—	—	1	1	2	2	15	2	—	—	—	—
»	2 o. 3 Bleckslageriarbetare	4	1	1	—	2	3	3	55	6	2	109	2	—
»	» Elektriska arbetare	2	—	2	—	—	2	2	11	—	2	423	—	—
»	» Formare	1	—	1	—	—	1	1	11	—	1	250	1	1
»	» Gjutare	1	—	—	—	1	1	1	19	21	—	—	—	—
»	» Smides- och maskinarbetare	2	—	2	—	—	2	2	23	137	2	2,316	1	—
»	4 Glasmästeriarbetare	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
»	» Måleriarbetare	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
»	» Sadelmakeriarbetare och ta- petserare	2	—	2	—	—	2	19	43	—	2	427	1	—
»	» Timmermän	4	1	2	—	1	4	4	12	10	4	638	2	—
»	5 Snickeriarbetare	2	—	2	—	—	2	113	1,027	—	2	16,197	1	—
»	» Svarfware	1	—	—	1	—	1	1	1	—	1	54	—	—
»	» Sägverks- och maskinsnic- keriarbetare	1	1	—	—	—	1	1	40	—	1	120	1	—
»	6 Garfveriarbetare	2	—	2	—	—	2	13	15	180	2	2,900	1	—
»	7 Repslageriarbetare	1	—	1	—	—	1	1	3	—	1	72	1	—
»	» Väfveri- och textilarbetare	1	1	—	—	—	1	1	23	—	1	46	1	—
»	8 Skomakeriarbetare	2	1	1	—	—	2	6	10	18	2	276	1	—
»	» Skrädderiarbetare	2	1	—	—	1	2	2	6	—	1	16	2	—
»	» Trikväfveriarbetare	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
»	» Träsko- och toffelarbetare	1	—	1	—	—	1	1	13	—	1	378	—	—
»	9 Slakteriarbetare	1	1	—	—	—	1	1	—	14	—	—	1	—
»	11 Bokbinderiarbetare	1	—	1	—	—	1	1	4	57	—	—	—	1
»	13 Skorstensfejare	1	—	1	—	—	1	1	2	—	1	42	—	—
»	» Telefonarbetare	1	—	1	—	—	1	1	164	—	—	2,000	1	—
»	» Fabriksarb. af skilda slag icke yrkeslärda arbetare inom industri och handel	2	1	—	—	1	1	1	—	53	1	138	1	—
C.	4 Åkeriarbetare	2	1	1	—	—	1	250	1,750	—	1	19,000	—	—
Tillsammans 1901		56	14	28	3	11	48	482	3,538	570	40	56,829	22	2
» 1900		82	15	30	6	31	67	464	7,098	447	55	235,877	18	4
» 1899		98	22	34	12	30	86	5,051	6,366	29,730	58	2,828,447	20	4
» 1898		147	58	65	8	16	121	1,415	5,931	856	107	92,433	—	5
» 1897		111	21	39	7	44	68	846	3,591	3,559	38	214,519	—	5

Lifsmedelnsprisen å olika orter i Sverige under sommaren 1903.

De uti tabellerna A och B å sid. 80—99 meddelade prisuppgifter för vissa lifsförnödenheter å olika orter i riket äro sammanställda på grundval af de uppgifter, som, enligt den fastställda planen för det arbetsstatistiska arbetet, för hvarje vecka insamlats af kommerskollegii ombud (enligt formulär litt. G, infördt å sid. 13 och 14 i det föregående.) I Stockholm hafva uppgifterna inhämtats genom en för detta särskilda ändamål anlitad person.

Insamlandet af berörda uppgifter har för varor, som hufvudsakligen försäljas å torgen, skett genom direkta förfrågningar hos ett antal försäljare, och för varor, som i öfvervägande grad försäljas i minuthandelsbutiker, genom utlämnande af särskilda blankettböcker, som af handlandena själfva ifyllts. Ombuden hafva uttryckligen haft sig ålagdt att öfva största möjliga kontroll öfver de meddelade uppgifternas riktighet.

De genom ombudens försorg sålunda insamlade uppgifterna hafva sedermera å Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik underkastats granskning, hvarefter i största möjliga utsträckning rättelser och kompletteringar genom korrespondens med vederbörande ombud införskaffats. Det ligger emellertid i sakens natur, att bristfälliga uppgifter af här ifrågavarande slag endast undantagsvis kunna nöjaktigt kompletteras, sedan viss tid förflutit efter deras insamlande. Häri är att söka orsaken till en del af de ofullständigheter, som i tabellerna förefinnas. Sedan ombuden erhållit någon större vana vid arbetet, torde dock sådana ofullständigheter till största delen kunna undvikas.

Hela denna undersökning angående lifsmedelnsprisen å olika orter är emellertid till en början endast att betrakta såsom försök, och torde det endast genom de erfarenheter, som framstå af dessa försöksundersökningar, blifva möjligt att få undersökningarna för framtiden ordnade på ett sådant sätt, att de så småningom kunna gifva ett allt mera tillfredsställande resultat. Det måste nämligen här uttryckligen framhållas, att de resultat, som nu föreligga af

den första försöksundersökningen, i vissa punkter lämna åtskilligt öfrigt att önska. Då de det oaktadt här offentliggöras, sker det hufvudsakligen på den grund, att en del rättelser för åstadkommande af nödig enhetlighet och korrekthet böra kunna ernås därigenom, att arbetet redan från början underställes allmänhetens kontroll, liksom de från olika orter sammanställda uppgifterna böra kunna tjäna ombuden till ledning vid deras fortsatta arbeten.

Förutom det, att nödig omsorg af vissa ombud icke alltid synes hafva ägnats åt uppgifternas insamlande och kontrollerande, har det nämligen visat sig, att ombuden ofta förbisett eller miss-tolkat den i instruktionen dem lämnade uttryckliga anvisningen, att *vid förekomsten af olika kvaliteter af samma vara alltid endast angifva priset för ordinär vara*. Ett ytterligare förtydligande och preciserande af de uti det fastställda formuläret angifna varuslagen torde äfven vara af nöden för erhållande af fullt enhetliga uppgifter, och skola en del sådana förändringar på grund af den hittills vunna erfarenheten vidtagas redan till nästinstundande år. Det har nämligen framgått, att af ett och annat varuslag så många olika kvaliteter med vidt skilda pris förefinnas, att föreskriften om, att uppgifterna skola afse »ordinär vara», icke utgjort tillräcklig ledning för ombuden vid prisuppgifternas inhämtande. Så har t. ex. priset för *kalkkött* uppgifvits än för stek och än för bringa, än för gödkalf och än för spädkalf, med eller utan angifvande af det eller de slag, uppgifterna afse. Det är under sådana omständigheter tydligt, att det beräknade medelpriset å kalkkött i en del fall beror icke allenast på den allmänna prishöjden å orten, utan lika mycket eller mera på den kvalitet, ombudet vid insamlandet af sina uppgifter haft för ögonen. Ett liknande förhållande har iakttagits beträffande prisuppgifterna för *färskt fårkött*, *potatis*, *margarin*, *risgryn* och *kaffe* samt undantagsvis för *ved* och *kol*. För dessa förnödenheter kunna således de i tabellerna anförda medelsiffror icke alltid anses vara tillförlitliga mätare på prishöjderna å resp. orter.¹⁾ För att lämna en i viss mån bättre ledning i detta hänseende, hafva i tabellen B, som innehåller samma uppgifter som tabellen A för månaderna juni, juli och augusti 1903 hvar för sig, utom medelprisen införts äfven de högsta och lägsta uppgifna prisen.

Utom här ofvan nämnda varupris måste äfven prisen å *bröd*, särskildt hvetebröd, betraktas såsom otillförlitliga. Hvetebröd försäljes ännu i allmänhet per styck, men då det i tabellerna för möjliggörande af jämförelser måste upptagas per kg., hafva ombuden haft sig ålagdt att genom vid vissa mellantider företagna provväg-

¹⁾ De för kalkkött och potatis erhållna medelsiffrorna utvisa så betydliga, genom de allmänna prisförhållandena å resp. orter icke förklarliga variationer, att de ansetts böra, i likhet med prisuppgifterna å hvetebröd, helt och hållet uteslutas ur tab. A.

ningar utröna sistnämnda pris. Dessa vägningar hafva emellertid hittills icke annat än undantagsvis kunnat verkställas i den utsträckning och med den omsorg, som erfordras för vinnande af ett rikhaltigt och tillförlitligt material. Ett säkert bedömande af brödets normalpris försvåras naturligen i hög grad genom försäljningen per styck, som ger allt för stort rum för såväl afsiktliga som oafsiktliga förändringar i priset. Till belysande häraf förtjänar anföras följande meddelande från ett af ombuden, som låtit verkställa ett större antal vägningar af bröd: »Hur föga tillförlitliga i allt fall de uppgifter, som stå att vinna, äro, kan ses exempelvis af den omständighet, att i ett af stadens största bagerier 'mjukt hvetebröd' af samma kvalitet, vid vägning af två i olika storlekar utbakade partier, som af butikspersonalen förmenades betinga samma pris per vikt, befanns differera på ända till 16 öre pr kilogram, därvid de större bröden voro de dyrare.»

Nytt formulär för prisuppgifternas insamlande äfvensom erforderliga kompletteringar af ombudens instruktion, därvid den hittills vunna erfarenheten tillgodogöres, äro, som nämnt, för närvarande under utarbetande; och torde därför från och med 1904 års början i det stora hela tillfredsställande uppgifter om prisen å olika slags lifsförnödenheter kunna i tidskriften regelbundet meddelas.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Varuslag.	Kvantitet.	Medelpris (öre)											
		Stockholm.						Uppsala.	Eskilstuna.	Norrköping.	Jönköping.	Kalmar.	Karlskrona.
		inom Staden	Normalm.	Östermalm.	Kungsholmen.	Södermalm.	Hela staden.						
1 Mjök: oskummad	l.	—	15	15	15	15	15	13	12	12	12	12	13
2 skummad	»	—	7	8	7	7	7	5	5	5	5	6	8
3 Smör: bords-	kg.	194	196	197	197	202	197	168	189	192	166	162	182
4 mat-	»	175	180	181	190	181	181			167	159	150	163
5 Margarin, ordinär	»	—	145	146	149	132	143	99	144	123	117	127	132
6 Ägg	tjog	110	107	109	114	108	110	114	116	104	101	75	99
7 Potatis ¹⁾	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 Ärtor	kg.	—	27	27	28	27	27	26	28	29	23	28	31
9 Mjöl: hvete-	»	—	26	26	25	25	26	25	25	25	25	25	26
10 råg-	»	—	21	20	20	19	20	16	17	21	20	19	18
11 rågsikt-	»	—	25	24	24	24	24	23	23	23	24	23	23
12 Gryn: hafre-	»	—	33	32	33	30	32	30	32	33	32	31	35
13 korn-	»	—	30	28	29	27	29	26	24	26	21	27	23
14 ris-	»	—	39	42	43	36	40	33	33	37	35	33	40
15 Rågbröd: hårdt (spis-)	»	—	37	37	34	34	36	30	30	37	32	39	43
16 mjukt	»	—	38	40	—	29	36	37	25	22	26	23	25
17 Hvetebröd: skorpor ¹⁾	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18 mjukt ¹⁾	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19 Nötkött, färskt: stek	»	99	105	103	98	100	101	90	100	87	80	85	99
20 soppkött	»	79	85	82	81	80	81	74	79	73	75	73	87
21 Kalkkött ¹⁾	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22 Färkött: färskt	»	118	124	122	113	123	120	111	125	117	92	96	112
23 salt	»	—	100	95	80	80	89	—	123	119	—	95	100
24 Fläsk: färskt	»	120	128	133	128	126	127	111	126	115	77	95	123
25 salt: svenskt	»	—	132	134	132	125	131	115	128	130	113	110	120
26 amerikanskt	»	—	125	140	134	129	132	121	124	120	—	122	120
27 Fisk, färsk: sill	tjog	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28 strömming	val	68	63	62	66	71	66	57	—	—	—	178	113
29 do	kg.	—	—	—	—	—	—	—	42	27	—	—	—
30 salt: sill	»	—	44	44	30	41	40	30	38	39	—	38	33
31 strömming	»	—	—	—	—	25	25	25	32	24	—	—	26
32 kabeljo	»	—	49	51	47	46	48	41	46	49	42	50	46
33 Kaffe(robrändt), brasilianskt	»	—	105	122	101	98	107	102	107	120	96	93	113
34 Socker, bit-	»	—	59	58	58	58	58	59	58	59	58	60	58
35 Fotogen, prima	l.	—	18	18	17	17	18	19	17	17	15	15	16
36 Ved: björk-	famn	—	—	—	—	—	2100	2600	2150	2030	1800	1670	1890
37 barr-	»	—	—	—	—	—	1600	1800	1440	1600	1200	1360	1520
38 Torf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	173	—	—
39 Kol, antracit-	hl.	—	—	—	—	—	295	260	300	319	375	350	325
40 Koks, gasverks-	»	—	—	—	—	—	95	107	114	141	125	125	120

¹⁾ De uppgifna prisen å potatis, hvetebröd och kalkkött hafva till följd af de olika andra icke jämförliga, och hafva på grund häraf i denna tabell uteslutits. Upplysningar om

1903 å olika orter.
hela sommaren.

81

15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.
u n d e r s o m m a r e n 1903.																	
Kiruna.	Malmberget och Gällivare.	Boden.	Luleå.	Sundsvall med distrikt.	Söderhamn.	Gefle.	Domnarfvet.	Falun.	Vesterås.	Örebro.	Karlstad.	Borås.	Venersborg.	Göteborg.	Halmstad.	Helsingborg.	Malmö.
17	18	15	15	15	16	15	11	14	14	13	13	13	12	13	12	12	12
13	11	7	9	9	8	6	6	7	4	5	5	5	6	6	6	5	5
221	210	205	208	199	185	198	180	199	183	178	165	192	166	197	196	196	192
203	192	191	192	184	—	165	170	182	165	161	151	169	145	178	181	177	182
143	140	135	136	136	120	121	119	123	115	110	127	121	105	134	133	142	135
126	111	120	109	103	102	107	103	105	116	99	107	99	93	95	103	102	99
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	34	33	29	27	25	29	25	29	26	26	27	24	24	30	30	33	32
31	30	29	27	29	26	24	24	26	25	26	24	24	24	28	25	25	29
21	20	20	20	19	17	18	17	19	17	19	18	18	16	18	17	16	20
25	25	25	25	24	23	22	23	24	24	23	24	22	21	22	22	23	24
36	39	37	34	32	35	32	33	33	30	29	30	30	27	31	34	36	37
31	32	30	29	27	25	27	27	27	23	22	28	25	23	29	25	27	26
35	38	33	35	32	35	33	33	34	29	30	33	31	27	38	34	40	39
40	37	37	36	32	30	29	28	32	30	32	35	39	30	44	46	42	40
45	38	40	39	36	39	42	33	35	30	28	32	27	24	39	24	29	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	112	99	98	99	95	95	120	90	93	89	88	120	79	109	86	89	97
20	94	81	84	83	85	81	95	84	78	70	68	77	72	84	73	77	82
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	125	106	105	112	118	116	112	112	126	110	119	101	100	103	103	107	103
121	91	95	90	81	81	90	83	94	95	—	94	—	85	118	78	116	115
137	127	124	121	118	127	113	108	122	121	107	113	107	96	93	105	94	95
141	134	129	132	121	129	127	119	127	120	118	116	123	115	112	114	113	124
26	142	136	136	129	127	117	122	124	117	123	130	127	125	107	122	—	—
27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	48	38	32	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	41	44	39	40	40	40	33	35	28	29	41	33	26	35	34	43	43
31	30	24	24	22	20	24	18	23	20	—	—	—	—	33	—	—	—
53	76	72	72	55	54	54	55	56	44	45	46	38	34	35	41	43	50
141	126	118	118	115	111	111	98	99	94	98	118	93	87	124	97	104	100
62	61	62	60	60	59	57	60	59	59	61	58	59	60	60	60	60	60
25	21	24	20	18	18	18	19	19	16	19	18	14	16	16	16	17	16
36	2300	2080	1440	2020	1550	1830	—	1730	2270	2660	2560	2050	2380	2800	2300	2270	3230
37	1830	1310	1160	1370	1090	1360	1250	1280	1620	2050	2050	1530	1720	2370	2000	2020	2650
38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	450	450	375	—	296	325	350	342	325	302	350	425	350	350	350	322	290
40	—	—	—	—	138	121	150	184	120	126	120	211	120	130	140	120	116

kvalitéer, som vederbörande ombud vid deras insamlande afsett, befunnits vara med hvar-prishöjden i dessa varor meddelas i tab. B.

Lifsmedelspris under sommaren
Tab. B. Högsta, lägsta och medelpris

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Varuslag.	Kvantitet.	Stockholm: Staden.						Norrmalm.						
		Juli.			Augusti.			Juli.			Augusti.			
		Högsta	Lägst	Medel	Högsta	Lägst	Medel	Högsta	Lägst	Medel	Högsta	Lägst	Medel	
		pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
1	Mjöl: oskummad	l.	—	—	—	—	—	—	15	15	15	—	—	—
2	skummad	»	—	—	—	—	—	—	7	7	7	—	—	—
3	Smör: bords-	kg.	200	190	194	200	185	194	200	190	196	200	185	196
4	mat-	»	180	160	176	180	170	174	180	170	178	185	180	181
5	Margarin, ordinär	»	—	—	—	—	—	—	160	120	152	160	100	137
6	Ägg	tjög	110	90	103	140	100	116	110	90	99	140	100	114
7	Potatis	hl.	700	400	533	700	500	570	—	—	—	800	500	580
8	Ärter	kg.	—	—	—	—	—	—	28	25	26	30	25	28
9	Mjöl: hvete-	»	—	—	—	—	—	—	26	24	26	26	24	25
10	råg-	»	—	—	—	—	—	—	20	18	20	30	18	21
11	rågsikt-	»	—	—	—	—	—	—	25	23	25	25	18	24
12	Gryn: hafre-	»	—	—	—	—	—	—	35	30	34	35	30	32
13	korn-	»	—	—	—	—	—	—	30	25	30	30	25	29
14	ris-	»	—	—	—	—	—	—	50	30	42	40	30	36
15	Rågbröd: hårdt (spis-)	»	—	—	—	—	—	—	42	34	37	42	32	36
16	mjukt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	38	38
17	Hvetebröd: skorpor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	mjukt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Nötkött, färskt: stek	»	120	90	101	120	80	96	120	90	106	120	90	103
20	soppkött	»	85	75	80	90	70	77	95	75	87	95	75	83
21	Kalkkött	»	120	75	99	125	80	101	130	90	112	130	90	109
22	Färkött: färskt	»	130	120	124	125	90	112	140	110	126	140	100	122
23	salt	»	—	—	—	—	—	—	120	100	105	100	90	94
24	Fläsk: färskt	»	140	100	123	130	100	117	140	120	129	140	100	126
25	salt: svenskt	»	—	—	—	—	—	—	130	130	130	140	120	134
26	amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	130	130	130	120	120	120
27	Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	strömming	val	110	40	75	75	50	60	80	40	69	80	50	57
29	d:o	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	salt: sill	»	—	—	—	—	—	—	50	30	47	50	30	40
31	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	50	45	49	50	45	49
33	Kaffe(obrändt), brasilianskt	»	—	—	—	—	—	—	120	90	106	120	85	104
34	Socker, bit-	»	—	—	—	—	—	—	60	55	59	60	55	58
35	Fotogén, prima	l.	—	—	—	—	—	—	18	17	18	18	17	17
36	Ved: björk-	famn	2000	1800	1900	2400	2200	2300	—	—	—	—	—	—
37	barr-	»	1600	1400	1500	1800	1600	1700	—	—	—	—	—	—
38	Torf	100kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Kol, antracit-	hl.	300	275	290	325	275	300	—	—	—	—	—	—
40	Koks, gasverks-	»	100	90	95	100	90	95	—	—	—	—	—	—

Ann. Prisuppgifterna för ved, kol och koks i kol. 3—8 gälla för hela Stockholm.

under särskilda månader.

[illegible]

Lifsmedelspris under sommaren
Tab. B. Högsta, lägsta och medelpris

1.	2.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.
Varuslag.	Kvantitet.	U p p s a l a .								
		Juni.			Juli.			Augusti.		
		Högsta	Lägst	Medel	Högsta	Lägst	Medel	Högsta	Lägst	Medel
		pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
1 Mjolk: oskummad	l.	13	12	13	13	12	13	12	12	12
2 " skummad	"	6	5	5	5	5	5	6	5	5
3 Smör: bords-	kg. }	165	140	155	175	150	164	190	175	185
4 " mat-	" }									
5 Margarin, ordinär	"	105	90	96	110	90	98	110	100	102
6 Ägg	tjog	115	95	105	125	110	117	125	115	120
7 Potatis	hl.	450	300	365	375	325	347	400	300	349
8 Ärtor	kg.	28	25	26	28	25	26	28	25	26
9 Mjöl: hvete-	"	26	24	25	26	24	25	26	24	25
10 " råg-	"	17	15	16	17	15	16	17	15	16
11 " rågsikt-	"	24	23	23	24	23	23	24	23	23
12 Gryn: hafre-	"	30	30	30	30	30	30	30	30	30
13 " korn-	"	28	25	26	28	25	26	28	24	26
14 " ris-	"	35	30	33	35	30	33	35	30	33
15 Rågbröd: hårdt (spis-)	"	32	30	30	32	30	30	32	28	30
16 " mjukt	"	38	38	38	38	38	38	37	35	36
17 Hvetebröd: skorpor	"	66	66	66	66	66	66	74	68	71
18 " mjukt	"	60	60	60	60	60	60	56	56	56
19 Nötkött, färskt: stek	"	90	80	85	100	90	93	95	90	92
20 " soppkött	"	75	65	71	80	70	75	80	70	76
21 Kalkkött	"	100	80	90	100	85	94	100	95	100
22 Färskött: färskt	"	125	110	115	120	110	115	115	100	104
23 " salt	"	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24 Fläsk: färskt	"	110	110	110	120	110	114	110	110	110
25 " salt: svenskt	"	120	110	114	130	110	116	120	110	114
26 " amerikanskt	"	130	115	122	130	115	119	130	120	121
27 Fisk, färsk: sill	"	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28 " strömming	val	50	40	48	80	50	62	60	60	60
29 " d:o	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30 " salt: sill	"	30	25	30	30	30	30	30	30	30
31 " strömming	"	25	20	24	25	25	25	—	—	—
32 " kabeljo	"	45	40	41	45	40	42	45	35	40
33 Kaffe (obrändt), brasilianskt	"	120	95	104	120	85	101	120	90	101
34 Socker, bit-	"	60	58	59	60	58	59	60	58	60
35 Potogén, prima	l.	18	18	18	18	18	18	20	18	20
36 Ved: björk-	famn	2600	2560	2590	2600	2600	2600	2600	2600	2600
37 " barr-	"	1800	1760	1790	1800	1800	1800	1800	1800	1800
38 Torf	100kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39 Kol, antracit-	hl.	260	260	260	260	260	260	260	260	260
40 Roks, gasverks-	"	110	110	110	110	110	110	100	100	100

Anm. Uppsala: Priset å ved afser prima ved hos vedhandlare; sekunda ved är 6 kr. bero icke på någon afsiktlig prisförändring, utan endast på tillfälliga fluktuationer i de utbakade

1903 å olika orter.
under särskilda månader.

85

42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	
E s k i l s t u n a .									N o r r k ö p i n g .									
Juni.			Juli.			Augusti.			Juni.			Juli.			Augusti.			
Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	1
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	6	5	5	6	5	5	2
200	175	183	200	180	190	200	190	195	200	190	195	190	175	185	210	180	197	3
180	170	176	170	150	158	200	180	190	180	150	169	175	150	160	180	150	171	4
140	139	140	145	140	143	150	150	150	—	—	—	125	120	123	125	120	123	5
115	100	113	120	110	115	125	115	120	100	90	95	110	90	102	125	110	116	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	500	546	500	400	463	525	400	466	7
30	28	29	30	30	30	25	25	25	32	27	30	32	25	29	33	25	28	8
25	24	25	25	24	25	25	25	25	28	23	26	28	24	25	25	24	24	9
18	17	18	18	16	17	17	17	17	23	21	22	22	20	21	22	20	21	10
23	22	23	23	22	23	22	22	22	25	23	24	25	21	23	24	21	23	11
35	30	33	35	30	34	30	30	30	40	30	35	35	30	32	35	30	32	12
24	23	24	23	20	22	25	25	25	32	25	28	28	23	25	27	23	25	13
35	25	30	35	30	33	35	35	35	40	35	37	40	35	37	40	35	37	14
32	28	29	35	27	30	30	30	30	45	30	37	45	30	37	45	30	37	15
26	25	25	—	—	—	—	—	—	24	20	22	24	20	22	24	20	22	16
50	50	50	—	—	—	—	—	—	50	40	45	55	40	46	55	40	46	17
40	40	40	—	—	—	—	—	—	45	35	40	45	33	38	45	33	38	18
130	80	96	120	110	115	90	85	89	100	80	87	90	80	86	95	80	88	19
85	70	76	80	75	78	85	80	84	75	65	70	80	70	73	80	70	75	20
120	85	93	110	90	101	120	90	102	100	90	95	100	90	96	120	70	103	21
130	120	126	130	120	126	130	120	124	130	110	123	125	95	114	125	100	113	22
130	130	130	130	130	130	110	110	110	130	120	125	125	100	117	120	100	116	23
130	120	126	130	120	128	130	120	125	120	100	112	120	100	114	125	110	118	24
135	130	132	135	130	133	120	120	120	140	125	134	140	120	130	135	110	125	25
130	130	130	130	120	126	115	115	115	—	—	—	120	120	120	120	120	120	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
40	30	36	40	40	40	60	50	51	30	15	22	35	20	28	40	20	31	29
40	35	37	40	30	38	40	40	40	50	35	40	45	30	39	45	30	39	30
35	30	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	20	23	25	20	24	31
50	45	47	50	45	47	45	45	45	60	50	55	50	40	46	50	40	46	32
110	100	104	100	90	96	120	120	120	140	120	130	135	80	115	125	80	114	33
57	56	57	58	58	58	59	59	59	60	58	59	60	58	59	60	58	59	34
16	14	16	17	16	17	17	17	17	18	16	17	18	16	17	18	16	16	35
2140	2140	2140	2140	2020	2050	2270	2270	2270	2100	1900	2070	2100	1900	2010	2100	1900	2000	36
1650	1450	1550	1510	1370	1470	1310	1310	1310	1700	1500	1600	1700	1500	1600	1700	1450	1600	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
310	300	301	300	300	300	300	300	300	325	310	318	325	310	319	325	310	320	39
110	110	110	100	90	98	135	130	133	150	125	140	150	125	140	150	125	142	40

billigare. Priset å kol afser sekunda kvalitet; prima 50 öre dyrare. Variationerna i brödspriset
brödens vikt. *Eskilstuna*: Potatispriset har varierat mellan 4 och 5 kr. pr hl.

Lifsmedelpris under sommaren
Tab. B. Högsta, lägsta och medelpris

1.	2.	60.	61.	62.	63.	64.	65.	66.	67.	68.
V a r u s l a g.	Kvan- titet.	J ö n k ö p i n g.								
		J u n i.			J u l i.			A u g u s t i.		
		Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-
		pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
1	Mjöl: oskummad	l.	12	12	12	12	12	12	12	12
2	skummad	»	5	5	5	5	5	5	5	5
3	Smör: bords-	kg.	170	150	163	165	155	160	180	170
4	mat-	»	160	140	153	160	150	154	175	165
5	Margarin, ordinär	»	110	110	110	110	110	110	140	120
6	Ägg	tjog	100	83	96	109	92	100	115	100
7	Potatis	hl.	310	275	298	500	325	375	300	300
8	Ärter	kg.	25	25	25	25	25	25	18	18
9	Mjöl: hvete-	»	25	25	25	25	25	25	25	25
10	råg-	»	22	18	21	22	18	21	18	17
11	rågsikt-	»	24	23	24	24	23	24	23	23
12	Gryn: hafre-	»	35	30	33	35	30	33	30	30
13	korn-	»	23	23	23	23	23	23	18	18
14	ris-	»	30	28	29	30	28	29	75	30
15	Rågbröd: hårdt (spis-)	»	32	30	32	33	30	32	33	30
16	mjukt	»	26	25	26	26	25	26	26	25
17	Hvetebröd: skorpor	»	100	90	95	100	90	95	100	90
18	mjukt	»	53	52	53	53	52	53	53	52
19	Nötkött, färskt: stek	»	85	70	78	85	75	79	90	80
20	soppkött	»	75	65	72	75	70	73	85	75
21	Kalkkött	»	90	80	85	90	80	85	90	75
22	Färkött: färskt	»	100	75	87	110	90	97	100	85
23	salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Fläsk: färskt	»	80	65	72	85	78	82	85	74
25	salt: svenskt	»	110	110	110	110	110	110	120	120
26	amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—
28	strömming	val	—	—	—	—	—	—	—	—
29	d:o	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—
30	salt: sill	»	20	18	19	20	18	19	20	20
31	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—
32	kabeljo	»	45	40	43	45	40	43	40	38
33	Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	100	80	92	100	80	90	110	100
34	Socker, bit-	»	58	58	58	58	58	58	58	58
35	Fotogén, prima	l.	15	14	15	15	14	15	15	15
36	Ved: björk-	famn	1800	1700	1790	1800	1800	1800	1800	1800
37	barr-	»	1200	1100	1190	1200	1200	1200	1200	1200
38	Torf	100kg.	170	170	170	170	170	170	180	180
39	Kol, antracit-	hl.	375	375	375	375	375	375	375	375
40	Koks, gasverks-	»	125	125	125	125	125	125	125	125

Ann. Jönköping: Färsk strömming förekommer icke: priset å gädda har under som-
vanligen s. k. svartbröd, hvars pris under hela sommaren varit 16 öre pr kg.

1903 å olika orter.
under särskilda månader.

87

69.	70.	71.	72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.
K a l m a r.									K a r l s k r o n a.								
Juni.			Juli.			Augusti.			Juni.			Juli.			Augusti.		
Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
12	11	12	12	11	12	12	11	12	15	12	14	12	12	12	15	12	14
7	5	7	7	5	6	7	5	6	8	6	7	8	8	8	8	8	8
170	150	160	170	150	163	170	150	163	190	170	180	190	170	182	190	180	185
160	140	150	150	150	150	150	150	150	175	140	158	175	140	158	187	156	173
150	120	129	145	110	128	145	105	125	155	100	132	160	100	128	160	100	137
80	70	74	80	70	75	80	70	75	100	75	89	110	90	103	110	100	105
400	325	377	400	325	363	400	325	363	400	350	369	375	350	366	600	375	451
35	25	29	35	25	28	35	25	28	31	25	30	31	31	31	31	31	31
26	24	25	26	24	25	26	24	25	30	23	27	30	23	26	30	23	26
21	15	19	23	15	19	23	15	19	19	17	18	19	17	18	19	17	18
24	22	23	28	22	23	28	22	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23
40	28	31	40	25	31	40	25	31	35	34	35	35	35	35	35	35	35
30	25	26	35	25	27	35	25	27	23	23	23	23	23	23	23	23	23
40	30	34	40	30	33	40	30	33	45	30	38	50	30	39	50	30	42
50	33	39	50	33	39	50	33	39	45	38	44	45	38	42	45	38	42
30	20	21	30	20	24	30	20	24	25	25	25	25	25	25	25	25	25
60	30	48	60	30	56	60	30	56	100	40	48	40	40	40	40	40	40
55	45	50	55	40	49	55	40	49	45	45	45	45	45	45	45	45	45
100	65	81	100	75	88	90	75	86	100	90	98	110	90	103	110	90	97
80	65	71	80	70	74	80	70	74	90	80	88	90	80	88	90	80	85
75	30	47	60	30	48	60	40	50	125	40	80	125	40	75	125	40	77
125	75	93	125	75	98	125	75	98	125	100	113	125	100	113	125	90	109
100	90	95	100	90	95	—	—	—	100	95	99	100	100	100	100	100	100
120	100	105	110	70	88	115	70	92	130	120	122	125	120	123	125	120	123
120	100	110	120	100	110	120	100	110	125	115	120	120	120	120	125	120	121
125	120	122	125	120	122	125	120	122	120	120	120	120	120	120	120	120	120
—	—	—	—	—	—	—	—	—	83	28	52	83	31	54	63	21	36
200	160	175	200	160	180	200	160	180	200	67	125	200	75	127	150	50	87
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	30	39	40	30	37	—	—	—	47	18	32	47	19	33	47	19	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	25	25	25	25	25	27	27	27
50	50	50	50	50	50	50	50	50	60	30	44	60	35	47	60	35	48
100	80	93	100	80	93	100	80	93	125	100	114	125	100	112	125	100	112
60	58	60	60	58	60	60	58	60	58	58	58	58	58	58	60	58	58
17	14	15	17	14	15	17	14	15	17	15	16	17	15	16	17	15	16
1680	1560	1650	1680	1680	1680	1680	1680	1680	1940	1900	1910	1940	1820	1880	1940	1820	1880
1440	1390	1430	1320	1320	1320	1320	1320	1320	1600	1600	1600	1480	1480	1480	1480	1480	1480
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
350	350	350	350	350	350	350	350	350	325	325	325	325	325	325	325	325	325
125	125	125	125	125	125	125	125	125	120	120	120	120	120	120	120	120	120

maren varierat mellan 70 och 90 öre pr kg. *Karlskrona*. I stället för hårdt bröd användes

Lifsmedelspris under sommaren
Tab. B. Högsta, lägsta och medelpris

1.	2.	87.	88.	89.	90.	91.	92.	93.	94.	95.
V a r u s l a g.	Kvan- titet.	M a l m ö.								
		J u n i.			J u l i.			A u g u s t i.		
		Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-
		pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
1	Mjök: oskummad	l.	12	12	12	12	12	12	12	12
2	skummad	»	5	5	5	5	5	5	5	5
3	Smör: bords-	kg.	195	190	191	200	185	191	200	185
4	mat-	»	185	180	181	185	165	181	190	175
5	Margarin, ordinär	»	140	125	135	140	125	135	140	125
6	Ägg	tjog	100	90	95	105	90	96	110	100
7	Potatis	hl.	350	300	316	500	300	464	550	375
8	Ärter	kg.	38	25	33	38	25	31	38	28
9	Mjöl: hvete-	»	30	28	29	30	28	29	30	28
10	råg-	»	20	20	20	20	19	20	20	19
11	rågsikt-	»	25	20	24	25	20	24	25	20
12	Gryn: hafre-	»	40	35	38	40	35	37	40	35
13	korn-	»	28	24	26	28	24	25	28	24
14	ris-	»	40	35	39	45	35	39	45	35
15	Rågbröd: hårdt (spis-)	»	—	—	—	40	38	40	40	38
16	mjukt	»	25	23	24	23	22	22	25	22
17	Hvetebröd: skorpor	»	60	60	60	85	60	73	80	60
18	mjukt	»	40	35	38	70	35	51	45	35
19	Nötkött, färskt: stek	»	110	90	97	110	80	93	110	80
20	soppkött	»	90	75	82	80	70	79	90	75
21	Kalkkött	»	60	50	56	60	40	50	60	40
22	Färkött: färskt	»	110	100	105	120	90	101	110	100
23	salt	»	120	110	115	130	110	118	120	110
24	Fläsk: färskt	»	100	90	93	100	90	95	100	90
25	salt: svenskt	»	130	110	123	130	110	124	130	110
26	amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Fisk, färsk: sill	tjog	60	40	50	100	35	67	75	50
28	strömming	val	—	—	—	—	—	—	—	—
29	d:o	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—
30	salt: sill	»	55	30	42	55	33	44	55	30
31	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—
32	kabeljo	»	65	40	51	65	40	49	65	40
33	Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	120	80	96	120	80	103	120	80
34	Socker, bit-	»	60	60	60	60	57	60	60	57
35	Fotogén, prima	l.	16	16	16	16	16	16	16	16
36	Ved: björk-	famn	3200	3200	3200	3200	3200	3200	3300	3200
37	barr-	»	2630	2630	2630	2700	2600	2620	2800	2600
38	Torf	100kg	140	140	140	140	140	140	140	140
39	Kol, antracit-	hl.	310	290	300	310	220	284	310	220
40	Koks- gasverks-	»	120	110	115	120	110	117	120	110

Anm. *Kristianstad:* Uppgifter hafva erhållits endast för juni, och dessa så summariska handlare. Priset å svartbröd har varit 15 öre pr kg. *Helsingborg:* Priset å svartbröd har betingat 30 å 40 öre pr kg.

1903 å olika orter.
under särskilda månader.

89

96.	97.	98.	99.	100.	101.	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.
H e l s i n g b o r g .									H a l m s t a d .								
Juni.			Juli.			Augusti.			Juni.			Juli.			Augusti.		
Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
12	11	12	12	11	12	12	11	11	12	12	12	12	12	12	12	12	1
5	4	5	5	4	5	5	4	5	6	6	6	6	6	6	6	6	2
200	185	191	200	195	198	205	195	199	200	190	196	200	190	197	200	190	3
180	170	175	180	175	178	180	175	178	190	170	183	190	160	182	190	160	4
150	135	143	150	130	143	150	125	139	160	125	133	155	125	133	155	125	5
90	85	88	115	90	104	115	110	113	100	85	92	110	100	109	115	100	6
400	350	375	—	—	—	400	300	335	450	350	390	400	350	375	450	350	7
40	30	35	35	30	31	35	30	32	30	28	30	30	28	30	30	30	8
26	25	26	26	25	25	26	25	25	25	24	25	25	24	25	25	24	9
16	16	16	16	16	16	16	16	16	19	16	17	18	16	17	18	16	10
24	23	23	24	23	23	24	23	23	23	21	22	23	21	22	23	21	11
40	35	37	40	35	37	35	35	35	35	30	34	35	30	34	35	30	12
30	25	28	28	25	27	28	25	27	25	25	25	25	25	25	25	25	13
50	35	41	40	40	40	50	35	40	50	30	34	50	30	34	50	30	14
50	40	43	50	40	41	50	40	43	50	40	46	50	40	46	50	40	15
32	25	29	32	25	29	32	25	29	25	23	24	25	23	24	25	23	16
70	65	67	70	65	68	70	65	68	50	49	50	50	49	50	50	49	17
42	36	40	42	36	39	42	36	39	75	75	75	75	75	75	75	75	18
100	85	93	90	85	86	95	80	88	90	75	86	90	80	85	90	80	19
80	70	75	80	75	78	85	70	78	80	65	74	80	60	72	80	65	20
100	45	74	110	40	75	110	40	77	100	60	76	100	50	71	100	50	21
125	100	114	100	100	100	120	95	107	100	100	100	110	100	104	120	90	22
130	100	110	130	115	120	120	115	118	80	80	80	80	80	80	75	75	23
90	85	88	100	90	95	105	95	100	110	100	105	110	95	104	120	100	24
120	100	110	120	110	114	120	110	114	125	100	113	125	100	113	125	100	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	125	120	122	125	120	122	125	120	26
—	—	—	—	—	—	90	75	83	—	—	—	—	—	—	100	60	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
40	30	35	50	45	48	50	40	45	40	30	33	40	30	34	40	25	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
50	35	42	50	40	43	50	40	43	40	30	36	70	30	44	70	30	32
120	90	105	120	90	105	110	90	102	100	85	96	100	85	97	100	85	33
60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	58	60	60	58	60	60	58	34
18	16	17	18	16	17	16	16	16	17	14	16	17	14	16	17	14	35
2270	2270	2270	2270	2270	2270	2270	2270	2270	2310	2260	2300	2540	2030	2320	2540	2030	36
2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2010	1970	2000	2200	1860	2010	2200	1860	37
105	105	105	105	105	105	105	105	105	200	200	200	200	200	200	200	200	38
330	320	327	320	320	320	320	320	330	350	350	350	350	350	350	350	350	39
120	117	119	125	120	121	120	120	120	140	140	140	140	140	140	140	140	40

att de icke ansetts böra upptagas. *Malmö:* Priset på ved afser sågad och huggen ved hos ved-
varierat mellan 15 och 18 öre pr kg. *Halmstad:* Billigaste färsk fisk har varit kolja, som

Lifsmedelpris under sommaren
Tab. B. Högsta, lägsta och medelpris

		1.	2.	114.	115.	116.	117.	118.	119.	120.	121.	122.
Varuslag.		Kvan- titet.	G ö t e b o r g.									
			Juni.			Juli.			Augusti.			
			Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-	
			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
1	Mjök: oskummad	l	14	12	13	14	11	13	14	11	13	
2	skummad	»	7	5	7	7	5	6	7	5	6	
3	Smör: bords-	kg.	200	165	194	200	180	198	200	190	198	
4	mat-	»	180	160	176	180	160	183	180	170	176	
5	Margarin, ordinär	»	160	100	138	200	90	132	140	120	132	
6	Ägg	tjog	110	75	91	110	80	90	120	80	104	
7	Potatis	hl.	450	350	373	350	350	350	600	350	425	
8	Ärter	kg.	30	25	27	35	25	30	33	32	33	
9	Mjöl: hvete-	»	28	23	26	35	25	29	30	25	28	
10	råg-	»	18	16	18	18	16	18	18	16	18	
11	rågsikt-	»	23	22	22	23	22	23	23	21	22	
12	Gryn: hafre-	»	35	27	30	35	25	31	35	27	32	
13	korn-	»	28	25	27	35	25	30	35	27	29	
14	ris-	»	60	28	34	45	25	37	60	35	43	
15	Rågbröd: hårdt (spis-)	»	60	35	43	60	35	45	60	35	45	
16	mjukt	»	40	36	38	42	36	39	45	36	40	
17	Hvetebröd: skorpor	»	70	50	63	70	50	60	70	50	60	
18	mjukt	»	55	50	52	50	50	(50)	50	50	(50)	
19	Nötkött, färskt: stek	»	120	80	105	120	90	113	120	90	110	
20	soppkött	»	90	70	81	100	80	87	90	80	85	
21	Kalkkött	»	120	80	96	100	60	86	100	70	86	
22	Färkött: färskt	»	120	85	105	120	85	100	120	90	104	
23	salt	»	120	110	115	130	100	114	130	120	125	
24	Fläsk: färskt	»	100	75	89	110	80	97	110	80	94	
25	salt: svenskt	»	125	100	110	120	100	112	130	110	114	
26	amerikanskt	»	115	100	112	115	90	103	110	105	107	
27	Fisk: färsk: sill	»	—	—	—	—	—	—	36	34	35	
28	strömming	val	130	120	125	140	120	130	140	140	140	
29	do	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
30	salt: sill	»	40	30	35	45	30	35	40	30	35	
31	strömming	»	40	30	32	40	30	33	36	30	33	
32	kabeljo	»	40	30	35	40	30	36	35	30	33	
33	Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	150	90	123	150	90	121	150	100	129	
34	Socker, bit-	»	60	60	60	60	60	60	60	60	60	
35	Fotogén, prima	l.	17	14	16	17	14	16	17	14	17	
36	Ved: björk-	famn	2800	2800	2800	2800	2800	2800	2800	2800	2800	
37	barr-	»	2400	2200	2300	2400	2400	2400	2400	2400	2400	
38	Torf	100kg.	260	220	246	230	230	230	230	230	230	
39	Kol, antracit-	hl.	350	350	350	350	350	350	350	340	349	
40	Koks, gasverks-	»	150	130	131	130	120	129	130	120	129	

Anm. Göteborg: Billigaste under juni och juli ständigt förekommande färsk fisk. därför afsedda raden har införts priset å gädda. Borås: Priset å kalkkött afser spädkalf.

1903 å olika orter.
under särskilda månader.

91

123.	124.	125.	126.	127.	128.	129.	130.	131.	132.	133.	134.	135.	136.	137.	138.	139.	140.	
V e n e r s b o r g .									B o r å s .									
Juni.			Juli.			Augusti.			Juni.			Juli.			Augusti.			
Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
12	12	12	12	11	12	12	11	12	14	12	13	14	12	13	18	12	13	1
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	4	5	6	4	5	6	4	5	2
195	150	176	165	150	157	175	150	164	200	180	190	200	180	192	210	180	194	3
170	130	149	140	130	134	160	140	151	175	160	168	180	150	165	180	170	175	4
110	95	101	120	110	115	110	90	100	130	100	119	130	90	118	150	100	125	5
90	80	85	100	85	93	100	100	100	95	75	88	110	85	100	120	100	109	6
375	250	350	350	250	288	475	325	393	337	245	289	307	245	257	400	245	311	7
25	22	24	25	22	24	—	—	—	28	24	26	28	25	27	30	25	27	8
25	22	24	25	22	24	25	24	25	25	24	24	25	24	24	25	24	24	9
16	14	15	16	15	16	17	16	17	18	18	18	18	17	18	19	17	18	10
22	20	21	22	20	21	22	20	21	23	22	22	23	21	22	23	22	22	11
28	27	28	30	25	28	27	25	26	30	28	29	35	28	29	35	28	31	12
25	20	23	25	20	23	25	22	24	25	23	25	27	20	25	25	25	25	13
30	25	28	30	25	23	30	30	30	35	30	31	35	28	31	35	28	31	14
30	30	30	30	30	30	30	30	30	45	35	39	40	35	38	45	35	39	15
25	23	24	25	23	24	25	22	24	28	25	27	28	25	27	30	25	27	16
70	50	59	70	50	60	70	50	59	60	53	56	60	56	57	60	56	57	17
50	45	48	50	45	48	55	45	50	54	50	53	56	53	54	54	50	53	18
85	75	78	80	75	78	90	75	82	125	110	121	125	110	121	125	105	119	19
75	70	71	70	70	70	80	75	76	80	70	75	80	70	78	80	75	78	20
110	35	62	100	40	78	100	40	70	50	40	47	50	45	49	50	45	48	21
110	100	101	100	100	100	110	90	100	110	90	101	110	95	100	115	90	103	22
85	80	81	85	80	83	100	80	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
100	90	98	100	90	95	100	90	95	125	95	104	120	100	107	120	100	109	24
115	110	113	120	110	115	125	110	118	130	120	124	125	120	123	125	120	121	25
125	125	125	—	—	—	—	—	—	130	125	128	130	125	127	130	125	127	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
60	50	56	60	50	56	70	60	62	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
30	20	25	30	20	25	30	25	28	40	25	33	40	25	31	40	25	34	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
35	28	32	40	30	35	40	30	35	40	35	38	40	30	37	45	30	38	32
100	75	79	100	80	90	100	85	93	130	90	114	130	90	116	150	100	124	33
60	56	58	60	58	59	60	60	60	58	58	58	58	58	58	60	58	58	34
18	18	18	15	13	14	17	14	16	14	14	14	14	14	14	14	14	14	35
2400	2300	2350	2400	2400	2400	2400	2400	2400	2050	2040	2050	2050	1980	2030	2130	2050	2060	36
1600	1400	1480	1900	1800	1840	1900	1700	1830	1520	1520	1520	1520	1520	1520	1600	1520	1550	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
350	350	350	350	350	350	350	350	350	425	425	425	425	425	425	425	425	425	39
130	110	120	130	110	120	130	110	120	220	175	211	220	175	211	220	175	211	40

makrill har betingat 25 å 53 öre pr kg. Venersborg: Strömming har icke förekommit; å den Kolja har kostat 40 å 50 öre pr kg.

Lifsmedelspris under sommaren
Tab. B. Högsta, lägsta och medelpris

1.	2.	141.	142.	143.	144.	145.	146.	147.	148.	149.
V a r u s l a g.	Kvan- titet.	K a r l s t a d.								
		Juni.			Juli.			Augusti.		
		Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-
		pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
1	Mjök: oskummad	l.	13	13	13	13	13	12	12	12
2	skummad	»	5	5	5	5	5	5	5	5
3	Smör: bords-	kg.	180	160	170	160	140	148	180	175
4	mat-	»	160	150	155	150	130	138	160	160
5	Margarin, ordinär	»	150	120	131	120	120	120	140	120
6	Ägg	tjög	110	100	103	110	100	106	120	100
7	Potatis	hl.	364	290	321	390	300	360	360	300
8	Ärter	kg.	30	25	28	30	25	28	30	25
9	Mjöl: hvete-	»	27	25	26	26	25	26	26	25
10	råg-	»	19	18	18	19	18	19	19	18
11	rågsikt-	»	25	23	24	25	23	24	25	23
12	Gryn: hafre	»	30	30	30	30	30	30	30	30
13	korn-	»	30	25	29	30	25	28	30	25
14	ris-	»	33	30	32	33	33	33	35	33
15	Rågbröd: hårdt (spis-)	»	35	33	35	35	35	35	35	35
16	mjukt	»	35	35	(35)	30	30	(30)	30	30
17	Hvetebröd: skorpor	»	56	56	(56)	78	78	(78)	78	78
18	mjukt	»	32	32	(32)	60	60	(60)	60	60
19	Nötkött, färskt: stek	»	90	80	85	100	90	98	80	80
20	soppkött	»	75	60	63	80	75	79	65	60
21	Kalkkött	»	45	30	38	45	40	44	45	40
22	Färkött: färskt	»	120	120	120	120	120	120	120	110
23	salt	»	100	95	98	—	—	—	90	90
24	Fläsk: färskt	»	120	120	120	100	100	100	120	120
25	salt, svenskt	»	130	110	116	120	110	115	120	110
26	amerikanskt	»	140	130	132	130	120	129	130	130
27	Fisk, färskt: sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—
28	strömming	val	—	—	—	—	—	—	—	—
29	do	kg.	50	40	43	50	50	50	40	40
30	salt: sill	»	45	30	39	45	40	42	45	35
31	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—
32	kabeljo	»	50	35	45	50	45	47	50	45
33	Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	100	85	96	100	85	94	90	85
34	Socker, bit-	»	61	60	61	61	60	61	61	60
35	Fotogen, prima	l.	18	18	18	18	18	18	19	18
36	Ved: björk-	famn	—	—	—	2540	2540	2540	2620	2540
37	barr-	»	—	—	—	2030	2030	2030	2110	2030
38	Torf	100kg.	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Kol, antracit-	hl.	350	350	350	350	350	350	350	350
40	Koks, gasverks-	»	120	120	120	120	120	120	120	120

Anm. Karlstad: De inkomna prisuppgifterna äro tämligen fåtaliga: särskildt torde bröd-

1903 å olika orter.
under särskilda månader.

93

150.	151.	152.	153.	154.	155.	156.	157.	158.	159.	160.	161.	162.	163.	164.	
Ö r e b r o .									V e s t e r å s .						
Juni.			Juli.			Augusti.			Juni.			Juli.			
Hög- sta	Låg- sta	Medel-	Hög- sta	Låg- sta	Medel-	Hög- sta	Låg- sta	Medel-	Hög- sta	Låg- sta	Medel-	Hög- sta	Låg- sta	Medel-	
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
14	12	13	13	11	13	13	12	12	14	13	14	14	13	14	1
5	4	4	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	2
190	175	182	180	160	174	185	170	178	190	170	181	190	180	185	3
170	160	167	165	140	154	170	160	163	170	160	165	170	160	165	4
130	95	116	130	95	109	125	90	106	140	100	116	120	100	113	5
110	75	94	110	85	99	125	90	105	120	110	115	120	110	117	6
450	350	386	350	350	350	500	400	460	350	300	328	450	300	400	7
30	25	26	30	25	26	25	25	25	25	23	25	25	22	24	8
27	24	26	27	22	26	26	25	25	26	24	25	25	24	25	9
22	17	19	23	16	19	22	17	18	17	15	17	16	15	16	10
24	22	23	25	23	23	23	22	23	24	23	24	24	23	23	11
35	25	30	30	25	29	30	25	29	35	30	30	30	30	30	12
23	22	22	25	22	22	22	22	22	23	22	23	22	22	22	13
35	30	30	40	25	30	30	30	30	35	25	29	30	25	28	14
35	30	32	35	30	32	35	30	32	30	28	30	30	30	30	15
30	27	28	30	27	29	30	27	28	30	30	30	30	30	30	16
80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	17
40	40	40	40	40	40	40	40	40	45	45	45	45	45	45	18
100	85	90	100	75	89	100	80	88	100	80	89	100	90	96	19
80	65	71	80	55	71	70	60	68	80	70	77	80	75	79	20
125	80	101	125	60	98	120	80	92	120	90	101	120	95	109	21
125	100	114	120	90	105	140	90	111	125	125	125	130	120	127	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	90	(90)	100	100	100	23
110	100	104	110	100	103	125	100	113	125	115	118	125	120	123	24
120	110	116	120	110	119	120	120	120	125	115	122	120	115	118	25
125	120	122	125	120	123	125	120	123	125	90	113	120	120	120	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	75	85	100	75	88	28
40	25	32	60	35	50	50	35	43	—	—	—	—	—	—	29
40	25	32	30	20	27	30	25	28	40	25	27	35	25	28	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	20	20	20	20	20	31
50	40	47	50	40	45	45	40	42	45	40	43	45	45	45	32
120	80	100	120	80	98	120	90	95	100	90	95	100	90	93	33
59	59	59	59	59	59	59	59	59	60	58	59	58	58	58	34
19	18	19	19	18	19	19	17	18	17	15	16	17	15	16	35
2760	2610	2700	2700	2550	2610	2840	2560	2670	2270	2270	2270	2270	2270	2270	36
2130	1930	2080	2130	1850	1990	2280	1850	2090	1640	1640	1640	1760	1510	1590	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
325	300	303	325	300	304	300	300	300	325	325	325	325	325	325	39
140	120	127	140	120	126	140	120	125	130	110	120	130	110	120	40

prisen vara osäkra. Vesterås: Uppgifter för augusti hafva ej kunnat erhållas.

Lifsmedelpris under sommaren
Tab. B. Högsta, lägsta och medelpris

1.	2.	165.	166.	167.	168.	169.	170.	171.	172.	173.
V a r u s l a g .	Kvan- titet.	F a l u n .								
		J u n i .			J u l i .			A u g u s t i .		
		Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-
		pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
1 Mjolk: oskummad	l.	14	14	14	14	13	14	17	13	13
2 skummad	»	7	7	7	7	6	7	7	6	6
3 Smör: bords-	kg.	220	200	205	210	185	195	200	190	198
4 mat-	»	190	170	180	185	175	181	190	180	186
5 Margarin, ordinär	»	130	115	125	130	115	123	130	110	121
6 Ägg	tjog	110	100	102	120	100	106	120	100	108
7 Potatis	hl.	500	500	500	500	500	500	700	450	518
8 Ärtor	kg.	35	24	31	30	24	28	30	24	27
9 Mjöl: hvete-	»	27	25	26	27	25	26	27	25	26
10 råg-	»	20	18	19	20	17	19	20	17	19
11 rågsikt-	»	24	23	24	25	23	24	25	22	24
12 Gryn: hafre-	»	35	30	33	35	30	33	35	30	33
13 korn-	»	30	25	27	28	25	27	28	25	27
14 ris-	»	35	30	34	35	30	34	35	30	34
15 Rågbröd: hårdt (spis-) . . .	»	35	30	33	35	30	32	35	30	31
16 mjukt	»	40	30	35	40	30	35	40	30	35
17 Hvetebröd: skorpor	»	80	60	67	92	60	74	92	60	70
18 mjukt	»	64	44	56	67	44	57	67	44	56
15 Nötkött: färskt: stek. . . .	»	90	80	88	95	85	88	100	90	93
20 soppkött	»	85	80	82	90	80	85	90	80	84
21 Kalvkött	»	90	70	79	90	75	82	100	80	86
22 Färskött: färskt	»	110	100	106	120	100	110	125	110	120
23 salt	»	95	90	93	100	85	95	100	85	94
24 Fläsk: färskt	»	130	120	128	125	120	121	125	100	118
25 salt, svenskt	»	130	120	127	130	120	128	130	120	127
26 amerikanskt	»	130	120	123	130	118	125	130	120	125
27 Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28 strömming	val	60	60	60	80	60	69	60	60	60
29 d:o	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30 salt: sill	»	40	30	36	40	30	34	45	30	36
31 strömming	»	25	23	25	25	20	23	25	20	22
32 kabeljo	»	60	50	55	60	50	55	70	50	57
33 Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	120	90	102	100	85	98	100	85	96
34 Socker, bit-	»	60	60	60	60	60	60	60	60	60
35 Fotogén, prima	l.	18	18	18	20	18	19	20	18	20
36 Ved: björk-	famn	1690	1690	1690	1700	1700	1700	1810	1700	1790
37 barr-	»	1250	1250	1250	1250	1250	1250	1360	1250	1340
38 Torf	100kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39 Kol, antracit-	hl.	340	330	335	345	340	345	345	345	345
40 Koks, gasverks-	»	200	190	195	200	190	198	200	150	160

Anm. Domnarfvet: Uppgift för juni har ej kunnat erhållas.

1903 å olika orter.
under särskilda månader.

95

174.	175.	176.	177.	178.	170.	180.	181.	182.	183.	184.	185.	186.	187.	188.	
D o m n a r f v e t.						G e f l e.									
Juli.			Augusti.			Juni.			Juli.			Augusti.			
Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
11	11	11	11	11	11	15	15	15	15	15	15	15	14	15	1
6	5	6	6	5	6	7	6	6	6	6	6	6	6	6	2
180	180	180	180	180	180	210	200	207	200	190	193	205	185	193	3
170	170	170	170	170	170	175	155	163	170	150	159	190	150	173	4
120	120	120	120	115	118	140	105	123	140	100	122	140	95	119	5
105	100	103	105	100	103	100	90	93	130	90	110	150	105	119	6
500	500	500	500	450	475	400	350	380	450	500	475	600	380	487	7
28	22	25	28	22	25	30	25	29	31	25	28	31	25	29	8
24	24	24	24	24	24	26	24	25	25	24	25	25	24	25	9
17	17	17	17	17	17	19	18	18	18	18	18	18	18	18	10
23	23	23	23	23	23	24	22	22	23	22	22	23	22	22	11
35	30	33	35	30	33	35	27	32	35	30	32	35	30	31	12
28	25	27	28	25	27	25	23	25	25	23	25	25	23	25	13
35	30	33	35	30	33	35	30	33	35	30	33	35	30	32	14
29	27	28	29	27	28	32	28	29	30	28	29	30	28	29	15
34	32	33	34	32	33	50	36	42	50	36	42	50	33	41	16
65	64	65	68	65	67	58	58	58	58	58	58	58	58	58	17
64	60	62	64	60	62	70	50	57	70	50	57	75	47	61	18
120	120	120	120	120	120	90	80	89	110	75	90	125	80	106	19
100	90	95	100	90	95	85	75	80	90	60	78	95	75	86	20
90	90	90	90	90	90	—	—	—	125	40	90	125	50	84	21
—	—	—	—	—	—	125	105	117	140	90	119	125	90	111	22
85	80	83	85	80	83	95	85	89	100	75	89	100	80	91	23
110	105	108	110	105	108	120	105	109	120	90	111	130	100	118	24
120	115	118	125	115	120	130	120	128	130	120	127	130	115	125	25
120	120	120	125	120	123	130	120	121	120	110	115	120	110	116	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	30	20	25	100	50	71	100	40	65	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
35	30	33	35	30	33	45	35	39	45	35	40	45	30	40	30
18	18	18	18	18	18	35	20	23	35	20	25	35	15	24	31
60	50	55	60	50	55	60	50	55	60	40	54	60	40	54	32
100	95	98	100	95	98	140	90	113	130	90	111	130	90	108	33
57	56	57	57	56	57	60	58	58	60	57	59	60	57	59	34
19	18	19	19	18	19	18	16	18	18	16	18	18	16	17	35
—	—	—	—	—	—	1800	1800	1800	1800	1800	1800	2000	1700	1890	36
1250	1250	1250	1250	1250	1250	1300	1300	1300	1300	1000	1200	1700	1500	1570	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
350	350	350	350	350	350	325	325	325	325	325	325	325	325	325	39
150	150	150	150	150	150	125	110	114	120	120	120	145	120	128	40

Lifsmedelpris under sommaren
Tab. B. Högsta, lägsta och medelpris

1.		2.	189.	190.	191.	192.	193.	194.	195.	196.	197.
Varuslag.		Kvan- titet.	S ö d e r h a m n .								
			Juni.			Juli.			Augusti.		
			Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-
			pris (öre)			pris (öre)			pris (öre)		
1	Mjöl: oskummad	l.	16	15	16	16	15	16	16	15	16
2	skummad	»	8	7	8	8	8	8	8	7	8
3	Smör: bords-	kg.	190	180	185	185	180	184	190	180	187
4	mat-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Margarin, ordinär	»	130	110	117	140	110	121	140	100	122
6	Ägg	tjog	110	85	92	140	90	110	120	90	104
7	Potatis	hl.	500	400	422	500	400	458	500	450	480
8	Ärter	kg.	30	20	26	25	23	25	27	22	24
9	Mjöl: hvete-	»	30	24	27	30	25	26	26	25	25
10	råg-	»	18	17	18	18	17	17	18	17	17
11	rågsikt-	»	23	22	23	23	22	23	23	22	23
12	Gryn: hafre-	»	38	32	35	38	33	35	35	30	34
13	korn-	»	26	23	25	26	25	25	26	20	24
14	ris-	»	35	30	34	40	35	36	35	35	35
15	Rågbröd: hårdt (spis-)	»	30	28	30	35	28	31	32	28	30
16	mjukt	»	45	36	41	40	35	38	40	33	37
17	Hvetebröd: skorpor	»	60	52	57	60	50	56	64	60	61
18	mjukt	»	61	52	54	60	44	54	60	32	39
19	Nötkött, färskt: stek	»	95	90	91	100	90	97	100	95	97
20	soppkött	»	85	80	83	90	80	84	90	85	88
21	Kalkkött	»	100	60	70	75	50	61	100	50	76
22	Färkött: färskt	»	120	100	111	130	100	119	130	110	125
23	salt	»	85	75	79	95	85	87	80	68	76
24	Fläsk: färskt	»	130	120	125	130	120	129	130	120	128
25	salt, svenskt	»	130	125	129	130	125	129	130	125	128
26	amerikanskt	»	130	125	128	130	125	127	130	120	126
27	Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	strömming	val	25	25	25	25	25	25	25	25	25
29	d:o	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	salt: sill	»	45	35	39	40	30	36	50	30	44
31	strömming	»	20	20	20	—	—	—	20	20	20
32	kabeljo	»	50	40	46	60	55	58	60	40	49
33	Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	110	90	102	110	100	108	130	90	106
34	Socker, bit-	»	60	58	59	60	60	60	60	58	60
35	Fotogén, prima	l.	18	17	18	18	17	18	18	17	17
36	Ved: björk-	famn	1510	1510	1510	1760	1510	1640	1510	1510	1510
37	barr-	»	1010	1010	1010	1010	1010	1010	1260	1260	1260
38	Torf	100kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Kol, antracit-	hl.	300	300	300	300	300	300	295	285	288
40	Koks, gasverks-	»	150	135	143	150	135	143	130	125	128

Anm. Söderhamn: Prisen för björkved under juni och augusti afse sådan ved, blandad i det kringliggande sågverksdistriktet. Någon genomgående skillnad i prishöjd mellan staden och (affall från sågverken), som försålts till 12:00 å 13:30 kr. pr famn.

1903 å olika orter.
under särskilda månader.

97

198.	199.	200.	201.	202.	203.	204.	205.	206.	207.	208.	209.	210.	211.	212.	213.	214.	215.	
Sundsvall med distrikt.									L u l e å.									
Juni.			Juli.			Augusti.			Juni.			Juli.			Augusti.			
Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	
pris (öre)			pris (öre)			pris (öre)			pris (öre)			pris (öre)			pris (öre)			
16	12	14	16	12	15	16	13	15	16	15	15	16	15	15	16	15	15	1
10	5	7	10	8	10	10	8	9	10	9	9	10	9	9	10	9	9	2
200	190	199	200	190	198	210	190	201	220	200	213	210	190	206	210	200	205	3
190	180	186	190	180	184	190	180	182	200	190	193	200	190	192	200	190	192	4
150	100	135	150	100	137	150	100	136	150	120	141	150	120	136	150	120	131	5
110	90	100	115	90	103	130	100	107	115	100	108	110	90	106	125	100	113	6
400	400	400	700	400	510	450	400	425	600	500	562	600	275	453	600	500	483	7
31	25	28	31	20	26	31	20	26	35	24	27	35	25	31	35	25	30	8
30	27	29	30	25	29	30	25	29	28	26	27	28	25	27	28	26	27	9
20	18	19	20	18	19	20	18	19	20	19	20	20	18	20	20	18	20	10
25	24	25	25	23	24	25	22	24	25	23	25	25	23	24	25	23	25	11
40	30	32	40	30	32	40	30	31	35	30	34	35	30	34	35	30	34	12
30	25	28	28	25	27	30	23	27	30	30	30	30	25	29	30	25	29	13
35	30	32	35	30	32	35	30	31	35	30	34	40	32	35	35	35	35	14
33	30	32	33	30	32	35	27	32	39	32	36	39	32	36	40	32	35	15
40	33	35	40	33	37	40	33	36	40	36	39	40	35	39	40	35	39	16
80	40	64	80	40	68	80	60	72	82	70	75	80	70	78	88	70	78	17
80	35	55	80	40	61	80	30	59	70	50	62	70	50	59	70	50	62	18
100	90	98	100	90	100	120	90	99	110	90	99	110	95	99	100	90	96	19
90	63	80	95	63	83	90	85	86	100	75	86	90	80	85	85	75	81	20
75	50	65	80	50	66	75	50	66	90	50	63	100	60	76	100	50	73	21
125	110	113	140	50	116	125	95	108	100	85	94	120	100	109	120	100	111	22
90	75	82	90	75	84	80	75	78	90	85	89	100	90	93	90	85	89	23
120	100	118	125	100	118	120	115	119	130	120	122	120	120	120	125	120	121	24
130	110	122	130	110	120	130	110	121	150	120	134	140	120	131	140	125	131	25
135	125	130	135	125	129	130	120	127	150	130	137	140	130	136	140	130	135	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
75	65	70	80	75	76	80	70	74	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	20	31	35	25	32	40	25	32	29
45	25	37	45	25	39	45	25	40	50	35	46	50	35	46	50	35	43	30
25	20	22	25	17	23	25	18	20	25	20	24	25	20	24	30	20	23	31
60	50	58	60	40	50	65	40	56	80	75	77	75	50	67	75	60	71	32
150	85	110	200	85	125	150	85	111	140	85	114	150	85	122	150	85	117	33
60	58	60	60	58	60	60	58	60	65	60	63	65	58	62	65	58	61	34
20	18	18	18	18	18	18	18	18	20	18	19	20	18	20	20	18	20	35
2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020	1640	1550	1620	1450	1260	1290	1510	1260	1420	36
1390	1390	1390	1390	1390	1390	1330	1330	1330	1260	1240	1260	1200	980	1040	1260	1010	1120	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	375	350	363	375	340	358	375	345	359	39
125	125	125	125	125	125	125	125	125	225	225	225	240	240	240	225	180	211	40

med annan löfved. *Sundsvall*: Uppgifterna utgöra medeltal mellan prisen i staden Sundsvall och distriktet förefinnes icke. — I stället för barrved användes i stor utsträckning s. k. plankved

Lifsmedelpris under sommaren
Tab. B. Högsta, lägsta och medelpris

1.		2.	216.	217.	218.	219.	220.	221.	222.	223.	224.
Varuslag.		Kvan- titet.	B o d e n .								
			Juni.			Juli.			Augusti.		
			Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-	Hög- sta	Läg- sta	Medel-
			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
1	Mjöl: oskummad	l.	15	15	15	15	12	14	15	14	15
2	skummad	»	8	5	7	8	5	7	8	6	7
3	Smör: bords-	kg.	210	200	204	210	190	201	210	200	209
4	mat-	»	190	190	190	200	180	188	200	190	195
5	Margarin, ordinär	»	150	100	129	160	120	140	150	125	135
6	Ägg	tjog	115	110	113	125	120	121	130	120	127
7	Potatis	hl.	600	475	548	650	400	536	650	600	613
8	Ärter	kg.	35	35	35	35	30	33	35	30	32
9	Mjöl: hvete-	»	30	30	30	30	26	29	30	26	28
10	råg-	»	20	18	20	20	19	20	20	19	20
11	rågsikt-	»	25	25	25	26	23	25	25	23	24
12	Gryn: hafre	»	40	35	38	40	32	37	40	32	36
13	korn-	»	35	30	33	35	25	29	35	25	27
14	ris-	»	35	35	35	40	30	33	35	30	32
15	Rågbröd: hårdt (spis-) . . .	»	38	38	38	40	30	36	40	33	36
16	mjukt	»	40	36	40	50	35	40	40	35	39
17	Hvetebröd: skorpor	»	80	70	75	80	70	79	93	70	81
18	mjukt	»	70	58	64	66	38	55	100	50	66
19	Nötkött, färskt: stek	»	115	90	107	120	90	100	95	85	90
20	soppkött	»	90	85	90	85	70	78	80	70	76
21	Kalkkött	»	70	60	63	65	50	61	70	50	63
22	Färkött: färskt	»	115	90	110	120	90	103	120	100	106
23	salt	»	100	90	97	100	85	90	100	90	97
24	Fläsk: färskt	»	125	120	123	130	120	122	130	120	127
25	salt: svenskt	»	130	125	130	130	115	127	130	125	129
26	amerikanskt	»	140	130	139	140	130	134	140	130	136
27	Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	strömming	val	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	d:o	kg.	40	30	34	50	35	43	40	35	37
30	salt: sill	»	50	30	44	50	35	46	50	35	43
31	strömming	»	25	25	25	25	20	23	25	20	24
32	kabeljo	»	85	80	82	75	60	65	80	60	70
33	Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	125	100	117	130	90	116	140	100	122
34	Socker, bit-	»	65	65	65	65	58	63	65	58	62
35	Fotogén, prima	l.	25	20	24	25	20	24	25	20	23
36	Ved: björk-	famn	1510	1320	1390	1320	1260	1270	1510	1360	1360
37	barr-	»	1260	1200	1220	1130	1010	1060	1260	1130	1200
38	Torf	100kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Kol, antracit-	hl.	375	375	375	375	375	375	375	375	375
40	Koks, gasverks-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

under särskilda månader.

99

225.	226.	227.	228.	229.	230.	231.	232.	233.	234.	235.	236.	237.	238.	239.	240.	241.	242.
Malmberget och Gellivare.									K i r u n a.								
Juni.			Juli.			Augusti.			Juni.			Juli.			Augusti.		
Högsta	Lägst	Medel.	Högsta	Lägst	Medel.	Högsta	Lägst	Medel.	Högsta	Lägst	Medel.	Högsta	Lägst	Medel.	Högsta	Lägst	Medel.
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
18	16	17	20	16	17	20	18	19	20	16	18	18	15	17	18	16	17
12	10	11	12	10	10	—	—	—	15	12	14	13	12	13	12	12	12
230	190	209	210	200	208	220	200	213	220	215	217	225	215	220	230	205	225
200	190	192	190	190	190	200	190	194	215	190	205	210	200	204	210	190	200
160	100	140	150	140	141	140	135	139	160	125	146	150	120	141	160	100	142
120	100	108	125	100	111	125	110	115	120	115	118	140	125	130	180	120	129
600	450	522	455	455	455	520	520	520	700	630	700	700	560	630	700	595	625
40	25	32	—	—	—	40	30	35	35	30	31	40	30	33	35	25	30
32	28	30	32	28	30	30	29	30	35	30	31	35	30	31	35	30	31
20	19	20	20	19	20	20	19	20	25	20	21	20	20	20	35	20	21
25	24	24	25	24	25	25	24	25	30	25	25	25	25	25	35	25	26
45	30	37	50	30	39	50	35	40	45	35	36	40	35	35	45	35	36
35	28	31	40	28	32	40	25	32	35	30	32	35	30	31	35	30	31
70	33	41	45	33	38	40	35	36	35	35	35	35	35	35	35	35	35
40	34	37	40	35	37	40	35	37	45	40	40	40	35	40	40	40	40
38	38	38	38	37	38	38	38	38	50	40	48	50	40	47	50	30	41
100	100	100	100	100	100	100	100	100	75	60	64	60	60	60	60	60	60
60	60	60	60	60	60	60	60	60	90	65	84	90	90	90	90	40	79
160	100	130	110	100	105	110	100	108	120	90	111	125	100	116	120	90	110
110	85	96	95	85	93	90	85	88	100	80	92	110	90	98	100	80	91
120	65	95	80	65	76	125	70	94	—	—	—	—	—	—	120	75	102
125	125	125	130	125	128	130	110	123	—	—	—	140	130	135	125	100	107
100	85	89	100	85	92	100	85	93	110	90	103	110	90	102	110	90	100
150	120	130	130	120	125	130	120	125	145	140	141	140	130	137	140	100	132
150	130	135	140	130	134	140	130	133	150	140	141	150	140	142	150	135	141
145	130	133	140	125	130	135	125	130	150	140	141	150	140	143	150	140	141
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	45	48	50	45	50	50	40	45	35	35	(35)	35	30	32	—	—	—
45	25	42	45	25	40	45	35	41	50	25	41	40	35	42	55	25	41
35	20	28	35	25	30	35	20	31	40	30	33	—	—	—	30	25	28
90	65	77	90	65	76	90	65	76	60	40	53	60	50	53	60	56	52
143	90	123	130	120	125	140	120	131	150	110	138	220	110	148	220	110	138
65	58	61	65	60	61	65	60	61	65	60	62	65	60	62	65	60	62
25	20	21	25	20	21	25	20	21	25	22	25	25	25	25	25	20	25
2140	2020	2080	2140	2020	2080	2140	2020	2080	2400	2200	2300	2400	2200	2300	2400	2200	2300
1480	1130	1300	1450	1130	1300	1450	1130	1320	1900	1800	1850	1900	1800	1850	1800	1800	1800
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Öfversikt

öfver de registrerade sjukkassornas verksamhet i Sverige år 1900.¹

Fullständiga statistiska uppgifter rörande de registrerade sjuk-kassornas verksamhet föreligga för närvarande t. o. m. år 1900.

Efterföljande öfversikt grundar sig på siffrorna i den nyligen af Kungl. Civildepartementet publicerade officiella redogörelsen för ifrågavarande kassors verksamhet under nyssnämnda år (»Registre-rade sjukkassors verksamhet år 1900») samt, till någon del, direkt på de från kassorna inkomna primäruppgifterna.

Redogörelsen omfattar ett *antal* af 1,443 kassor,² eller 171 flera än motsvarande redogörelse för närmast föregående år.

Antalet medlemmar i samtliga kassor utgjorde vid 1900 års slut 260,163, däraf 61,880 (d. v. s. 23:s %, eller mer än en femtedel) kvinnor.

De registrerade sjukkassorna hade att tillsammans uppvisa en icke obetydlig ökning i medlemsantal under redogörelseåret; af denna kommer en öfvervägande del på kassorna i landsorten, såsom af följande öfversikt framgår:³

	<i>I städerna.</i> (667 st.)	<i>Å landsbygden.</i> (734 st.)	<i>I hela riket.</i> (1,401 st.)
Antal medlemmar vid årets början .	141,969	98,851	240,820
» » » » slut .	147,691	106,936	254,627
Ökning i medlemsantal	5,722	8,085	13,807
» » » i procent .	4.0	8.2	5.7

¹ Den svenska sjukkasselagens bestämmelser meddelas i korthet å sid. 106—108 här nedan.

² Bland dessa äro äfven medtagna 23 kassor, hvilka blifvit registrerade först under år 1901, men som likväl lämnat uppgifter för år 1900. Å andra sidan torde möjligen en eller annan under år 1900 registrerad sjukkassa hafva underlåtit att in-sända uppgifter och af denna anledning ej kunnat medtagas i redogörelsen.

Enligt de till Statistiska Centralbyrån inkomna uppgifterna till Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser, hvilka uppgifter emellertid knappast i före-liggande hänseende torde kunna göra anspråk på fullständighet, voro vid 1900 års slut inalles 1,901 sjukkassor i verksamhet; de registrerade sjukkassorna skulle följaktligen utgöra omkring 75 % af samtliga dylika kassor.

³ Siffrorna vid årets början och slut afse samma under hela redogörelseåret i verksamhet varande kassor; noggranna siffror å medlemmarnes antal i samtliga registre-rade sjukkassor vid 1899 års slut kunna icke uppgifvas.

Af redogörelsens 1,443 kassor hafva här, liksom i allmänhet i det följande, 42 blifvit uteslutna; dessa kassor äro sådana, som börjat sin verksamhet under år 1900, eller hvilka på grund af ofullständiga uppgifter eller vissa undantagsförhållanden i flera afseenden icke kunna sammanställas med de öfriga. Till stadskassor, resp. lands-ortskassor, hafva i regel sådana räknats, hvilka registrerats hos magistrat, resp. Konun-gens Befallningshafvande.

I genomsnitt ägde hvarje sjukkassa under redogörelseåret 177 medlemmar. Städernas kassor öfverträffade i detta afseende kassorna å landsbygden, i det att på hvar och en af de förra komma 217, på hvar och en af de senare endast 140 medlemmar.

De enskilda kassorna förete dock i många fall rätt stora afvikelser från nyss angifna genomsnittstal. En fördelning af sjuk-kassorna i vissa storleksgrupper ger sålunda vid handen följande:

<i>Antal medlemmar.</i>	<i>Antal kassor.</i>	<i>Antal medlemmar.</i>	<i>Antal kassor.</i>
Högst 50	245	301—400	52
51—75	229	401—500	23
76—100	297	501—700	29
101—150	263	701—1,000	19
151—200	139	Större än 1,000	16
201—300	131		

De registrerade sjuk-kassornas *utbredning* och *anslutningen* till desamma inom olika delar af riket framgå af nedan i tabell 1 meddelade, för redogörelseårets slut gällande siffror.¹

Sammanlagda antalet medlemmar inom samtliga 1,443 kassor vid 1900 års slut motsvarade 5.1 % af rikets hela folkmängd.

I detta sammanhang torde de nedan i tabellerna 2 och 3 meddelade öfversikterna öfver de registrerade sjuk-kassornas *grundläggnings- och registreringsår* kunna erbjuda något intresse såsom i vissa afseenden belysande för sjuk-kasseväsendets utveckling i vårt land.

Af tabell 2 framgår sålunda, att nära halfva antalet af kassorna blifvit grundade sedan lagen om sjuk-kassor den 30 okt. 1891 tillkom. De förmåner, särskildt rätten till s. k. förvaltningsbidrag af staten, som genom denna lag tilldelades registrerade sjuk-kassor, synas sålunda, naturligt nog, hafva väsentligen bidragit till sjuk-kasseväsendets utveckling. Dessa förmåner hafva senare vid olika tillfällen blifvit utvidgade genom nya bestämmelser, af hvilka den tidigaste och viktigaste tillkom år 1897. Det ligger nära till hands att häri se en förklaring till det jämförelsevis stora antalet nytillkomna registrerade kassor under åren 1898 och 1899, som tabell 3 utvisar, ehuru de under sagda år rådande goda tiderna nog jämväl därtill varit en anledning.

¹ Utom de förut nämnda 42 kassorna äro här ytterligare tvänne kassor uteslutna, nämligen Nykterhetsvännernas allmänna sjuk-kassa, registrerad hos magistraten i Eskilstuna, och Nykterhetsfolkets sjuk-kassa, registrerad hos magistraten i Oskarshamn, de båda sistnämnda af den anledning, att deras verksamhetsområden omfatta större delen af hela riket på samma gång som deras medlemsantal äro exceptionellt stora, nämligen i den förra 17,217, däraf 4,924 kvinnor, och i den senare 10,799, däraf 3,450 kvinnor.

De i tabell 1 meddelade siffrorna äro endast att betrakta såsom approximativa, bland annat därför, att erforderlig hänsyn ej kunnat tagas därtill, att ett större eller mindre antal medlemmar, såsom utan tvifvel är fallet, tillhöra mer än en sjukkasse, ej heller därtill, att sjukkassornas verksamhetsområden ofta sträcka sig utöfver de administrativa områden de räknats tillhöra.

En riktig föreställning om den anslutning sjukkasseväsandet vunnit kan vidare ej af dem erhållas, med mindre vederbörligt afseende fästes därvid, att i allmänhet endast vissa åldersklasser äro representerade bland kassornas medlemmar. I det stora flertalet kassor är sålunda inträde medgifvet endast för personer, som uppnått en viss *minimiålder*.

De något växlande bestämmelserna i detta fall framgå af följande öfversikt:

<i>Minimiålder.</i>	<i>Antal kassor.</i>	<i>Minimiålder.</i>	<i>Antal kassor.</i>
Lägre än 15 år	37	19 år	3
15 år	377	20 »	20
16 »	258	Högre än 20 år	32
17 »	27	Ingen åldersgräns stadgad	225
18 »	458	Växlande bestämmelser	6

I de flesta kassor är äfven en *maximiålder* för inträde fastställd, varierande mellan 40 och 60 år. Då ett betydande antal kassor räkna sin begynnelse från ganska sent datum, äro följaktligen åldrarna öfver 60 år jämförelsevis fåtaligt representerade. Af män, särskildt inom arbetareklassen, i åldrarna 17—60 år torde därför en rätt anseelig procent räkna medlemskap i någon sjukkasse.

De från sjukkassorna afgifna uppgifterna lämna i de allra flesta fall fullständiga upplysningar angående medlemmarnas fördelning på 5-års åldersgrupper; emellertid hafva de hittills ej i detta afseende underkastats bearbetning.

Beträffande medlemmarnas *yrken* innehålla uppgifterna däremot inga direkta upplysningar. Nedan meddelade tabell 4 har framgått af ett försök att afskilja kassor af mera homogen sammansättning i fråga om sina — till arbetareklassen hörande — medlemmars yrken. Dessa kassor äro sådana, som uppkommit genom sammanlutning af arbetare, hvilka antingen alla äro anställda hos en och samma arbetsgifvare eller också tillhöra ett och samma angifna fack. Primäruppgifterna från ifrågavarande kassor, hvilka likväl utgöra långt ifrån hela antalet sjukkassor med medlemmar utslutande tillhörande arbetareklassen, torde redan nu medgifva en statistisk bearbetning, vid hvilken en mer eller mindre detaljerad uppdelning af medlemmarna i bestämda yrkesfack låter sig göra, ehuru en sådan hittills icke förekommit.

Uppgifterna angifva i de flesta fall antalet och varaktigheten af sjukdomsfallen bland medlemmarna samt, i regel, äfven sjukdomarnas art och påföljd. I dessa hänseenden meddelar den officiella redogörelsen endast *antal sjukdomsfall* och *antal sjukdagar*, för *hvilka under året sjukhjälps utgått* samt dessutom, i ett större antal fall, *antalet sjuka personer*.

Inom förutnämnda 1,401 sjukkassor, från hvilka nöjaktiga uppgifter inkommit, hafva sålunda under redogörelseåret inträffat 70,084 sjukdomsfall, däraf 56,131 bland manliga och 13,953 bland kvinnliga medlemmar.

Sjukhjälp har därvid lämnats för 1,424,654 sjukdagar, af hvilka 1,096,577 komma på männen och 328,077 på kvinnorna.

I *sjukhjälp* har utbetalts 1,667,793 kr. 77 öre.

Inom de 827 kassor, hvilka lämnat uppgifter å antalet sjuka personer, utgjorde i medeltal under året männens antal 91,675 och kvinnornas 25,777; bland dessa insjuknade 22,349 män och 4,983 kvinnor.

Af de i redogörelsen meddelade siffrorna erhållas följande relativa medeltal:

	<i>Antal sjuka på 100 medlemmar.</i>		<i>Antal sjukdomsfall på 100 medlemmar.</i>		<i>Antal sjukdomsfall på 100 sjuka.</i>	
	Män.	Kvinnor.	Män.	Kvinnor.	Män.	Kvinnor.
I städerna	24·7	21·2	30·3	24·8	122·7	117·0
	23·9		28·8		120·5	
Å landsbygden . .	24·0	16·6	28·9	21·7	120·4	130·7
	22·6		27·5		121·7	
I hela riket	23·3		28·3		121·5	

	<i>Antal understöds- dagar på hvarje sjuk.</i>		<i>Antal understöds- dagar på hvarje sjukdomsfall.</i>		<i>Antal understöds- dagar på hvarje delägare.</i>	
	Män.	Kvinnor.	Män.	Kvinnor.	Män.	Kvinnor.
I städerna	25·7	28·5	20·9	24·4	6·3	6·0
	26·2		21·7		6·3	
Å landsbygden . .	21·3	28·3	17·7	21·6	5·1	4·7
	22·2		18·3		5·0	
I hela riket	24·7		20·3		5·8	

Understödsbeloppet i medeltal har utgjort *per sjukdag* 1 kr. 17 öre samt *per delägare* 6 kr. 73 öre.

Nyss anförda siffror skilja sig i allmänhet föga från vid föregående tillfällen bekantgjorda. I ögonen fallande är dock den relativt låga sjukdomsfallsfrekvensen bland kvinnorna. Måhända torde förklaringen hertill vara att finna däruti, att vederbörlig hänsyn här ej kunnat fästas därvid, att i åtskilliga kassors upp-

gifter kvinnor upptagits såsom medlemmar, ehuru de ej varit berättigade till sjukhjälp utan endast till begravningshjälp vid anhörig medlems död.

Beträffande dödligheten bland sjukkassornas medlemmar finnas i redogörelsen inga siffror meddelade.

Samtliga registrerade sjukkassors *inkomster* och *utgifter* under redogörelseåret voro följande:

<i>Inkomster.</i>	Kr.	%	<i>Utgifter.</i>	Kr.	%
Inträdesavgifter . . .	69,019.81	2.4	Kontant sjukhjälp . . .	1,695,016.68	71.8
Regelbundna årsavgifter	1,749,803.95	60.5	Begravningshjälp . . .	312,284.04	13.1
Utdebiterade bidrag . . .	467,154.70	16.2	Läkarearfvode, medicin o. d.	76,966.23	3.2
Statens förvaltningsbidrag	228,763.72	7.9	Förvaltningskostnader	213,194.00	9.0
Böter o. d.	33,945.94	1.2	Öfriga utgifter . . .	80,092.61	3.4
Influtna räntor . . .	176,134.37	6.1			
Öfriga inkomster . . .	165,370.67	5.7			
			Summa	2,377,553.51	100.0
Summa	2,890,192.66	100.0			

Kassornas sammanlagda *vinst* under året utgjorde 512,639 kr. 15 öre, eller 17.7 % af det totala inkomstbeloppet.

Mot slutsummorna i kassornas gemensamma inkomst- och utgiftskonto svara per medlem en totalinkomst af 11 kr. 44 öre, sammanlagda utgifter till belopp af 9 kr. 43 öre, och följaktligen en vinst af 2 kr. 1 öre. Hvarje medlem erlade i genomsnitt i regelbunden årsavgift 6 kr. 95 öre, i utdebiterade bidrag 1 kr. 85 öre; af utgifterna belöpte sig på hvarje enskild medlems andel den kontanta sjukhjälpen till 6 kr. 73 öre, förvaltningskostnaderna till 85 öre, samt »öfriga utgifter» till 31 öre.

De influtna räntorna uppgingo till något öfver 5 % af kassornas behållning vid 1899 års slut.

Af de anförda siffrorna framgår, att statens förvaltningsbidrag, i sin helhet sedt, varit mer än tillfyllest för att täcka kassornas förvaltningskostnader.

Af de registrerade sjukkassorna äro de flesta sjuk- och begravningskassor, hvilka således jämväl lämna s. k. *begravningshjälp* vid medlems död åt den aflidnes anhöriga, ofta äfven åt medlem vid kassan ej tillhörande makas eller makes död.

Af förutnämnda 1,401 kassor hafva sålunda ett antal af 1,308 lämnat begravningshjälp, på grund af stadgarnas bestämmelser eller särskildt beslut, med tillsammans 312,284 kr. 4 öre, motsvarande en utgift per medlem af omkring 1 kr. 30 öre.

I regel lämna sjukkassorna icke bidrag till *medicin och läkarevård* o. d. Under år 1900 har detta förekommit inom 325 af de

registrerade kassorna, hvilka härför utbetalt ett sammanlagdt belopp af 76,966 kr. 23 öre. Rätt ofta, framför allt i fråga om arbetarekassor, hafva utgifterna för läkarevård och medicin åt kassans medlemmar helt och hållet eller delvis bestridts af utomstående, vanligen en arbetsgifvare, utan kassornas förmedling.

I många fall mottaga kassorna tillfälliga eller årligen återkommande *gåfvor och frivilliga bidrag* till mer eller mindre afsevärda belopp af arbetsgifvare, kommuner etc. Bidrag af detta eller nyss förut nämnda slag hafva, såvidt af uppgifterna framgår, under år 1900 förekommit i fråga om 272 kassor, af hvilka 201 tillhöra de i tabell 4 upptagna. Storleken af dessa bidrag har dock ofta ej kunnat angifvas.

Vid 1900 års slut förfogade de registrerade sjukkassorna tillsammans öfver följande *tillgångar*:

	Kr.	%
Kontant i kassan	175,155·27	4·0
Medel, innestående i banker	3,030,749·80	70·2
Fordringar enligt revers	940,285·98	21·7
Öfriga tillgångar	178,957·22	4·1
Summa	4,325,148 27	100 0

Å andra sidan förefunnos *skulder och oreglerade utgifter* till ett sammanlagdt belopp af 52,981 kr. 25 öre, motsvarande 1·2 % af de sammanlagda tillgångarna. Den gemensamma *behållningen* utgjorde alltså 4,272,167 kr. 2 öre eller 98·8 % af tillgångarna.

På hvarje kassa kommer sålunda i genomsnitt i tillgångar 2,997 kr. 33 öre och i behållning 2,960 kr. 61 öre; vid 1899 års slut voro motsvarande siffror för i sistnämnda års redogörelse upptagna 1,272 kassor resp. 2,838 kr. 54 öre och 2,749 kr. 62 öre.

Fördelade på hvarje enskild medlem uppgå tillgångarna till 16 kr. 75 öre samt behållningen till 16 kr. 54 öre; motsvarande siffror för år 1899 låta sig ej med full noggrannhet beräkna.

Den svenska sjukkasselagen utfärdades den 30 okt. 1891. Dess hufvudsakliga bestämmelser äro i korthet följande.

Ställning som registrerad sjukkassa kan förvärfvas af förening för inbördes sjukhjälp, som utöfvar sin verksamhet i enlighet med lagens föreskrifter, efter bestämda, af vederbörande registreringsmyndighet i alla delar godkända stadgar, och hvilken består af minst 25 medlemmar.

Registreringsmyndighet är å landsbygden Konungens Befallningshafvande, i Stockholm Öfverståthållareämbetet, samt i rikets öfriga städer magistraten.

Registrerad sjukkassas medel må ej användas till andra ändamål än understöd vid sjukdomsfall, samt därjämte, då stadgarna sådant medgifva, till begrafningshjälp, så ock till bestridande af förvaltningskostnader samt bildande af för kassans ändamål nödiga fonder.

Registrerad sjukkassas räkenskaper och styrelsens förvaltning skola årligen granskas af minst två å allmän sammankomst valda revisorer.

Styrelse för registrerad sjukkassa åligger att årligen, inom tid som registreringsmyndigheten bestämmer, till myndigheten lämna uppgifter, i enlighet med i kungl. kungörelsen den 15 juli 1892 fastställt formulär, angående kassans verksamhet under föregående kalenderår, äfvensom att insända ett exemplar i tryck eller afskrift af senaste revisionsberättelse för kassan samt uppgifva namn och adress å styrelsens ledamöter. Registreringsmyndighet äger rätt, om den så finner nödigt, att låta å stället undersöka registrerad sjukkassas förvaltning.

Registrerad sjukkassa kan förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara.

Rätt till understöd från registrerad sjukkassa kan ej öfverlätas eller tagas i mät för gäld.

Staten har hittills årligen beviljat de registrerade sjukkassorna s. k. förvaltningsbidrag af statsmedel, hvilka vid olika tillfällen utgått efter något olika grunder.

Från och med år 1900 hafva förvaltningsbidragen tilldelats kassorna under följande i kungl. kungörelsen den 26 maj 1899 angifna villkor:

1:o) sjukkassan skall vara hos vederbörande myndighet registrerad i enlighet med lagen om sjukkassor;

2:o) sjukkassan skall under föregående år hafva haft egna inkomster, uppgående till minst lika mycket som det begärda förvaltningsbidragets belopp, samt

3:o) förvaltningsbidraget skall för år utgå i förhållande till det antal afgiftspliktiga medlemmar, sjukkassan under näst föregående år städse haft,

med 1 kr. 50 öre för hvarje medlem t. o. m. 100;

med 1 kr. för hvarje medlem därutöfver t. o. m. 300;

med 50 öre för hvarje medlem därutöfver t. o. m. 2,600, samt

med 25 öre för hvarje medlem därutöfver.

Till ansökan om förvaltningsbidrag — hvilken ställes till Konungens Befallningshafvande eller, i fråga om hos Öfverståthållare-ämbetet registrerade kassor, till Statskontoret — skall fogas af registreringsmyndigheten om kassans registrering utfärdadt bevis, innefattande jämväl de upplysningar, som erfordras för att bedöma, huruvida och till hvad belopp förvaltningsbidrag må beviljas.

A. R.

Tab. 1. Antal registrerade sjukkassor och medlemmar i städerna och å landsbygden inom de olika länen.

	Städerna.				Landsbygden.			
	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Däraf kvinnor.	Medlemmar i procent af invånare-antal.	Antal kassor.	Antal medlemmar.	Däraf kvinnor.	Medlemmar i procent af invånare-antal.
Stockholms stad	171	61,315	20,960	20.4	—	—	—	—
Stockholms län	10	1,572	494	10.2	15	1,785	414	1.1
Uppsala]	8	1,763	809	6.5	26	3,875	882	4.0
Södermanlands	34	8,369	1,369	30.9	47	5,501	1,302	3.9
Östergötlands	34	7,768	1,899	12.1	106	14,269	3,649	6.6
Jönköpings	12	1,782	405	6.3	45	5,270	503	3.0
Kronobergs	9	869	249	11.8	16	1,442	351	1.0
Kalmar	17	2,016	390	6.5	47	6,443	2,186	3.3
Gotlands	14	1,834	760	21.9	8	646	267	1.5
Blekinge	17	2,360	757	6.5	12	2,589	458	2.4
Kristianstads	9	1,206	191	8.0	79	9,471	2,162	4.6
Malmöhus	100	14,010	2,622	10.7	111	12,510	1,773	4.5
Hallands	13	1,192	172	4.5	1	63	1	0.1
Göteborgs och Bohus	103	9,565	690	6.6	15	2,181	127	1.1
Elfsborgs	7	988	234	3.3	15	2,417	578	1.0
Skaraborgs	20	1,933	441	8.3	23	1,765	164	0.8
Vermlands	8	1,776	372	8.0	10	1,115	109	0.5
Örebro	9	788	274	2.9	26	3,086	279	1.8
Vestmanlands	22	3,056	490	10.7	18	3,233	404	2.7
Kopparbergs	4	611	18	5.1	28	3,550	178	1.7
Gefleborgs	39	5,161	784	11.3	58	10,636	1,246	5.5
Vesternorrlands	1	136	18	0.5	15	2,804	603	1.4
Jemtlands	2	176	59	2.6	5	411	119	0.4
Vesterbottens	1	125	30	2.4	3	783	192	0.6
Norrbottens	2	100	5	0.7	4	292	4	0.2
Summa	666	130,474	34,492	11.8	733	96,137	17,951	2.4

Tab. 2. De registrerade sjukkassornas grundläggningsår.

	Före år 1851.	Åren 1851— 60.	Åren 1861— 70.	Åren 1871— 80.	Åren 1881— 90.	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.	Grund- läggningsår obe- kant.	Summa.
Stockholms stad . .	5	5	11	43	41	10	4	4	4	8	6	15	7	4	4	3	174
Stockholms län —	—	—	—	7	8	3	1	1	1	—	—	1	2	—	1	1	26
Uppsala „ —	—	—	—	3	10	2	—	2	4	4	1	—	4	2	1	1	34
Södermanlands „ —	—	1	4	12	31	3	5	1	4	3	6	3	2	3	4	2	84
Östergötlands „ 2	—	—	6	20	44	12	7	6	9	6	7	6	5	8	3	1	142
Jönköpings „ —	—	—	3	6	19	3	5	3	1	3	6	5	5	2	4	—	65
Kronobergs „ —	—	—	—	4	6	—	1	1	3	—	2	4	1	2	1	—	25
Kalmar „ —	—	—	2	6	24	2	4	1	2	1	5	7	5	4	2	1	66
Gotlands „ —	—	—	1	7	9	—	—	1	—	—	—	1	1	1	1	—	22
Blekinge „ —	—	—	—	5	8	—	—	3	1	3	—	5	3	1	—	—	29
Kristianstads „ —	—	—	1	3	25	2	7	2	7	11	5	11	3	6	7	2	92
Malmöhus „ 1	1	1	6	23	87	6	9	14	8	10	11	10	13	9	8	—	216
Hallands „ —	—	—	1	2	4	1	—	—	3	—	—	1	—	2	—	—	14
Göteborgs o. Bohus „ 2	2	2	1	25	35	5	1	2	8	8	5	5	9	4	4	5	121
Elfsborgs „ —	—	—	—	4	6	2	—	—	—	2	1	2	3	2	—	1	23
Skaraborgs „ —	—	—	1	3	17	1	5	3	2	—	2	4	1	5	1	—	45
Vermlands „ —	—	—	—	2	8	2	3	—	1	—	—	—	—	2	1	1	20
Örebro „ —	—	—	—	9	16	1	2	—	—	2	4	1	1	—	1	—	37
Vestmanlands „ —	—	—	4	5	15	1	3	—	2	2	1	2	1	5	—	—	41
Kopparbergs „ —	—	—	3	5	14	—	3	1	—	1	1	—	3	1	—	—	32
Gefleborgs „ —	—	—	5	24	35	3	1	3	2	4	4	3	5	2	—	6	97
Vesternorrlands „ —	—	—	1	—	6	—	—	—	3	2	—	1	2	4	—	1	20
Jemtlands „ —	—	—	—	—	3	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	—	7
Vesterbottens „ —	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Norrbottens „ —	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	2	1	1	—	7
Summa	10	9	50	218	473	61	64	48	65	71	67	88	78	72	44	25	1,443

Tab. 3. De registrerade sjukassornas registreringsår.

	1892.	1893.	1894.	1895.	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.	1901.	Obe- kant.	Summa.
Stockholms stad . . .	18	10	2	11	9	27	38	30	21	7	1	174
Stockholms län	4	1	—	3	2	6	5	1	4	—	—	26
Uppsala .	4	3	1	3	1	1	6	9	6	—	—	34
Södermanlands .	17	1	6	5	11	8	15	10	11	—	—	84
Östergötlands .	26	22	9	7	14	9	13	21	19	1	1	142
Jönköpings .	9	4	4	3	9	2	13	15	4	2	—	65
Kronobergs .	5	1	5	1	3	3	4	1	2	—	—	25
Kalmar .	17	6	7	4	5	10	6	7	4	—	—	66
Gotlands .	9	6	2	—	—	1	1	—	3	—	—	22
Blekinge .	7	1	3	2	2	5	6	2	1	—	—	29
Kristianstads .	17	7	10	10	5	14	8	12	9	—	—	92
Malmöhus .	36	22	12	8	9	30	33	34	21	10	1	216
Hallands .	2	2	2	—	1	1	2	2	2	—	—	14
Göteborgs och Bohus .	12	12	3	6	12	21	25	17	13	—	—	121
Elfsborgs .	4	—	1	—	1	4	3	5	5	—	—	23
Skaraborgs .	12	6	4	—	2	6	5	5	5	—	—	45
Vermlands .	6	2	1	1	—	1	2	5	1	—	1	20
Örebro .	9	2	4	3	2	8	3	4	2	—	—	37
Vestmanlands .	7	2	2	2	4	6	4	10	3	1	—	41
Kopparbergs .	9	2	1	3	3	1	3	5	2	2	1	32
Gefleborgs .	22	2	6	11	3	9	20	9	11	—	4	97
Vesternorrlands .	—	2	—	4	2	2	5	3	2	—	—	20
Jemtlands .	1	2	—	1	—	1	—	2	—	—	—	7
Vesterbottens .	1	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	4
Norrbottens .	1	1	—	—	—	—	2	2	1	—	—	7
Summa	255	119	85	88	100	177	223	211	153	23	9	1,443

Tab. 4. Registrerade sjukkassor, hvilkas medlemmar äro arbetare, anställda hos en och samma arbetsgivare eller tillhörande samma fack.

	Städerna.			Landsbygden.			S u m m a.		
	Antal kassor.	Antal medlemmar.		Antal kassor.	Antal medlemmar.		Antal kassor.	Antal medlemmar.	
		Män.	Kvinnor.		Män.	Kvinnor.		Män.	Kvinnor.
Stockholms stad	40	12,083	993	—	—	—	40	12,083	993
Stockholms län	3	459	305	6	559	165	9	1,018	470
Uppsala	—	—	—	12	1,939	620	12	1,939	620
Södermanlands	12	1,792	284	11	1,378	379	23	3,170	663
Östergötlands	—	—	—	9	1,416	309	9	1,416	309
Jönköpings	—	—	—	10	2,403	156	10	2,403	156
Kronobergs	1	39	—	4	346	177	5	385	177
Kalmar	4	305	—	2	328	—	6	633	—
Gotlands	2	180	—	1	58	—	3	238	—
Blekinge	5	409	280	3	258	51	8	667	331
Kristianstads	1	365	—	2	246	—	3	611	—
Malmöhus	15	2,096	239	15	2,703	—	30	4,799	239
Hallands	—	—	—	1	62	1	1	62	1
Göteborgs och Bohus . .	23	2,656	364	4	1,088	280	27	3,744	644
Elfsborgs	1	195	97	8	1,790	428	9	1,985	525
Skaraborgs	4	472	251	2	152	71	6	624	322
Vermlands	1	306	—	6	598	10	7	904	10
Örebro	—	—	—	10	1,681	16	10	1,681	16
Vestmanlands	8	1,536	61	6	568	18	14	2,104	79
Kopparbergs	—	—	—	16	2,514	52	16	2,514	52
Gefleborgs	8	718	49	26	5,203	104	34	5,921	153
Vesternorrlands	—	—	—	17	2,531	610	17	2,531	610
Jemtlands	—	—	—	3	153	32	3	153	32
Vesterbottens	—	—	—	3	591	192	3	591	192
Norrbottens	1	56	—	3	201	—	4	257	—
Summa	129	23,657	2,923	180	28,766	3,671	309	52,423	6,594

Sjukkasseväsendet i Danmark.

Danmarks sjukkasselag utfärdades den 12 april 1892 — således nästan samtidigt med den svenska. Vid denna tid voro redan ett stort antal sjukkassor i verksamhet, tillkomna på frivillighetens väg och fritt organiserade.

Den danska sjukkasselagen är i många afseenden af mera ingripande natur än den svenska.

De sjukkassor, hvilka utöfva sin verksamhet i enlighet med den danska sjukkasselagen, kallas erkända sjukkassor.

För att kunna förvärfva och behålla ställning som erkänd sjuk-kassa måste kassan i regel hafva minst 50 medlemmar. Den måste vidare anknyta sig till ett visst fack (handel, industri eller handtverk) eller till ett lokalt begränsadt verksamhetsområde, helst kommunen.

Sjuk-kassa, som är afsedd för ett visst facks arbetare eller upprättad för dettas mästare, gesäller eller lärlingar, skall inom sitt territoriella verksamhetsområde stå öppen för alla fackets arbetare inom vidkommande grupp, hvilka i öfrigt besitta de vanliga betingelserna för inträde i sjuk-kassa.

Medlemmar i erkänd sjuk-kassa kunna endast följande vara: obemedlade arbetare, »husmän», handtverkare, »bestillingsmænd» i an-språkslösare aflöningsvillkor, samt andra med de nu nämnda i eko-nomiskt afseende likställda män och kvinnor.

Inträde i erkänd sjuk-kassa medgifves ingen, som ej uppnått 15 års ålder.

Ingen kan samtidigt äga medlemsrätt i mera än en erkänd sjuk-kassa.

Vid sjukdomsfall skall erkänd sjuk-kassa lämna fri läkare-hjälp och sjukhusvård till såväl medlemmar som deras hemma-varande barn under 15 år, vidare ett dagligt kontant understöd åt medlemmarna, hvars belopp skall vara i stadgarna fastställt och utgå i viss proportion till antingen den dagliga arbetsförtjänst, som kan anses såsom den genomsnittliga för kassans samtliga medlem-mar, eller till den enskilde medlemmens dagliga arbetsförtjänst.

Understödet får dock ej öfverstiga $\frac{2}{3}$ af arbetsförtjänsten, ej heller understiga 40 öre per dag.

Medlem i erkänd sjukkasse äger rätt att vid sjukdomsfall åtnjuta *penninghjälp* i minst 13 veckor under loppet af 12 på hvarandra följande månader, såvida sjukdomen varar längre tid än 3 dagar, samt *annan sjukhjälp* i sammanlagdt minst 60 veckor under 3 på hvarandra följande räkenskapsår. Kassans understödsskyldighet af det ena eller andra slaget inträder dock, utom vid sjukdom till följd af olycksfall, först sedan en tid af 6 veckor efter medlems inträde i kassan förflutit.

Det danska inrikesministeriet utöfvar närmare kontroll öfver de erkända sjukkassornas verksamhet genom en sjukkasseinspektör, hvilken äger rätt att taga del af sjukkassornas bokföring, räkenskaper och verksamhet i öfrigt. Det tillkommer sjukkasseinspektören att i samband härmed tillse, att de erkända sjukkassorna utöfva sin verksamhet i öfverensstämmelse med lagens föreskrifter, samt öfvervaka, att deras ekonomiska organisation och ställning är afvägd på ett för medlemmarna betryggande sätt.

Det åligger vidare sjukkasseinspektören att föranstalta årliga möten med af sjukkassorna valda förtroendemän för dryftande af frågor, som beröra sjukkassornas gemensamma intressen eller äro ägnade att befordra likformighet och enhet inom sjukkasseväsendet i dess helhet. Sjukkasseinspektören har därjämte att tillhandagå sjukkassorna med erforderliga upplysningar och råd i organisatoriska angelägenheter.

I utbyte mot den jämförelsevis stränga kontroll, som förbehållits staten gentemot de erkända sjukkassorna, åtnjuta desamma ett anseeligt årligt understöd ur statskassan.¹ Det belopp, som här af tilldelas hvarje enskild kassa, står i proportion till dels kassans medlemsantal, dels storleken af medlemmarnas bidrag till densamma. Den del af beloppet, som är beroende af medlemsantalet, får dock ej öfverstiga 2 kr. per medlem, och den del, som är beroende af medlemmarnas bidrag, ej femtedelen af detta bidrag.²

De erkända sjukkassorna skola hvarje år till sjukkasseinspektören ingifva bl. a. dels — för utfäende af statsbidraget — en förteckning öfver medlemmarna, dels äfven årsberättelse angående sin verksamhet och tablå öfver sina räkenskaper.

I motsats till hvad i Sverige hittills ägt rum, publiceras ej sjukkassornas direkta uppgifter, men väl har sjukkasseinspektören att på grundvalen af dessa uppgifter upprätta och till inrikesmini-

¹ Understödet storlek, som i sjukkasselagen bestämdes till 500,000 kr., har sedermera efter hand ökat, och uppgick för år 1902 till omkring 1,270,000 kr.

² Medlemmar af erkänd sjukkasse äro äfven i viss utsträckning berättigade att af kommunen åtnjuta fri skjuts för erhållande af läkarehjälp eller transport till sjukhus.

steriet afgifva årsberättelse öfver de erkända sjukkassornas verksamhet. I denna publikation redogöres för de viktigaste allmänna dragen af kassornas verksamhet under redogörelseåret. Sålunda meddelas uppgifter om nytillkomna och upplösta kassor, om kassornas antal, storlek och utbredning, deras gruppering med afseende på medlemsantal, organisation m. m., storleken och arten af deras inkomster, utgifter, tillgångar och skulder; äfvenså meddelas beräknade siffror, hvilka angifva storleken af den enskilde medlemmens bidrag i genomsnitt af olika art eller åskådliggöra sjukkasseväsendets utveckling i olika riktningar m. m.

Trots de jämförelsevis snäva gränser den danska sjukkasselagen fastställt för de enskilda sjukkassornas frihet, synes den dock genom medgifvande af lämpliga öfvergångsformer och genom sin märkbara afsikt att bereda de mindre bemedlade samhällsklasserna en effektiv hjälp vid sjukdomsfall i lagom utsträckning, hafva på ett lyckligt sätt påverkat sjukkasseväsendets utveckling; dess bestämmer hafva ock helt säkert väsentligt bidragit att samtidigt åtdetsamma gifva en ändamålsenlig prägel af likformighet och enhet.

I det följande meddelas några siffror, afsedda att belysa dels, i någon mån, det danska sjukkasseväsendets utveckling under de senaste åren, dels de *erkända sjukkassornas verksamhet under år 1902*. De anförda uppgifterna äro till största delen hämtade ur den danske sjukkasseinspektörens berättelse för nämnda år, hvars hufvudsakligaste innehåll, till de delar som kunna erbjuda intresse för svenska läsare, de på samma gång äro afsedda att återgifva.

Vid tiden för sjukkasselagens utfärdande torde ungefär 1,200 sjukkassor hafva varit i verksamhet i Danmark. Vid 1897 års slut voro redan 806 sjukkassor med omkring 202,000 medlemmar (ung. 9 % af befolkningen) erkända. Under de följande åren hafva de erkända sjukkassorna till *antal och omfattning* utvecklats sig på följande sätt:

	1898.	1899.	1900.	1901.	1902.
Antal erkända sjukkassor	902	1,014	1,104	1,171	1,228
Antal medlemmar	231,653	266,516	302,098	333,028	367,553
% af befolkningen	9.8	11.1	12.3	13.4	14.6 ¹

De anförda siffrorna hänföra sig till slutet af respektive år. Vid 1902 års slut voro följaktligen 1,228 erkända sjukkassor i verksamhet i Danmark; 57 nya erkända sjukkassor hade under redogörelseåret tillkommit. Antalet medlemmar inom samtliga kassor uppgick vid årets slut till 367,553 (här af män 50.3 % och kvinnor 49.7 %) —

¹ Beräknad på grund af approximerad befolkningssiffra.

oberäknadt medlemmarnas hemmavarande barn, hvilka enligt sjuk-kasselagen äga rätt till fri läkarevård och sjukhusvård.

Af de utförliga uppgifterna rörande de erkända sjukkassornas *utbredning* i Danmark må här endast anföras följande siffror, angivande procenttalet landtkommuner med minst en erkänd sjuk-kassa under hvart och ett af de sedan sjukkasselagens tillkomst förflutna åren:

Den $\frac{31}{12}$ år 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902.

Landtkommuner med minst *en* er-

känd sjukkassa % 30 35 42 49 55 60 69 74 77 81

Vid 1902 års slut ägde de erkända sjukkassorna i *tillgångar* — med afdrag af skulder — sammanlagdt 2,869,750 kr., motsvarande 7 kr. 81 öre per medlem. Den *ekonomiska utvecklingen* under de föregående åren åskådliggöres af följande siffror:

Den $\frac{31}{12}$ år 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902.

Sjukassornas genomsnittliga för-

mögenhet per medlem, i kronor 5·19 6·17 6·87 7·60 7·74 8·22 7·95 7·84 7·80 7·81

Kassornas *inkomster och utgifter*, fördelade på några viktigare hufvudrubriker, voro under år 1902 följande:

I n k o m s t e r.							
Medlems- bidrag.	Inträdes- afgifter o. d.	Räntor.	Hedersle- damöters bidrag.	Gåfvor af en- skilda perso- ner, öfver- skott af fester o. d.	Bidrag af kommun- ner.	Stats- bidrag.	Summa.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
2,403,054	47,272	112,545	14,295	70,109	71,083	1,067,029	3,785,387
63·5 %	1·2 %	3·0 %	0·4 %	1·8 %	1·9 %	28·2 %	100 %

U t g i f t e r.						
Sjukhjälp.	Barnbörds- hjälp, ban- dager m. m.	Sjukhus- vård.	Läkarevård och skjuts.	Medicin.	Förvalt- ningskostna- der, tryck- saker o. d.	Summa.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1,260,311	62,888	271,245	1,247,848	443,855	267,191	3,553,338
35·5 %	1·8 %	7·6 %	35·1 %	12·5 %	7·5 %	100 %

De nyss meddelade tablärna afse endast de 1,171 under hela redogörelseåret i verksamhet varande kassorna. De under året tillkomna kassorna hade inkomster till ett sammanlagdt belopp af 43,007 kr., och deras utgifter belöpte sig tillsammans till 47,660 kr.

De viktigaste utgiftposterna utom sjukhjälp, nämligen kostnaderna för läkarehjälp, medicin, sjukhusbehandling samt administration, motsvara en utgift pr medlem i genomsnitt af resp. 3 kr. 64 öre, 2 kr. 53 öre, 79 öre och 77 öre.

I följande tablå äro sist anförda siffror — med undantag af den mot administrationskostnaderna svarande — sammanställda med de motsvarande för hvart och ett af de sedan sjukkasselagens tillkomst förflutna åren:

	<i>Genomsnittlig utgift per medlem för</i>		
	<i>läkarevård.</i>	<i>medicin.</i>	<i>sjukhusbehandling.</i>
	Kr.	Kr.	Kr.
år 1893	2.83	1.91	0.43
» 1894	3.00	2.06	0.49
» 1895	3.03	2.18	0.51
» 1896	3.08	2.27	0.55
» 1897	3.24	2.16	0.55
» 1898	3.28	2.14	0.57
» 1899	3.48	2.37	0.64
» 1900	3.48	2.42	0.66
» 1901	3.51	2.68	0.72
» 1902	3.64	2.53	0.79

Till belysning af i hvad mån den enskilde sjukkassemedlemmen bidragit till understöd vid sjukdomsfall meddelas i redogörelsen det beräknade antalet sjukdagar per medlem i genomsnitt.

Det genomsnittliga antalet sjukdagar befinnes hafva under år 1902 varit 5.3 för manlig medlem och 4.8 för kvinnlig medlem. Under hvart och ett af åren 1893—1901 voro motsvarande siffror följande:

	1893.	1894.	1895.	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.	1901.
Genomsnittligt antal sjukdagar									
per manlig medlem	6.2	6.1	6.1	5.5	5.8	5.3	5.7	5.6	5.5
» kvinnlig »	5.5	5.4	5.2	4.8	5.1	4.7	5.0	5.1	4.8

Under hela tioårsperioden 1893—1902 hafva de erkända sjuk-kassorna utbetalt i sjukhjälp till medlemmar inalles 8,168,892 kr. samt för läkarevård, medicin och sjukhusbehandling för medlemmarna och deras hemmavarande barn resp. 8,146,983 kr., 2,589,745 kr. och 1,371,549 kr.

Följande i 1902 års redogörelse meddelade sammanställning erbjuder ett visst intresse, ehuru de motsvarande beloppen icke stå i något verkligt samband med hvarandra:¹

¹ De här vid respektive år anförda beloppen å statsbidragen äro de kassorna för ifrågakvarande år tillerkända belopp, som först under påföljande år utanordnas och i dess räkenskaper komma till synes.

	Statsbidrag.	Kassornas sammanlagda utgifter för läkarevård.
	Kr.	Kr.
År 1893	345,127	266,286
» 1894	410,641	377,490
» 1895	475,817	443,400
» 1896	547,678	517,833
» 1897	621,568	618,031
» 1898	710,161	710,442
» 1899	833,745	862,456
» 1900	957,741	990,153
» 1901	1,067,029	1,106,992
» 1902	1,182,466	1,269,485

För utrönande af, i hvad mån antalet sjukdagar per medlem är beroende af den längsta tid under loppet af ett år, under hvilken en och samma medlem äger rätt till sjukunderstöd af sin sjukkassa, har en jämförande undersökning verkställt på dels sådana kassor, som lämna sjukunderstöd åt samma medlem endast under den i lagen påbjudna minimtiden af 13 veckor, dels sådana, hvilkas stadgar medgifva sjukhjälp under längre tid, vanligen 20 å 26 veckor. Därvid hafva följande resultat framgått:

		Genomsnittligt årligt antal sjukdagar	
		per manlig medlem.	per kvinnlig medlem.
Provinsstädernas kassor	med högst 13 veckors sjukhjälp . .	5.7	5.4
	med sjukunderstöd under längre tid .	7.4	5.1
Landsbygdens kassor .	med högst 13 veckors sjukunderstöd	3.1	3.7
	med sjukunderstöd under längre tid	4.2	4.7

Af intresse äro de uppgifter, som lämnas rörande en i Danmark existerande »Återförsäkringsförening för begravningskassor»,¹ hvilken började sin verksamhet den 1 jan. 1900. Att dess verksamhet är af förhållandena påkallad synes framgå af följande siffror, utvisande fortgången af den anslutning densamma vunnit:

	Antal återförsäkrade begravningskassor.	Antal medlemmar i dessa.	Den återförsäkrade begravningshjälpen		Föreningens förmögenhet.
			inalles	pr medlem.	
			Kr.	Kr.	Kr.
1 jan. 1900 . . .	139	32,794	2,897,375	88	—
» 1901 . . .	207	43,193	3,698,285	86	31,244.64
» 1902 . . .	256	62,545	5,887,225	94	72,457.56
» 1903 . . .	295	72,197	6,946,975	96	126,373.73

¹ De erkända sjukkassorna kunna äfven samtidigt vara begravnings-, invaliditets- eller ålderdomskassor, deras verksamhet af dylik art beröres ej af sjukkasselagen och måste utöfvas utan samband i ekonomiskt afseende med deras verksamhet som sjukkassor

Några siffror angående sjukdomsfallens frekvens och varaktighet bland de erkända sjukkassornas medlemmar meddela sjukkasseinspektörens årsberättelser icke. Emellertid äro dessa årsberättelser helt visst hufvudsakligen afsedda att lämna redovisning rörande en under statens kontroll stående institution, ej att framlägga en allsidig statistik öfver sjukkassornas verksamhet och de erfarenheter, som genom densamma vunnits i olika riktningar.

A. R.

Arbetstiden för kvinnliga arbetare i fabriker och därmed jämförliga anläggningar i Preussen.

(Efter »Reichsarbeitsblatt».)

Under år 1902 verkställde de preussiska yrkesinspektörerna, på särskildt uppdrag af rikskansleren, undersökningar öfver den dagliga arbetstiden för de vid fabriker och därmed likställda anläggningar sysselsatta arbeterskor i en ålder öfver 16 år. Undersökningen afsåg att utreda, huruvida det vore lämpligt och möjligt *dels* att nedsätta den för sådana arbeterskor tillåtna dagliga arbetstiden från 11 till 10 timmar, *dels* att förlänga den dem tillförsäkrade middagsrasten från 1 till 1 1/2 timme, och *dels* att låta arbetet på helgdagsaftnar sluta tidigare än kl. 1/2 5 e. m.

Enligt hvad yrkesinspektörernas utredning gifver vid handen, sysselsattes år 1902 i Preussen sammanlagdt 388,824 arbeterskor vid 21,719 arbetsställen. Bland dessa hade 4,528 arbetsställen (20·8 %) för 50,648 arbeterskor (13·1 %) en daglig arbetstid af 9 timmar eller därunder, 10,980 arbetsställen (50·5 %) för 187,953 arbeterskor (48·7 %) en arbetstid af mer än 9 till och med 10 timmar samt 6,243 arbetsställen (28·7 %) för 147,219 arbeterskor (38·2 %) en arbetstid af mer än 10 till och med 11 timmar.¹ Vid ungefär 71·3 % af samtliga arbetsställen med omkring 61·8 % af alla arbeterskor uppgick sålunda den dagliga arbetstiden till högst 10 timmar. Öfver hufvud visade sig, att arbetstiden var längst i de östra och norra provinserna.

Med stöd af dessa undersökningar samt under åberopande af hygieniska och sedliga skäl uttalade sig också de flesta yrkes-

¹ Antalet af de i denna gruppering upptagna arbetsställen blir något högre än den angifna totalsumman af undersökta arbetsställen, beroende därpå att somliga af dem räknats till flera grupper, då olika lång arbetstid där förekommit för olika slags arbeterskor.

inspektörerna för ett lagbestämmande af 10 timmars maximalarbets tid för vuxna arbeterskor. Samtliga betona dock, att en sådan lagstadgad förkortning vore tillrådlig endast under den förutsättning, att samtidigt vissa öfvergångs- och undantagsbestämmelser blefve träffade. En del inspektörer framhålla särskildt, att säsongyrkena skulle blifva lidande, därest inom desamma icke vid vissa tidpunkter finge användas öfvertidsarbete. Vidare anföras åtskilliga betänkligheter mot en förkortning af arbetstiden inom speciellt textilindustrien, där arbetstiden, enligt de insamlade uppgifterna, visade sig vara jämförelsevis längst och där egenartade förhållanden vore rådande. Man befarade för industrien ökade produktionskostnader och till följd häraf för arbetarne en motsvarande lönesänkning.

Undersökningarna rörande middagsrastens längd gäfvö till resultat, att den för 54.2 % af samtliga arbeterskor, sysselsatta vid 58.3 % af alla arbetsställen, uppgick till mer än 1 timme. Icke desto mindre uttala sig de flesta yrkesinspektörerna mot att genom lag bestämma middagsrasten till minst 1 1/2 timme. En förlängning af middagsrasten skulle, enligt deras åsikt, i regel medföra såsom följd, att arbetet på aftonen slutade i samma mån senare. Detta vore en olägenhet, som fullt uppvägde vinsten af en längre rast på middagen, allra helst som denna rast vore af större värde endast för de arbeterskor, som kunde använda densamma till hvila i hemmet. De många däremot, som bodde på längre afstånd från arbetsstället, skulle härigenom nästan nödgas att under ledigheten uppehålla sig på kaféer och dylika lokaler, hvilket icke ur någon synpunkt vore önskvärdt.

De flesta yrkesinspektörerna ställa sig likaledes afvisande mot tanken på att fastställa arbetstidens slut på helgdagsaftnar till en tidigare timme än kl. 1/2 5. Vid många arbetsställen måste i alla händelser det egentliga arbetet upphöra redan tidigare i och för rengöring och underhåll af lokaler, maskiner o. d. Häri-genom vore tiden för eftermiddagsarbetet på sådana dagar så begränsad, att genom en ytterligare inskränkning af densamma eftermiddagsdriften vid sådana arbetsställen skulle upphöra att vara ekonomiskt lönande.

Arbetsförmedlingen i Stockholm.

Förlidet år tillsattes, enligt Stockholms stadsfullmäktiges beslut, en kommitté för verkställande af utredning i anledning af väckt fråga om inrättande af en kommunal arbetsförmedlingsanstalt i hufvudstaden. Uti sitt den 15 sistlidne juni afgifna betänkande har nämnda kommitté, bland annat, meddelat en vidlyftig öfversikt öfver den arbetsförmedlingsverksamhet, som för närvarande bedrivs i Stockholm. Efter att hafva framhållit, hurusom oorganiserad arbetsförmedling äger rum i form af *omskådning*, d. v. s. arbetarens regellösa sökande efter arbete, och *annonsering i tidningar* — vare sig speciella fackorgan eller de dagliga tidningarna¹⁾ — redogör kommittén för de olika slag af organiserad arbetsförmedling, som kunna särskiljas, och konstaterar, att densamma utöfvas af 1) *organisationer af yrkesutöfvare* (arbetsgifvareorganisationer, arbetareorganisationer och samverkande arbetsgifvare- och arbetareorganisationer), 2) *föreningar med allmännyttigt syfte* och 3) *yrkesmässiga platsanvisningsanstalter*. Då denna del af kommitterades undersökning är af stort allmänt intresse, meddelas här, efter kommittébetänkandet, en närmare redogörelse för denna förmedlingsverksamhet.

I. Organisationer af yrkesutöfvare.

A. Arbetsgifvareorganisationer,

som utöfva arbetsförmedlingsverksamhet äro endast helt få, nämligen *Svenska sortimentsbokhandlareföreningen*, *Allmänna svenska boktryckareföreningen* och *Stockholms bokbinderiödkareförening*, hvilka under

¹⁾ I sistnämnda afseende har en verkställd undersökning gifvit vid handen, att under veckan den 30 mars—5 april innevarande år sådana annonser förekommit i Stockholms dagliga tidningar till ett sammanlagdt antal af 3,448, fördelade på följande sätt:

	Antal annonser.		
	Lediga platser.	Arbetsökande.	Tillsammans.
Manliga	1,014	409	1,423
Kvinnliga	1,425	600	2,025
Summa	2,439	1,009	3,448

De för dessa annonser erlagda afgifterna hafva beräknats uppgå till minst 2,000 kronor, och har den sammanlagda kostnaden för dylik annonsering i Stockholms dagliga tidningar under året anslagits till minst 100,000 kronor.

de senaste åren i Stockholm helt eller delvis underhållit expeditioner, afsedda uteslutande eller till någon del för arbetsanvisning, äfvensom *Sveriges restauratörförening*. Denna sistnämnda förening upprätthåller sedan åtskilliga år ett kontor, »Restauratörernas placeringsbyrå», hvilken afser förmedling af allt slags arbete, men företrädesvis dock anställning inom restauratörfacket. Byråns verksamhet bedrifves på samma sätt och med samma afgifter som de affärsmässiga anstalterna af detta slag; verksamhetens omfattning framgår af följande siffror rörande antalet af under de senaste åren tillsatta platser:

	1898.	1899.	1900.	1901.	1902.
Inom Stockholm	723	769	692	790	782
Utom , 	259	280	330	391	326
Tillsammans	982	1,049	1,022	1,181	1,108

Häri ingår ett betydligt antal förmedlingar af tillfälligt arbete. Ungefär $\frac{2}{3}$ af platserna uppgifvas hafva besatts med män.

B. Arbetareorganisationer.

Redan organisationen såsom sådan är härvid af betydelse, i det den vid möten o. d. sammanför arbetare från skilda arbetsställen och sålunda möjliggör utbyte af underrättelser. Då organisationerna i regel sökt bereda sina medlemmar understöd i fall af arbetslöshet och det därför ligger i deras direkta intresse att motarbeta denna, hafva de i allmänhet vidtagit vissa åtgärder att för sina medlemmar underlätta sökandet efter arbete, t. ex. genom utarbetandet af adressförteckningar o. d. Åtskilliga organisationer af arbetstagare hafva emellertid därjämte anordnat en särskild arbetsförmedlingsverksamhet för sina medlemmar.

Sveriges kontoristförening har inom sin styrelse en särskild afdelning för platsanskaffning, hvilken kostnadsfritt bereder plats för ungefär ett hundratal af föreningens medlemmar under hvarje år.

Svenska bageriarbetareförbundet underhåller en byrå för beredande af lokal och anskaffande af arbete åt arbetslösa förbundsmedlemmar. Byrån skötes af en särskildt aflönad föreståndare under inseeende af en styrelse, bestående af 5 medlemmar, hvilka utses af förbundets afdelningar i Stockholm. Hvarje arbetssökande erlägger en inskrifningsavgift af 1 kr. samt dessutom kr. 1: 50 å 2: 50 vid erhållande af fast arbete och 50 öre vid erhållande af tillfällig anställning. Under år 1902 blefvo 239 af 364 anmälda arbetssökande fast anställda genom byråns försorg, medan tillfälligt arbete bereddes i 1,177 fall.

Sockerbageriarbetarefackföreningarnas platsbyrå beredde under sitt första verksamhetsår, 1902, anställning åt 38 af de 79 arbetsökande, som anmält sig. Afgiften för erhållen fast plats är här 2 kr. 50 öre.

Svenska typografförbundet har sedan år 1896 underhållit en i samband med förbundets expedition stående platsförmedlingsbyrå, som kostnadsfritt ombesörjer arbetsanvisning inom hela landet. Beträffande byråns verksamhet förefinnas följande uppgifter:

År 1899.	Arbetsökande.	Tillsatta platser, samtliga. däraf i Stockholm.	
Manliga	205	117	80
Kvinnliga	12	9	9
	Tillsammans	217	89
År 1900.			
Manliga	268	121	83
Kvinnliga	15	8	8
	Tillsammans	283	91
År 1901.			
Manliga	316	104	62
Kvinnliga	14	4	4
	Tillsammans	330	66
År 1902.			
Manliga	439	227	135
Kvinnliga	20	8	3
	Tillsammans	459	138

Svenska järn- och metallarbetareförbundet har på hvarje plats, där afdelning af förbundet finnes, anordnat kostnadsfri platsanvisning i samband med utbetalningen af understöd för arbetslöshet. Af de 1,271, resp. 1,525 förbundsmedlemmar, som under åren 1901 och 1902 å platsexpeditionen i Stockholm antecknat sig såsom arbetslösa, anmäldes 658, resp. 1,015, hafva erhållit arbete, däraf dock endast 44, resp. 25, blifvit anställda direkt genom expeditionens förmedling. De öfriga torde i allmänhet hafva vid sitt sökande efter arbete haft god ledning af en genom förbundets försorg utarbetad adressförteckning öfver arbetsgifvare inom facket.

Maskinistföreningens kontor förmedlar afgiftsfritt arbete åt examinerade maskinister, som tillhöra föreningen. Under år 1902 anmäldes 126 lediga platser samt 130 arbetsökande, af hvilka 87 erhöilo anställning, 82 i Stockholm och 5 annorstädes.

Inom *transportarbetarefacket*, där på grund af arbetets ofta tillfälliga natur behofvet af ordnad arbetsförmedling är särskildt stort, hafva vederbörande fackföreningar sökt att genom sina expeditionsförare tillämpa vissa bestämda regler för rekvisition af arbetskraft.

Svenska arbetareförbundet har hittills genom sin expedition utöfvat någon platsanvisningsverksamhet, men förbereder för närvarande åtgärder för att på ett mer effektivt sätt anordna densamma.

C. Samverkande arbetsgifvare- och arbetareorganisationer.

I Stockholm existerar ej inom något yrke en af vederbörande arbetsgifvare och arbetareorganisation gemensamt anordnad och ledd förmedlingsverksamhet. I några fall förefinnes emellertid en organiserad samverkan, i det att genom öfverenskommelse mellan organisationerna en form anordnats, under hvilken arbetsgifvarne använda sig utaf den af arbetareorganisationen upprättade och ledda anvisningsbyrån. Sålunda kan inom *tryckeriyrket* en medlem af allmänna svenska boktryckareföreningen genom dennas expedition vända sig till svenska typografförbundets expedition för att erhålla anvisning på lämpliga arbetare.

Vidare har inom *bageriyrket* mellan resp. organisationer träffats det aftal, att enskild arbetsgifvare kan direkt från bageriarbetareförbundets platsanskaffningsbyrå rekvirera behöflig arbetskraft mot erläggande till byrån af 50 öre för hvarje sålunda anskaffad arbetare. Underhandlingar hafva äfven varit å bane i syfte att utvidga samarbetet därhän, att arbetsgifvarne skulle deltaga i byråns underhåll i lika grad som arbetarne mot villkor att äfven erhålla del i ledningen af dess verksamhet.

II. Föreningar med allmännyttigt syfte.

Fredrika Bremer-förbundet anvisar fast eller tillfälligt arbete åt kvinnor, företrädesvis hushållerskor, guvernanter o. s. v. Såväl arbetsgifvare som arbetssökande betala dels vid anmälan 1 kr. och dels vid skedd platsförmedling 1 % af den med platsen förenade lön under första året, dock minst 2 kr. hvardera. Omfattningen af denna förbundets verksamhet under de senaste fem åren framgår af följande siffror:

	<i>Lediga platser.</i>	<i>Arbets- sökande.</i>	<i>Tillsatta platser, samtliga, däraf i Stockholm.</i>	
År 1898	813	684	464	244
» 1899	782	615	394	226
» 1900	680	631	368	210
» 1901	706	657	389	218
» 1902	733	650	314	180

Kristliga föreningen af unga kvinnor utöfvar genom sin placeringsbyrå en på liknande sätt anordnad anvisningsverksamhet för kvinnor. Vid anmälan erlägges en inskrifningsavgift af 50 öre för arbetsgifvare och 25 öre för arbetstagare; båda parterna betala vid träffad uppgörelse 1 % af den betingade lönen. Byråns verksamhet afser företrädesvis tjänarinnor och uppvisar för åren 1898—1902 följande resultat:

	<i>Lediga platser.</i>	<i>Arbets- sökande.</i>	<i>Tillsatta platser, samtliga. däraf i Stockholm.</i>	
År 1898	—	—	104	79
» 1899	—	—	125	105
» 1900	—	—	236	195
» 1901	760	865	235	200
» 1902	700	850	222	197

Under inseende af *Stockholms blåbandsföreningars centralkommitté* står »Nykterhetsvännernas platsbyrå». Denna förmedlar allt slags arbete mot en afgift af 1 till 5 kr. Byråns verksamhet är ganska betydande, såsom ock framgår af följande uppgifter:

	<i>Lediga platser.</i>	<i>Arbets- sökande.</i>	<i>Tillsatta platser, samtliga. däraf i Stockholm.</i>	
År 1900.				
Manliga	1,091	1,600	874	435
Kvinnliga	282	300	32	23
tillsammans	1,373	1,900	906	458
År 1901.				
Manliga	940	1,700	796	411
Kvinnliga	369	142	11	4
tillsammans	1,309	1,842	807	415
År 1902.				
Manliga	1,334	1,952	806	420
Kvinnliga	251	198	42	23
tillsammans	1,585	2,150	848	443

Genom 4 stycken *adresskontor för arbeterskor*, som underhållas af en för ändamålet särskildt stiftad förening, rekommenderas arbeterskor till finare och gröfre arbete, såsom sömnad, tvätt, skurning, uppässning m. m. Under åren 1898—1902 hafva genom dessa adresskontor beredts resp. 484, 846, 785, 668 och 1,227 arbetstillfällen.

Föreningen för välgörenhetens ordnande har vid sidan af sin öfriga verksamhet dels sökt genom sin kommissionsafdelning anskaffa arbete åt arbetslösa män, kvinnor och barn och dels genom sin slöjdaafdelning själf uppträdt såsom arbetsgifvare åt ett antal skräddare, sömmerskor och stickerskor. Beträffande denna föreningens arbetsförmedlingsverksamhet må följande uppgifter anföras:

	<i>Anskaffade arbetstillfällen.</i>	<i>Vid slöjdfdelningen syssel- satta personer.</i>
1 januari 1890—30 juni 1890	700	130
1 juli 1890— » 1891	1,276	230
» » 1891— » 1892	959	272
» » 1892— » 1893	291	176
» » 1893— » 1894	176	203
» » 1894— » 1895	229	206
» » 1895— » 1896	254	229
» » 1896— » 1897	182	176
» » 1897— » 1898	183	163
» » 1898— » 1899	156	141
» » 1899— » 1900	112	122
» » 1900— » 1901	116	148
» » 1901— » 1902	80	131

Stockholms goodtemplares värme- och arbetsstuga, hvilken har till hufvuduppgift att bereda en tillflyktsort för stadens fattigaste manliga befolkning, bedrifver därjämte en omfattande arbetsförmedlingsverksamhet, som företrädesvis afser tillfälliga renhållningsarbeten af olika slag.

Dylik verksamhet utöfvas äfven af *frälsningsarmén, sjömanshemmet, kristliga föreningen af unge män* äfvensom ett flertal *andra institutioner och organisationer* med religiöst eller socialt syfte. Bland de *enskilda* personer, som af intresse för saken eller på grund af sin ställning tagit sig an sådana uppgifter, må särskildt nämnas *majoren C. Axelsson*, som under de senaste 15 åren kostnadsfritt beredt anställning åt c:a 3,000 man värfvadts manskap vid armén, som uttjänat sin kapitulationstid.

Af ett speciellt intresse är, att sedan år 1898 förefinnes en s. k. *civilanställningskommission*, af K. M:t förordnad och af staten underhållen, hvilken har till uppgift att för värfvadts manskap inom fjärde arméfördelningen bereda civil anställning såsom betjante vid vissa statens verk.

III. Yrkesmässiga platsanvisningsanstalter.

De personer, s. k. kommissionärer, som yrkesmässigt utöfva platsanvisning, äro, jämlikt kungl. kungörelsen den 28 november 1884, underkastade en viss kontroll af konungens befallningshavande och äga skyldighet att vid påfordran aflämna uppgifter om sin verksamhet. Beträffande omfattningen af densamma under tioårsperioden 1893—1902 må anföras följande siffror, i hvilka emel-

lertid äfven ingå uppgifter för tre i det föregående redan nämnda anvisningskontor, nämligen restauratörernas placeringsbyrå, kristliga föreningens af unga kvinnor placeringsbyrå samt nykterhetsvännernas platsbyrå.

Kommissionsverksamheten i Stockholm åren 1893—1902.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
	Antal kommissionärer.				Antal genom kommissionärer anställda personer.					
	Vid årets början.	Tillkomna under året.	Afgångna under året.	Vid årets slut.	Hela antalet.			Däraf i Stockholm anställda.		
					Män.	Kvin- nor.	Till- sam- mans.	Män.	Kvin- nor.	Till- sam- mans.
År 1893 . .	51	21	10	62	—	—	13,818	—	—	9,659
» 1894 . .	62	21	10	73	—	—	13,974	—	—	9,785
» 1895 . .	73	17	23	67	—	—	13,572	—	—	9,798
» 1896 . .	67	18	19	66	—	—	14,171	—	—	10,569
» 1897 . .	66	14	7	73	—	—	14,237	—	—	10,694
» 1898 . .	73	15	11	77	1,620	12,773	14,393	710	10,049	10,759
» 1899 . .	77	8	17	68	2,790	13,100	15,890	1,690	10,763	12,453
» 1900 . .	68	14	20	62	3,993	11,733	15,726	1,641	9,852	11,493
» 1901 . .	62	2	7	57	3,900	13,540	17,440	1,649	11,300	12,949
» 1902 . .	57	5	13	49	3,676	14,031	17,707	1,664	11,983	13,647

Antalet af såsom kommissionärer godkända personer har under den senaste tioårsperioden uppgått till i genomsnitt 65; för de båda senaste åren äro siffrorna dock lägre, och hade antalet kommissionärer vid slutet af år 1902 nedgått till 49, bland hvilka blott 39 begagnade sig af sin erhållna rättighet att bedriva platsanvisning. Från denna sin verksamhet blefvo under resp. åren 1894, 1895 och 1902 resp. 1, 2 och 2 kommissionärer skilda genom öfverståthållare-ämbetets direkta ingripande, men äfven i åtskilliga andra fall torde myndigheternas kontroll hafva föranlett dylika affärers upphörande. Omsättningen bland kommissionärerna har också varit synnerligen stor, i det att i medeltal 14 årligen afgått och tillkommit.

Kommissionskontoren förmedla i allmänhet fast anställning; de *afgifter*, som därvid erläggas, beräknas efter olika principer. Stundom lämnas genast vid själfva anmälningen af arbetsgifvare och arbetssökande en inskrifningsafgift af 25 öre till 1 kr. Härtill kommer sedermera det egentliga förmedlingsarfvodet, som beräknas efter den tillsatta platsens beskaffenhet, vare sig efter viss taxa för särskilda slag af tjänster eller i procent af månads- eller års-

lönen. Arfvode erlägges ofta af både arbetsgifvare och arbetstagare, af den senare vanligen med dubbelt så stor summa som af den förre. Några kontor upptaga äfven särskild afgift för annonsering o. d., men såsom regel torde få anses gälla, att någon betalning ej utkräfvcs, förrän förmedling verkligen ägt rum.

Afgifterna blifva naturligtvis mycket varierande, men kunna för de *arbetssökande* beräknas till följande belopp:

Manliga och kvinnliga tjänstehjon	1—5 kr.
» » » » » å bästa platser	5—10 »
Manlig personal å restauranter o. d.	5—10 »
Kvinnlig » » » » »	5—20 »
Förmän, butiks- och kontorspersonal	5—30 »

För tjänstefolk torde den genomsnittliga afgiften uppgå till 3 kr., hvartill kommer det belopp, som erlägges af vederbörande arbetsgifvare. Medelafgiften för samtliga genom kommissionskontoren förmedlade fasta anställningar torde uppgå till 4 à 5 kr. För tillfälligt arbete betalas 25 öre à 1 kr.

Af ofvan anförda siffror framgår, att den yrkesmässiga förmedlingsverksamheten i alldeles öfvervägande grad afser kvinnligt arbete, så att för närvarande endast omkring 4,000 män årligen anlita densamma. Dessa sistnämnda synas uteslutande utgöras af tjänare eller statare och andra jordbruksarbetare. Däremot är det egentliga manliga yrkesarbetet inom industri och handverk fullkomligt oberrördt af kontorens verksamhet. Förmedlingen af platser för kvinnor uppvisar långt mer betydande siffror, men omfattar ej heller många grenar af arbete. Förutom tjänstefolk af olika slag är det nämligen endast uppapperskor på restauranter, ångbåtar o. d. samt butiks- och kontorspersonal, som i någon nämnvärd grad finnas representerade, under det att inga andra kvinnliga yrkesarbetare än hemsömmerskor synas förekomma i nämnvärdt antal.

Inom det *egentliga yrkesarbetet* är det sålunda endast bageri- och typograffacken, som äga en organiserad arbetsförmedling af verklig betydelse. Därjämte påpekas dock, att sjötransportväsendet erbjuder en serie af medlare mellan arbetsgifvare och arbetstagare, nämligen sjömanshuset, sjömanshemmet, maskinistföreningen, stufverifirmer och stufvarelager samt hamnarbetarefackföreningarnas statistikförare. Af speciellt intresse är där särskildt sjömanshusinstitutionen, hvilken, anordnad under samverkan af stat och kommun, till väsentlig del är afsedd för platsförmedlingsverksamhet.

Med ledning af tillgängliga uppgifter beräknas, att af Stockholms omkring 100,000 manliga och kvinnliga arbetare 33,000 under året byta plats. Nästan alla dessa äro hänvisade till att per-

sonligen och i allmänhet utan hjälp och ledning söka upp någon arbetsgifvare, som kan behöfva dem, liksom ock denne har att på sådan väg söka få lämplig arbetskraft.

Behovvet af förmedling inom de öfriga hufvudgrupperna af arbete, nämligen inom *handel och affärsväsen* samt i *personlig* tjänst har, såsom förut nämnts, tillgodosetts dels genom de affärsmässiga kontoren och dels genom annonsering. Därmed äro dock förbundna afsevärda utgifter för vederbörande arbetstagare och arbetsgifvare, i det att kommissionskontoren årligen torde uppbära afgifter till ett belopp af omkring 60,000 kr. och annonskostnaderna i de dagliga tidningarna beräknades uppgå till minst 100,000 kr. Beträffande båda dessa vägar för arbetsförmedling påvisas ock, att de ingalunda motsvara äfven blygsamma fordringar.

Kommitterade framhålla därför såsom resultat af undersökningen, att arbetsförmedlingen i Stockholm för närvarande är otillfredsställande och att inrättandet af en kommunal arbetsförmedlingsanstalt synes vara af behovet påkalladt.

Kristiania arbetsförmedlingsanstalt och dess verksamhet under år 1902.

År 1895 tillsatte »formandskabet» i Kristiania en kommitté för utredning af frågan om inrättandet af en »Arbeiderbørs» i staden. Kommitténs betänkande aflämnades i april 1896 och innehöll hufvudsakligen ett förslag om anordnande af en kommunal arbetsförmedlingsanstalt efter sydtyskt mönster. Det i enlighet med detta förslag inrättade »Kristiania Arbeidskontor» började sin verksamhet den 17 januari 1898, och hade denna sålunda vid 1902 års slut fortgått under 5 år. Kontoret har härunder att uppvisa en oafbruten och kraftig utveckling, hvarom följande siffror bära vittne:

	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
År 1898	5,378	4,153	2,695
» 1899	11,142	7,481	5,181
» 1900	12,411	7,349	5,517
» 1901	13,752	8,710	7,119
» 1902	19,027	9,122	8,449

För år 1902 meddelas utförliga, af tabeller och grafiska framställningar belysta uppgifter i den af anstaltens föreståndare utgifna årsredogörelsen. Af särskildt intresse är här skildringen af expeditionssystemet, sådant det, efter flera olika utvecklingsstadier, numera vid anstalten tillämpas.

Liksom föregående år ställde kommunalstyrelsen äfven under vintern 1901—02 500 kronor till kontorets disposition för att användas såsom understöd för arbetares resa från Kristiania, antingen till arbetsställe eller till hemorten. Häraf utlämnades till 63 personer lån å 30 öre — 25 kr., uppgående sammanlagdt till 270 kr. 20 öre.

I 253 fall har anstalten begagnat sig af sin utaf arbetsdepartementet medgifna rätt att utfärda legitimation åt personer, som erhållit arbete utom staden, för erhållande af 50 % prisnedsättning å järnbanesträckor öfver 15 km.

Kontorets egentliga driftkostnader under året belöpte sig till 12,230 kr. 43 öre, hvartill komma ett resestipendium åt föreståndare

ren m. m., hvarigenom hela utgiftssumman blir 12,628 kr. 24 öre. Då sammanlagdt 28,149 anmälningar, hvaraf 19,027 från arbetare och 9,122 från arbetsgivare, blifvit expedierade, utgjorde sålunda kommunens omkostnad för hvarje sådan expedition 43 öre (mot 53 öre år 1901). Fördelas däremot utgifterna på endast antalet verkligen förmedlade platser blir omkostnaden för hvarje sådan 1 kr. 44 öre (mot 1 kr. 68 öre år 1901) eller för hvarje därvid betjänad arbetsgivare och arbetare 72 öre (mot 84 öre år 1901).

Förmedlingsverksamhetens fördelning öfver olika månader af år 1902 framgår af följande tabell:

Månader.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.		
	Arbets-sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets-sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets-sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Januari . . .	968	158	153	399	304	262	1,367	462	415
Februari . .	1,161	200	195	371	210	189	1,532	410	384
Mars	1,168	419	406	414	312	262	1,582	731	668
April	1,196	398	366	745	605	523	1,941	1,003	889
Maj	1,145	607	579	518	374	338	1,663	981	917
Juni	970	428	404	432	313	278	1,402	741	682
Juli	1,070	538	476	412	290	271	1,482	828	747
Augusti . . .	984	357	341	451	345	336	1,435	702	677
September . .	947	408	394	578	416	364	1,525	824	758
Oktober . . .	1,277	580	552	774	621	585	2,051	1,201	1,137
November . .	1,125	274	263	474	296	269	1,599	570	532
December . .	979	284	275	469	385	368	1,448	669	643
Hela året . .	12,990	4,651	4,404	6,037	4,471	4,045	19,027	9,122	8,449

Klart framträder här den betydliga skillnaden mellan sommaren och vintern. Sommaren är i vårt klimat helt naturligt näringslivets intensiva arbetstid, vintern är däremot i större eller mindre grad betecknad af stillastående på detta område. Här uppvisar februari den minsta förmedlingsverksamheten absolut taget, ehuru väl resultatet så tillvida varit mycket godt, att af 410 anmälda lediga platser ej mindre än 384 blifvit tillsatta. Värmånaderna april och maj voro synnerligen lifliga ur förmedlingssynpunkt, men därjämte inträdde en kulmination äfven under oktober. Denna månad företer till och med de allra högsta siffrorna, beroende företrädesvis på om-sättningen bland tjänstefolk, delvis äfven bland grofarbetare af olika slag.

Den å sid. 133 meddelade tabellen ger en närmare öfverblick öfver förmedlingsverksamheten inom olika yrkesgre-

nar. Då i kolumnerna för »arbetssökande» icke kunnat angifvas hela antalet ansökningar utan endast de olika individer, som under årets lopp vid kontoret sökt arbete, framträder här ej så skarpt den faktiskt mycket ogynnsamma proportionen mellan antalet af å ena sidan arbetssökande, å den andra sidan lediga och tillsatta platser. De förut meddelade slutsiffrorna för antalet arbetssökande äro emellertid för den manliga afdelningen förhållandevis rent af abnormt höga, så att de ej tillåta något tvifvel om arbetsmarknadens tryckta läge. Endast för gruppen »grofarbetare» synas förhållandena härutinnan hafva varit något bättre.

Siffrorna för den kvinnliga afdelningen behärskas fullständigt af uppgifterna rörande »tjänstefolk». På detta område har efterfrågan på arbetskraft varit större än tillgången; dock hafva de allra flesta lediga platser blifvit tillsatta.

Klarast framgår arbetsmarknadens dåliga läge däraf, att bland samtliga 4,404 förmedlade anställningar för män endast 911 eller 20·6 % (mot 38 % år 1901) afsågo fast plats.

Hela antalet af de särskilda personer, som under året en eller flera gånger anmälde sig såsom arbetssökande, uppgick till 8,595, hvaraf 6,631 män och 1,964 kvinnor. Då inom den manliga afdelningen gjorts 12,990 olika ansökningar om arbete och inom den kvinnliga afdelningen 6,037, skulle sålunda hvar och en af männen hafva anmält sig öfverhufvud 2 gånger, hvarje kvinna 3 gånger. Om en likartad beräkning utföres med afseende å de tillsatta platserna, finner man, att på 100 särskilda kvinnor, som anlitat kontoret, komma i genomsnitt 211 tillsatta platser, men på 100 män endast 67 platser.

Med afseende å de tillsatta platsernas lokala fördelning må anföras, att af samtliga 8,449 platser 1,238, hvaraf 928 manliga och 310 kvinnliga, funnos utom Kristiania. Det jämförelsevis största antalet af dessa platser, nämligen 295 manliga och 43 kvinnliga tillhörde gruppen jordbruk m. m.

Vid en undersökning af de anmälda personernas nationalitet erhåller man följande resultat:

	Män.		Kvinnor.		Tillsammans	
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%
Födda i Norge	6,083	91·7	1,729	87·8	7,812	90·9
» » Sverige	465	7·0	221	11·3	686	8·0
» » Danmark	54	0·8	6	0·4	60	0·7
» » Andra länder	29	0·5	8	0·5	37	0·4
Tillsammans	6,631	100·0	1,964	100·0	8,595	100·0

Af svenskarne kommo 106 män på byggnadsindustrien, 104 voro grofarbetare i allmänhet, 43 tillhörde grupperna metall-, maskin-

**Verksamheten vid *Kristiania* arbetsförmedlingsanstalt
under år 1902.**

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.		
	Ar- bets- sökande perso- ner. ¹	Ledi- ga plat- ser.	Till- satta plat- ser.	Ar- bets- sökande perso- ner. ¹	Ledi- ga plat- ser.	Till- satta plat- ser.	Ar- bets- sökande perso- ner. ¹	Ledi- ga plat- ser.	Till- satta plat- ser.
A. Jordbruk m. m. . .	355	401	377	23	66	57	378	467	434
B. Industri o. Handtverk:									
1. Sten-, ler- o. glasarbetare . . .	78	34	33	3	—	—	81	34	33
2. Metallarbetare	819	338	300	3	12	12	822	350	312
3. Maskin- o. skeppsbyggnads- arbetare									
4. Byggnadsarbetare	907	355	333	—	—	—	907	355	333
5. Trävaruarbetare	167	63	57	—	—	—	167	63	57
6. Läderberedningsarbetare . . .	45	8	7	1	4	4	46	12	11
7. Textilarbetare	7	3	1	10	19	16	17	22	17
8. Beklädnadsarbetare	37	1	1	65	27	23	102	28	24
9. Närings- o. Njutningsme- delsarbetare	109	12	10	28	32	28	137	44	38
10. Kemisk-tekniska arb. o. d. . .	4	3	2	—	4	3	4	7	5
11. Pappersarbetare	13	1	1	8	8	7	21	9	8
12. Grafiska arbetare	11	3	3	18	22	18	29	25	21
13. Andra eller ej specif. indu- striella arb. (maskinister o. eldare m. fl.)	113	16	12	—	—	—	113	16	12
C. Handel- o. samfärdsel:									
1, 2 o. 7. Handels- o. d. per- sonal	193	77	71	51	12	8	244	89	79
3. Hotell-, kafé- o. restaurant- personal	40	51	37	120	141	78	160	192	115
4. Landtransportarbetare (inkl. springpojkar)	1,350	800	710	—	1	1	1,350	801	711
5. Vattentransportarbetare . . .	182	11	11	—	—	—	182	11	11
6. Väg-, vatten- o. järnvägs- byggnadsarbetare	572	316	309	—	—	—	572	316	309
D. Annat eller ej specif. arbete:									
1. Tjänstefolk	4	26	21	1,512	3,971	3,641	1,516	3,997	3,662
2. Grofarbetare	1,424	2,104	2,081	100	150	148	1,524	2,254	2,229
3. Andra	194	14	13	18	—	—	212	14	13
E. Immateriell verksamhet	7	14	14	4	2	1	11	16	15
Summa	6,631	4,651	4,404	1,964	4,471	4,045	8,595	9,122	8,449

¹ Till följd af det sätt, hvarpå de statistiska tabellerna i 1902 års redogörelse för Kristiania arbetsförmedlingsanstalt äro uppställda, är det icke möjligt att meddela antalet af de inom olika yrkesgrupper anmälda ansökningar om arbete. I tabellens kol. 2, 5 och 8 har i stället införts antalet af de särskilda personer, hvilka under året en eller flera gånger sökt arbete, hvilka uppgifter naturligtvis också erbjuda stort intresse. Påpekas må, att däremot i tabellen öfver verksamhetens fördelning på olika årstider äfvensom på vissa andra ställen i uppsatsen antalet inkomna ansökningar kunnat återgifvas.

och skeppsbyggnadsindustri o. s. v.; bland kvinnorna utgjordes naturligtvis det alldeles öfvervägande antalet, eller 170, af tjänstefolk, hvarförutom 24 tillhörde hotell-, kafé- och restaurantfacket.

Med afseende på civilstånd voro:

	<i>Män.</i>		<i>Kvinnor.</i>		<i>Tillsammans.</i>	
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%
Ogifta	3,745	56.5	1,289	65.6	5,034	58.6
Giffta	2,726	41.1	491	25.0	3,217	37.4
Änklingar eller änkor .	160	2.4	184	9.4	344	4.0
Summa	6,631	100.0	1,964	100.0	8,595	100.0

De arbetssökandes fördelning efter ålder framgår af följande siffror:

	<i>Män.</i>		<i>Kvinnor.</i>		<i>Tillsammans.</i>	
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%
Intill 15 år	100	1.5	57	2.9	157	1.8
15—20 »	1,443	21.8	459	23.4	1,902	22.1
20—30 »	2,544	38.4	642	32.7	3,186	37.1
30—40 »	1,220	18.4	444	22.6	1,664	19.4
40—50 »	811	12.2	244	12.4	1,055	12.3
öfver 50 »	513	7.7	118	6.0	631	7.3
Summa	6,631	100.0	1,964	100.0	8,595	100.0

Anmärkas må, att de yngre årsklasserna (intill 20 år) på den manliga afdelningen företrädesvis anträffas inom gruppen landttransport och sålunda hufvudsakligen torde utgöras af springpojkar; bland kvinnorna tillhörde de till alldeles öfvervägande del grupperna beklädnadsarbetare, butiks- och lagerbiträden samt hotell-, kafé- och restaurantpersonal.

Det vid kontoret använda registreringssättet har äfven medgifvit undersökningar om hela den tid af året, under hvilken de vid kontoret anmällda olika arbetssökande varit arbetslösa. Denna arbetslöshet fördelade sig på följande sätt:

Arbetslöshet af en varaktighet	<i>Män.</i>		<i>Kvinnor.</i>		<i>Tillsammans.</i>	
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%
intill 2 veckor	3,124	47.1	1,506	76.7	4,630	53.9
2—4 »	931	14.1	146	7.5	1,077	12.5
4—6 »	887	13.4	126	6.4	1,013	11.8
6—10 »	785	11.8	82	4.2	867	10.1
10—13 »	205	3.1	52	2.6	257	3.0
öfver 13 »	699	10.5	52	2.6	751	8.7
	6,631	100.0	1,964	100.0	8,595	100.0

I ögonen fallande är här skillnaden mellan män och kvinnor, i det att bland de förra mer än hälften varit arbetslösa under längre

tid än 2 veckor, under det att arbetslöshet af sådan varaktighet drabbat ej fullt $\frac{1}{4}$ af kvinnorna. Öfver hufvud synas de anförda siffrorna för den manliga afdelningen synnerligen kraftigt vittna om arbetsmarknadens dåliga läge. Beträffande kvinnor har redan förut anmärkts, att efterfrågan på arbetskraft öfverträffat tillgången, hvilket naturligtvis föranledt att någon egentlig arbetslöshet här knapast behöft ifrågakomma. I de flesta fall torde de kvinnor, hvilka förklarat sig hafva saknat arbete under någon tid, själfva underlåtit söka anställning. Det är ju också mycket vanligt att särskildt kvinnliga tjänstehjon vid afgang från innehafd plats taga sig någon veckas eller månads ledighet. Så är däremot sällan förhållandet bland männen, hvarför i detta fall arbetslöshet verkligen förutsätter brist på arbetstillfällen.

Köpenhamns arbetsförmedlingsanstalt och dess verksamhet under år 1902.

På förslag af en den 3 juli 1899 tillsatt kommitté beslöt Köpenhamns kommunalrepresentation den 2 juli 1900 att i staden upprätta ett kommunalt arbetsförmedlingskontor. Detta började den 5 juli 1901 sin verksamhet, hvilken genast tog en så betydande omfattning, att vid årets slut följande resultat hade ernåtts:

	Arbets-sökande.	Anmällda arbetsgifvare. ¹	Tillsatta platser.
Manliga afdelningen	12,861	3,733	4,275
Kvinnliga do	6,367	3,780	4,394
tillsammans	19,228	7,513	8,669

Den af dessa uppgifter att döma hastiga utvecklingen har fortsatt under år 1902, och kommer i det följande en redogörelse att lämnas för de hufvudsakliga momenten häri, i den mån den af anstalten utgifna årsberättelsen sådant medgifver.

Den vid kontoret anmällda tillgången och efterfrågan på arbete äfvensom kontorets därpå grundade förmedlingsverksamhet under årets olika månader kan lättast öfverskådas i nedanstående öfversikt:

	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.		
	Arbets-sökande.	Anmäl. arbets-gifvare. ¹	Tillsatta platser.	Arbets-sökande.	Anmäl. arbets-gifvare. ¹	Tillsatta platser.	Arbets-sökande.	Anmäl. arbets-gifvare. ¹	Tillsatta platser.
Januari . . .	2,260	330	445	1,034	694	751	3,294	1,024	1,196
Februari . . .	1,306	335	337	822	651	675	2,128	986	1,012
Mars	1,349	440	485	874	788	781	2,223	1,228	1,266
April	2,206	959	951	1,209	1,075	1,036	3,415	2,034	1,987
Maj	2,394	743	844	1,084	935	954	3,478	1,678	1,798
Juni	2,055	689	671	924	676	746	2,979	1,365	1,417
Juli	2,366	767	1,003	961	645	719	3,327	1,412	1,722
Augusti . . .	1,776	695	829	1,091	749	826	2,867	1,444	1,655
September . .	2,168	963	1,303	1,207	860	941	3,375	1,823	2,244
Oktober . . .	2,364	979	1,243	1,233	991	1,032	3,597	1,970	2,275
November . . .	1,997	542	673	1,150	702	738	3,147	1,244	1,411
December . . .	1,046	434	580	946	751	785	1,992	1,185	1,365
År 1902	23,287	7,876	9,364	12,535	9,517	9,994	35,822	17,393	19,348

¹ I de redogörelser, som afgifvits rörande anstaltens verksamhet under år 1901 och 1902, lämnas inga upplysningar om hela antalet af anmällda lediga platser, utan endast om antalet af de arbetsgifvare, som anmält sig vilja erhålla arbetskraft. Då emellertid många af dessa önskat få flera arbetare åt sig anvisade, måste de anförda siffrorna om anmällda arbetsgifvare vara väsentligt lägre än hela antalet lediga platser. Detta redovisningssätt förklarar också den eljes egendomliga företeelsen, att flera tillsatta platser än arbetsgifvare finnas angifna.

Vid bedömandet af dessa siffror bör naturligtvis ihågkommas, att anstalten så nyligen trätt i verksamhet och att sålunda skilljaktigheterna under årets lopp till någon del kunna bero på en under sådana förhållanden naturlig utveckling. Denna omständighet kan dock ej vara af någon större betydelse, enär anstalten, i olikhet med de motsvarande på flertalet andra platser, ej behöft småningom tillkämpa sig förtroende och anslutning i stark konkurrens med andra likartade företag, utan redan från början synes hafva vunnit en alldeles behärskande ställning inom sitt arbetsområde. Härom vittna ju de nyss anförda siffrorna, hvilka proportionsvis äro afsevärdt högre än dem, som kunna uppvisas af anstalter i städer af likartad storlek och absolut taget torde öfverträffas endast af 1902 års siffror för de kommunala kontoren i München, Wien och Budapest.

Vid granskning af den här ofvan anförda tabellen faller genast i ögonen, att på den manliga afdelningen antalet arbetssökande varit så mycket större än på den kvinnliga, ej blott absolut taget utan framför allt i förhållande till antalet anmälda arbetsgivare och tillsatta platser. Detta öfverflöd på manlig arbetskraft var störst i januari, då på 100 anmälda arbetsgivare kommo ej färre än 684:8 arbetare. Sitt absoluta maximum nådde antalet manliga arbetssökande under maj månad med 2,394 anmälda, hvaremot december har att uppvisa det lägsta talet eller 1,046. På den kvinnliga afdelningen däremot har skillnaden mellan tillbud och efterfrågan på arbete i regel varit ganska obetydlig. Betraktar man anstaltens verksamhet i allmänhet, så befinnes den hafva nått sin höjdpunkt dels under vårmånaderna mars, april och maj, dels ock i september och oktober, hvilka sista månader uppvisa det högsta antalet tillsatta platser.

De i anstaltens årsredogörelse förekommande tabeller medgifva endast beträffande de tillsatta platserna en fördelning under olika yrkesgrupper, hvarvid äfven i regel kan urskiljas, huruvida platserna afsett arbete inom eller utom staden Köpenhamn. (Jfr tab. å sid. 138.)

Verksamhetens fördelning på vissa viktigare yrkesgrupper framgår af följande öfversikt:

	Män.			Kvinnor.	
	Antal.	%.		Antal.	%.
Byggnads- o. möbelarbetare	2,735	29.2	Tjänstefolk	5,929	59.4
Varuhandelspersonal . . .	1,475	15.8	Beklädnadsarbetare . . .	1,661	16.6
Jordbruksarbetare	1,187	12.7	Hotell-, kafé- och restaurantpersonal	1,102	11.0
Metall-, maskin- och skeppsbyggnadsarbetare	971	10.4	Textilarbetare	244	2.5
Beklädnadsarbetare	726	7.7	Jordbruksarbetare	237	2.4
Näringsmedelsarbetare . .	433	4.6	Näringsmedelsarbetare . .	229	2.3
Öfriga	1,837	19.6	Öfriga	582	5.8
Tillsammans	9,364	100.0	Tillsammans	9,984	100.0

**Tillsatta platser vid Köpenhamns arbetsförmedlingsanstalt
under år 1902.**

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.		
	I staden.	Utom staden.	S:a.	I staden.	Utom staden.	S:a.	I staden.	Utom staden.	S:a.
A. Jordbruk m. m.	291	896	1187	160	77	237	451	973	1424
B. Industri o. Handtverk:									
1. Sten-, ler- o. glasarb.	83	45	128	1	—	1	84	45	129
2. Metallarbetare . . .	897	74	971	75	—	75	972	74	1046
3. Mask. o. skeppsh.-arb.									
4. Byggnads- och möbelarbetare	2,453	282	2,735	11	—	11	2,464	282	2,746
5. Trävaruarbetare . . .	189	44	233	26	—	26	215	44	259
6. Lädervaruarbetare . .	28	1	29	3	—	3	31	1	32
7. Textilarbetare	25	84	109	207	37	244	232	121	353
8. Beklädnadsarbetare . .	615	111	726	1,634	27	1,661	2,249	138	2,387
9. Näringsmedelsarbet. .	402	31	433	229	—	229	631	31	662
10. Kemisk-tekn. arbet. .	143	—	143	191	—	191	334	—	334
11. Pappersarbetare . . .	107	—	107	—	—	—	107	—	107
12. Grafiska och konstindustriella arbet. . .	145	7	152	130	—	130	275	7	282
13. Andra eller ej spec. industriella arbetare	22	2	24	4	—	4	26	2	28
C. Handel o. Samfärdsel:									
1. Varuhandelspersonal .			1,475			110			1,585
2. Kontors- och försäkringspersonal . . .			84			—			84
3. Hotell-, kafé- och restauranthpersonal . . .			207			1,102			1,309
4. Landttransportarbetare	2,080	42	1,411	1,171	54	—	3,251	96	1,411
5. Vattentransportarbet. .			—			—			—
6. Järnvägs-, post- o. d. personal			8			—			8
7. Annan eller ej spec. personal			207			13			220
D. Annat ell. ej spec. arbete:									
1. Tjänstefolk	—	—	—	5,636	293	5,929	5,636	293	5,929
2. »Arbetare»	218	1	219	—	—	—	218	1	219
E. Immateriell verksamhet	39	7	46	17	1	18	56	8	64
Tillsammans	7,737	1,627	9,364	9,495	480	9,984	17,232	2,116	19,348

I ögonen fallande är här, huru de olika grenarne af manligt arbete äro jämförelsevis lika representerade, under det att af det kvinnliga yrkesarbetet endast beklädnadsbranschen i större utsträckning bejänats af kontoret. Icke mindre än 59·4 % af alla anvisade kvinnliga platser afsågo nämligen husligt arbete för tjänstefolk af olika slag. Bland dessa 5,929 platser ingå 3,118 anställningar för skurning, tvätt o. d. arbete, hvarför endast 2,811 egentliga tjänarinneplatser blifvit förmedlade. Tillägger man emellertid härtill äfven den kvinnliga hotell-, kafé- och restaurantpersonalen, så uppgår antalet af i husligt arbete anställda till 3,913 eller 39·2 % af samtliga anvisningar å den kvinnliga afdelningen.

Påpekas må, att då under rubriken varuhandelspersonal på den manliga afdelningen upptagits icke färre än 1,475 anvisade platser, så beror detta höga tal därpå, att hit hänförts en mängd af lager- och packhuskarlar, kuskar och andra arbetare, som anställts vid varuhandelsaffärer af olika slag. I den anförda siffran ingå sålunda endast ett mindretal utbildade expeditör o. d. inom facket.

Med anledning af den ofta uttalade farhågan, att anstalten skulle för landtarbetarne underlätta anställning i Köpenhamn och därigenom i landsorten föröka bristen på arbetskraft, hafva förhållandena i detta hänseende särskildt uppmärksamrats. De härom i årsredogörelsen meddelade siffror hafva här ofvan i tabellen återgifvits; de viktigaste resultaten af undersökningen torde klarare framgå af följande öfversikt.

Anställda inom och utom Köpenhamn.

Manliga afdelningen.					Kvinnliga afdelningen.				
Yrkesgrupper.	Antal.		%		Yrkesgrupper.	Antal.		%	
	Samtliga.	Däraf utom staden.	I staden.	Utom staden.		Samtliga.	Däraf utom staden.	I staden.	Utom staden.
Jordbruksarb. . .	1,187	896	24·5	75·5	Tjänstefolk . .	5,929	293	95·1	4·9
Byggnads- och möbelsarb. . .	2,735	282	89·7	10·3	Jordbruksarb. .	237	77	67·5	32·5
Beklädnadsarb.	726	111	84·7	15·3	Textilarbetare .	244	37	84·8	15·2
Textilarbetare .	109	84	22·9	77·1	Beklädnadsarb.	1,661	27	98·4	1·6
Öfriga	4,607	254	94·5	5·5	Öfriga	1,913	55	97·1	2·9
Tillsammans	9,364	1,627	82·6	17·4	Tillsammans	9,984	489	95·1	4·9

Enligt denna öfversikt föreligger en afsevärd skillnad mellan de olika afdelningarna äfven därutinnan, att 17·4 % af alla platser för män, men endast 4·9 % af de kvinnliga platserna varit belägna

utom staden. Såväl absolut som relativt taget betydlig var särskildt anställningen af manliga jordbruksarbetare på landet, nämligen 896 platser af 1,187 eller 75·5 %. Af samtliga under året anvisade 19,348 platser afsågo 2,116 eller 10·9 % arbete utom Köpenhamn.

För att underlätta sådan anställning utom staden för arbetare, som sakna medel till resekostnaderna, kunna dessa genom kontorets förmedling erhålla järnvägsbiljetter, hvilka sedan betalas af vederbörande arbetsgifvare. Under år 1902 rekvirerades emellertid endast 270 biljetter, hvaraf framgår, att de flesta själfva kunde betala sin resa.

Med hänsyn till sin ålder fördelade sig de genom anstaltens försorg anställda på följande sätt:

	<i>Män.</i>		<i>Kvinnor.</i>		<i>Tillsammans.</i>	
	<i>Antal.</i>	<i>%</i>	<i>Antal.</i>	<i>%</i>	<i>Antal.</i>	<i>%</i>
10—15 år	417	4·5	61	0·6	478	2·5
15—20 »	1,951	20·8	1,930	19·3	3,881	20·0
20—30 »	4,565	48·8	5,091	51·0	9,656	49·9
30—50 »	2,062	22·0	2,482	24·9	4,544	23·5
50—60 »	301	3·2	386	3·9	687	3·6
60 och däröfver	68	0·7	34	0·3	102	0·5
Summa	9,364	100 0	9,984	100 0	19,348	100·0

Åldersgrupperingen visar sålunda en genomgående öfverensstämmelse för de båda afdelningarna, med det enda undantaget att på den manliga afdelningen ett större antal, tydligen springpojkar, tillhörde den yngsta åldersgruppen. Hälften af alla platser besattes med personer i åldern 20—30 år.

I afsikt att förkorta väntetiden för de arbetssökande vid deras uppehåll i anstalten och för att därunder förskaffa dem bildande sysselsättning har inrättats ett bibliotek, där böcker utlånas för läsning på stället. Från juni månad, då denna utlåning börjades, och till årets slut hafva där utlämnats 9,497 boklån. Därjämte insändes regelbundet och utan ersättning till kontoret ett eller flera exemplar af de flesta tidningar i Köpenhamn och många från öfriga delar af landet.

Verksamheten vid Münchens kommunala arbetsförmedlingsanstalt under år 1902.

Den form af offentlig arbetsförmedling, som för närvarande synes vinna allt större anslutning i de skandinaviska länderna, har företrädesvis utbildats i södra Tyskland, där »Städtisches Arbeitsamt in München», utgör dess främsta representant. Denna arbetsförmedlingsanstalt har nämligen, allt sedan dess verksamhet den 1 november 1895 tog sin början, gått i spetsen för utvecklingen af den kommunala förmedlingsverksamheten och för den skull tagits såsom mönster för de flesta dylika kommunala anstalter, som sedermera anordnats. Dess utmärkta anordningar och arbetssätt hafva också föranlett, att denna anstalt allt fortfarande liksom förut äfven till omfattningen af sin verksamhet torde vara den främsta i sitt slag. Oaktadt såväl yrkesmässigt drifna platsförmedlingsaffärer som ock allmännyttiga föreningar och yrkesidkareorganisationer af skilda slag bedriva dylik rörelse i ganska stor utsträckning, kan nämligen den kommunala anstalten förete följande resultat af sitt arbete under de gångna åren.

	Arbetssökande:	Lediga platser:	Tillsatta platser:
År 1896	47,008	30,057	25,586
» 1897	41,002	34,452	28,855
» 1898	54,994	36,991	32,336
» 1899	51,897	50,384	40,295
» 1900	67,139	65,158	53,409
» 1901	88,223	67,960	55,804
» 1902	83,170	63,334	50,254

Anmärkas må, att dessa siffror äfven omfatta resultaten af den med det kommunala kontoret förbundna särskilda fackarbetsanvisningsverksamheten.

Såsom af de anförda uppgifterna framgår, har anstalten att uppvisa en jämn och stark utveckling intill år 1902, då en afsevärd tillbakagång gjort sig märkbar. Denna beror naturligtvis på de ogynnsamma affärskonjunkturerna och arbetsmarknadens däraf föranledda tryckta läge.

Den ena handtverks- och industriföreningen efter den andra har anförtrott arbetsförmedlingen inom sitt fack åt den kommunala anstalten, så att denna för närvarande ombesörjer c:a 60 % af all arbetsförmedling i München. Af de under år 1902 i staden förmedlade platser tillsattes nämligen:

genom »Städtisches Arbeitsamt»	50,254	eller	59·8 %
» arbetsgivare- och arbetareorganisationer	4,643	»	5·5 %
» allmännyttiga föreningar	11,173	»	13·3 %
» platsanvisningsaffärer	17,957	»	21·4 %
Tillsammans	84,027	eller	100·0 %

Verksamhetens fördelning på den manliga och kvinnliga afdelningen under året framgår af följande siffror:

	Arbetssökande:	Lediga platser:	Tillsatta platser:
Manliga afdelningen	54,255	35,723	30,868
Kvinnliga »	28,915	27,611	19,386
Tillsammans	83,170	63,334	50,254

Häri ingår den ganska stora förmedlingsverksamhet, som afsåg anställning utom staden, nämligen med 12,695 arbetssökande, 10,489 lediga och 7,478 tillsatta platser.

Föga resultat visar den gren af kontorets verksamhet, som har till syfte att anskaffa arbete åt värnpliktige, som fullgjort sin militärtjänst, i det att endast 211 anmält sig såsom arbetssökande, bland hvilka 114 erhöilo plats.

Däremot företer förmedlingen för lärlingar en betydande utveckling. På den manliga afdelningen anmälde 1,355 sökande samt 1,342 lediga lärlingsplatser, hvaraf 738 blefvo tillsatta; för den kvinnliga afdelningen voro motsvarande tal resp. 137, 191 och 67.

Sedan den 1 juni 1901 har anstalten rättighet att för arbetare, som genom dess försorg anstälts utom staden, utfärda intyg, berättigande till nedsatta biljettpris vid järnvägsresor. Under år 1902 har härigenom för arbetssökande inbesparats en summa af omkring 4,500 mark. Sådana intyg utfärdades åt 3,513 personer, bland hvilka 3,218, nämligen 2,601 män och 617 kvinnor, äfven använde sig af desamma. Reseförskott, varierande mellan 50 pfennig och 25 mark, utlämnades i 172 fall till ett sammanlagdt belopp af 367 mark.

Anstaltens inkomster och utgifter under år 1902 balanserade med ett belopp af 30,595 mark; bland inkomsterna märkes särskildt ett statsbidrag af 4,400 mark till bestridande af kostnaderna för kontorets verksamhet såsom centralanstalt för öfriga förmedlingsanstalter inom provinsen.

**Verksamheten vid Helsingborgs och Köpenhamns arbets-
förmedlingsanstalter**

under tredje kvartalet år 1903.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Yrkesgrupper.	Helsingborg.							Köpenhamn.						
	Tillsatta platser.							Tillsatta platser.						
	Juli månad.	Augusti månad.	Sept. månad.	Summa under tredje kvar- talet.				Juli månad.	Augusti månad.	Sept. månad.	Summa under tredje kvar- talet.			
	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.
A. Jordbruk m. m. .	52	1	64	3	27	1	148	134	71	153	23	272	48	701
B. Industri o. Handt- verk:														
1. Sten-, ler- o. glasarb.	4	—	11	—	9	—	24	19	3	15	—	14	—	51
2. Metallarbetare . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Maskin- o. skeppsbygg- nadsarbetare . . .	6	—	6	—	—	—	12	278	22	122	9	218	18	667
4. Byggnads- o. möbelarb.	18	—	27	—	95	—	140	277	—	264	3	388	2	934
5. Trävaruarbetare . . .	—	—	—	—	—	—	—	29	3	17	3	18	7	77
6. Lädervaruarbetare . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
7. Textilarbetare	—	—	—	—	—	—	—	7	28	8	12	8	7	70
8. Beklädnadsarbetare . .	—	—	—	—	—	1	1	53	153	67	141	79	134	627
9. Näringsmedelsarbetare	1	2	4	—	—	—	7	38	8	39	55	48	17	205
10. Kemisk-tekniska arb.	20	2	—	1	2	—	25	15	7	13	10	7	3	55
11. Pappersarbetare . . .	—	—	—	—	—	—	—	7	3	8	3	8	2	31
12. Grafiska o. konstindu- striella arbetare . . .	—	—	—	—	—	—	—	6	5	10	13	9	26	69
13. Andra eller ej spec. in- dustriella arbetare . .	3	—	7	—	3	—	13	—	—	—	—	—	—	—
C. Handel o. sam- färdsel:														
1. Varuhandelspersonal .	—	1	—	—	—	—	1	126	40	172	12	195	13	558
2. Kontors- o. försäkrings- personal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Hotell-, kafé- o. restau- rantpersonal	3	17	1	16	—	14	51	17	136	18	142	22	150	485
4. Landttransportarb. . .	—	—	—	—	13	—	13	7	3	11	—	24	—	45
5. Vattentransportarb. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Järnvägs-, post- o. d. personal	—	5	—	—	—	—	5	1	—	2	—	1	—	4
7. Annan eller ej spec. personal	—	—	—	—	2	—	2	4	2	11	7	15	1	40
D. Annat eller ej spec. arbete:														
1. Kvinnliga tjänare . .	—	24	—	35	—	49	108	—	504	—	511	—	598	1,613
2. »Arbetare»	5	—	18	—	28	—	51	37	—	10	—	29	—	76
E. Immateriell verk- samhet	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	4	—	8
Summa	112	52	138	55	179	65	601	1,057	988	944	944	1,350	1,026	6,318
Inkomna ansökningar														
från arbetsgifvare . . .	83	62	133	109	131	124	642	—	—	—	—	—	—	—
» arbetare	312	122	322	125	308	145	1,334	—	—	—	—	—	—	—

Verksamheten vid Göteborgs
under tredje kvar-

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Yrkesgrupper.	J u l i m å n a d .						A u g u s t i		
	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.		
	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
A. Jordbruk m. m.	36	12	12	1	1	—	42	6	6
B. Industri o. handverk:									
1. Sten-, ler- o. glasarbetare	6	12	12	—	—	—	8	7	7
2. Metallarbetare	74	12	12	—	—	—	61	19	15
3. Maskin- o. skeppsbyggnads- arbetare									
4. Byggnadsarbetare	34	16	15	—	—	—	38	13	13
5. Trävaruarbetare	9	4	4	1	—	—	7	1	1
6. Läderberedningsarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Textilarbetare	5	—	—	10	1	1	6	—	—
8. Beklädnadsarbetare	6	4	4	20	6	5	3	1	—
9. Närings- o. njutningsmedels- arbetare	11	2	1	13	7	6	16	1	1
10. Kemisk-tekniska arb. o. d.	—	—	—	—	—	—	1	2	1
11. Pappersarbetare	5	1	—	5	—	—	3	—	—
12. Grafiska arbetare	5	—	—	—	—	—	2	—	—
13. Andra eller ej specif. indu- striella arb. (maskinister o. eldare m. fl.)	27	2	2	—	—	—	34	5	4
C. Handel o. samfärdsel:									
1. Butiks- o. lagerbiträden	5	—	—	11	1	—	9	—	—
2. Kontorsbiträden	6	2	2	1	—	—	10	—	—
3. Hotell-, kafé- o. restaurant- personal	3	—	—	25	29	22	3	1	1
4. Landttransportarb. (inkl. springpojkar)	15	22	21	—	—	—	38	25	25
5. Vattentransportarbetare	19	8	7	—	—	—	24	8	8
6. Väg-, vatten- o. järnvägs- byggnadsarbetare	—	5	5	—	—	—	—	—	—
7. Annan eller ej specif. per- sonal	21	21	21	4	3	1	30	37	36
D. Annat eller ej specif. arbete:									
1. Tjänstefolk	—	—	—	248	134	119	—	—	—
2. Grofarbetare	95	101	101	—	—	—	100	88	88
3. Andra	34	—	—	41	—	—	35	—	—
E. Immateriell verksamhet	—	1	1	1	—	—	—	—	—
Summa	416	225	220	381	182	154	470	214	206

¹ Jfr häfte I, s. 49, noten.

arbetsförmedlingsanstalt¹
talet år 1908.

11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
m å n a d.			S e p t e m b e r m å n a d.						S u m m a (under tredje kvartalet).		
Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.			
1	3	3	39	24	9	—	—	—	119	46	80
1	—	—	14	21	21	1	1	1	80	41	41
1	—	—	54	36	25	—	—	—	190	67	52
—	—	—	54	38	34	—	—	—	126	67	62
1	—	—	13	4	4	—	—	—	31	9	9
1	1	1	—	—	—	1	—	—	2	1	1
11	—	—	4	—	—	8	1	—	44	2	1
25	6	5	2	—	—	29	5	5	85	22	19
6	6	6	9	5	3	11	8	7	66	29	24
—	—	—	1	1	—	—	—	—	2	3	1
5	—	—	4	2	2	7	1	1	29	4	3
1	—	—	2	1	1	—	—	—	10	1	1
—	—	—	32	2	2	—	—	—	93	9	8
22	14	7	10	—	—	31	10	8	88	25	15
1	2	2	18	1	1	7	1	1	43	6	6
27	46	34	2	—	—	54	55	47	114	131	104
—	—	—	39	59	45	—	—	—	92	106	91
—	—	—	23	1	1	—	—	—	66	17	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5
1	3	3	24	36	33	3	6	3	83	106	97
220	131	121	—	1	—	343	292	208	811	558	448
—	—	—	118	142	140	—	—	—	313	331	329
34	—	—	53	—	—	49	—	—	246	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
358	212	182	515	374	321	544	380	281	2,684	1,587	1,364

**Verksamheten vid *Kristiania*
under *tredje* kvar-**

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Yrkesgrupper.	J u l i m å n a d.						A u g u s t i		
	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.		
	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
A. Jordbruk m. m. . . .	19	34	33	—	8	8	35	21	20
B. Industri o. handtverk:									
1. Sten-, ler- o. glasarbetare	4	9	9	—	—	—	10	8	7
2. Metallarbetare									
3. Maskin- o. skeppsbyggnads- arbetare	71	25	23	—	—	—	122	42	37
4. Byggnadsarbetare	109	48	46	—	—	—	121	37	35
5. Trävaruarbetare	14	4	4	—	—	—	13	3	2
6. Läderberedningsarbetare	1	—	—	—	—	—	3	1	—
7. Textilarbetare	1	—	—	—	—	—	2	—	—
8. Beklädnadsarbetare	1	—	—	7	5	5	3	1	—
9. Närings- o. njutningsmedels- arbetare	8	—	—	3	—	—	16	1	1
10. Kemisk-tekniska arb. o. d.	—	—	—	—	—	—	1	1	1
11. Pappersarbetare	2	—	—	—	1	1	3	—	—
12. Grafiska arbetare	1	—	—	2	—	—	2	—	—
13. Andra eller ej specif. indu- striella arb. (maskinister o. eldare m. fl.)	16	1	1	—	—	—	14	1	1
C. Handel o. samfärdsel:									
1. Butiks- o. lagerbiträden	10	—	—	11	4	4	8	1	—
2. Kontorsbiträden	3	—	—	—	—	—	2	—	—
3. Hotell-, kafé- o. restaurant- personal	4	5	4	19	15	12	3	—	—
4. Landttransportarbetare (inkl. springpojkar)	195	62	56	—	—	—	182	69	62
5. Vattentransportarbetare	17	1	1	—	—	—	13	—	—
6. Väg-, vatten- o. järnvägs- byggnadsarbetare	54	8	8	—	—	—	64	24	24
7. Annan eller ej specif. per- sonal	17	6	6	—	—	—	12	—	—
D. Annat eller ej specif. arbete:									
1. Tjänstefolk	—	3	3	268	306	305	—	1	1
2. Grofarbetare	211	171	168	14	14	14	189	130	129
3. Andra	33	—	—	3	—	—	23	—	—
E. Immateriell verksamhet .	4	2	2	1	1	1	4	1	—
Summa	795	379	364	328	354	350	845	342	320

¹ Jfr häfte I, s. 49, noten.

arbetsförmedlingsanstalt¹
talet år 1903.

11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
m å n a d.			S e p t e m b e r m å n a d.						S u m m a (under tredje kvartalet).		
Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.			
4	4	4	30	28	24	7	9	9	95	104	98
—	—	—	11	8	7	—	—	—	25	25	23
—	—	—	97	14	12	1	—	—	291	81	72
—	—	—	165	40	37	—	—	—	395	125	118
—	—	—	14	5	5	—	—	—	41	12	11
—	4	4	2	1	1	1	—	—	7	6	5
1	—	—	1	1	1	7	—	—	12	1	1
6	3	3	1	—	—	3	1	—	21	10	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	—	—
3	—	—	20	—	—	5	2	2	—	3	3
—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	1	1
1	2	2	2	—	—	—	1	1	8	4	4
—	—	—	5	3	3	5	1	1	15	4	4
—	—	—	15	—	—	—	—	—	45	2	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	1	1	5	1	1	7	1	—	47	8	6
—	2	2	3	—	—	—	—	—	8	2	2
16	14	14	4	4	3	28	15	11	74	53	44
—	—	—	220	65	56	1	—	—	598	196	174
—	—	—	16	—	—	—	—	—	46	1	1
—	—	—	60	9	2	—	—	—	178	34	34
—	—	—	15	3	3	—	—	—	44	9	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
312	437	434	—	2	1	462	610	558	1,042	1,359	1,302
4	11	11	269	128	127	21	14	11	708	468	460
3	—	—	22	—	—	3	—	—	87	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	3	1	1	—	—	—	15	5	4
359	478	475	981	306	284	551	654	593	3,859	2,513	2,386

Verksamheten vid offentliga arbets-
under tredje kvar-
(Efter Reichs-

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Yrkesgrupper.	J u l i m å n a d.						A u g u s t i		
	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.		
	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
A. { Jordbruk m. m.	4,736	5,368	2,980	418	1,887	323	4,820	5,801	3,345
{ Bergshandtering m. m.	18	231	7	8	31	30	8	68	2
B. Industri o. handtverk:									
1. Sten- o. lerarbetare	784	876	540	2	10	1	669	781	465
2. Metallarbetare									
3. Maskin- o. skeppsbyggnads- arbetare	29,978	15,859	15,468	491	384	309	32,501	16,013	16,032
4. Byggnadsarbetare	16,365	13,356	9,486	105	41	34	16,916	13,601	9,555
5. Trävaruarbetare	11,954	8,256	5,773	45	32	19	11,511	9,561	6,888
6. Läderarbetare	3,606	1,831	1,345	17	14	4	3,794	2,197	1,542
7. Textilarbetare	1,613	1,113	1,175	882	817	740	1,660	1,082	1,198
8. Beklädnadsarbetare	7,349	6,410	4,473	1,462	1,872	1,333	7,510	6,145	4,149
9. Närings- o. njutningsmedels- arbetare	10,100	6,345	5,677	145	141	96	10,072	6,731	4,102
10. Kemisk-tekniska arb. o. d.	59	79	62	22	20	14	41	93	78
11. Pappersarbetare	1,190	278	200	321	411	266	1,178	321	247
12. Grafiska o. konstindustriella arbetare	3,011	693	574	434	277	224	3,720	870	804
13. Andra eller ej specif. indu- striella arbetare.	15,597	9,891	8,034	991	1,067	536	13,772	9,605	7,477
C. Handel o. samfärdsel:									
1. Handelspersonal	8,337	4,366	3,935	369	221	87	10,802	8,117	7,277
2. Försäkringspersonal	2	8	—	—	—	—	3	1	—
3. Hotell-, kafé- o. restaurant- personal	11,718	9,516	9,148	3,280	4,202	2,014	11,080	8,351	7,930
4—6. Transport- o. d. personal	2,681	1,710	1,059	—	—	—	6,402	5,222	4,909
D. Annat eller ej specif. arbete:									
(Icke yrkesarbetare, kvinnliga tjänare o. d.)	12,876	7,063	5,657	16,976	18,530	9,954	12,163	7,311	5,907
Summa	141,974	93,249	75,593	25,968	29,957	15,984	148,622	101,871	81,907

¹ De i tabellen meddelade uppgifterna omfatta alla de mera betydande arbetsförmedlingsanstalter

förmedlingsanstalter¹ i *Tyskland*
talet år 1903.
arbetsblatt.)

11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
m å n a d.			S e p t e m b e r m å n a d.						S u m m a (under tredje kvartalet).		
Kvinnliga afdelningen.			Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Arbets- sökande.	Lediga platser.	Tillsatta platser.			
390	915	314	5,190	6,393	3,461	379	1,081	266	15,983	21,445	10,689
1	1	1	48	145	34	—	—	—	83	478	74
10	46	9	765	909	526	4	34	5	2,234	2,656	1,546
888	739	652	33,188	16,814	16,637	829	681	583	97,875	50,490	49,681
140	67	56	17,242	16,037	10,662	129	66	54	50,897	43,168	29,847
48	32	23	12,676	10,019	7,020	41	35	25	36,275	27,985	19,748
18	12	6	3,410	2,864	1,861	6	10	5	10,851	6,928	4,763
898	739	672	1,634	1,055	1,110	858	915	779	7,545	5,721	5,674
1,605	1,646	1,335	8,617	8,026	5,321	1,435	1,913	1,305	27,978	26,012	17,916
152	126	1,890	10,070	6,964	5,857	143	209	166	30,682	20,516	17,788
19	30	25	103	101	82	17	25	19	261	848	290
329	459	284	1,237	431	316	400	621	357	4,655	2,521	1,670
518	393	335	3,935	1,080	1,025	589	434	381	12,207	3,747	3,343
1,192	1,315	822	15,749	13,562	10,264	1,123	1,515	725	48,424	36,955	27,858
393	280	128	11,654	9,820	8,546	393	305	154	31,948	23,109	20,127
—	—	—	3	—	—	23	—	—	81	9	—
3,141	3,974	1,993	10,380	7,721	7,250	3,361	3,967	1,971	42,960	37,731	30,306
17	16	16	3,720	2,648	2,209	—	—	—	12,820	9,596	8,193
17,025	20,484	10,238	13,744	9,688	7,679	18,661	24,420	12,033	91,445	87,496	51,468
26,784	31,274	18,799	153,365	114,277	89,860	28,391	36,231	18,828	525,104	406,859	300,971

i Tyskland — ca 600 — hvilka anordnats af kommuner eller organisationer af olika slag.

Arbetsförhållandena å olika orter i riket.

(Enligt ombudens rapporter.)

I alla länder, hvarest en ordnad arbetsstatistik blifvit införd, har man kommit till insikt om, att arbetsstatistiken för lösande af sin uppgift att klargöra ställningar och förhållanden på arbetsmarknaden och inom arbetarevärlden icke bör vara enbart begränsad till den rent statistiska metoden, utan att densamma i så stor utsträckning som möjligt, till belysande af de införskaffade sifferuppgifterna, eller där sådana icke stå att erhålla, äfven bör betjäna sig af den beskrifvande metoden. Sedan arbetsstatistiken numera i vårt land erhållit en något fastare organisation och särskilda med ortsförhållandena förtrogna ombud kunnat anställas å vissa platser i riket för att biträda vid det arbetsstatistiska arbetet, har det därför ansetts lämpligt att, såsom sker i öfriga länder, för den arbetsstatistiska tidskriften söka åstadkomma regelbundna beskrifvande öfversikter rörande ställningen på arbetsmarknaden.

Denna uppgift, som först i den mån det arbetsstatistiska arbetet hunnit utvecklas och organiseras, kan lösas i större omfattning, har till en början måst begränsas till ett försök att genom ombudens medverkan bekomma vissa viktigare upplysningar. I den för ombuden utfärdade instruktion har sålunda blifvit dem ålagdt att utöfver de regelbundet återkommande statistiska uppgifter, de hafva att insamla och insända till den arbetsstatistiska afdelningen, införskaffa uppgifter angående ställningen å arbetsmarknaden och särskildt rörande förändringar med afseende å arbetstillgång, arbetslön och arbetstid inom olika näringsgrenar, därvid omfattningen och beskaffenheten af inträffade förändringar böra redovisas så detaljeradt som möjligt. De uppgifter af ifrågavarande slag, som, under strängt kontrollerande af uppgifternas riktighet, af ombudet insamlats, skola af ombudet sammanföras i en *kvartalsrapport*, som under den första månaden i hvarje efterföljande kvartal skall ingifvas till den arbetsstatistiska afdelningen. Det har dock i instruktionen blifvit uttryckligen förutsatt, att dessa rapporter till en början icke kunna blifva så omfattande, som önskvärdt vore, utan att i desamma endast skulle upptagas ett mindre antal viktigare meddelanden.

Från en del af ombuden hafva ännu icke ingått några dylika rapporter, och de första rapporter, som af andra ombud afgifvits, hafva naturligtvis varit af ganska växlande omfattning, innehåll och värde, hvilket ju ock varit att vänta, så länge ombuden icke hunnit blifva fullt förtrogna med alla dem förelagda uppgifter.

För att dessa meddelanden om ställningen på arbetsmarknaden skola blifva fullt tillfredsställande, är det emellertid önskligt *dels* att desamma blifva i görligaste mån likformigt affattade för olika orter och yrken och *dels* att arbetsgifvare- och arbetareorganisationer samt enskilda representativa arbetsgifvare och andra sakkunniga personer, allmänt intresseras för att afgifva erforderliga uppgifter. Det tillmötesgående, som hittills från såväl arbetsgifvares som arbetares sida visats den arbetsstatistiska afdelningen vid dess arbeten, torde ock vara en borgen för, att deras medverkan äfven i nu berörda afseende skall vara att påräkna, särskildt som åstadkommandet af dylika öfversikter öfver ställningen på arbetsmarknaden för dem själfva måste blifva af omedelbart intresse. För införskaffande af de önskade uppgifterna har därför utarbetats det å sid. 152 meddelade frågeformulär litt. I, hvilket är affattadt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af »Kaiserl. Statistisches Amt» i Berlin för samma ändamål använda formulär, och kommer detsamma från och med ingången af år 1904 att, genom förmedling af platsombuden och i vissa fall direkt af afdelningen, i och för besvarande öfverlämnas till arbetsgifvare- och arbetareorganisationer samt ett antal större representativa arbetsgifvare å viktigare orter i riket. På grundvalen af det material, som på denna väg erhålles, hafva respektive ombud därefter att utarbeta sina kvartalsrapporter öfver ställningen å arbetsmarknaden. I den mån vederbörande fackförbund, lokalafdelningar af sådana och fristående fackföreningar kunna finnas villiga att därom afgifva uppgifter, skola särskilda formulär äfven upprättas och ställas till ombudens förfogande för införskaffande af regelbundna statistiska uppgifter om *dels* organisationsväsendets utveckling och *dels* arbetslöshet inom olika yrken.

I likhet med de meddelanden af motsvarande art, som regelbundet sammanställas och offentliggöras i de officiella arbetsstatistiska tidskrifterna i utlandet, komma dessa rapporter angående ställningen å arbetsmarknaden och dylikt att införas i afdelningens »Meddelanden» under en särskild rubrik med angifvande af meddelarens namn eller signatur. Ombuden hafva, som nämnt, sig uttryckligen ålagdt att kontrollera riktigheten af de meddelade uppgifterna, och för öfrigt torde det i Sverige liksom i andra länder kunna påräknas, att hvar och en, som åtager sig att afgifva uppgifter eller besvara spörsmål till den officiella arbetsstatistiska tidskriften, känner det såsom en oafvislig plikt att endast lämna fullt korrekta meddelanden.

Kungl. Kommerskollegii afdelning
för arbetsstatistik.

Frågeformulär I.

Uppgifter angående ställningen å arbetsmarknaden under
månad år 19... afgifna den **19... af**
Uppgifterna afse förhållandena inom **(yrkesgren)**
i **(stad, köping, län).**

Frågor.	Svar.
1. Hurudan var under månaden <i>tillgången å arbete</i> inom Eder industrigren? Har i jämförelse med förhållandena under föregående månad därutinnan inträdt: a) <i>förbättring</i> ? b) <i>försämring</i> ? Hvilka närmare upplysningar kunna därom lämnas?	
2. Förekom under månaden inom Eder industrigren: a) <i>öfverflöd på arbetskraft</i> ? b) <i>brist på arbetskraft</i> ? Hvilka närmare upplysningar kunna därom lämnas?	
3. Har till Eder kännedom kommit, att under månaden inom Eder industrigren inträffat några mera omfattande: a) <i>löneförhöjningar</i> ? b) <i>lönesänkningar</i> ? Hvilka närmare upplysningar kunna därom lämnas?	
4. Har till Eder kännedom kommit, att under månaden inom Eder industrigren i större omfattning förekommit: a) <i>öfvertidsarbete</i> ? b) <i>förkortning af arbetstiden</i> ? på grund af minskad tillgång på arbete? på grund af andra orsaker och i sådant fall hvilka? Hvilka närmare upplysningar kunna därom lämnas?	
5. Hafva under månaden några viktigare händelser inträffat inom Eder industrigren och i sådant fall hvilka (nya företags tillkomst, rörelsens nedläggande, strejker el. d.)?	
6. Jämförelse med motsvarande tid under föregående år?	
7. Anmärkningar och tillägg.	

OBS. Frågeformuläret torde i tillämpliga delar besvaras så fullständigt ske kan samt därefter benäget insändas till

Såsom i det föregående blifvit framhållet, kunna dessa meddelanden angående ställningen på arbetsmarknaden först under nästinstundande år, sedan planen för uppgifternas insamlande blifvit fastställd samt ett tillräckligt antal sakkunniga korporationer och enskilda utlofvat sin medverkan, regelbundet inflyta samt till såväl innehåll som affattning blifva mera likartade. Som emellertid en del af de rapporter, som redan under innevarande år ingått från vissa ombud, äro af stort intresse, skall i det följande återgifvas ett utdrag af dessa meddelanden.

Uppsala.

April—juni. *Arbetslöshet* torde icke på något arbetsområde hafva varit rådande. — *Förändringar i lönevillkoren* hafva under kvartalet, såvidt upplysningar stått att vinna, i nämnvärd omfattning ägt rum endast inom två näringsgrenar, nämligen kakelindustrien och metallmanufakturen. Kakelindustrien bedrifves inom Uppsala med omnejd af fyra fabriker, vid hvilka arbetslönen för kakelformning och kakelugnssättning utgår efter ackordssystem i enlighet med prislistor, som å arbetarnes sida äro antagna af Uppsala kakelarbetarefackförening samt gälla för år med viss uppsägningstid. I prislistorna för kakelugnssättning, hvilkas grundpris beräknas vara något lägre än de i Stockholm gällande, har, räknadt från den 15 maj 1903, inträdd den förändring, att prisförhöjning beträffande sättningspris för de af samtliga fabriker tillverkade enkla, släta ugnarna ägt rum med 25 öre pr skift, hvarjämte bestämts, att sockel, fris och sims — hittills räknade för tillhoppa två skift — härefter räknas för tillhoppa tre skift. För kakelformare och öfriga kakelarbetare har däremot ingen löneförändring under kvartalet inträdd. — Vid stadens största *metallvarufabrik* — med tillverkning hufvudsakligen af velocipeder och kirurgiska instrument — tillämpas sedan gammalt dels rent ackordssystem, dels rent timpenningssystem. De af arbetsgifvaren fastställda priserna hafva gällt endast tills vidare, med förändringsrätt utan uppsägningstid. Under mars och april månader försiggick vid verkstaden en lönerörelse, hvilken resulterade i ett antal förändringar i prislistan, mestadels i riktning af löneförhöjning, undantagsvis äfven sänkning, hvarjämte listan numera har karaktär af en på helt år, räknadt från 1 april, ingången öfverenskommelse med tre månaders uppsägning, mellan arbetsgifvaren å ena sidan, arbetarepersonalen som en helhet å andra sidan, gällande såväl ackords- som timpris.

Organisationsväsendet. En nybildad arbetarefackförening har under kvartalet tillkommit, nämligen åkeriarbetarefackföreningen (drosk- och hyrkuskar). Därjämte har början gjorts till återupplifvande af träarbetarefackföreningen (byggnads- och möbelsnickare); liknande försök att upplifva den flere gånger upprättade och åter afdomnade grofarbetarefackföreningen hafva misslyckats. Ett af Svenska arbetareförbundets afdelning på platsen gjort försök att bilda sektion af träarbetare inom byggnadsfacket har äfvenledes varit utan framgång.

Beträffande medlemsantalet hafva om nedanstående föreningar följande upplysningar inhämtats:

	Medlemmar.		Medlemmar.
Kakelarbetareff.	104 å 108	Skrädderiarbetareff.	25 å 27
Järn- och metallarbetareff.	107	Bleck- och plåtslageriarbetareff.	25 å 30
Murarareff.	50	Gjutareff.	18
Bagareff.	35	Tobaksarbetareff.	15 å 20
Skoarbetareff.	30 å 35	Åkeriarbetareff.	15 å 17

N. A.

Eskilstuna.

April—juni. *Tillgången på arbete* har under kvartalet varit normal och har någon förbättring i konjunkturerna förmärkts, hvilket haft till följd, att arbetsstyrkorna vid en del verkstäder ökats. Inom järn- och metallindustrien voro dock vid kvartalets utgång 21 arbetare utan arbete, hvilket kan betraktas såsom ett stort antal vid denna årstid. — *Strejker* hafva under kvartalet ägt rum vid en träförädlingsfabrik (c:a 100 man, däraf 51 organiserade) och vid tvänne kakelfabriker, hvarjämte tre af stadens större industriella anläggningar berördes af *lockouten* inom den mekaniska verkstadsindustrien. — Några förändringar i *arbetstiden* hafva icke kommit till ombudets kännedom. — Inom järn- och metallindustrien anses *arbetsförtjänsten* i medeltal för till myndig ålder komna arbetare uppgå till 20 kronor i veckan. Löneregleringar af större omfattning hafva under kvartalet ägt rum endast vid ett stålpressningsverk, där plåtslagarne (18 st.) erhållit någon löneförhöjning, samt vid en smidesfabrik, där genom skiljedom en reglering förekommit, därvid särskildt sliparne erhållit någon löneförhöjning och timpenningen ökades för verktygsarbetarne (5 st.).

Enligt af ombudet inhämtade uppgifter äro *aflöningsförhållandena* på platsen följande: inom skrädderiyrket: för lärnin-

gar 100 å 150 kronor för år jämte mat och husrum; lärlingstiden är obligatoriskt tre år; för gesäller 800—1,000 kronor pr år, därvid dock är att märka, att flera olika aflöningsystem äro rådande. Under det att de flesta gesäller arbeta och erhålla aflöning pr styck, uppbära åter andra, som endast sysselsättas med reparationsarbete, aflöning pr dag eller pr vecka. Denna veckoaflöning är i afseende på storlek mycket varierande under olika årstider, i det den under den s. k. säsongen kan uppgå till 40 å 50 kronor, men andra tider nedsjunka ända till 10 kronor. — Inom skomakeriyrket finnas ej några bestämmelser angående lärlingstid. Nybörjare i yrket aflönas i allmänhet med 20 å 25 kronor pr år jämte mat och husrum, men stiger deras aflöning allt efter ökad färdighet till 2 å 3 kronor i veckan. En fullärd skomakeriarbetare erhåller 18 å 20 kronor pr vecka. Växlande tid- och stycklön. Konjunkturerna inom skomakeriyrket uppgifvas vara dåliga.

L. J.

Norrköping.

April—juni. Af i staden förefintliga *arbetsgifvareföreningar* är textilföreningen i Norrköping den förnämsta. Denna förening har, enligt § 1 af dess stadgar, »till ändamål dels att genom samfällt, enigt och humant uppträdande af arbetsgifvarne verka för bevarandet af ett godt förhållande mellan dem och arbetarne, söka förhindra, att detta störes genom öfvergrepp från någondera sidan, samt att bilägga möjligen uppkomna tvister mellan arbetsgifvare och arbetare, dels ock att på grundvalen af ömsesidig ansvarighet mellan föreningens medlemmar öfvertaga den arbetsgifvarne genom lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den 5 juli 1901 ålagda ersättningsplikt, i hvad den afser olycksfall, som medför invaliditet eller döden.» Ur stadgarna kan vidare anföras: att ingen firma må upptagas som medlem af föreningen, så länge firman har ouppgjorda tvister med sina arbetare; att vid föreningens sammankomster, då frågor föreligga om beslutande af lockout, hvarje firma med intill 50 fasta arbetare äger en röst samt dessutom en röst för hvarje nytt påbörjadt 50-tal fast anställda arbetare (dock må ingen firma äga mera än 10 röster); att framställningar från fackförening till någon föreningens medlem omedelbart skola till dess styrelse anmälas, för att denna medelst underhandling må träffa nöjaktig öfverenskommelse; att ingen föreningens medlem får på egen hand afsluta någon öfverenskommelse med fackförening; att, då strejk utbryter hos någon af föreningens medlemmar, denne är skyldig att genast anmäla detta till styrelsen samt afgifva en

närmare redogörelse för förhållandet och en förteckning öfver samtliga strejkande arbetare, hvilken förteckning, så fort ske kan, af styrelsen tillställas alla föreningens medlemmar (och äro dessa förständigade att icke hos sig anställa någon af de strejkande arbetarne, förrän 14 dagar förflutit efter strejkens slut); att det, äfven efter det en strejk utbrutit, är styrelsens plikt att med all kraft söka genom underhandling uppnå en tillfredsställande lösning, samt att, därest detta icke lyckas under loppet af de första åtta dagarna, allmän sammankomst skall utlysas för att bestämma, hvilka åtgärder böra vidtagas, därvid dock minst $\frac{5}{6}$ af de afgifna rösterna måste vara för lockout, för att sådan skall inträda (medlem, hos hvilken strejk pågår, må icke deltaga i omröstning om sådan fråga); att vid ordnande af förefallande stridigheter må iakttagas, att öfverenskommelse icke träffas, hvarigenom utom fackförening stående arbetare eller arbetare, som ej deltagit i strejk, får det mindre gynnsamt ställt än de öfriga; att medlem af föreningen, som bryter mot förbudet att anställa strejkande arbetare eller uraktlåter att ställa sig beslut om lockout till efterrättelse, är skyldig utgifva skadestånd o. s. v.

Öfriga arbetsgifvareföreningar i Norrköping äro: byggmästareföreningen, målaremästareföreningen, plåtslagareföreningen och skomakareföreningen.

Af *arbetarefackföreningar* i Norrköping funnos under kvartalet följande:

a) till arbetarekommunen hörande:

Medlemmar.	Medlemmar.
Svenska bageriarb.-förb. afd. 30	Svenska skoarbetareförb. afd. 80
» bleck- & plåtslagareförb. afd. 37	» skrädderiarb.-förb. afd. 60
» hamn- & stufveriarb.-ff. 300	Maskinsnickareff. 25
Södra hamnarbetareff. 40	Svenska sågverksindustr.-arb.-förb. afdelning 175
Svenska murareförb. afd. 70	» tobaksarbetareförb. afd. 53
Möbelarbetareff. 46	» bryggeriarbetareförb. afd. 67
Repslageriarbetareff. 9	

b) från arbetarekommunen skilda:

Bergs bolags arbetareff. (20)	Sockerbruksarbetareff.
Svenska järn- och metallarb.-förb. afd. . .	Svenska grofarbetareförbundets afd. (30)
» gjutareförbundets afd.	» målareförb. afd. (180)
» typografklubbens afd.	Holmens pappersarb.-ff. (70)
Byggnadsfackföreningen	

Sjuk- och begravningskassor finnas i Norrköping till ett antal af 30, däraf 24 äro registrerade.

H. L.

Kalmar.

April—juni. Tvenne arbetsgifvareföreningar finnas på platsen, nämligen skomakeriidkareföreningen och byggmästareföreningen. *Arbetarefackföreningarna* voro under kvartalet 16 till antalet och afsågo följande yrken:

måleriarbetare	järn- och metallarbetare
mureriarbetare	bageriarbetare
träarbetare	transportarbetare
kakelugnsmakare	typografer
grofarbetare	bryggeriarbetare
tändsticksarbetare	stenarbetare
skomakeriarbetare	tapetserare och sadelmakare
skrädderiarbetare	järnvägspersonal

Under kvartalet hafva inga anmärkningsvärda händelser inträffat inom arbetsmarknaden; arbetstillgången har varit normal. För olika yrkesgrupper ställde sig *arbetsförhållandena* på följande sätt:

Måleriarbetare:

Timlön: för lärlingar 7—18, för gesäller 38.

Daglig arbetstid: 10 timmar från kl. 6 f. m.—6 e. m. (2 tim. måltidsrast).

Mureriarbetare:

Timlön: varierande mellan 20 och 43 öre.

Daglig arbetstid: (lika med föregående).

Träarbetare:

Timlön: varierande mellan 25 och 35 öre.

Daglig arbetstid: 11 timmar från kl. 6 f. m.—7 e. m. (2 tim. måltidsrast).

Kakelugnsmakare:

Veckolön: för gesäller 15 à 30 kr; för andra arbetare 5—18 kr.

Daglig arbetstid: (lika med föregående).

Grofarbetare:

Timlön: 20 à 25 öre.

Daglig arbetstid: 10 timmar från kl. 6 f. m.—6 e. m. (2 t. rast).

Tändsticksarbetare:

Timlön: för yngre 6—14 öre, för äldre 15—19 öre.

Daglig arbetstid: 11 timmar från kl. 6 f. m.—7 e. m. (2 t. rast).

Skomakeriarbetare:

Veckolön: 10—15 kronor.

Daglig arbetstid: 11 timmar från kl. 7 f. m.—8 e. m. (2 tim. rast).

Skrädderiarbetare:

Veckolön: 12—20 kronor.

Daglig arbetstid: lika med föregående.

Järn- och metallarbetare:

Timlön: varierande mellan 10 och 35 öre.

Daglig arbetstid: 10 timmar från kl. 6 f. m.—6 e. m. (2 t. rast).

Bageriarbetare:

Veckolön: för lärling 5—12 kronor, för gesäll 14—22 kronor.

Daglig arbetstid: 11 timmar.

Transportarbetare:

Timlön: 40 å 50 öre.

Typografer:

Veckolön: varierande mellan 15 och 26 kronor.

Daglig arbetstid: 10 timmar från kl. 7 f. m.—7 e. m. (2 t. rast).

Bryggeriarbetare:

Veckolön: varierande mellan 11 och 25 kronor.

Daglig arbetstid: 11 timmar från kl. 6 f. m.—7 e. m. (2 t. rast).

Stenarbetare:

Timlön: 23—35 öre.

Daglig arbetstid: 11 timmar från kl. 6 f. m.— $1\frac{1}{2}$ 7 e. m. ($1\frac{1}{2}$ t. rast).

Järnvägsarbetare:

Timlön: 25—30 öre.

Daglig arbetstid: 10 timmar från kl. 6 f. m.—6 e. m. (2 t. rast).

Tapetserare och sadelmakare:

Veckolön: varierande mellan 10 och 18 kronor.

Daglig arbetstid: $10\frac{1}{2}$ timmar från kl. 6 f. m.—6 e. m. ($1\frac{1}{2}$ t. rast).

Juli—september. Några förändringar å arbetsmarknaden hafva icke förekommit.

Hj. A.

Karlskrona.

April—juni. *Tillgången på arbete* har under kvartalet varit normal. »Ingen, som kan och vill arbeta, har behöft vara utan arbetsförtjänst.» Inom den för länet viktiga stenindustrien förspörjes dock en viss osäkerhet. — Fiskarebefolkningen på öarna utanför

Karlskrona klagar öfver fiskens försvinnande, hvilket man här liksom annorstädes är böjd tillskrifva »för mycket skjutande». Ett faktum är ock, att tillgången på sill börjat blifva synnerligen knapp. I slutet af juni betingade färsk sill i Karlskrona ett pris af kr. 2,40 å 2,50 pr val, då priset under motsvarande årstid förut varit 25 öre, understundom t. o. m. endast 10 öre pr val. — I midten af maj träffades under hand godvillig öfverenskommelse mellan byggnadssnickare och byggmästare i Karlskrona om 3 öres förhöjning af förut gällande timlöner, så att dessa därefter för byggnadssnickare kommo att uppgå till 30, 33, 35 och 37 öre. En rörelse bland en del mureriarbetare under maj månad för bekommande af högre timlön rönt icke understöd från fackföreningen och föranledde ej till någon ändring. Under en dag i juni strejkade handtlangarne vid ett byggnadsföretag i Karlskrona. Den 25 juni strejkade ett 60-tal arbetare vid ett stenhuggeri i V. Rödeby (rörande dessa strejker se afdelningens »Meddelanden», sid. 70—71). I sammanhang härmed torde böra omnämnas, att icke mera än 25 % af stenarbetarne i Blekinge län, enligt hvad det uppgifves, tillhöra någon arbetareorganisation, i hvilket afseende helt andra förhållanden råda bland stenhuggeriarbetarne på västkusten.

Vid kvartalets slut funnos i Karlskrona 4 *arbetsgifvareföreningar*, nämligen bagare-, målare-, skomakare- och skräddaremästareföreningarna samt 18 *arbetarefackföreningar*

inom följande yrken:

bageriarbetare,	mureriarbetare,
bleck- och plåtslageriarbetare,	måleriarbetare.
bokbinderiarbetare,	möbelsnickeriarbetare.
byggnadssnickeriarbetare,	skomakeriarbetare.
garfveriarbetare,	skorstensfejeriarbetare.
grofarbetare,	skrädderiarbetare.
hattmakeriarbetare,	tapetserarearbetare.
järn- och metallarbetare,	tobaksarbetare.
kakelarbetare.	typografer.

Juli—september. Ytterligare en *arbetarefackförening* har tillkommit i Karlskrona, nämligen bland charkuteriarbetare. Inom stenindustrien hafva under kvartalet flera störande afbrott förekommit. Den 1 juli nedlades ett stenhuggeri på Gunön invid Karlshamn, hvarigenom c:a 120 man blefvo utan sysselsättning, af hvilka dock en mängd erhöilo anställning vid stenhuggerier i Norge, där man vid denna tid låg inne med stora beställningar från England. — Den 5 juli återupptogs arbetet i V. Rödeby, där strejk varit rådande i 11 dagar; den 1 aug. strejkade arbetarne, 64 man, hos en

stenhuggerifirma vid Stilleryd samt å Klafön (arbetet återupptogs efter 8 dagar, sedan arbetarnes fordran på löneförhöjning delvis blifvit beviljad) och samtliga stenhuggare (59 man) vid ett annat stenhuggeri. — Inom öfriga yrkesgrenar hafva normala arbetsförhållanden varit rådande, och hafva tillgången på arbete och tillgången på arbetskraft i allmänhet täckt hvarandra. — Nytt *löneaftal* har blifvit ingånget mellan bokbinderiarbetarefackföreningen och resp. arbetsgifvare att gälla under 1 år från den 1 okt. 1903 med 3 månaders uppsägningstid, och är löneaftalet af hufvudsakligen följande innehåll: lärotid: 5 år, räknad från fyllda 15 år; timlön: a) för lärling resp. 8 $\frac{1}{3}$, 10, 15, 20 och 25 öre, b) för arbetare under första utlärlingsåret 30 öre, för fullgod arbetare 33 $\frac{1}{3}$ öre; veckoarbetstid: 60 timmar; öfvertidsprocent: 25 % förhöjning för de första 2 timmarna, för allt öfrigt öfvertidsarbete 50 %. — En lönerörelse bland tunnbinderiarbetarne i Karlshamn har ledt till en förhöjning af gällande ackordspris med 12 % (arbetarne hade ursprungligen begärt 15 % förhöjning).

P. A. R.

Helsingborg.

April—juni. — Under kvartalet var *arbetstillgången* särdeles riklig på grund af årets landtbruks- och industriutställning. Sålunda torde arbetare inom byggnadsfacken samt grofarbetare, till ett antal af 500 å 600 utöfver hvad som under normala förhållanden är fallet, hafva haft arbete å platsen.

Genom underhandlingar mellan resp. fackföreningar i byggnadsfacken och Helsingborgs byggmästareförening hafva fastställts *nya löneaftal* att gälla från den 1 april 1903 till den 1 april 1906 samt därefter år efter år, såvida ej uppsägning sker tre månader före utlöpnings tiden. Härigenom höjdes murarnes aflöning från 43 öre till 45 öre per timme, träarbetarnes från 39 till 42 öre samt, efter den 1 april 1904, till 44 öre pr timme, och murerihandtlångarnes från 32 öre till 33 öre i timmen. Till arbetare inom någon af nämnda grupper, som drabbas af olycksfall, utbetalar arbetsgifvare 1 krona per dag i sjukhjälp, räknadt från 4:de dagen efter olycksfallet. Underhandlingar fördes samtidigt om ackordsprislista för murare, och för utarbetande af ackordsprislista för träarbetare utsågos 3 personer af hvardera parten. (För de under kvartalet inträffade *arbetskonflikter* är redogjort i föregående häfte af afdelningens »Meddelanden».)

En ny *arbetsgifvareförening* har under kvartalet tillkommit, nämligen Nordvästra Skånes Byggmästareförening.

Juli—september. Någon nämnvärd förändring å arbetsmarknaden har under kvartalet icke inträffat, med undantag däraf att de stora arbetskonflikterna inom den mekaniska verkstadsindustrien samt vid sko- och handskfabrikerna blefvo afslutade. — Någon *arbetslöshet* utöfver den vanliga har icke förekommit. Från den kringliggande landsbygden har under hela kvartalet rådt en liflig efterfrågan på arbetskraft till landtbrukets tjänst, till följd hvaraf arbetslönerna för sådana arbetare något stigit.

C. J.

Halmstad.

Arbetstid, arbetslön m. m. för arbetare inom olika yrkesgrenar i juli 1903.

Bageriarbetare:

Arbetstid per dygn ej öfverstigande 10 $\frac{1}{2}$ timmar;

Arbetslön:

för manliga arbetare:		för kvinnliga arbetare:	
ugnsarbetare	23 kr. pr vecka	för kaffing	17 kr. pr vecka
trågarbetare	23 " " "	" deggörning	14 " " "
wienerbagare	22 " " "	" klappning	18 " " "
tredje bagare	21 " " "	" spritsning vid skifvan	12 " " "
konditor	20 " " "	" afbräckning	12 " " "
bordsarbetare	20 " " "	" dragning vid ugnen .	12 " " "

Bleck- och plåtslageriarbetare:

Daglig arbetstid: 10 t., om lördagarna 8 t.;

Arbetslön: för utlärda 35, 40 och vid stor brådska 45 öre pr timme; för lärlingar: andra året 22 öre, tredje året 27 öre och fjärde året 30 öre i timmen.

Bryggeriarbetare:

Daglig arbetstid: 10 t.

Arbetslön: 15 kr. i veckan; utköraarne ha därjämte en liten provision; sköljerskorna ha i allmänhet 7,50 i veckan.

Hamn- och stufveriarbetare:

Daglig arbetstid: 10 t.

Arbetslön: 50 öre pr t. Vid öfvertidsarbete 75 öre pr t. Det mesta arbetet utföres dock på ackord, och blifver förtjänsten för arbetarne i så fall något större.

Järn- och metallarbetare:

Vid gjuterierna:

Daglig arbetstid: 10 t.

Arbetslön: 25—35 öre i t.; vid öfvertidsarbete 50 % förhöjning.

Hos smidesmästare:

Daglig arbetstid: 10 t.

Arbetslön: 15—21 kr. i veckan; lärlingar 5—8 kr.

Handskmakeriarbetare:

Daglig arbetstid: 10 t.

Arbetslön: 15—20 kr. i veckan.

Bokbinderiarbetare:

Daglig arbetstid: 10 t.

Arbetslön: 17 å 18 kr. i veckan; för lärlingar: första året 3,50 å 4 kr.; sedan 8—12 kr. i veckan.

Mureriarbetare:

Daglig arbetstid: 10 t.

Arbetslön: 45 öre pr timme; handtlångare 28 öre.

Måleriarbetare:

Daglig arbetstid: 11 t. om sommaren, 6 å 8 t. om vintern.

Arbetslön: 37—40 öre i timmen; lärlingar 5—10 kr. i veckan.

Sadelmakeriarbetare:

Daglig arbetstid: 10 t.

Arbetslön: 15 kr. pr vecka; lärlingar 4—10 kr.

Tapetserare:

Daglig arbetstid: 10 t.

Arbetslön: 18 kr. pr vecka; lärlingar 4—10 kr. pr vecka.

Skomakeriarbetare:

Arbetet utföres nästan uteslutande på ackord, och förtjänsten uppgår i regel till 12 å 15 kr. i veckan; endast sådana arbetare, som användas till lappning och lagning, hafva fast aflöning: omkring 16 kr. i veckan.

Skrädderiarbetare:

Nästan uteslutande ackordsarbete.

Sälunda är sömlönen:		för kavajkostym (enrad.)	12,50
för vinteröfverrock	12 kr.	» » (tvårad.)	13,50
» sommaröfverrock	11 »	» bonjourkostym	18,—
» frack	14 »	» byxor	3,—
» frackkostym	19 »	» väst	2,—

Då fast aflöning förekommer, betalas 18 kr. i veckan, och beräknas arbetsdagen i så fall till 12 t.

Träarbetare:

Daglig arbetstid: 10 t.

Arbetslön: 35—38 öre i t.

Möbelsnickare:

Daglig arbetstid: 10 t.

Arbetslön: Arbetet utföres vanligen på ackord, och brukar förtjänsten uppgå till 15, 16, 17, 18 å 20 kr. i veckan; lärlingarne betalas med 3—12 kr. i veckan.

Transportarbetare:

Daglig arbetstid: 10 t.

Arbetslön: Bjälkarbetarne 28 öre i t., vid öfvertid 35 öre; propsarbetarne hafva ackord och förtjäna minst 3 kr. om dagen; öfvertidsarbete betalas med 50 öre i t.

Typografer:

Daglig arbetstid: 10 t. (på soml. ställen under juni, juli o. augusti endast 9 t.)

Arbetslön: Män: 21, 23, 25, 26 och 30 kr. i veckan; kvinnor 6, 8, 10, 12, 14 kr. i veckan; läropojkar 3—13,65 i veckan.

I juli 1903 funnos i Halmstad följande 4 *arbetsgifvareföreningar*: murbyggmästareföreningen, träbyggmästareföreningen, målaremästareföreningen och skomakeriidkareföreningen. *Arbetarefackföreningarna* voro till antalet 16, nämligen

bageriarbetarefackföreningen,	mureriarbetsmäns fackförening,
bleck- och plåtslageriarbetarefackföreningen,	måleriarbetarefackföreningen,
bryggeriarbetarefackföreningen,	sadelmakeri- och tapetsörfackföreningen,
hamn- och stufveriarbetarefackföreningen,	skomakeriarbetarefackföreningen,
järnvägsmannaförbundets afdelning,	skrädderiarbetarefackföreningen,
järn- och metallarbetarefackföreningen,	träarbetarefackföreningen,
handskmakeriarbetarefackföreningen,	transportarbetarefackföreningen,
murarefackföreningen,	svenska typografiföreningens afdelning.

Därjämte finnas i Halmstads närhet:

Söndrums stenhuggare- och transportarbetarefackförening,

Guldbrandstorps stenhuggarefackförening.

Juli—september. Under kvartalet har intet anmärkningsvärdt inträffat å arbetsfältet. *Arbetsbrist* har ej varit rådande, utan har tvärtom *bristen på arbetskraft* varit tämligen kännbar inom somliga yrken (t. ex. murareyrket). — En ny *fackförening* har under kvartalet bildats bland *stenhuggeriarbetarne* i Vapnö socken invid Halmstad.

K. V. P.

Göteborg.

Arbets- och löneförhållanden inom olika yrkesgrenar juli—september 1903.

Bokbinderiarbetare:

Arbetstid: 57 timmar pr vecka.

Veckoförtjänst: För manliga arbetare 22 kr., för kvinnliga 12 kr.

De kvinnliga arbetarna hafva erhållit en löneförhöjning af 2 kr. pr vecka.

I facket äro sysselsatta cirka 250 arbetare, hvaraf en stor del äro yngre och minderåriga. Af de i facket sysselsatta arbetarne äro c:a 100 af de äldre organiserade. Arbetstillgången jämn.

(Göteborg.)

Bleck- och plåtslageriarbetare:

Arbets tid: 59 timmar per vecka.

Veckoförtjänst: kr. 23,60.

I facket sysselsättas cirka 115 arbetare, hvaraf c:a 80 äro organiserade.

Arbets tillgången har varit god.

Bryggeriarbetare:

Arbets tid: 60 timmar per vecka.

Veckoförtjänst: För manliga arbetare 18 kr., för kvinnliga kr. 10,80.

I facket äro sysselsatta cirka 750 arbetare, hvaraf c:a 300 äro organiserade.

Vid fem bryggerier tillämpas ej prislistan, utan betalas 14—15 kronor per vecka med 11—12 timmars arbetsdag.

Brädgårdsarbetare:

Arbets tid: 57 timmar per vecka.

Veckoförtjänst: 18 kronor.

I facket sysselsättas ungefär 225 arbetare, hvaraf 115 äro organiserade.

Arbets tillgången under tiden december—april var dålig, under maj—nov. god.

*Arbetare vid sågverk och hyflerier:*Arbets tid: 56 $\frac{1}{2}$ à 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänst: 12—18 kr.

I facket sysselsättas omkring 1,050 arbetare, hvaraf c:a 370 äro organiserade.

Arbets tillgången växlande vid olika arbetsställen.

*Snickerifabriksarbetare:*Arbets tid: 58, 60, à 62 $\frac{1}{2}$ timmar i veckan.

Veckoförtjänst: 12—18 kr.; kan vid ackordsarbete ökas intill 30 kr.

I facket sysselsättas omkring 875 arbetare, hvaraf ett jämförelsevis ringa antal äro organiserade.

Arbets tillgången god.

Pitpropsarbetare:

Arbets tid: 58 timmar per vecka.

Veckoförtjänst: 21 kr.

Arbetarne ha erhållit 5 % löneförhöjning.

I facket sysselsättas cirka 800 arb. sommartiden; af dessa äro 463 organiserade.

Tunnbinderiarbetare:

Arbets tid: 60 timmar per vecka.

Veckoförtjänst: 24 kr.

I yrket sysselsättas ett 30-tal arbetare, alla organiserade.

Arbets tillgången god.

Gasverksarbetare:

Arbets tid: 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänsten varierar mellan 15,60 och 24 kr.

I facket sysselsättas cirka 200 arbetare utom under sommaren, då antalet betydligt reduceras; endast 25 äro organiserade. Under året har förekommit arbetsaftal med en del af arbetspersonalen med åtföljande premieutbetalning, belöpande sig till 0,1 % af arbetsförtjänsten för år 1902.

Emellan gasverket och en del af personalen finnas kontrakt.

(Göteborg.)

Gips- och cementarbetare:

Arbets tid: 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänsten varierar mellan 18, 21 och högst 24 kr.

I facket sysselsätts f. n. 38 arbetare, hvaraf 35 äro organiserade.

Arbetsstillgången under året har hittills varit god, men torde mot hösten aftaga.

Gråstensarbetare:

Arbets tid: 60 timmar i veckan, dock mindre under den mörka årstiden.

Veckoförtjänsten varierar mellan 20 och 24 kr.

Löneförhöjning har erhållits med 5 öre per timme.

I facket sysselsätts cirka 150 arbetare, hvaraf 125 äro organiserade.

Gråstensarbetarnes fackförening är en produktionsförening, som håller egna verktyg och åtager sig arbete utan mellanhänder.

Kolbärare:

Arbets tid: 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänsten är omkring 20 kronor.

I facket sysselsätts för närvarande c:a 160 arbetare, hvilka alla äro organiserade.

Begäran om löneförhöjning är inlämnad.

Garfveriarbetare:

Arbets tid: 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänsten varierar mellan 14,50 och 22 kronor.

I facket sysselsätts c:a 56 arbetare, hvaraf 12 äro organiserade.

Arbetsstillgången jämn.

Margarinarbetare:

Arbets tid: 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänst: För manliga arbetare kr. 15—18,60, för kvinnliga kr. 9—11,30.

I facket sysselsätts c:a 94 manliga och 22 kvinnliga arbetare, samtliga organiserade.

Arbetsstillgången normal.

Måleriarbetare:

Arbets tid: under tiden april—september 58 timmar, oktober—mars 40 timmar i veckan.

Veckoförtjänst: april—september 27 kronor, oktober—mars 16 kronor.

I facket sysselsätts cirka 450 arbetare, hvaraf flertalet äro organiserade.

Arbetet i aftagande.

Statsbanornas maskinarbetare:

Arbets tid: 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänsten är från 10,80—23,40 kr.: på ackordsarbete förtjänas ytterligare c:a 38 %.

Löneförhöjning har erhållits med 1—3 öre per timme för de lägst aflönade.

I facket sysselsätts cirka 500 arbetare, hvaraf hälften äro organiserade.

Pianoarbetare:

Arbets tid: 59 timmar i veckan.

Veckoförtjänsten är i genomsnitt 28 kronor.

I facket sysselsätts för närvarande 90 arbetare, hvaraf 70 äro organiserade.

(Göteborg.)

Sjömän:

Arbetstid: minst 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänsten varierar mellan kr. 3:75 och kr. 17:20 för sjömän och eldare.

Lönesänkning har under året skett.

I facket äro mönstrade c:a 2,000 manliga, af dessa äro c:a 680 organiserade.

Arbetstillgången ojämn.

Väflagare:

Arbetstid: 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänst: för manliga arbetare 25 kronor.

Löneförhöjning har skett under året med kr. 1:50 per vecka.

I facket sysselsättas c:a 50 manl. arbetare, hvaraf 43 äro organiserade.

Typografer:

Arbetstid: 56 timmar under 9 månader, 54 timmar under 3 månader.

Veckoförtjänsten är i genomsnitt 25 kr. (för utlärd arbetare).

Minimilön är 21 kr.

Kvinnliga arbetare äro likställda med manliga arbetare.

I facket sysselsättas c:a 365 manliga och kvinnliga arbetare; af dessa äro 350 organiserade.

Järn- och metallarbetare:

Arbetstid: 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänsten är högst 17 kr. för manlig arbetare och 9 kr. för kvinnlig arbetare.

I facket sysselsättas c:a 2,500 manliga och kvinnliga arbetare, hvaraf ungefär 700 äro organiserade.

Arbetstillgången normal.

Modellsnickare:

Arbetstid: 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänsten varierar mellan 15 och 17 kronor.

I facket sysselsättas c:a 50 arbetare, hvaraf 37 äro organiserade.

Arbetstillgången är god.

Sandlossare:

Arbetstid c:a 72 timmar i veckan.

Veckoförtjänsten varierar mellan 20 och 25 kr.

I facket sysselsättas, stadens arbetare oberäknade, 12 män, hvilka alla äro organiserade.

Sandlossarne, som arbeta uteslutande på ackord, äro sysselsatta c:a 8 å 9 månader om året beroende på väderleksförhållandena.

Salt- och sodaarbetare:

Arbetstid: 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänsten är 18 kronor.

I facket sysselsättas c:a 28 manliga arbetare, hvaraf 24 äro organiserade.

(Göteborg.)

Tegellossare:

Arbets tid: 3 å 4 dagar i veckan.

Veckoförtjänsten är 24 å 30 kronor.

I facket sysselsätts 25 manliga arbetare, hvaraf 17 äro organiserade.

Tegellossarnes arbete varar cirka 7 månader om året, beroende på väderleksförhållandena, och då seglationen, till följd af ishinder upphör, slutar deras arbete.

Textilarbetare:

Arbets tid: 57, 58, 59 å 60 timmar i veckan.

Veckoförtjänst: för manliga arbetare 15—18 kr., för kvinnliga arbetare 7—10 kr., för kvinnliga minderåriga 3:50—6 kr.

Vid ackordsarbete uppgår veckoförtjänsten för manliga arbetare till 18—25 kr., för kvinnliga till 9—12 kr.

Gardinväfvare ha ackord och förtjäna i genomsnitt 50 öre per timme samt arbeta 7 å 10 timmar per dag.

I facket sysselsätts omkring 2,950 manliga och kvinnliga arbetare, hvaraf c:a 150 organiserade.

Arbetsstillgången har under året varit god.

Skoarbetare:

Arbets tid: 60—72 timmar i veckan.

Veckoförtjänst: för manliga arbetare kr. 16 å 18:50.

I facket sysselsätts c:a 200 manliga och 30 kvinnliga arbetare, hvaraf c:a 100 manliga äro organiserade.

Tobaksarbetare:

Arbets tiden är i regeln 55 timmar i veckan, men å en del fabriker endast 46—50 timmar.

Veckoförtjänst: för manliga arbetare 8—25 kronor, för kvinnliga arbetare 5—22 kronor.

I facket sysselsätts för närvarande c:a 60 manliga och 290 kvinnliga arbetare, hvaraf c:a 80 äro organiserade.

Stufteriarbetare:

Arbets tid: c:a 54 timmar i veckan.

Veckoförtjänst: 24—30 kronor.

I facket sysselsätts c:a 1,200 arbetare, hvaraf ungefär 800 äro organiserade.

Arbets tillgången är god.

Arbetarne betalas efter timpenning och erhålla 40 öre i timmen från kl. 7 f. m.—6 e. m.; efter 6 e. m. är timpenningen 55 öre.

Söndagsarbete betalas med 1 kr. i timmen. Natt- och söndagsarbete förekomma ofta.

Byggnadsfacken:

Arbets tillgången har under sommaren varit särdeles god, och till följd häraf hafva t. ex. träarbetarnes löner stigit betydligt. Någon ordnad tariff finnes dock icke inom detta fack, och arbetarnes organisation räknar blott ett fåtal af yrkets ganska stora numerär.

Tablå

utvisande timlöner för gjutare (tillhörande fackförening) vid gjuterier
i Göteborg med omnejd.

		T i m - l ö n e r (öre).																							Summa arbe- tare.	
		45	40	39	38	37	36	35	34	33	32	31	30	29	28	27	26	25	22	21	20	19	18	15		
Verkstad	n:r	1	—	3	—	4	—	1	1	—	4	2	1	—	1	2	—	1	2	3	—	2	—	—	—	27
»	»	2	—	—	—	—	—	—	6	—	2	1	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
»	»	3	—	—	1	—	—	2	—	—	1	2	—	1	—	2	—	—	—	1	1	—	—	1	—	12
»	»	4	—	—	—	—	2	2	—	—	1	2	2	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	13
»	»	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
»	»	6	3	—	—	2	—	—	3	1	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
»	»	7	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
»	»	8	—	—	—	—	—	—	1	—	3	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
»	»	9	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	4
»	»	10	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3
»	»	11	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	—	1	—	—	2	—	1	—	—	1	—	1	11
»	»	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	6
»	»	13	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	5
Summa			3	3	1	6	2	6	7	9	21	13	5	11	2	10	4	2	5	6	1	3	1	3	1	125

Arbetsfackföreningar i Göteborg. Enligt tillgängliga uppgifter räknade 57 arbetsfackföreningar i Göteborg följande antal medlemmar:

	Män.	Kv.		Män.	Kv.
Kakelugnsmakare	40	—	Slipersägare	50	—
Gråstensarbetare	62	—	Typografiska arbetare	344	—
Murare	250	—	Tapetserare	39	—
Bleck- och plåtslagare	71	—	Kolutkörare	15	—
Skoarbetare	67	—	Stenlossare	18	—
Tobaksarbetare	34	32	Stufveriarbetare	785	—
Korkarbetare	32	—	Tunnbindare	22	—
Målare	300	—	Gjutare	145	—
Skofabriksarbetare	75	—	Bagare	175	—
Bokbindare	55	43	Läderarbetare	11	—
Pitpropsarbetare	50	—	Bryggeriarbetare	191	86
Margarinarbetare	88	19	Skräddare	185	—
Kolbärare	140	—	Stenhuggare	26	—

	Män.	Kv.		Män.	Kv.
Reseeffektarbetare	27	—	Statsbanornas maskinarbetare	259	—
Sågverksarbetare	65	—	Sjömän och eldare	100	—
Pianoarbetare	32	—	Järn- och metallarbetare . .	700	—
Möbelsnickare	53	—	Kamgarnsfabrikens arbetare	74	—
Svarfvare	6	—	Salt- och sodaarbetare . . .	18	—
Modellsnickare	21	—	Gasarbetare	25	—
Snickerifabriksarbetare . .	62	—	Gips- och cementarbetare . .	23	—
Gardinarbetare	25	—	Såp- och tvålarbetare . . .	20	—
Textilarbetare	9	8	Korgmakare	15	—
Säfveåns arbetare	125	—	Vagnmakare	10	—
Tingstads	58	—	Färgenäs arbetare	100	—
Väflagare	16	—	Charkuteriarbetare	50	—
Loss- och lastningsarbetare .	30	—	Stadens arbetare	75	—
Åkeriarbetare	25	—	Renhållningsarbetare . . .	197	—
Handtlangare	25	—	Kvillehäckens brädgårdsarb.	20	—
Sandlossare	11	—			

Sjuk- och begravningskassor funnos i Göteborg till ett antal af 159, och utgjorde medlemsantalet i 146 af dessa, enligt af ombudet inhämtade upplysningar, inalles 12,774.

J. K.

Venersborg.

Januari—juni. Inom samtliga i gång varande industrier på platsen har under den första hälften af innevarande år jämn *tillgång på arbete* funnits, ehuru arbetsgifvarne förklarat, att de, särskildt under de första fyra månaderna, måst lägga en stor del af tillverkningen på lager i brist på afsättning. — I *aflöningsförhållandena* hafva under halfåret inga afsevärda förändringar ägt rum. Under år 1902 nedsattes alla aflöningar inom tändsticksindustrien med 10 %, hvilken nedsättning ännu fortfar. Större delen af arbetarne inom denna bransch utgöres af minderåriga, som åtnjuta en aflöning af 6 å 9 kronor i veckan. — *Arbetsgifvareorganisationer* af lokal natur finnas icke i Venersborg. Innehafvaren af en mekanisk verkstad är medlem af Sveriges Verkstadsförening; stadens fem bagare tillhöra Sveriges bageriidkareförening, och ägarne af tvänne bryggerier tillhöra Sveriges bryggareförening.

Följande arbetarefackföreningar finnas:

bageriarbetarnes (omfattande Venersborg och Trollhättan)	med	10—13	medlemmar.
bryggeriarbetarnes	»	12—15	»
järn- och metallarb. (omfattande Venersborg och Uddevalla) » ca		30—35	»
mureriarbetarnes	»	50	»
skrädderiarbetarnes	»	20	»
snickeri- och byggnadsarbetarnes	»	15	»
typografernas	»	15	»

Utom tvänne registrerade *sjuk- och begravningskassor* finnas på platsen fyra större sådana, som icke äro registrerade. Af dessa sistnämnda räknade vid årets början arbetareföreningens begravningskassa 205 medlemmar och arbetarnes vid tändsticksfabriken sjuk- och begravningskassa 370 medlemmar. — Vid *Trollhättan* och *Vargön* hafva under halfåret inga förändringar i arbetsförhållandena ägt rum, och har arbetstillgången varit god.

Juli—september. Samtliga industriella anläggningar hafva under kvartalet haft full sysselsättning, och sedan föregående rapports afgifvande har omsättningen varit liflig, så att de vid första halfårets slut inneliggande stora lagren slutsålts. Någon ökning eller minskning af arbetareantalet har icke förekommit, och icke heller hafva några förändringar vidtagits i afseende å aflöningar och arbetstid. — Vid de i närheten af Venersborg och Trollhättan liggande tegelbruken har efterfrågan å tegel varit stor och priset varit 20 å 22 kronor pr 1,000 tegel. — God *tillgång på arbetare* finnes inom alla områden med undantag af landtbruket, som fortfarande har svårt att erhålla nödig arbetskraft under den brådskande tiden.

J. W.

Borås.

April—juni. *Arbetsmarknaden* har under kvartalet varit synnerligen lugn. Tillgången på arbetskraft har motsvarat behovet, så att ingen behöft gå arbetslös och ingen saknat nödig arbetskraft. — Några löneförändringar eller underhandlingar om sådana hafva icke förekommit. *Arbetslönerna* äro mycket varierande. Inom stadens förnämsta industrigren, väfnadsindustrien, förtjänar en vanlig arbetare 13—20 kr. i veckan; förmän, maskinister, väflagare och med dem jämställda 20—25 kronor i veckan; vuxna kvinnliga 10—18 kronor i veckan. — *Arbetstiden* är i regel 10 timmar dagligen, utom på lördagen, då den är begränsad till 6 å 8 timmar.

Inom andra yrken varierar *veckoförtjänsten* för:

timmermän och byggnadssnickare . . .	mellan 15 och 21 kr.,
stenhuggare och murare	» 18 » 24 »
målare	» 18 » 24 »
kakelugnsmakare	» 21 » 30 »
grofarbetare	» 10 » 18 »
skräddare	» 15 » 21 »
skomakare	» 12 » 18 »
typografer	» 22 » 30 »

Största delen af arbetarne tillhör *fackföreningar*, under det att fabriksarbetarne mestadels äro oorganiserade. — Borås mekaniska verkstad är sedan flera år tillbaka förklarad i blockad, men arbetet fortgår med icke fackföreningsmedlemmar.

Vid ett möte i Borås i slutet af juni af ett femtiotal industridkare beslöts att bilda en förening för Borås med omnejd med ändamål att understödja handel och industri; en interimsstyrelse utsågs med uppdrag att utarbета förslag till stadgar och program. — En afdelning af föreningen »Egna hem» finnes på platsen, men synes röna ganska liten tillslutning.

Juli—september. Å *arbetsmarknaden* hafva under kvartalet inga rubbningar ägt rum. Vid en del fabriker inom textilindustrien har mot kvartalets slut mera arbete börjat utföras, så att äfven tidsarbete ifrågakommit. Däremot har arbetet inom målare- och murarefacken något minskats. — Inflyttningen af arbetare från kringliggande landsbygd, som på höstarna brukat vara rätt afsevärd, synes denna höst vara mindre, ett förhållande, som torde vara att tillskrifva årets ganska goda skörd i orten.

D. H.

Örebro.

Maj—juni. Tillståndet på *arbetsmarknaden* har ej undergått någon väsentlig förändring. — Den *strejk*, med åtföljande blockad, som i april 1901 utbröt vid ett gjuteri i Örebro, har under maj månad innevarande år bilagts, sedan arbetarne fått sina anspråk — förhöjning af timlönen från 28 öre till 35 öre — beviljade. Lockouten hos möbelsnickarne, som förklarades under år 1902, har fortgått. Under våren vidtogos inom murarefacket åtgärder för erhållande af en timlön af 50 öre och 10 timmars arbetsdag, mot dittills gällande timlön af 38 öre under vintermånaderna och 45 öre under sommarmånaderna samt 11 timmars arbetsdag; äfven byggnadssnickarne deltog i denna rörelse. Arbetsgifvarne förklarade sig benägna medgifva timlönens fastställande till 45 öre året om. Någon

uppgörelse träffades emellertid icke, utan hafva arbetena fortgått efter oförändrad aflöning.

Juli—september. Under kvartalet har tillståndet på *arbetsmarknaden* icke undergått någon väsentlig förändring. *Lockouten* inom möbelsnickareyrket har fortfarit, och hafva de flesta arbetsgivare inom facket börjat tillverkningen med nya arbetskrafter. Under augusti månad inträffade en lönerörelse inom tapetserarefacket, i det arbetarne fordrade 10 % förhöjning på såväl timpenning som ackordsarbete; den af arbetarne framlagda nya prislistan godkändes af alla tapetserare men icke af möbelsnickarne.

Arbetarefackföreningar. Under september månad bildades en afdelning af Sv. bleck- och plåtslagareförbundet. Följande fackorganisationer finnas för närvarande på platsen:

till arbetarekommunen hörande:

kakelugnsmakare	40 medlemmar,
träarbetare	95 »
mureriarbetare	74 »
skofabriksarbetare	112 »
vändskoarbetare	15 »
skoarbetare	25 »
järn- och metallarbetare	75 »
skräddarnes klubb	20 »
grofarbetare	185 »
enskilda medlemmar	13 »

från arbetarekommunen skilda:

statens maskinarbetare	40 medlemmar,
typografer	81 »
skrädderiarbetare	140 »
bageriarbetare	33 »
tapetserare	6 »
möbelsnickare	14 »
bleck- och plåtslagare	23 »
måleriarbetare	60 »

hvarjämte en del bryggeriarbetare tillhöra Sv. arbetareförbundet.

I ofvanstående uppgifter äro icke medtagna sådana organiserade arbetare, som icke inbetalt stadgade afgifter och följaktligen icke erhålla resp. föreningars understöd vid eventuell strejk och lockout.

Bland *oorganiserade arbetare* märkas:

kexarbetare	c:a 120
läderarbetare	20
textilarbetare	100
färgare	30
bryggeriarbetare	30
maskinarbetare	40 samt
hamnarbetare m. fl.	

M. K.

Vesterås.¹

April—juni. Någon arbetsbrist har icke förefunnits. Till följd af stora byggnadsföretag komma att för en längre tid finnas goda tillfällen till arbetsförtjänst för grofarbetare och en del yrkesarbetare. De nu gällande *arbetslönerna* anses såsom höga och utgöra: för vanliga grofarbetare 23 å 25 öre, för timmermän och snickare 30 å 35 öre, för verkstadsarbetare efter ålder och duglighet varierande mellan 20 och 40 öre, för målare och murare 50 å 60 öre, allt per timme; för typografer, bagare m. fl. efter gällande tariffer.

Arbetsgifvareorganisationer af lokal natur finnas icke. Bleck- och plåtslagaremästare samt målaremästare och tryckeriägarne tillhöra sina resp. centralorganisationer.

Arbetarefackföreningar finnas till ett antal af 15, och omfatta: järn- och metallarbetare, gjuteriarbetare, skrädderiarbetare, skomakeriarbetare, bleck- och plåtslageriarbetare, måleriarbetare, typografer, tobaksarbetare, kakeleugnsmakare, byggnadssnickare och timmermän, bageriarbetare, snickare och timmermän å verkstäderna, murare, bryggeriarbetare och sockerbageriarbetare. Samtliga dessa föreningar äro anslutna till Vesterås arbetarekommun, utom kakeleugnsmakarnes, typografernas och tobaksarbetarnes fackföreningar.

R. H.

Falun.

April—juni. Någon lokal *arbetsgifvareförening* förefinnes icke. Vagn- och maskinfabriksaktiebolaget tillhör Sveriges verkstadsförening.

Arbetarefackföreningarna å platsen voro följande 7:

- järn- och metallarbetarefackföreningen med 216 medlemmar; dessa hafva 10 timmars arbetsdag med timpenning varierande mellan 26 och 47 öre;
- bergverksarbetarefackföreningen med 84 medlemmar; arbetstiden är indelad i s. k. skift, med 8 timmars arbetstid och 8 timmars fritid; medelförtjänsten utgör kr. 2,50 per dag;
- möbelsnickarefackföreningen med 15 medlemmar; 10 timmars arbetsdag, medeltimpenning 33 öre;
- maskinsnickarefackföreningen med 20 medlemmar; 10 timmars arbetsdag, medeltimpenning 35 öre;
- måleriarbetarefackföreningen med 20 medlemmar; 10 timmars arbetsdag, medeltimpenning 40 öre;
- skoarbetarefackföreningen med 15 medlemmar; arbetstid obestämd; medelförtjänst kr. 2,50 per dag;
- skrädderiarbetarefackföreningen med 10 medlemmar; arbetstid obestämd, ackordsarbete.

¹ Rapporten afgifven af förutvarande ombudet, länsagronomen R. Hahr.

Staden sysselsatte under kvartalet 92 arbetare; dessa hafva 10 timmars arbetsdag de fem första dagarna i veckan samt 9 t. på lördagen; medeltimpenningen för grofarbetare 23 öre, för 12 träarbetare 31 öre och för 5 mureriarbetare 42 öre.

Någon lönesänkning eller löneförbättring har icke inom något fack förekommit under innevarande år; ej heller har *arbetslöshet* varit rådande.

Domnarfvet. Någon löneförhöjning, lönesänkning eller arbetslöshet har icke under året inträffat.

Juli—september. Under augusti har en grofarbetarefackförening bildats i *Falun* med 76 medlemmar; arbetstiden för 56 af dessa är 8 timmar och för de 20 återstående 10 timmar dagligen; arbetsförtjänsten utgör för de förra kr. 2,75 och för de senare 3 kr. pr dag.

Avesta. Tvänne fackföreningar äro här bildade, nämligen *Avesta träarbetareff.* med 14 medlemmar (hvilkas arbetstid i allmänhet utgör 9½ t. dagl.; timlönen är för maskinarbetarne 20—25 öre och för snickare 28 öre), och *Månsbo kem. tekn. arbetareff.* med c:a 100 medlemmar. — I medio af sistl. okt. voro 15 å 20 arbetare utan arbete till följd af den s. k. Månsbostrejken.

A. R.

Gefle.

April—juni. (Rörande den långvariga *arbetskonflikten* bland kol- och stufveriarbetare, som utbröt i början af april, har lämnats en vidlyftig redogörelse, hvilken i sammandrag kommer att återgifvas i afdelningens årsredogörelse för arbetskonflikter i riket under år 1903.)

Arbetarefackföreningarna i Gefle hade vid kvartalets början 1,359 medlemmar, fördelade på följande sätt:

Bageriarbetareförbundet	med 48 medl.	Sadelmakare och tapets.-ff. med 12 medl.	
Bleck- och plåtslagarefackf.	22 »	Skomakeriarbetareff.	18
Bryggeriarbetarefackf.	32 »	Skrädderiarbetareff.	55
Brädgårdsarbetarefackf.	42 »	Snickerifabriksarbetareff.	10
Gefle stads arbet. fören.	34 »	Stenarbetarefackfören.	5 »
Gjutareförb.	51 »	Kol- och stufveriarb.-ff.	421
Kakelugns-makarnes fackf.	50	Sv. järnvägs-m.-f. afdeln. 16	55
Järn- och metallarb.-ff.	185	do do 10	60
Magasins och spannmålsar- betareff.	32 »	Telegraf- och telefonarbff.	32 »
Murareförbundet	5 »	Tobaksarbetareff.	51 »
Målareförbundet	35 »	Varfs- och skeppstim.-m.-ff.	15 »
Möbelsnickarnes fackfören.	12 »	Bokbinderiarbetareff.	15
		Gefle typografklubb	62 »

K. A.

Söderhamn.

April—september. Några viktigare händelser på *arbetsmarknaden* hafva icke förspotts. Högsta arbetsförtjänsten anses hamnarbetare och stufvare ombord på fartyg erhålla. Anmärkningsvärdt är, att äfven unga kvinnl. arbetare anlitas till dylikt arbete (att lasta »splitved») äfvensom till arbete i brädgårdarna. C. J. W.

Sundsvall.

Arbets- och löneförhållanden inom olika yrkesgrenar under april—juni 1903.

Boktryckeriarbetare.

Veckolön: för utlärda sättare och tryckare 20 å 24, för lärlingar resp. 6, 8, 12 och 18 kr. under de särskilda läroåren (alla löner fastställda i tariffen). Vid tidningssättning varierar arbetsförtjänsten mellan 30 å 40 kr. i veckan. Yrket omfattar c:a 50 arbetare, tillhörande Sv. Typograförbundet.

Stufveriarbetare:

Timpenning: för hjälpstufvare (förmän) 50 å 55 öre, för vanliga stufveriarbetare 35 å 45 öre. — Facket omfattar under vanliga förhållanden 600 å 800 man, men kan stundom sysselsätta 1,000. Arbetet består i lastning (stufning) i hela sågverksdistriktet. — Under åren 1897—1902 existerade en stufveriarbetarefackförening, som uppehöll en prislsta, upptagande från 50 till 60 öres timpenning. Föreningen upplöstes 1902, hvarefter lönerna för de flesta sjönko till 35 å 45 öre. — På våren 1902 konstituerades ett kooperativt företag »föreningen Fram» bland arbetarne för direkt öfvertagande af arbetet utan mellanhänder. — Under vintermånaderna arbeta stufverioch hamnarbetarne med timmerhuggning i skogarna.

Järn- och metallarbetare:

(Vid en mekanisk verkstad.)

Timlönerna utgjorde under kvartalet för järnarbetare: filare 18—28 öre, maskinuppsättare 30—35 öre, svarfvere 18—33 öre, hyflare 23—26 öre, borrar 16—23 öre, fartygsplåtslagare 27—32 öre, pannplåtslagare 35 öre, tunnplåtslagare 26—35 öre, plåtslagerihandtlångare 18—26 öre, smeder 27—35 öre, yxsmeder och slipare 33 öre, rörarbetare 35—40 öre, samt för metallarbetare: filare 24—38 öre, svarfvere 25—31 öre, metalltryckare 40 öre, slipare och putsare 32—36 öre, maskinist (70-årig) 23 öre, förnicklare 36 öre, kopparslagare 35 öre; för järngjutare 25—37 öre, kärnmakare 10—20 öre, gjuterihandtlångare 23—27 öre; för modellsnickare 32—35 öre; för elektriska arbetare: lindare 45 öre, montörer 28—42 öre; för metallgjutare 29—32 öre o. s. v.

Ackordsarbete har hufvudsakligast förekommit vid metallarbeten, hvarvid denna aflöningsform medfört en förökad inkomst utöfver timpenningen af 75—82 ° o.

Möbelsnickare:

Timlön: för utlärda arbetare 25—35 öre.

Veckolön: för lärlingar 4—15 kronor.

Daglig arbetstid: 10, undantagsvis 11 timmar.

I de egentliga möbelverkstäderna (6 st.) äro sysselsatta 20 å 25 arbetare, hvarjämte ungefär lika många arbeta åt möbelhandlare som »själförsörjare» utan biträden. Vid ackordsarbete kan veckoförtjänsten uppgå till 25 å 35 kronor i veckan. — Någon egentlig arbetslöshet har ej förekommit under kvartalet, men hafva konjunk-

(Sundsvall.)

turerna under hela halfåret varit mindre goda, i det att beställningar ej förekommit så rikligt som föregående år. Arbetarne hafva dock haft jämn sysselsättning vid brist på annat med förlagsarbeten.

Bageriarbetare:

	Veckolön:	
	Före 1 augusti	Efter 1 augusti
	kronor.	kronor.
Ugnsarbetare	23	24
Fintrågsarbetare	22	23
Groftrågsarbetare	22	22
Wienerbagare	20	21
Bordsarbetare	18	19
Lärlingar, efter 2 år	—	18
" 1 1/2 år	16	16

För allt nattarbete gäller 1 kronas förhöjning pr vecka. Såsom synes af ofvanstående, är löneförhöjning beviljad från den 1 aug. 1903, enligt mellan arbetsgifvarne och fackföreningen träffadt löneafstal gällande för 2 år. — Inom staden äro anställda 24 bagerigesällar och i distriktet ett lika stort antal. — Någon arbetslöshet har icke förekommit under kvartalet. — (Rörande en af fackföreningen inrättad arbetsanvisningsbyrå se nedan.)

Stenhuggeriarbetare:

Timlön för stenhuggare: finsten 45 öre, grofsten 35 å 40 öre. Stenhuggarne, 10 å 12 st., hafva ej jämnt arbete i staden, utan måste emellanåt söka sig arbete på annat håll. — Någon arbetslöshet har icke under kvartalet förekommit.

Byggnadsarbetare:

Timlön: för murare 50—60 öre, handtlångare 20 å 25 öre, byggnadssnickare 45 öre, timmermän 40 öre, målare 45 å 50 öre.

För murare genomfördes till arbetets början på våren en *löneförhöjning* af 5 öre pr timme mot föregående års lön. För de öfriga facken har lönen varit densamma år 1903 som år 1902. *Organiserade* äro murare och målare, de öfriga oorganiserade. *Arbetslöshet* har ej förekommit under kvartalet, utan bland målare snarare *brist på arbetskrafter*.

Renhållnings- och grofarbetare:

(i stadens tjänst).

Månadslöner: för renhållningsarbetare (30 st.) 70 å 80 kr.

Timlöner: för timmermän 32—37 öre, stensättare 45 öre, stenhuggare 40—45 öre, jordschaktare och andra 20—30 öre, kvinnliga trädgårdsarbetare 16 öre, vattenledningsarbetare 28—35 öre.

Arbetstiden: för renhållningsarbetare under sommaren 9 timmar pr dygn (i skift), under vintern 11 timmar (endast dagarbete) utom på lördagar, då den är 10 tim. — Vid stadens arbeten (utom renhållnings- och vattenledningsarbeten) sysselsättas sommartiden 67 arbetare. Vintertiden sysselsättes ett betydligt mindre antal, hvadan många af stadens arbetare, särskildt jord- och diversearbetare, då drabbas af arbetslöshet.

Snickerifabriksarbetare (ca 35 st.):

Timlöner: (i maj månad) för byggnadssnickare 30—40 öre, maskinarbetare 35—40 öre, sågare 30—35 öre, plankhärare 40 öre, tummare 30—35 öre, lättare 30 öre, kantare 35 öre, diverse arbetare 30 öre, minderåriga 12—18 öre; månadslöner;

(Sundsvall.)

maskinister 75—90 kronor. — Byggnadssnickare arbeta mest på ackord, då veckoförtjänsten kan stiga till 25 å 45 kronor. Arbetslönerna oförändrade under hela året. Daglig arbetstid: 10 t., lördager 6 t.

Hamnarbetare:

Timlön: 50 öre. Arbetet utföres i allmänhet på ackord, då timlönen kan variera mellan 40 öre och kr. 1,50. — Årsförtjänst: 600—800 kr. Under vintertiden äro de flesta arbetslösa eller arbeta i skogarna med timmerhuggning. Allt arbete i hamnen utföres af den *kooperativa fackföreningen*, som bildades år 1896 och för närvarande räknar 90 medlemmar. I föreningens vård är af staden öfverlämnad en nyuppförd väntstuga.

*Specificerad uppgift å 7 hamnarbetares inkomst under tiden
maj—augusti 1903.*

Arbetaren A.	kr. 320 12
» B.	284 —
» C.	305 38
» D.	177 67
» E.	327 38
» F.	212 34
» G.	142 02

Arbetaren A. har därjämte under föregående delen af året förtjänat på »nöd-hjälpsarbete» kr. 35, på tillfälligt magasinarbete kr. 221,50, hvadan alltså hela hans arbetsförtjänst under tiden 1 jan.—1 sept. belöpte sig till kr. 576,50.

Sågverksarbetare:

(Uppgifter rörande arbets- och löneförhållanden vid en del sågverk i Sundsvalls-distriktet skola meddelas i ett följande häfte.)

Bryggeriarbetare:

(Vid 1 af de 3 bryggerierna i staden juli—sept. 1903.)

	Månads- lön, kr.	Husrum och ved- brand, kr. pr år.		Månads- lön, kr.	Husrum och ved- brand, kr. pr år.
1 tappningsförestån- dare	83	200	1 jäskällarebas . . .	65	200
» maskinist	100	»	2 läskedryckstillver- kare	70	»
» eldare	65	»	7 bryggeriarbetare . .	60	»
» tunnbindare	85	»	7 ölutkörare	75	»
» källarebas	80	»	10 buteljusköljerskor	11	50
» mältare	75	»	{ pr vecka		
»	65	100	1 gårdskörare	60	200
2 pannknektar	65	200	2 stalldrängar	65	»
1 svagdricksbas . . .	65	»	1 nattvakt	65	»

Utkörarne hafva därjämte viss procent å försäljningen. Daglig arbetstid: 11 timmar. Jämmt arbete året om.

Juli—september. Under kvartalet har en *förhöjd prislista* börjat tillämpas inom bagerierna. Enligt uppgifter från bageriarbetarnes arbetsanvisningsbyrå har under kvartalet någon *arbetslöshet* varit rådande, därvid i understöd åt arbetslösa förbundsmedlemmar utbetalts:

under juli	åt 19 medlemmar	kr. 99
” aug.	4	56
” sept.	5	42

Understödet utgår med en krona pr dag åt arbetslös medlem. De understödstagande utgöras af *dels* sådana bageriarbetare å platsen, som tillfälligtvis bli arbetslösa, *dels* resande bageriarbetare från andra orter. — Rörande *arbetslösheten* inom typografyrket på platsen under årets tre första kvartal hafva af typografförbundets afdelningskassör meddelats följande uppgifter:

1:sta kvartalet	3 resande arbetslösa	9 kr. i understöd
2:dra	2 (en resande, en bofast)	30 ” ” ”
3:dje	9 (en bofast, 8 resande)	114 ” ” ”

Med nämnda undantag hafva arbetarne inom typografyrket haft jämn sysselsättning.

O. F. H.

Luleå.

Sedan ca tre år tillbaka har en period af stillestånd i affärslif och industri rådt inom samhället. Orsakerna härtill äro många och ligga delvis långt tillbaka i tiden. Då folkmängden i Luleå år 1890 utgjorde 4,671 personer, hade den år 1900 nära fördubblats och var då något öfver 9,000 personer. Det hastiga uppsvinget under denna period skapade höga dagsverks- och ackordspris men äfven höga lefnadskostnader. — Första tendensen till ekonomisk svaghet visade sig inom byggnadsverksamheten. Äfven affärsmän m. fl. började få kännning af penningknappheten, och många mindre firmor stupade; såsom belysande för ställningen må anföras, att under de tre åren 1900, 1901 och 1902 anhängiggjordes vid Luleå rådhusrätt respektive 36, 70 och 42 konkurser. Marknaden fördärfvades af en mängd varor, som realiserades, och äfven firmor, som förut ansetts goda, kommo i bekymmersamt läge. — En ej obetydlig orsak till svårigheter i ekonomiska förhållanden var den under år 1901 tillkomna donationsjordsprocessen. Till följd af denna uppkom ett osäkerhetstillstånd, som stäckade all byggnadsverksamhet och för-

säljning af egendomar. Härtill kom vidare det i fjol för öfre Norrland inträffade missväxtåret. Det kraftiga undsättningsarbete, som kom orten och länet till del, gjorde dock, att ställningen ej blef så svår, som man haft anledning förmoda. En följd af relaterade förhållanden blef dock en betydande utflyttning af de mera rörliga elementen bland befolkningen samt dagspänningens sjunkande. — Dagspänningen för grofarbetare, som under föregående år utgjort, sommartiden kr. 5 å 5,50 och vintertiden kr. 3,50 å 4, har sålunda successivt nedgått och torde nu i medeltal utgöra, sommartiden kr. 4 å 4,50 och vintertiden kr. 2,50 å 3. Hos större arbetsgifvare, t. ex. Norrbottens malmförädlingsverk, där arbetsförtjänst beredes personalen under större delen af året, har arbetslönen ej undergått förändring, utan utgör densamma:

under maj—sept.	kr. 4 — å 4,50 pr dag
» okt.—april	2,75 å 3 — » »

Vid stadens arbeten har, för mera fast anställda, medeldagspenningen under fjolåret utgjort:

under maj—sept.	kr. 3,25 pr dag
» okt.—april	2,83 » »

Vid statens järnvägars arbeten — banafdelningen — utgår dagspenningen:

under maj—sept. med	kr. 3 —
» okt.—april » 	2,52

Vid sågverken utgår dagspenningen med i allmänhet kr. 3 å 3,50 under sommartiden och kr. 2,50 å 3 vintertiden. Därvid är dock att märka, att de vid sågverken fast anställda arbetarne i regel äfven åtnjuta husrum och vedbrand, liksom äfven där under sommartiden anställda arbetare erhålla bostad i af sågverken uppförda baracker.

För verkstads- och yrkesarbetare uppgifves medelförtjänsten i allmänhet hafva sjunkit med 5 å 10 %.

Vid vårens inbrott och då sjöfarten öppnas i slutet af maj, ökas gifvetvis arbetstillfällena; att dessa dock i år ej varit så rikliga, utvisar den stora mängd arbetssökande, som längre eller kortare tid fått gå utan anställning. — Ställningen på arbetsmarknaden torde i allmänhet böra betecknas såsom mindre god.

Mera märkbart än på de flesta andra platser i vårt land torde växlingen i tillgången på arbete komma till synes inom de större arbetarecentra i öfre Norrland. Under det att, som sagdt, vid sjöfartens början en mängd arbetstillfällen uppstå genom trä- och

Arbets- och löneförhållanden.*Arbetare hos Aktieb. Gellivare Malmfält.*

Medelinkomsten per dag under de olika månaderna har varit för:

malmlastare	kr. 4,40—4,80
borrare	» 5,29—5,70
skrädare	» 4,07—4,16
ackordsarbetare (ortdrifvare)	» 6,22—6,99
tippare	» 4,34—5,08
räsläggare	» 3,19—3,24
brytare	» 4,20—4,27

Arbetstid: 8 timmar pr dygn. Därtill kommer för en del arbetare förmånen att mot erläggande af 2 kronor pr månad erhålla ett bostadsrum (en del har två rum mot 4 kronor pr månad); ungarlar, som inrymmas 4—6 i ett rum, erlægga en afgift af 25 öre pr månad. Bolaget har omkring 600 rum, som användas till arbetarebostäder.

Arbetare hos Bergverksaktiebolaget Freja.

Bolaget idkar malmbrytning vid det 5 km. från Malmberget belägna gruffältet Koskullskulle.

Medelaflöningen pr dag under sistlidne juni har utgjort för:

malmlastare	kr. 4,78
borrare	» 5,59
skrädare	» 4,25
tippare	» 4,94
dagsverkare	» 3,30 à 4

Arbetstiden för grufarbetarne har utgjordt 8 timmar pr dygn. För verkstadsarbetare, hvilkas dagliga arbetstid varit 10 timmar, har timpenningen utgjort 36—40 öre. Arbetarne bo i bolagets 6 baracker (36 lägenheter om 2 rum à 4 kr, pr månad, 16 lägenheter om 1 rum à 2 kr. pr månad samt 8 rum för ungarlar) äfvensom 8 »kåkar», af hvilka sistnämnda 7 bebos hyresfritt och 1 betingar en hyra af 15 kronor pr månad.

Bageriarbetare:

Veckolön: för trägarbetare 25 à 28 kr.

» ugnsarbetare 30 kr.

» lärlingar 19 kr.

Arbetstid: 10½ timme pr dygn.

Grofarbetare:

Daglön: 3 à 3,50 kr.

Daglig arbetstid: 10 timmar.

Järn- och metallarbetare:

Timlön varierande mellan 30 och 50 öre.

Arbetstid pr vecka: 59 timmar.

Kopparslageriarbetare:

Timlön: 45 öre.

Daglig arbetstid: 10 timmar.

Mureriarbetare:

Timlön: 60—70 öre.

Daglig arbetstid: 10 timmar.

Måleriarbetare:

Timlön: 50—60 öre, vid ackordsarbete 6 å 7 kronor om dagen.

Daglig arbetstid: 10 timmar.

Plåtslageriarbetare:

Timlön: 50—60 öre.

Daglig arbetstid: 10 timmar.

Skrädderiarbetare:

Arbetslön: (pr styck) för kavajkostym 14 kr., för bonjourkostym 22 kr. och för frackkostym 23 kr.

Daglig arbetstid: 12—14 timmar.

Stenhuggeriarbetare:

Timlön: 50—60 öre.

Daglig arbetstid: 9¹/₂ å 10 timmar.*Timmermän:*

Timlön: 45—50 öre.

Daglig arbetstid: 9 å 10 timmar

Sågverks- och snickerifabriksarbetare:

Daglön i medeltal: kr. 3,33.

Daglig arbetstid: 10 timmar.

Urmakeriarbetare:

Månadslön: 110 kronor.

Daglig arbetstid: 10 timmar.

Bryggeriarbetare:

Timlön: 28 öre (jämta andra förmåner, värderade till 15 kronor i månaden).

Daglig arbetstid: 10¹/₂ timmar.

Juli—september. Under kvartalet har intet anmärkningsvärdt på arbetsmarknaden inträffat, med undantag af att Skrädderiarbetarnes fackförening (grundad år 1902) upphört och en afdelning af Bryggeriarbetareförbundet nybildats. Åtskilliga från andra orter under sommaren tillresande arbetssökande hafva icke kunnat

få anställning. Vid malmfälten kommer brytningen af malm i år att fortgå i samma utsträckning som under fjolåret, men kommer den, enligt hvad i det föregående omförmäls, med ca 300 man reducerade arbetsstyrkan icke att ökas, beroende därpå, att en del förarbeten undangjorts under föregående år.

C. T.

Kiruna.

Under 2:a och 3:e kvartalen af innevarande år hafva inga händelser af allmännare vikt inträffat på arbetsmarknaden och icke heller förekommit några afsevärda variationer i arbetspris. I allmänhet har arbetstillgången varit god, såväl vid grufdriften som vid järnvägsarbete och byggnadsanläggningar inom samhället. Emellertid hafva en del svårigheter förefunnits i penningmarknaden genom öfverspekulation i byggnader.

S. M. H.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1903.

Tredje kvartalet.

Af de under innevarande års tvänne första kvartal påbörjade, i förra häftet omnämnda 84 arbetskonflikterna kvarstodo vid tredje kvartalets ingång 7 såsom fullt aktuella. Af dessa hafva 5 under kvartalet nått sin lösning, nämligen:

- N:r 30. konflikt inom skoarbetarefacket i Skåne, den 5 juli;
- N:r 55. » » stenhuggeriarbetarefacket i Sköfde, den 5 juli;
- N:r 64. » » plåtslageriarbetarefacket i Linköping, den 13 juli;
- N:r 74. » målarefacket i Stockholm, den 11 juli; och
- N:r 83. » » stenhuggeriarbetarefacket i V. Rödeby, den 5 juli.

Endast tvänne konflikter, bägge inom träarbetarefacket, hafva icke under kvartalet afslutats, vare sig principiellt eller genom arbetets upptagande med nya arbetskrafter, nämligen N:r 32 och 84 (konflikter i Eskilstuna och Södertelje).

Antalet af de under årets tredje kvartal inträffade konflikter, som ledt till arbetsinställelse, uppgår till 37, häri inräknad den på grund af strejken vid Hvilans mekaniska verkstad i Kristianstad föranledda lockouten. Konflikterna hafva uppgifvits beröra sammanlagt 143 arbetsgifvare och 16,470 (16,381) arbetare, och af dessa voro, enligt ingångna uppgifter, i den *stora verkstadslockouten* invecklade icke färre än 76 arbetsgifvare och 14,823 arbetare.

Ifrågavarande lockout proklamerades den 29 juni på grund af vid Hvilans mekaniska verkstad i Kristianstad den 23 maj utbruten strejk och omfattade då endast de verk, som tillhörde Sveriges verkstadsförenings södra krets. Arbetsgifvareantalet var här 12 och antalet invecklade arbetare 1,868. Den 7 juli utsträcktes lockouten till samtliga verk i föreningen, hvarigenom arbetsgifvarnes antal ökades med 64 och arbetarnes med 12,955. Lockouten upphörde den 3 augusti och hade sålunda varat i 35 dagar. Af de utestängda arbetarne tillhörde, enligt uppgift, 6,127 järn- och metallarbetareförbundet, 1,427 gjutareförbundet, 538 träarbetareförbundet, 459 grof- och fabriksarbetareförbundet, 62 målareförbundet, 24 bleck-

och plåtslageriarbetareförbundet samt 552 svenska arbetareförbundet. Antalet oorganiserade arbetare skulle sålunda uppgå till 5,634; rörande dessas fördelning på olika orter och fack föreligga icke exakta uppgifter.

En fördelning af de i verkstadslockouten invecklade arbetsgifvare och arbetare på *de olika delarna af landet* ter sig sålunda:

	Antal arbetsgifvare.	Antal arbetare.
Stockholm	17	4,755
östra Sverige ¹	17	3,035
Småland	5	976
södra Sverige	12	1,868
vestra Sverige	17	2,826
norra Sverige	8	1,363
Summa	76	14,823

Det största antalet af lockouten berörda arbetare kommer sålunda på Stockholm med 4,755. En fördelning af arbetsplatserna efter städer och landsbygd gifver vid handen, att det långt öfvervägande antalet arbetsplatser, som berörts af lockouten, eller 67, äro belägna i städerna samt att antalet vid dessa invecklade arbetare utgör 13,467, under det att på landsbygden komma endast 9 arbetsgifvare och 1,356 arbetare. Af städerna har, näst Stockholm med 17 arbetsgifvare och 4,755 arbetare, Göteborg mest berörts af konflikten, i det att antalet arbetsgifvare här uppgår till 14 och arbetareantalet till 2,182.

Efter denna redogörelse för den stora verkstadslockouten, årets mest vidtomfattande konflikt, lämnas här nedan en öfversikt af **öfriga 36 arbetskonflikter**, påbörjade under tredje kvartalet, hvilka ledt till arbetsinställelse. Af dem hafva de flesta eller 16 inträffat i juli, 11 i augusti och 9 i september månad.

Varaktigheten är känd för samtliga utom trenne; beträffande den ena af dessa är arbetet upptaget med andra arbetare; de bägge andra äro, såvidt bekant, ännu aktuella. Den närmare fördelningen efter varaktighet ter sig sålunda:

Arbetsinställelser med en varaktighet af:

högst 7 dagar	21	31—61 dagar	2
8—15 "	5	62—91 "	2
16—22 "	3	icke uppgifven varaktighet	3
23—30 "	—		

Af de här upptagna 36 konflikterna har sålunda det öfvervägande flertalet eller 21 varat 1 vecka eller därunder.

¹ Angående de olika landsdelarnes omfattning se häft. 1, sid. 72. noten.

Till sin *karaktär* äro 31 konflikter att hänföra till strejker, 2 äro lockouter och 3 af blandad, obestämbar eller ej uppgifven karaktär.

Sågverksarbetarefacket har under kvartalet berörts af de flesta konflikterna eller af 9, och hafva dessa omfattat 9 arbetsgifvare och 296 (274) arbetare. Därefter kommer *stenhuggarefacket* med 6 konflikter, omfattande 6 arbetsgifvare och 172 arbetare.

Samtliga dessa konflikter hafva haft en rent *lokal karaktär* och fördela sig på följande sätt inom de *olika delarna af landet*:

	Städer.	Landsbygd.	Summa.
Stockholm	2	—	2
östra Sverige	5	2	7
Småland	2	—	2
södra Sverige	4	5	9
västra Sverige	3	4	7
norra Sverige	—	9	9
Summa	16	20	36

Stockholm har sålunda under detta kvartal berörts af endast 2 nya konflikter, Göteborg likaledes af 2, öfriga städer af 10 och landsbygden af 20. Det största antalet konflikter har inträffat i södra delen af landet.

Antalet *direkt berörda arbetsgifvare* är känt i samtliga fall, och uppgår detta till 67. Sammanlagda antalet *direkt berörda arbetare* utgör 1,647 (1,558), och af dessa kommer det högsta antalet, eller 318 (ca 19 %), på transportarbetarefacket, det näst högsta, eller 296 (ca 18 %), på sågverksarbetarefacket.

Högsta antalet strejkande är känt i samtliga konflikter och utgör sammanlagt 1,582 (1,493); antalet utestängda var i de bägge inträffade lockouterna 6, och i de trenne arbetsinställelserna af blandad, obestämd eller ej uppgifven karaktär voro 59 arbetare berörda af konflikten.

I 17 fall voro samtliga strejkande eller utestängda arbetare *organiserade*, i 4 fall har en del tillhört fackförening, i 13 fall hafva alla varit oorganiserade, och rörande 2 fall föreligga icke några uppgifter i detta hänseende.

Konflikternas *orsaker* kunna fördelas i följande hufvudgrupper:

fråga om löneförhöjning i 24 fall		personliga förhållanden i 4 fall
organisationsspörsmål i 1 »		andra eller icke uppgifna orsaker i 7 »

Twisterna af den sistnämnda kategorien hafva i 3 fall gällt arbetstiden, i 1 aflönings utbetalande, i 1 införande af ett nytt betalningssystem, i 1 tillämpningen af gällande arbetsaftal och i 1 kost- och logisystemets afskaffande.

Beträffande *resultatet* må anföras, att af de 34 konflikter, hvilka äro afslutade, 8 blefvo lösta i enlighet med arbetarnes fordringar och 15 afgjorda genom kompromiss, af hvilka senare 8 kunna anses hafva utfallit i hufvudsak enligt arbetarnes fordringar, 1 enligt arbetsgifvarens och 6 lösts efter ungefär lika stora eftergifter å bägge sidor. Af de öfriga 11 afslutade konflikter hafva 10 ledt till arbetets återupptagande på de af arbetsgifvaren uppställda villkoren, i 8 fall hufvudsakligen med den förutvarande arbetsstyrkan, i 2 fall med nya arbetare; rörande 1 föreligga med hänsyn till *resultatet* stridiga uppgifter. Endast 2 af de under tredje kvartalet inträffade arbetsinställelserna kunna, såvidt bekant, sägas ännu (dec. 1903) hafva aktuell karaktär.

Vid en sammanställning af de föreliggande konflikternas *orsaker och resultat* visar det sig bland annat, att af det långt öfvervägande antal konflikter (24), hvilka föranledts af lönefrågor, 11 bilagts efter ömsesidiga eftergifter, 5 hufvudsakligen i enlighet med arbetarnes fordringar och 5 i enlighet med arbetsgifvarens; 2 äro aktuella, och beträffande 1 äro uppgifterna hvarandra motsägende. Den konflikt, som föranledts af organisationsspörsmål, har lösts i enlighet med arbetarnes fordringar.

Angående tvänne konflikter, bägge inom stenhuggeriarbetarfacket hafva vederbörande uppgifna arbetsgifvare förklarat, att hos dem inga konflikter ägt rum, och från arbetarne har det icke lyckats att i tid erhålla erforderliga uppgifter.

Hvad beträffar materialets formella fullständighet, torde det kunna sägas, att parternas beredvillighet att lämna äskade uppgifter i allmänhet fortfarande ej lämnar något öfrigt att önska; antalet stridiga uppgifter synes ock hafva minskats.

Rörande här föreliggande 36 konflikter hafva svar ingått från bägge parterna i 31 fall, endast från arbetsgifvare i 2 fall och endast från arbetare i 3 fall.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Tredje

(Arbetarnes uppgifter i kol. 9 och 10 äro, om de afvika

a-g. = arbetsgifvare.

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
66	(23 maj) 29 juni o. 7 juli.	3 aug.	(37) 8 28	(Strejk och) lockout.	Mek. verkstads- arb.	(Hvilan) SödraSverige. Hela riket.	Löneförhöjning.
85	1 juli.	—	—	Lockout.	Bageriarb.	Göteborg.	Kost- och logisystemets af- skaffande.
86	4 juli.	6 juli.	3	Strejk.	Sågverksarb.	Göteborg.	Löneförhöjning.
87	6 juli.	12 juli.	7	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Fjällbacka. (Göt. o. Boh. l.)	Löneförhöjning.
88	8 juli.	8 juli.	(1 timme)	Strejk.	Sågverksarb. (stabbläggare)	Alvik. (Vestern. l.)	Löneförhöjning.
89	9 juli.	11 juli.	3	Strejk.	Transportarb.	Sandtrask. (Norrb. l.)	Löneförhöjning. Ändring i grunderna för betalnings utfående.
90	13 juli.	26 juli.	14	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Tångsäter. (Örebro l.)	Fordr. om återtagande af en afskedad arb.
91	15 juli.	15 juli.	1/2	Strejk.	Sågverksarb. (hjälp-sågare)	Alvik. (Vestern. l.)	Löneförhöjning.
92	21 juli.	7 aug.	18	Strejk.	Transportarb.	Lundby. (Göteb. o. Bohus l.)	Löneförhöjning. Fordran, att end. organ. arb. finge användas.
93	22 juli.	24 juli.	3	Strejk.	Sågverksarb.	Norrtelje.	Löneförhöjning.
94	23 juli.	31 juli.	9	Strejk.	Sågverksarb.	Johannedal. (Vestern. l.)	Löneförhöjning. Fordr., att återfå det afdr., som gjorts å fjolårets ackordspris.
95	27 juli.	7 aug.	12	Lockout.	Gjutare.	Löfholmen. (Stockh. l.)	Löneförhöjn. Arbetstid.
96	28 juli.	28 juli.	1	Strejk.	Byggn.-snickare.	Halmstad.	Arb. fordr., att en icke or- ganiserad arb. på platsen skulle ansluta sig till or- ganis. eller afskedas.
97	28 juli.	30 juli.	3	Strejk.	Järn- o. metallarb. (järnverk)	Avesta. (Kopparb. l.)	Arb. fordrade att få behålla 10 timmars arbetsdag.
98	28 juli.	4 aug.	8	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Stilleryd. (Blek. l.)	Löneförhöjning.
99	29 juli.	31 juli.	3	Strejk.	Stufveriarb.	Södertelje.	Personfråga.
100	30 juli.	2 aug.	4	—	Möbelsnickare.	Karlskrona.	Personliga förhållanden.

i Sverige, påbörjade under år 1903.
kvartalet.

från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes).

a. = arbetare.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter föreligga från	Anmärkningar.
direkt berörda arbets- gifvare.	strejk- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.				
(1) 12 64 4	(8) — — —	(59) 1,868 12,955 2	Delvis. Ja.	Förutv. villkor. —	a-g., a. a-g., a.	⁸⁶⁾ Jfr föreg. häfte samt texten s. 184. Fullständig redog. kommer att meddelas i årspublikat. ⁸⁵⁾ Arbetet icke upptaget af organiserade arbetare. — A-g. uppgifver, att någon konflikt icke ägt rum.
1	52 (30)	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸⁶⁾ Arb. uppgifva, att deras fordr. helt beviljades.
1	11	—	Ja.	Förutv. villkor.	a-g., a.	
1	12	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.	
1	40	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸⁹⁾ Alla arb. utom 7 återgingo i arbetet. — Arb. uppgifva, att deras fordr. helt beviljades.
1	21	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁹⁰⁾ A-g. uppgifver, att arb. äfven fordr. den förre verkstärens afskedande, hvilket icke beviljades.
1	6	—	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.	
4	250	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁹²⁾ 30 andra arb. blefvo utan arbete. Löneförhöjn. beviljades, men icke arb:nes andra fordran (a-g.).
1	36	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	
1	24	—	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.	⁹⁴⁾ De flesta strejkande voro minderåriga.
1	—	4	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.	
1	6	—	Ja.	Arbetaren anslöt sig till organisationen.	a-g., a.	
1	47	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	⁹⁷⁾ På grund af ringa arbets-tillgång önskade a-g. införa 8 tim. arbetsdag. Återinförande af 10 timmars arbetsdag efter en vecka utlofvades. — A-g. anser, att ingen arbetskonflikt ägt rum.
1	54	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
1	28	—	Delvis.	Nya arb. på förutv. villkor.	a-g., a.	⁹⁹⁾ Arb. vägrade arbeta under en förman, som var strejk-brytare (a.).
1	8	—	Ja.	Arb. återgingo.	a-g., a.	¹⁰⁰⁾ Den egentliga anledningen till arbetsinställelsen var, att arb. fordrade ett humanare behandlingssätt (a.).

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Tredje

(Arbetarnes uppgifter i kol. 9 och 10 äro, om de afvika

a-g. = arbetsgifvare.

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
101	1 aug.	—	Öfver 120	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Sternö. (Blek. 1.)	Löneförhöjning.
102	1 aug.	3 sept.	34	—	Byggnadsarb. (snickare o. timmermän)	Malmö.	Tillämpning af gällande arbetsaftal.
103	4 aug.	15 sept.	43	Strejk.	Kem.-tekn. arb. (klorat- o. karbidfabr.)	Månsbo. (Kopparb. 1.)	Löneförhöjning.
104	6 aug.	7 aug.	2	Strejk.	Grufarb.	Stabbarp. (Malmöhus 1.)	Arb. fordr. införandet af ett nytt betalningssystem och löneförhöjning.
105	6 aug.	7 aug.	1	Strejk.	Sågverksarb. (minderåriga)	Mon. (Vestern. 1.)	Löneförhöjning.
106	7 aug.	8 aug.	2	Strejk.	Grofarb. (vid elektr. kab-lars nedläggande)	Norrköping.	Löneförhöjning.
107	10 aug.	12 okt.	64	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Lanna. (Örebro 1.)	Löneförhöjning. Lönens utbetalande på bestämd dag.
108	19 aug.	19 aug.	1	Strejk.	Sågverksarb.	Norrköping.	Löneförhöjning.
109	19 aug.	21 aug.	2½	Strejk.	Sågverksarb. (minderåriga)	Bomhus. (Gefle. 1.)	Arbets-tid.
110	25 aug.	30 aug.	6	Strejk.	Möbelsnickare.	Jönköping.	Löneförhöjning.
111	25 aug.	26 aug.	1	Strejk.	Sågverksarb. (minderåriga)	Bomhus. (Gefle. 1.)	Arbets-tid.
112	2 sept.	3 sept.	2	Strejk.	Tegelbruksarb.	Kallerstad. (Östergötl. 1.)	Utfående af aflöning.
113	4 sept.	12 sept.	9	Strejk.	Möbelsnickare.	Malmö.	Löneförhöjning, fastställande af prislista.
114	5 sept.	—	Öfver 90	Strejk. (blockad)	Stenhuggeriarb.	Heestrand. (Göt. o. Boh. 1.)	Lönefråga.
115	7 sept.	13 sept.	7	Strejk.	Tapetserare.	Stockholm.	Löneförhöjning.
116	7 sept.	27 sept.	21	Strejk.	Tunnbindare.	Hessleholm.	Löneförhöjning.
117	9 sept.	27 sept.	19	Strejk.	Grofarb. (konstgödningsfabr.)	Landskrona.	Arb. fordr. afskedandet af 3 arb. hvilka nekade deltaga i viss af fackfören. beslut, uttaxering.
118	14 sept.	10 dec.	88	Strejk.	Träarb.	Vestervik.	Löneförh. Inf. af arb.-aftal m. m.
119	19 sept.	21 sept.	3	Strejk o. lockout.	Spårvägsarb.	Norrköping.	Löneförhöjning. Personfråga.
120	30 sept.	1 okt.	1	Strejk.	Byggn.-snickare.	Stockholm.	Löneförhöjning.

i Sverige, påbörjade under år 1903.
kvartalet.

från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes).

a. = arbetare.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter föreligga från	Anmärkningar.
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.				
1	o. 60	—	Ja.	—	a-g., a.	¹⁰¹⁾ Arb. icke återupptaget.
1	17	—	Ja.	Twistefrågan hänsköts, enl. a-g:s fordran, till en förefintlig permanent skiljenämnd.	a-g., a.	¹⁰²⁾ Skiljenämnden har, såvidt känt, ännu ej slutbehandlat frågan.
1	144	—	—	Kompromiss.	a-g., a.	
1	26	—	—	Kompromiss.	a-g.	¹⁰⁴⁾ Löneförh. beviljades. Löfte erhölls om utredning inom 2 mån. ang. det begärda betal- ningssystemets lämplighet.
1	16	—	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.	¹⁰⁵⁾ A-g. anser, att ingen arbets- konflikt ägt rum.
1	50	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	
1	18	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	
1	30	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	
1	o. 40	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁰⁹⁾ 570 andra arb. blefvo utan arbete. Jfr n:r 111.
1	30 (18)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹⁰⁾ Konflikten löstes genom skil- jedom.
1	o. 80	—	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.	¹¹¹⁾ Jfr n:r 109.
1	35	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹¹²⁾ A-g. anser, att någon kon- flikt icke ägt rum.
4	150 (95)	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	
1	8	—	Ja.	—	a.	¹¹⁴⁾ Arb. icke återupptaget.
23	o. 160	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.	
1	2	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	
1	60	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades icke.	a-g., a.	¹¹⁷⁾ 4 andra arb. nekades åter- upptaga arbetet i fabriken.
1	70	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹⁸⁾ Enl. a-g. är konflikten ännu icke avslutad.
1	13	21	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.	¹¹⁹⁾ 3 arb. nekades återupptaga arbetet.
1	16	—	Ja.	Motsägende uppgifter.	a-g., a.	

Bostadspriser å olika orter i riket år 1903.

De å sid. 196—200 införda tabellariska uppgifterna öfver prisen å bostadslägenheter å olika orter i Sverige äro sammanställda på grund af primäruppgifter, som enligt det i föregående nummer af »Meddelandena»¹ aftryckta frågeformulär litt. H insamlats hufvudsakligen från ett större antal sjuk- och understöds-kassor. Kollegii ombud i orterna hafva härvidlag hufvudsakligen haft till uppgift att insamla och kontrollera de från sjuk-kassor å orten ingående uppgifterna; en del af ombuden hafva likväl genom egna direkta utfrågningar kompletterat och utvidgat det från kassorna erhållna materialet.

Det framgår häraf, att de bostadslägenheter, för hvilkas pris i tabellerna redogöres, hufvudsakligen äro bebodda af sjuk-kassorna tillhörande personer, d. v. s. i allmänhet de ordentligare och bättre situerade arbetarne. Det är då också tydligt, att man kan utgå från, att de ifrågavarande lägenheterna icke omfatta de sämsta bostäderna af hvarje slag, och att det således är att förvänta, att hyrorna för desamma i genomsnitt skola ställa sig något högre än medelhyrorna för *alla* bostadslägenheter af de olika kategorierna.

I hvad mån man genom en sådan undersökning som den här ifrågavarande kan vänta att erhålla en tillfredsställande bild af hyrespriserförhållandena, torde bäst kunna bedömas genom en jämförelse mellan de för Stockholm vunna resultaten och dem, som framgått ur de för åren 1900 och 1902 på föranstaltande af Styrelsen för Stockholms stads asylor för husvilla verkställda undersökningarna. En sådan jämförelse utvisar följande resultat (då med *a* och *b* betecknas sistnämnda undersökningar för 1900, resp. 1902, och med *c* den här ifrågavarande undersökningen för 1903):

1) *Lägenheter om ett rum utan kök.*

	Antal undersökta lägenheter enligt			Medelhyra (kronor) enligt		
	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
Staden inom broarna . . .	516	237	20	152	166	175
Norrmalm	2,903	1,048	176	160	177	194
Östermalm	1,521	490	40	156	174	198
Kungsholmen	1,126	321	148	149	160	176
Södermalm	3,134	1,015	85	135	139	(167)
Hela Stockholm	9,200	3,111	469	149	162	183

¹ Häfte I, s. 16.

2) *Lägenheter om ett rum och kök.*

	Antal undersökta lägenheter enligt			Medelhyra (kronor) enligt		
	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
Staden inom broarna . . .	333	192	24	227	240	254
Norrmalm	5,122	2,624	539	246	266	265
Östermalm	2,337	782	122	247	262	(318)
Kungsholmen	2,742	1,003	308	240	249	264
Södermalm	6,933	2,560	459	216	222	236
Hela Stockholm	17,467	7,161	1,452	233	246	260

3) *Lägenheter om två rum och kök.*

	Antal undersökta lägenheter enligt			Medelhyra (kronor) enligt		
	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
Staden inom broarna . . .	583	308	30	362	368	388
Norrmalm	4,589	2,092	431	400	402	459
Östermalm	2,819	1,107	119	428	435	447
Kungsholmen	1,413	656	138	399	416	453
Södermalm	3,572	1,017	176	345	342	391
Hela Stockholm	12,976	5,180	894	392	397	441

Det framgår af dessa sammanställningar, att antalet lägenheter, för hvilka uppgifter nu erhållits, i allmänhet utgör 5 å 10 procent af antalet under år 1900 undersökta, och således, då sistnämnda år samtliga bostadslägenheter undersöktes och några väsentliga förändringar i antalet icke sedan dess torde hafva ägt rum, också ett motsvarande procenttal af alla tillgängliga lägenheter. Det kan synas, som om detta material vore allt för ringa för att därur skulle kunna dragas säkra slutsatser. Jämför man de respektive medelhyresbeloppen för 1902¹ och 1903, kommer man emellertid till en annan uppfattning. Det visar sig nämligen, att de erhållna hyresprisen för 1903 i allmänhet öfverstiga motsvarande uppgifter för 1902 med endast 5 å 10 procent, en skillnad, som tillfullo kan förklaras af den ofvan omtalade omständigheten, att uppgifterna för 1903 icke omfatta de sämsta lägenheterna. Endast i två undantagsfall, af hvilka åtminstone det ena allenast beror på de erhållna uppgifternas fåtalighet, öfverstiger skillnaden mellan medelhyrorna enligt 1902 och 1903 års undersökningar 15 procent.

I betraktande häraf och med särskild hänsyn till att för de flesta orter ett relativt större material än för Stockholm inkommit, torde man kunna vara berättigad att anse, att de genom den

¹ 1902 års undersökning omfattar visserligen icke alla bostadslägenheter, utan endast c:a 40 procent af desamma, men ett sådant urval torde kunna anses fullt tillräckligt för vinnande af tillförlitligt resultat.

företagna representativa undersökningen erhållna resultaten äro på det hela taget så tillfredsställande, att på dem kan byggas en *jämförelse* mellan olika platser i afseende på hyresprisen. En sådan jämförelse gifver, utan att i väsentlig grad modifiera den uppfattning, som i allmänhet torde råda med afseende å hyresprisen på olika orter, likväl sådana resultat, att den torde vara värd att här i någon mån utvecklas.

Betraktar man då först tab. A (Hyresbelopp i medeltal) och tager hänsyn endast till de viktigaste bostadskategorierna, ett rum, ett rum och kök och två rum och kök, finner man, att de *högsta hyrorna* äro tillfinnandes på följande platser:

	Hyresbelopp i medeltal för		
	ett rum.	ett rum och kök.	två rum och kök.
Stockholm	183 kr.	260 kr.	441 kr.
Norrköping	106 »	184 »	319 »
Göteborg	154 »	211 »	295 »
Gefle	103 »	164 »	322 »
Luleå (egentliga staden)	125 »	235 »	344 »
Boden	113 »	218 »	334 »
Gellivare	132 »	262 »	458 »
Kiruna	175 »	303 »	464 »

Närmast komma Sundbyberg, Malmö, Helsingborg (inre staden), Karlstad och Sundsvall.

Det framgår häraf, att de största städerna, såsom ju var att vänta, utmärka sig genom höga hyror, och att ordningen mellan dem kan anses vara: Stockholm, Göteborg, Norrköping, Gefle, Malmö, Helsingborg. Men dessutom förekomma bland dessa platser med höga hyror samtliga industricentra i Norrbottens län; och bland dem täfla Luleå och Boden med Göteborg samt Kiruna och Gellivare med Stockholm.

Hyrorna för små lägenheter i Stockholm äro 20 å 25 % högre än i Göteborg.

Låga hyror förekomma åter å följande orter:

	Hyresbelopp i medeltal för		
	ett rum.	ett rum och kök.	två rum och kök.
Gnesta	50 kr.	88 kr.	176 kr.
Motala	42 »	73 »	134 »
Vexjö	67 »	71 »	136 »
Kalmar	57 »	99 »	159 »
Oskarshamn	61 »	79 »	128 »
Visby	75 »	102 »	158 »
Kristianstad	—	118 »	178 »

Hyresbelopp i medeltal för			
	ett rum.	ett rum och kök.	två rum och kök.
Lund	68 kr.	108 kr.	178 kr.
Landskrona	80 „	106 „	153 „
Helsingborgs förstäder	82 „	116 „	145 „
Kristinehamn	60 „	103 „	149 „
Köping	71 „	119 „	180 „
Domnarfvet	49 „	80 „	— „

De lägsta hyrorna utvisa således bland de orter, från hvilka uppgifter inkommit, Motala och Domnarfvet. Hyrorna äro där omkring fjärdedelen så höga som i Stockholm. Två rum och kök kosta i Motala och Oskarshamn mindre än ett rum utan kök i Stockholm, Göteborg, Gellivare och Kiruna.

I öfrigt kan man iakttaga, hurusom äfven för relativt stora städer i södra Sverige, särskildt Skåne, hyrorna åtminstone för ett eller två rum och kök äro jämförelsevis låga. En jämförelse mellan Lund och Landskrona å ena sidan och de ungefär lika stora städerna Uppsala och Eskilstuna å den andra utvisar sålunda för nämnda bostadskategorier en skillnad af omkring 30 procent. I allmänhet taget synes det vara fallet, att, förutom den regelbundet förekommande stegringen af hyrorna med orternas betydenhet, en ökning äfven kan konstateras, ju längre man kommer norrut; och detta gäller, äfven om man frånser de exceptionella förhållandena i Norrbottens län.

Genom den i tab. B meddelade fördelningen af lägenheter, tillhörande de viktigare bostadskategorierna, efter årshyrans storlek belysas närmare de prisförhållanden, som gifvit upphof till de här ofvan omhandlade hyresbeloppen i medeltal. Det torde särskildt böra framhållas, att, såsom af tab. B framgår, de lägenheter, för hvilka hyresuppgifter meddelats, i allmänhet fördela sig på ett fåtal af de i tabellen upptagna grupperna, och att endast ett ringa antal lägenheter afsevärdt skilja sig i pris från medeltalet. Genom denna omständighet bekräftas den i det föregående uttalade åsikten, att man genom den ifrågavarande representativa undersökningen kan anse sig hafva erhållit ett på det hela taget tillförlitligt och af tillfälliga afvikelser oberoende material.

I öfrigt kunna ur tab. B med afseende på de olika orternas hyresförhållanden samma slutsatser dragas som ur tab. A. Särskildt torde hyresbeloppens stegring efter orternas storlek och läge på ett åskådligt sätt framgå ur densamma.

N. Abg.

Bostadspriser å olika

Tab. A. Hyresbelopp i medeltal för olika bostadskategorier

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
O r t.	Uppg. meddelade af	Hyresbelopp per år i medeltal (kr.) för lägenheter om												Pris per vecka å privat måltidsinackordering för arbetare (3 målt.).			
		1 rum.	1 rum och kök.	2 rum o. kök.	3 rum o. kök.	4 rum o. kök.	5 rum o. kök.										
		Lägenheter.	Hyresbelopp.	Lägenheter.	Hyresbelopp.	Lägenheter.	Hyresbelopp.	Lägenheter.	Hyresbelopp.	Lägenheter.	Hyresbelopp.	Antal uppg.	Högsta pris (kronor).	Lägst pris (kronor).	Medelpris (kronor).		
1 Stockholm (hela staden) . . .	k.	469	183	1,452	260	894	441	208	637	35	760	6	1,150	195	15'00	5'00	10'18
2 Staden inom broarna . . .	>	20	175	24	254	36	388	10	595	—	—	—	—	8	14'00	10'00	11'60
3 Norrmalm . . .	>	176	194	539	265	431	459	87	662	—	—	—	—	21	14'00	7'50	11'02
4 Östermalm . . .	>	40	198	122	318	119	447	43	679	—	—	—	—	9	15'00	10'00	11'30
5 Kungsholmen . . .	>	148	176	308	264	138	453	24	604	—	—	—	—	73	15'00	5'00	10'11
6 Södermalm . . .	>	85	167	459	236	176	391	44	529	—	—	—	—	40	14'00	6'00	9'30
7 Sundbyberg . . .	—	137	83	85	189	29	279	11	445	—	—	—	—	77	10'00	5'00	7'95
8 Brännkyrka . . .	>	4	114	36	178	3	263	—	—	—	—	—	—	30	10'50	4'00	8'34
9 Södertelje . . .	>	44	88	165	160	48	275	13	360	—	—	—	—	50	10'50	7'00	8'28
10 Uppsala . . .	o.	10	65	93	131	13	240	4	339	—	—	—	—	—	—	—	—
11 Eskilstuna . . .	>	30	89	120	155	15	211	15	422	15	650	15	847	30	7'70	7'00	7'19
12 Gnesta . . .	k.	3	50	8	88	6	176	7	224	—	—	—	—	2	7'75	7'00	7'38
13 Norrköping (hela staden) . . .	o.	120	106	378	184	327	319	90	480	90	746	87	949	24	8'00	4'20	6'59
14 Östra stadsdelen . . .	>	30	125	75	195	58	335	30	510	30	784	27	1,013	—	—	—	—
15 Norra » . . .	>	30	91	115	178	106	308	30	464	30	719	30	908	—	—	—	—
16 Linköping . . .	k.	35	73	141	143	67	236	16	357	6	399	—	—	14	7'00	4'25	6'13
17 Motala (och Motala verkstad) . . .	>	47	42	103	73	7	134	—	—	—	—	—	—	31	8'00	6'00	6'69
18 Jönköping . . .	o.	31	58	119	121	97	159	30	293	28	443	11	555	7	6'00	3'00	4'23
19 Vexjö . . .	k.	20	67	124	71	136	136	31	272	6	350	—	—	8	10'00	6'00	6'75
20 Kalmar . . .	o.	9	57	38	99	44	159	3	203	—	—	—	—	21	10'00	6'00	7'36
21 Oskarshamn . . .	k.	36	61	110	79	97	128	34	220	13	272	—	—	50	12'00	6'00	8'96
22 Visby . . .	>	7	75	34	102	38	158	24	286	13	362	7	493	12	12'50	7'00	10'31
23 Karlskrona . . .	o.	394	96	288	137	463	240	284	353	91	509	88	645	105	10'00	3'50	6'59
24 Kristianstad . . .	>	—	—	30	118	30	178	25	375	15	567	15	763	10	8'50	5'50	6'42
25 Malmö (hela staden) . . .	k.	220	99	815	162	660	244	110	358	13	524	—	—	166	10'00	4'00	7'33
26 Inre staden och Rörsjöstaden . . .	>	56	110	118	164	223	250	41	366	8	569	—	—	—	—	—	—
27 Lund . . .	—	75	68	290	108	341	178	36	280	19	387	9	511	6	6'50	6'00	6'08
28 Landskrona . . .	>	58	80	212	106	553	153	106	252	33	311	10	443	37	10'00	5'50	6'89

¹ k = understödskassor, o = Kommerskollegii ombud å orten.

orter i riket år 1903.

samt priset å privat måltidsinackordering för arbetare.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	
O r t.	Uppg. meddelade af	Hyresbelopp per år i medeltal (kr.) för lägenheter om												Pris per vecka & privat måltidsinackordering för arbetare (3 målt.).				
		1 rum.		1 rum och kök.	2 rum o. kök.	3 rum o. kök.	4 rum o. kök.	5 rum och kök.										
		Lägenheter.	Hyresbelopp.	Lägenheter.	Hyresbelopp.	Lägenheter.	Hyresbelopp.	Lägenheter.	Hyresbelopp.	Lägenheter.	Hyresbelopp.	Lägenheter.	Hyresbelopp.	Antal uppg.	Högsta pris (kronor).	Lägst pris (kronor).	Medelpris (kronor).	
29	Helsingborg: inre staden . . .	o.	30	108	120	137	120	204	30	353	30	606	29	841	6	7 00	6 50	6 58 29
30	förstäder . . .	»	30	82	60	116	90	145	30	277	—	—	—	—	—	—	—	30
31	Halmstad	»	20	76	81	120	90	204	30	332	19	521	10	623	6	7 00	6 50	6 58 31
32	Göteborg (hela staden) . . .	»	150	154	600	211	600	295	120	496	120	664	78	945	150	16 00	4 55	8 28 32
33	Inre staden	»	30	141	120	216	120	338	30	631	30	754	30	861	30	16 00	4 55	10 12 33
34	Gamlestaden	»	30	152	120	218	120	287	—	—	—	—	—	—	30	10 50	5 25	8 09 34
35	Haga (Annedal, Landala, Kungsportsavenyen)	»	30	167	120	219	120	308	30	524	30	756	30	1,013	30	10 50	6 00	8 07 35
36	Masthugget	»	30	179	120	206	120	276	30	430	30	629	18	972	30	10 50	6 00	7 40 36
37	Majorna	»	30	131	120	196	120	266	30	398	30	518	—	—	30	10 50	6 00	7 48 37
38	Venersborg	»	8	82	5	138	7	244	8	341	6	475	7	600	4	7 00	5 25	6 19 38
39	Borås	»	24	81	120	114	80	235	30	363	10	550	8	741	15	8 75	6 00	7 05 39
40	Karlstad	»	11	92	19	164	12	303	7	461	11	641	6	842	10	11 50	7 00	8 38 40
41	Kristinehamn	k.	13	60	63	103	19	149	4	200	—	—	—	—	16	8 00	5 00	6 72 41
42	Arvika	»	18	72	18	134	12	227	4	289	—	—	—	—	13	8 00	6 75	7 10 42
43	Örebro	o.	30	69	120	138	79	241	13	371	5	485	4	738	17	8 00	5 00	6 44 43
44	Vesterås	»	21	77	27	145	18	241	8	334	8	516	7	700	15	9 00	6 00	7 35 44
45	Köping	k.	28	71	59	119	8	180	3	277	—	—	—	—	18	10 50	6 00	6 89 45
46	Falun	o.	57	70	201	127	139	276	59	368	36	514	32	604	58	8 75	7 00	7 92 46
47	Domnarfvet	o. k.	43	49	94	80	—	—	—	—	—	—	—	—	38	10 50	6 25	7 30 47
48	Gefle	o.	47	103	114	164	41	322	24	494	23	688	12	888	18	10 50	5 25	8 30 48
49	Söderhamn	»	13	64	17	125	13	227	6	338	—	—	—	—	5	10 00	7 50	8 60 49
50	Sundsvall	»	96	79	93	162	37	296	3	638	5	880	—	—	9	8 50	8 00	8 28 50
51	Luleå: egentliga staden . . .	»	9	125	39	235	33	344	15	520	4	740	5	875	8	12 50	8 75	10 63 51
52	förstäder	»	41	79	65	126	9	219	—	—	—	—	—	—	24	11 25	8 00	8 70 52
53	Boden	»	4	113	27	218	18	334	4	466	4	725	—	—	4	8 75	8 05	8 40 53
54	Malmberget och Gellivare . .	»	96	132	96	262	13	458	9	540	—	—	—	—	6	9 33	9 33	9 33 54
55	Kiruna	»	16	175	17	303	13	464	13	605	12	711	—	—	5	10 50	10 50	10 50 55

Bostadspriser å olika
Tab. B. Antal uppgifna bostads-

Ett rum.

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
		Antal uppgifna lägenheter till pris af														Summa uppgifna lägenheter.
O r t.	högst 25	26—50	51—75	76—100	101—125	126—150	151—175	176—200	201—225	226—250	251—275	276—300	300—400			
	kronor årligen.															
1	Stockholm (hela staden)	—	—	3	24	53	71	35	146	63	52	8	11	3	469	1
2	Staden inom broarna	—	—	1	2	1	5	—	6	—	4	—	1	—	20	2
3	Norrmalm	—	—	—	3	13	21	14	60	33	24	2	5	1	176	3
4	Östermalm	—	—	—	1	2	4	1	19	5	4	2	2	—	40	4
5	Kungsholmen	—	—	2	9	23	22	15	35	22	14	2	3	1	148	5
6	Södermalm	—	—	—	9	14	19	5	26	3	6	2	—	1	85	6
7	Sundbyberg	—	17	67	18	17	14	1	3	—	—	—	—	—	137	7
8	Brännkyrka	—	—	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	4	8
9	Södertelje	—	6	10	19	8	1	—	—	—	—	—	—	—	44	9
10	Uppsala	—	2	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10
11	Eskilstuna	—	—	7	21	2	—	—	—	—	—	—	—	—	30	11
12	Norrköping (hela staden)	—	—	11	42	56	11	—	—	—	—	—	—	—	120	12
13	Östra stadsdelen	—	—	—	1	20	9	—	—	—	—	—	—	—	30	13
14	Norra	—	—	6	17	7	—	—	—	—	—	—	—	—	30	14
15	Linköping	—	2	18	14	1	—	—	—	—	—	—	—	—	35	15
16	Motala	—	5	32	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	16
17	Vexjö	—	11	3	5	—	1	—	—	—	—	—	—	—	20	17
18	Kalmar	—	—	4	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	9	18
19	Oskarshamn	—	19	14	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	36	19
20	Visby	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	7	20
21	Karlskrona	—	—	7	123	149	65	31	2	14	2	—	—	1	394	21
22	Malmö	—	—	3	42	87	74	11	1	2	—	—	—	—	220	22
23	Lund	—	—	14	41	19	1	—	—	—	—	—	—	—	75	23
24	Landskrona	—	—	4	29	21	3	1	—	—	—	—	—	—	58	24
25	Helsingborg: staden	—	—	—	4	10	8	8	—	—	—	—	—	—	30	25
26	förstäderna	—	—	—	18	6	6	—	—	—	—	—	—	—	30	26
27	Halmstad	—	—	—	15	5	—	—	—	—	—	—	—	—	20	27
28	Göteborg (hela staden)	—	—	—	16	23	37	29	27	6	12	—	—	—	150	28
29	Inre staden	—	—	—	7	7	6	3	3	2	2	—	—	—	30	29
30	Gamlestaden	—	—	—	—	3	12	10	5	—	—	—	—	—	30	30
31	Haga, Annedal o. s. v.	—	—	—	2	2	8	6	6	2	4	—	—	—	30	31
32	Masthugget	—	—	—	3	2	1	5	11	2	6	—	—	—	30	32
33	Majorna	—	—	—	4	9	10	5	2	—	—	—	—	—	30	33
34	Borås	—	—	11	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	34
35	Kristinehamn	—	—	4	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	13	35
36	Arvika	—	—	—	15	3	—	—	—	—	—	—	—	—	18	36
37	Örebro	—	6	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	37
38	Köping	—	—	3	18	7	—	—	—	—	—	—	—	—	28	38
39	Falun	—	—	8	31	18	—	—	—	—	—	—	—	—	57	39
40	Domnarfvet	—	—	28	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	40
41	Gefle	—	—	—	4	15	22	6	—	—	—	—	—	—	47	41
42	Sundsvall	—	—	4	38	49	3	2	—	—	—	—	—	—	96	42
43	Luleå: egentliga staden	—	—	—	—	1	4	4	—	—	—	—	—	—	9	43
44	förstäderna	—	—	—	21	17	3	—	—	—	—	—	—	—	41	44
45	Boden	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	4	45
46	Malmberget	—	8	44	33	1	10	—	—	—	—	—	—	—	96	46
47	Kiruna	—	—	—	—	—	1	—	3	12	—	—	—	—	16	47

orter i riket år 1903. (Forts.)

lägenheter fördelade efter årshyra.

Ett rum och kök.

	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
	Antal uppgifna lägenheter till pris af																			Summa uppgifna lägenheter.
	högst 25	26-50	51-75	76-100	101-125	126-150	151-175	176-200	201-225	226-250	251-275	276-300	301-325	326-350	351-375	376-400	401-500	501-600		
	k r o n o r å r l i g e n .																			
1	—	—	3	15	30	49	40	105	86	232	237	370	157	89	27	7	4	1	1,452	1
2	—	—	—	—	—	—	1	4	3	5	4	5	1	1	—	—	—	—	24	2
3	—	—	—	—	2	9	11	31	31	78	75	153	71	57	13	4	8	1	539	3
4	—	—	—	—	—	4	1	6	4	9	8	32	23	23	9	2	1	—	122	4
5	—	—	—	—	—	6	10	25	19	58	69	84	25	7	5	—	—	—	808	5
6	—	—	3	15	28	30	17	39	29	82	81	96	37	1	—	1	—	—	459	6
7	—	—	—	—	—	6	16	58	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	85	7
8	—	—	—	—	—	10	8	14	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	96	8
9	—	—	—	—	—	59	41	37	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—	165	9
10	—	—	2	19	26	32	13	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98	10
11	—	—	1	5	24	19	40	28	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	11
12	—	—	—	—	—	74	103	128	57	14	2	—	—	—	—	—	—	—	378	12
13	—	—	—	—	—	5	13	33	22	2	—	—	—	—	—	—	—	—	75	13
14	—	—	—	—	—	32	29	34	18	2	—	—	—	—	—	—	—	—	115	14
15	—	—	—	—	—	43	22	15	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	141	15
16	—	—	2	16	38	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	103	16
17	—	9	54	34	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	124	17
18	2	24	66	25	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	88	18
19	—	—	4	17	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	19
20	1	12	61	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	20
21	—	—	5	15	12	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	288	21
22	—	1	15	56	54	67	19	71	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	815	22
23	—	—	1	27	111	147	173	310	37	5	1	3	—	—	—	—	—	—	290	23
24	—	—	28	77	123	56	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	212	24
25	—	2	21	67	76	42	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	25
26	—	—	—	12	30	49	16	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	26
27	—	—	—	16	26	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81	27
28	—	—	6	14	30	24	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	28
29	—	—	—	20	14	38	146	183	118	49	20	12	12	—	—	—	—	—	120	29
30	—	—	—	19	8	4	11	14	27	12	13	12	—	—	—	—	—	—	120	30
31	—	—	—	—	—	9	14	45	45	7	—	—	—	—	—	—	—	—	120	31
32	—	—	—	—	—	4	40	27	18	24	7	—	—	—	—	—	—	—	120	32
33	—	—	—	—	1	1	6	38	48	22	4	—	—	—	—	—	—	—	120	33
34	—	—	—	—	—	5	15	43	49	6	2	—	—	—	—	—	—	—	120	34
35	—	—	—	28	79	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63	35
36	—	—	9	25	20	8	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	36
37	—	—	—	1	3	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	37
38	—	1	14	32	38	24	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59	38
39	—	—	1	10	32	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	201	39
40	—	—	15	33	58	62	22	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	40
41	—	—	35	57	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	41
42	—	—	1	4	—	43	22	35	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	98	42
43	—	—	1	5	10	28	21	20	—	5	—	2	—	1	—	—	—	—	39	43
44	—	—	—	—	—	—	3	5	1	—	—	6	1	—	—	—	—	—	65	44
45	—	—	—	—	—	—	3	6	6	9	3	—	—	—	—	—	—	—	27	45
46	—	—	—	—	—	—	—	6	3	41	17	22	—	—	—	—	—	—	96	46
47	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	7	1	1	4	—	—	—	17	47

Bostadspriser å olika orter i riket år 1903. (Forts.)

Tab. B. Antal uppgifna bostadslägenheter fördelade efter årshyra. (Forts.)

Två rum och kök.

1.		35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	
O r t.		Antal uppgifna lägenheter till pris af																					Summa uppgifna lägenheter.	
		51-75	76-100	101-125	126-150	151-175	176-200	201-225	226-250	251-275	276-300	301-325	326-350	351-375	376-400	401-425	426-450	451-475	476-500	501-600	601-700	701-800		
		k r o n o r å r l i g e n .																						
1	Stockholm (hela staden)	—	—	—	—	6	5	16	11	40	18	59	43	130	64	99	74	181	142	5	1	894	1	
2	Staden inom broarna	—	—	—	—	—	—	1	1	3	2	11	—	2	3	—	1	4	1	1	—	—	30	2
3	Norrmalm	—	—	—	—	1	—	3	3	13	5	20	17	53	30	45	30	102	97	3	—	—	422	3
4	Östermalm	—	—	—	—	—	—	4	1	6	2	3	4	20	8	17	8	24	21	1	—	—	119	4
5	Kungsholmen	—	—	—	—	—	1	1	4	3	10	6	15	12	20	16	31	18	—	—	1	—	138	5
6	Södermalm	—	—	—	—	5	4	8	5	14	6	15	16	40	11	17	10	20	5	—	—	—	176	6
7	Sundbyberg	—	—	—	—	1	3	6	2	14	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	7
8	Brännkyrka	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	8
9	Södertelje	—	—	1	2	1	5	8	7	15	4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	9
10	Uppsala	—	—	1	2	—	3	1	2	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	10
11	Eskilstuna	—	—	—	6	4	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	11
12	Norrköping (hela staden)	—	—	—	—	—	—	16	35	93	75	60	39	9	—	—	—	—	—	—	—	—	827	12
13	Östra stadsdelen	—	—	—	—	—	—	—	—	4	30	20	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	58	13
14	Norra "	—	—	—	—	—	—	9	18	38	17	9	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	106	14
15	Linköping	—	—	2	1	6	11	3	20	9	10	2	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	67	15
16	Motala	1	2	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	16
17	Vexjö	9	26	14	31	29	19	4	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	136	17
18	Kalmar	—	3	6	4	22	7	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	18
19	Oskarshamn	1	14	38	21	8	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	19
20	Visby	—	—	8	13	5	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	20
21	Karlskrona	—	1	7	24	16	78	83	91	36	97	10	7	13	—	—	—	—	—	—	—	—	463	21
22	Malmö	—	—	2	15	21	83	114	158	89	142	20	11	3	1	1	—	—	—	—	—	—	660	22
23	Lund	—	6	19	66	84	124	14	23	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	341	23
24	Landakrona	1	13	127	180	101	96	19	10	2	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	553	24
25	Helsingborg: staden	—	—	4	20	10	24	20	18	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	25
26	förstäderna	—	—	16	44	22	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	26
27	Halmstad	1	1	—	10	6	32	13	16	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	27
28	Göteborg (hela staden)	—	—	—	—	6	16	72	138	203	22	48	33	27	18	13	3	1	—	—	—	—	600	28
29	Inre staden	—	—	—	—	6	—	12	12	8	6	18	20	16	14	8	—	—	—	—	—	—	120	29
30	Gamlestaden	—	—	—	—	—	—	1	31	69	10	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	30
31	Haga, Annedal o. s. v.	—	—	—	—	—	—	6	1	24	46	6	17	6	7	2	8	1	1	—	—	—	120	31
32	Masthugget	—	—	—	—	—	—	—	22	42	47	—	2	2	2	2	1	—	—	—	—	—	120	32
33	Majorna	—	—	—	—	—	10	36	29	33	—	3	4	2	—	1	2	—	—	—	—	—	120	33
34	Borås	—	—	—	—	12	26	30	9	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80	34
35	Kristinehamn	—	2	4	8	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	35
36	Arvika	—	—	—	—	1	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	36
37	Örebro	—	—	—	—	2	19	8	24	13	10	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79	37
38	Köping	—	—	3	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	38
39	Falun	—	1	—	8	11	28	23	34	9	24	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139	39
40	Domnarfvet	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40
41	Gefle	—	—	—	—	1	1	3	4	7	9	7	4	4	—	1	—	—	—	—	—	—	41	41
42	Sundsvall	—	—	1	—	—	5	4	4	4	8	1	—	2	4	—	2	1	1	—	—	—	37	42
43	Luleå: staden	—	—	—	—	—	—	1	1	5	—	14	8	1	1	2	—	—	—	—	—	—	33	43
44	förstäderna	—	—	—	1	2	2	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	44
45	Boden	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	5	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	18	45
46	Malmberget	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	6	—	—	13	46
47	Kiruna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	1	—	2	4	—	—	13	47

Lifsmedelspriser

å olika orter i riket under september och oktober månader
år 1903.

Anm. Med afseende å den mindre tillförlitligheten af prisuppgifterna för några af de angifna varuslagen hänvisas till första häftet af dessa »Meddelanden», sid. 77—79. Då uppgifterna denna gång omfatta blott två månader, har någon sammandragstabell (tab. A i föreg. häfte) ej ansetts erforderlig.

Parentes kring en medelprissiffra betecknar, att densamma är beräknad på grund af ett fåtal uppgifter eller af annan orsak anses mindre tillförlitlig. Medelprisen för *kalkkött* hafva alldeles uteslutits; i anmärkningarna till de särskilda orterna meddelas, då så varit möjligt, hvilka slag af kalkkött prisuppgifterna afse.

Priset på *ved* är beräknadt för s. k. storfamn ($2\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2} \times 0\text{,}30$ meter = $3\text{,}30$ kubikmeter).

I öfrigt hänvisas till anmärkningarna å följande uppslag.

Lifsmedelpriser å olika orter i riket under
Högsta, lägsta

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Varuslag.	Kvantitet.	Stoockholm: Staden i. br.						Norrmalm.						
		September.			Oktober.			September.			Oktober.			
		Högsta	Lägst	Medel.	Högsta	Lägst	Medel.	Högsta	Lägst	Medel.	Högsta	Lägst	Medel.	
		pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
1	Mjöl: oskummad	l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	15
2	skummad	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7	7
3	Smör: bords-	kg.	220	190	202	230	190	215	210	200	205	230	210	218
4	mat-	»	190	170	180	195	180	191	190	170	180	200	190	196
5	Margarin, ordinär	»	—	—	—	—	—	—	160	100	135	160	145	151
6	Ägg	tjog	150	125	132	150	120	136	140	110	125	150	120	135
7	Potatis	hl.	600	500	550	700	400	550	700	400	563	600	500	550
8	Ärter	kg.	—	—	—	—	—	—	30	25	28	28	23	25
9	Mjöl: hvete-	»	—	—	—	—	—	—	26	25	25	27	25	26
10	råg-	»	—	—	—	—	—	—	20	18	20	20	18	19
11	rågsikt-	»	—	—	—	—	—	—	24	23	24	25	23	24
12	Gryn: hafre-	»	—	—	—	—	—	—	35	30	32	40	30	33
13	korn-	»	—	—	—	—	—	—	30	25	29	30	25	29
14	ris-	»	—	—	—	—	—	—	40	30	36	70	35	(45)
15	Rågbröd: hårdt (spis-)	»	—	—	—	—	—	—	42	32	36	42	33	37
16	mjukt	»	—	—	—	—	—	—	38	38	(38)	38	25	37
17	Hvetebröd: skorpor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	mjukt	»	—	—	—	—	—	—	42	42	(42)	42	36	41
19	Nötkött, färskt: stek	»	100	90	96	100	90	95	110	90	96	125	90	103
20	soppkött	»	85	70	78	85	75	81	85	70	78	95	80	85
21	Kalkkött	»	130	70	—	120	75	—	130	80	—	130	90	—
22	Färkött: färskt	»	125	100	110	120	90	104	140	120	113	120	90	105
23	salt	»	—	—	—	—	—	—	90	90	90	85	85	(85)
24	Fläsk: färskt	»	130	110	122	130	120	125	140	110	128	140	120	130
25	salt: svenskt	»	—	—	—	—	—	—	140	120	132	140	130	138
26	amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	120	120	(120)	—	—	—
27	Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	strömming	val	100	50	76	100	60	71	80	60	71	100	60	74
29	d:o	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	salt: sill	»	—	—	—	—	—	—	50	25	39	50	40	48
31	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	50	40	46	50	45	48
33	Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	—	—	—	—	—	—	120	90	99	120	90	100
34	Socker, bit-	»	—	—	—	—	—	—	60	57	59	60	57	58
35	Fotogén, prima	l.	—	—	—	—	—	—	18	17	17	20	17	20
36	Ved: björk-	famn	2400	2200	2300	2700	2600	2650	—	—	—	—	—	—
37	barr-	»	1800	1600	1700	2000	1900	1950	—	—	—	—	—	—
38	Torf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Kol, antracit-	hl.	350	350	350	350	260	340	—	—	—	—	—	—
40	Koks, gasverks-	»	110	110	110	130	120	125	—	—	—	—	—	—

Anm. Prisuppgifterna för kalkkött afse olika kvaliteter, än stek, än bringa. Pris- och lägsta kolpris i oktober beror på, att olika kvaliteter och krossningsgrad afses.

september och oktober månader år 1903.
och medelpris.

203

15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	
Östermalm.						Kungsholmen.						Södermalm.						
September.			Oktober.			September.			Oktober.			September.			Oktober.			
Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	1
8	8	8	8	8	8	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
210	200	205	230	200	221	220	190	203	240	200	230	210	190	198	235	200	218	3
190	170	183	190	180	184	—	—	—	195	190	192	180	175	179	190	180	186	4
150	130	144	160	130	148	150	100	143	150	140	147	150	110	131	160	110	135	5
140	110	129	150	130	144	150	100	120	150	110	133	150	110	131	150	120	134	6
700	500	575	600	500	550	600	500	550	600	500	550	700	500	563	600	500	550	7
30	25	27	32	24	26	30	25	27	28	25	26	30	25	26	30	20	25	8
28	25	26	28	25	26	25	25	25	26	25	25	26	24	25	26	24	26	9
20	18	20	20	18	19	20	19	20	20	19	20	20	18	19	20	18	19	10
24	23	24	24	23	24	24	24	24	24	24	24	25	22	23	25	22	24	11
35	27	30	35	25	31	35	30	33	35	30	33	30	30	30	30	25	30	12
30	25	28	30	25	27	30	25	29	30	25	28	30	25	27	30	25	27	13
50	25	38	50	30	41	50	40	43	40	40	40	40	30	35	40	30	34	14
46	33	38	46	33	40	35	33	34	40	33	36	35	32	33	35	32	34	15
40	40	(40)	40	40	(40)	—	—	—	—	—	—	32	25	29	40	25	32	16
—	—	—	65	65	(65)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17
—	—	—	40	40	(40)	—	—	—	45	45	(45)	75	75	(75)	40	36	40	18
100	85	94	110	90	97	100	90	98	100	85	97	120	90	101	110	90	96	19
85	70	79	85	75	79	90	70	79	90	70	81	90	65	79	85	80	82	20
120	80	—	120	75	—	130	75	—	125	75	—	125	80	—	110	90	—	21
120	100	109	110	90	102	130	80	109	130	85	111	130	100	115	110	100	101	22
120	90	104	110	90	98	75	75	(75)	75	75	(75)	100	75	87	90	75	83	23
140	100	124	130	120	125	150	110	129	140	130	134	130	110	124	140	115	127	24
140	125	133	140	120	129	140	130	132	130	130	130	130	120	126	130	120	124	25
140	140	140	135	135	135	140	130	135	130	130	(130)	130	125	128	130	120	125	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
80	60	71	100	50	78	90	60	76	80	50	62	100	60	73	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
50	25	42	50	35	45	50	25	35	50	25	39	50	30	39	50	30	39	30
30	25	28	30	25	28	—	—	—	30	30	(30)	25	25	(25)	30	25	28	31
60	50	52	50	45	49	50	40	46	50	40	45	50	40	46	55	40	48	32
125	90	109	140	110	(125)	110	100	103	100	100	100	100	90	98	120	100	104	33
60	57	58	60	57	58	58	57	58	58	57	58	60	56	58	67	57	58	34
18	17	17	23	17	20	17	17	17	20	17	19	17	17	17	20	18	19	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40

uppgifterna för ved, kol och koks i kol. 3—8 gälla för hela staden. Skillnaden mellan högsta

Lifsmedelpriser å olika orter i riket under
Högsta, lägsta

1.	2.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.	42.	43.	44.
V a r u s l a g.	Kvan- titet.	U p p s a l a.						E s k i l s t u n a.					
		September.			Oktober.			September.			Oktober.		
		Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-
		pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
1	Mjöl: oskummad	l.	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
2	skummad	„	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
3	Smör: bords-	kg. }	200	175	181	200	175	189	200	175	185	200	190
4	mat-	„	190	175	180	190	175	180	190	175	183	190	183
5	Margarin, ordinär	„	110	100	102	110	100	102	110	100	102	110	100
6	Ägg	tjog	140	120	128	165	135	149	125	116	123	150	125
7	Potatis	hl.	400	300	377	400	300	335	500	450	473	500	450
8	Ärter	kg.	28	22	26	26	20	22	25	25	25	25	25
9	Mjöl: hvete-	„	26	24	25	26	24	25	25	25	25	25	25
10	råg-	„	16	15	16	17	15	16	17	17	17	17	17
11	rågsikt-	„	24	22	23	24	22	23	22	22	22	22	22
12	Gryn: hafre-	„	30	28	30	30	28	30	30	30	30	35	35
13	korn-	„	28	24	26	28	23	25	25	25	25	25	25
14	ris-	„	35	30	32	35	30	33	40	35	38	35	35
15	Rågbröd: hårdt (spis-)	„	30	28	30	30	28	30	35	28	30	30	30
16	mjukt	„	35	30	33	35	30	33	—	—	—	—	—
17	Hvetebröd: skorpor	„	74	68	71	—	—	—	—	—	—	—	—
18	mjukt	„	57	54	56	57	54	56	—	—	—	—	—
19	Nötkött, färskt: stek	„	95	90	93	100	90	95	120	90	113	110	90
20	soppkött	„	80	70	74	80	70	77	90	75	86	85	75
21	Kalkkött	„	110	95	—	110	95	—	125	90	—	130	90
22	Färkött: färskt	„	115	110	112	115	100	111	130	110	125	130	110
23	salt	„	90	90	90	90	90	90	—	—	—	—	—
24	Fläsk: färskt	„	110	100	108	120	110	111	125	115	122	100	90
25	salt: svenskt	„	120	110	114	120	110	116	125	115	121	125	115
26	amerikanskt	„	120	115	117	125	115	120	115	110	112	110	110
27	Fisk, färsk: sill	„	60	50	53	—	—	—	—	—	—	45	35
28	strömming	val	60	60	60	80	80	80	—	—	—	—	—
29	d:o	kg.	—	—	—	—	—	—	50	40	47	50	50
30	salt: sill	„	45	30	33	45	30	32	45	40	43	45	30
31	strömming	„	—	—	—	25	25	25	—	—	—	30	30
32	kabeljo	„	45	40	43	45	40	41	45	40	45	45	45
33	Kaffe (obrändt), brasilianskt	„	120	90	101	120	90	104	120	100	118	120	120
34	Socket, bit-	„	60	58	60	60	60	60	59	57	58	60	59
35	Fotogén, prima	l.	20	20	20	20	19	20	17	17	17	17	17
36	Ved: björk-	famn	2600	2400	2470	2400	2400	2400	2270	2200	2250	2400	2270
37	barr-	„	1800	1800	1800	1800	1600	1700	1640	1510	1600	1830	1640
38	Torf	100kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Kol, antracit-	hl.	310	260	285	310	260	285	300	300	300	300	275
40	Koks, gasverks-	„	100	80	90	100	80	90	150	150	150	115	100

Anm. Uppsala: Priset å kalkkött är medeltalet mellan prisen för stek och bringa. att olika kvaliteter afses.

september och oktober månader år 1903. (Forts.)
och medelpris.

205

45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.	61.	62.	
N o r r k ö p i n g.						J ö n k ö p i n g.						K a l m a r.						
September.			Oktober.			September.			Oktober.			September.			Oktober.			
Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	11	12	12	12	12	1
6	5	6	6	5	6	5	5	5	5	5	5	7	5	6	7	6	7	2
210	200	205	220	200	209	185	175	179	200	180	186	185	170	179	225	190	204	3
190	170	176	200	175	187	180	175	176	180	175	178	190	170	180	200	190	196	4
125	120	123	125	120	123	140	120	124	140	120	125	150	90	125	150	110	127	5
140	120	125	150	130	139	120	110	116	135	125	128	100	90	96	140	100	124	6
425	333	352	400	350	373	300	225	263	200	200	200	450	400	425	500	300	371	7
30	25	28	30	25	27	30	28	28	30	25	27	35	18	28	35	25	28	8
25	24	25	25	24	25	25	25	25	25	25	25	26	24	25	26	24	25	9
22	19	21	22	19	21	21	20	20	21	20	20	23	15	20	21	15	19	10
24	21	23	24	21	23	23	23	23	23	23	23	30	22	24	24	22	23	11
35	30	33	35	30	33	40	33	35	40	33	35	40	25	30	40	28	31	12
27	23	25	27	23	25	22	22	22	22	22	22	30	25	27	30	20	26	13
40	35	37	40	30	36	75	30	52	75	30	55	40	30	34	40	30	33	14
45	30	38	45	35	40	33	30	31	33	30	31	50	33	39	50	33	39	15
24	20	22	34	26	31	26	25	25	26	25	25	25	20	21	50	20	31	16
62	42	53	—	—	—	100	90	93	—	—	—	60	30	50	—	—	—	17
45	33	38	53	37	43	53	52	53	53	52	53	60	50	53	56	25	46	18
100	85	94	120	85	105	90	75	81	90	80	85	90	75	82	90	70	83	19
86	75	79	110	80	90	80	75	76	80	75	76	80	60	72	80	60	70	20
130	100	—	130	115	—	90	85	—	90	85	—	70	40	—	100	40	—	21
125	110	118	135	110	126	100	80	87	100	75	80	85	70	77	90	65	77	22
135	110	123	135	120	126	—	—	—	—	—	—	100	90	95	100	80	91	23
130	110	123	135	120	130	85	75	79	82	72	77	85	75	82	120	75	98	24
135	120	128	140	125	133	110	110	110	110	110	110	120	100	110	120	100	112	25
120	120	120	125	120	122	—	—	—	—	—	—	120	110	117	120	115	118	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	60	93	27
—	—	—	—	—	—	140	120	132	120	120	120	100	80	90	120	100	110	28
30	20	28	50	20	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
45	30	38	40	25	35	28	20	23	28	20	23	50	30	39	50	30	39	30
25	20	23	30	20	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
50	40	45	50	40	45	50	45	48	50	45	49	50	50	50	50	50	50	32
125	80	104	110	90	100	125	100	110	125	100	110	120	80	95	100	80	93	33
60	58	59	60	58	59	58	58	58	58	58	58	60	58	60	60	58	60	34
17	16	17	19	16	18	15	14	15	15	14	14	18	14	15	18	14	15	35
2100	1900	2010	2200	1900	2070	1900	1800	1830	1900	1900	1900	1680	1680	1680	—	—	—	36
1700	1500	1600	1700	1550	1650	1300	1200	1230	1300	1300	1300	1440	1440	1440	—	—	—	37
—	—	—	—	—	—	170	170	170	170	170	170	—	—	—	—	—	—	38
340	310	323	340	325	335	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	39
175	135	149	175	150	163	130	110	120	130	110	120	130	130	130	130	130	130	40

Priset å ved afser prima ved; sekunda är 6 kr. billigare. Variationerna i kolpriset bero på

Lifsmedelpriser å olika orter i riket under
Högsta, lägsta

1.	2.	63.	64.	65.	66.	67.	68.	69.	70.	71.	72.	73.	74.
V a r u s l a g.	Kvan- titet.	K a r l s k r o n a.						K r i s t i a n s t a d.					
		September.			Oktober.			September.			Oktober.		
		Hög- sta	Läg- sta	Me- del	Hög- sta	Läg- sta	Me- del	Hög- sta	Läg- sta	Me- del	Hög- sta	Läg- sta	Me- del
		pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
1	Mjolk: oskummad	l.	16	12	14	16	12	15	12	12	12	12	12
2	skummad	>	8	8	8	10	8	8	6	6	6	6	6
3	Smör: bords-	kg.	210	180	196	220	210	217	190	190	190	210	200
4	mat-	>	187	163	178	200	187	194	180	180	180	190	190
5	Margarin, ordinär	>	160	100	137	160	100	137	110	105	107	125	110
6	Ägg	tjog	115	100	107	167	120	142	100	100	100	130	110
7	Potatis	hl.	500	375	408	600	350	450	400	400	400	400	400
8	Ärter	kg.	31	31	31	31	29	30	—	—	—	—	—
9	Mjöl: hvete-	>	30	23	26	30	23	26	25	25	25	25	25
10	råg-	>	19	17	18	19	17	18	15	15	15	15	15
11	rågsikt-	>	23	23	23	23	23	23	24	23	23	25	23
12	Gryn: hafre-	>	35	35	35	35	30	35	30	30	30	30	30
13	korn-	>	23	23	23	23	23	23	25	20	23	25	25
14	ris-	>	50	30	42	50	30	42	35	30	32	30	30
15	Rågbröd: hårdt (spis-)	>	56	38	47	56	38	47	30	30	30	30	30
16	mjukt	>	25	25	25	25	25	25	16	15	15	15	15
17	Hvetebröd: skorpor	>	40	40	(40)	—	—	—	60	60	60	—	—
18	mjukt	>	45	45	(45)	45	42	44	40	40	40	40	40
19	Nötkött, färskt: stek	>	110	90	103	110	100	104	80	80	80	80	80
20	soppkött	>	90	80	88	90	90	90	75	75	75	70	65
21	Kalkkött	>	125	40	—	125	40	—	45	45	—	45	45
22	Färkött: färskt	>	110	90	96	100	90	95	100	100	100	100	100
23	salt	>	100	100	(100)	100	100	(100)	110	100	107	110	110
24	Fläsk: färskt	>	125	120	(122)	125	100	112	110	110	110	105	95
25	salt: svenskt	>	125	120	123	125	120	121	110	110	110	110	110
26	amerikanskt	>	120	120	(120)	120	120	(120)	—	—	—	—	—
27	Fisk, färsk: sill	tjog	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	strömming	val	100	60	82	100	67	78	125	125	125	100	75
29	d:o	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	salt: sill	>	47	19	33	47	19	33	40	40	40	40	40
31	strömming	>	27	27	(27)	27	22	26	—	—	—	—	—
32	kabeljo	>	60	35	47	60	35	47	60	60	60	60	55
33	Kaffe (obrändt), brasilianskt	>	160	90	113	110	90	100	90	85	87	100	80
34	Socker, bit-	>	60	58	59	60	58	59	60	58	59	60	58
35	Fotogén, prima	l.	17	15	16	17	15	16	14	14	14	14	14
36	Ved: björk-	famn	1940	1820	1880	1940	1820	1880	1550	1550	1550	1650	1650
37	barr-	>	1480	1370	1470	1480	1370	1430	1200	1200	1200	1250	1250
38	Torf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	55	55	55	55	55
39	Kol, antracit-	hl.	325	325	325	325	300	313	325	325	325	325	325
40	Koks, gasverks-	>	120	120	120	120	110	115	125	125	125	125	125

Anm. *Karlskrona:* Färsk sill försäljes pr kg. till 24 å 42 öre. S. k. skånsk limpa har på grund af ett fåtal prisuppgifter. Priset på kalkkött afser spädkalf. *Malmö:* Å rad 29 har ved. S. k. skånsk limpa har i medeltal kostat 16 öre pr kg. Priset på kalkkött afser för sep- pr kg.). *Helsingborg:* Å rad 29 har upptagits priset på rödspotta. Skånsk limpa har kostat (95—110 öre pr kg.). *Halmstad:* Å rad 29 har upptagits priset på rödspotta. Torsk har ko- (90—120 öre pr kg.).

september och oktober månader år 1903. (Forts.)
och medelpris.

207

75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	91.	92.
Malmö.						Helsingborg.						Halmstad.					
September.			Oktober.			September.			Oktober.			September.			Oktober.		
Högsta	Lägst	Medel	Högsta	Lägst	Medel	Högsta	Lägst	Medel	Högsta	Lägst	Medel	Högsta	Lägst	Medel	Högsta	Lägst	Medel
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
12	12	12	12	12	12	12	11	11	11	11	11	12	12	12	12	12	12
5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6
220	205	213	230	220	225	220	200	209	230	220	225	210	190	199	220	210	219
210	180	201	215	200	210	190	175	182	190	185	187	190	160	177	210	180	201
140	120	135	140	120	136	150	140	146	150	140	146	140	125	130	145	130	134
120	105	115	160	115	140	125	110	119	160	120	137	140	110	121	160	140	149
425	325	367	400	325	375	300	275	285	300	300	300	400	350	366	375	350	370
38	28	32	33	25	31	35	30	32	35	30	32	30	28	30	30	28	30
30	26	29	30	27	29	26	25	25	26	25	25	25	24	25	25	24	25
20	19	20	20	19	20	16	16	16	16	16	16	18	16	17	18	16	17
25	20	24	25	20	24	24	23	23	24	23	23	23	22	22	23	22	22
40	35	38	40	35	38	35	35	35	35	35	35	35	30	34	35	30	34
28	24	25	28	24	25	28	25	26	28	25	27	25	25	25	25	25	25
40	35	38	40	35	38	50	35	41	50	35	41	50	30	34	50	30	34
55	40	43	55	40	43	50	40	43	45	40	42	50	40	46	50	40	46
25	22	23	25	23	23	32	25	29	32	25	29	25	23	24	25	23	24
80	60	69	—	—	—	72	62	67	—	—	—	50	49	50	—	—	—
60	35	46	60	35	46	42	36	39	70	36	50	75	75	75	75	75	75
110	90	97	100	90	95	100	80	92	95	75	86	90	85	89	90	85	88
80	70	77	80	70	76	90	70	82	85	65	76	80	70	78	85	75	79
60	40	—	90	30	—	110	55	—	110	40	—	110	50	—	120	50	—
110	90	96	110	90	98	115	90	101	110	85	96	110	100	102	100	85	96
120	110	120	130	110	120	150	150	150	130	130	130	120	100	110	120	100	111
110	95	99	100	90	97	110	95	101	105	90	98	120	100	108	110	100	103
135	110	127	135	110	126	120	110	116	120	110	116	125	115	120	125	115	120
100	100	(100)	100	100	(100)	—	—	—	—	—	—	125	120	123	125	120	122
75	40	61	75	50	61	81	62	75	75	62	66	75	50	61	70	60	68
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	50	55	50	40	49	125	100	114	125	75	107	75	50	67	75	50	67
55	30	45	55	30	45	40	35	38	40	35	38	35	25	33	35	25	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
65	40	51	65	40	51	50	40	43	50	40	43	50	30	39	50	30	39
150	80	109	150	80	109	110	90	103	110	90	103	100	85	94	105	85	99
60	58	60	60	59	60	60	60	60	60	60	60	60	58	60	60	58	60
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	17	15	16	17	15	16
3300	3200	3270	3300	3200	3270	2270	2270	2270	2270	2270	2270	2370	2030	2200	2370	2030	2200
2800	2700	2770	2800	2700	2770	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2110	1860	1920	2110	1860	1940
150	140	143	150	140	143	150	150	150	150	150	150	200	200	200	200	200	200
325	290	305	315	290	302	320	320	320	320	320	325	350	350	350	350	350	350
125	110	119	125	120	121	120	117	119	120	117	119	140	140	140	150	140	148

försålts till pris af 16 öre pr kg. *Kristianstad*: Samtliga de upptagna medelprisen äro erhållna upptagits priset å torsk; strömming förekommer icke. Priset å ved afser sågad och huggen tember spädskalf, för oktober dels spädskalf (30—50 öre pr kg.), dels »mellanskalf» (70—90 öre omkring 18 öre pr kg. Priset på kalvkött afser dels spädskalf (40—70 öre pr kg.), dels gödskalf stat 35 å 50 öre pr kg. Priset på kalvkött afser dels spädskalf (50—80 öre pr kg.), dels gödskalf

Lifsmedelpriser å olika orter i riket under
Högsta, lägsta

	1.	2.	93.	94.	95.	96.	97.	98.	99.	100.	101.	102.	103.	104.
V a r u s l a g.	Kvan- titet.	G ö t e b o r g.						V e n e r s b o r g.						
		September.			Oktober.			September.			Oktober.			
		Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	
		pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
1	Mjolk: oskummad	l	14	13	14	15	13	14	12	11	12	12	11	12
2	skummad	»	6	6	6	7	6	6	6	6	6	6	6	6
3	Smör: bords-	kg.	200	200	200	200	190	198	180	165	176	190	185	189
4	mat-	»	180	170	177	180	170	178	165	145	156	175	170	174
5	Margarin, ordinär	»	150	120	135	140	120	130	110	90	100	110	90	100
6	Ägg	tjog	130	100	115	150	120	131	125	120	121	140	125	137
7	Potatis	hl.	350	350	350	400	325	353	375	325	357	450	375	400
8	Ärter	kg.	33	32	33	33	31	32	25	25	(25)	20	18	19
9	Mjöl: hvete-	»	29	27	28	30	25	28	25	24	25	25	25	25
10	råg-	»	18	17	18	18	17	18	17	16	17	17	15	16
11	rågsikt-	»	23	22	22	23	22	22	22	20	21	23	22	23
12	Gryn: hafre-	»	40	30	35	35	30	33	27	25	26	27	25	26
13	korn-	»	30	27	29	30	28	29	25	23	24	25	25	(25)
14	ris-	»	60	30	44	60	30	43	30	30	(30)	32	30	(31)
15	Rågbröd: hårdt (spis-)	»	60	35	45	60	35	45	30	30	30	30	30	30
16	mjukt	»	45	36	40	45	36	40	25	22	24	25	22	24
17	Hvetebröd: skorpor	»	70	50	60	70	50	60	70	50	59	50	30	59
18	mjukt	»	50	50	(50)	50	50	(50)	55	45	50	45	50	48
19	Nötkött, färskt: stek	»	130	100	111	130	90	112	90	75	82	90	75	81
20	soppkött	»	95	80	86	90	75	83	80	75	77	80	70	73
21	Kalkkött	»	120	80	—	120	75	—	100	40	—	100	40	—
22	Färkött: färskt	»	110	80	94	120	75	94	110	100	103	100	80	93
23	salt	»	130	120	125	135	115	125	110	85	98	120	110	104
24	Fläsk: färskt	»	100	100	100	120	100	105	120	100	108	110	90	103
25	salt: svenskt	»	110	110	110	120	110	115	125	115	120	125	115	120
26	amerikanskt	»	105	103	105	110	103	108	—	—	—	125	110	118
27	Fisk: färsk: sill	»	27	18	22	43	26	38	—	—	—	—	—	—
28	strömming	val	140	140	140	140	140	140	—	—	—	—	—	—
29	d:o	kg.	—	—	—	—	—	—	60	50	55	60	50	53
30	salt: sill	»	45	30	38	40	35	38	30	25	28	25	25	(25)
31	strömming	»	33	32	33	35	30	33	—	—	—	—	—	—
32	kabeljo	»	40	30	35	40	30	35	40	30	35	40	40	(40)
33	Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	150	120	135	150	100	130	100	85	93	100	100	100
34	Socker, bit-	»	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	58	59
35	Fotogén, prima	l.	17	16	16	17	14	16	18	14	16	18	14	16
36	Ved: björk-	famn	2800	2800	2800	2800	2800	2800	2450	2400	2440	2500	2400	2450
37	barr-	»	2400	2400	2400	2400	2400	2400	1900	1700	1840	1900	1800	1850
38	Torf	100 kg.	230	230	230	230	230	230	105	105	105	—	—	—
39	Kol, antracit-	hl.	350	350	350	350	340	348	350	350	350	350	350	350
40	Koks, gasverks-	»	130	130	130	130	120	128	130	110	120	130	110	120

Anm. Göteborg: Priset på kalkkött afser gödkalf. Prisen å de regelbundet förekom-
torsk 38 å 52, rödspotta 38 å 59, braxen 70 öre pr kg. Venersborg: Priset på färsk sill var
dels spädskalf (40 å 60 öre pr kg.). Å rad 29 har upptagits priset på kolja. Borås: Priset på
upptagits priset på kolja.

september och oktober månader år 1903. (Forts.)
och medelpris.

209

105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.	114.	115.	116.	117.	118.	119.	120.	121.	122.	
Borås.						Karlstad.						Örebro.						
September.			Oktober.			September.			Oktober.			September.			Oktober.			
Hög- sta	Läg- sta	Med- el-	Hög- sta	Läg- sta	Med- el-	Hög- sta	Läg- sta	Med- el-	Hög- sta	Läg- sta	Med- el-	Hög- sta	Läg- sta	Med- el-	Hög- sta	Läg- sta	Med- el-	
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
13	12	13	13	12	13	13	13	13	13	12	13	13	12	13	13	12	13	1
6	4	5	5	4	5	5	5	5	7	6	7	5	5	5	5	4	5	2
200	185	194	210	180	198	180	180	180	220	200	214	185	170	178	208	175	190	3
180	170	175	180	170	177	175	170	171	200	180	195	170	155	160	185	165	176	4
150	100	121	130	100	117	140	115	128	150	110	134	130	90	116	130	95	115	5
120	100	111	130	110	123	135	120	126	150	130	142	125	100	116	150	115	136	6
307	245	280	307	245	288	400	330	(370)	335	300	(330)	500	275	335	325	275	301	7
30	25	28	28	23	25	30	25	28	30	25	26	25	25	25	25	22	24	8
25	24	24	25	24	24	26	25	26	26	25	26	27	25	26	26	25	26	9
18	16	17	18	16	17	18	18	18	18	17	18	21	17	19	20	16	18	10
23	21	22	25	22	23	24	23	24	24	23	23	23	21	23	23	20	23	11
35	28	30	35	28	30	30	30	30	30	27	28	30	24	28	30	25	29	12
25	25	25	25	23	24	30	28	29	30	27	28	22	20	21	22	22	22	13
35	28	30	37	28	32	33	33	33	33	30	33	30	30	30	33	30	30	14
40	35	38	40	35	37	35	35	35	35	35	35	35	30	32	40	29	32	15
28	25	27	28	25	27	30	30	(30)	30	30	(30)	30	30	(30)	30	30	(30)	16
60	58	59	—	—	—	78	78	(78)	78	70	(72)	80	80	(80)	80	80	(80)	17
60	53	55	60	53	55	60	60	(60)	68	60	(62)	40	40	(40)	40	40	(40)	18
125	120	122	125	115	122	90	90	(90)	90	80	(85)	100	65	85	100	80	89	19
80	75	78	80	75	78	80	80	(80)	80	70	(74)	75	60	71	75	70	73	20
50	45	—	55	45	—	45	40	—	60	45	—	120	75	—	120	75	—	21
110	95	101	110	90	101	120	110	(115)	100	100	(100)	120	70	96	110	85	98	22
—	—	—	—	—	—	90	80	(85)	90	90	(90)	—	—	—	—	—	—	23
120	105	111	125	105	117	120	110	(115)	110	100	(106)	120	110	115	120	110	116	24
125	120	122	125	110	123	120	110	115	120	110	118	125	120	121	120	120	120	25
130	125	126	130	125	126	130	130	130	135	130	131	125	120	122	125	120	121	26
—	—	—	—	—	—	50	40	(43)	50	40	(48)	55	30	42	40	30	38	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
50	45	47	50	45	49	50	50	(50)	50	40	44	70	35	49	60	35	44	29
35	25	31	40	25	32	40	35	38	40	30	38	30	25	27	40	25	29	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
40	30	37	40	35	38	45	45	45	45	40	44	45	40	45	45	40	43	32
150	100	120	150	100	122	100	85	90	100	90	94	100	90	95	110	90	99	33
60	60	60	60	60	60	61	60	60	60	60	60	59	59	59	59	58	59	34
14	14	14	17	14	16	19	18	19	19	18	19	19	17	18	18	17	18	35
2050	1980	2050	2130	1980	2060	2540	2540	2540	2540	2450	2530	2840	2410	2630	2560	2410	2478	36
1600	1520	1550	1670	1520	1600	2030	2030	2030	2030	2030	2030	2270	1850	2025	1850	1850	1850	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
425	425	425	400	400	400	350	350	350	350	350	350	300	300	300	325	300	303	39
220	175	213	200	175	195	120	120	120	160	120	136	150	125	127	150	120	134	40

mande billigare fisksorterna hafva varit: Gädda 75 å 110, hälljeffundra 80 å 100, kolja 32 å 45, under oktober 75 å 100 öre pr tjög. Priset på kalvkött afser dels gödkalf (omkring 1 kr. pr kg.), kalvkött afser spädkalf. Priset på färsk sill har varit 75 å 100 öre pr tjög. Å rad 29 har

Lifsmedelpriser å olika orter i riket under
Högsta, lägsta

1.	2.	123.	124.	125.	126.	127.	128.	129.	130.	131.
Varuslag.	Kvantitet.	Vesterås.			Falun.					
		Oktober.			September.			Oktober.		
		Högsta	Lägst	Medel.	Högsta	Lägst	Medel.	Högsta	Lägst	Medel.
		pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).		
1 Mjolk: oskummad	l.	13	13	13	13	13	13	14	13	14
2 skummad	»	4	4	4	6	6	6	7	6	7
3 Smör: bords-	kg.	220	200	212	200	200	200	210	200	201
4 mat-	»	200	175	186	190	185	188	195	190	190
5 Margarin, ordinär	»	140	130	138	130	115	123	130	115	123
6 Ägg	tjög	190	160	176	125	110	117	140	120	127
7 Potatis	hl.	400	300	350	375	300	331	303	243	283
8 Ärtor	kg.	25	20	23	30	24	27	30	24	27
9 Mjöl: hvete-	»	28	25	27	27	25	26	27	25	26
10 råg-	»	14	14	14	20	17	18	20	17	18
11 rågsikt-	»	24	23	24	24	22	23	24	22	23
12 Gryn: hafre-	»	35	30	33	35	30	33	35	30	33
13 korn-	»	22	22	22	28	25	26	28	25	26
14 ris-	»	30	25	29	35	30	34	35	30	34
15 Rågbröd: hårdt (spis-)	»	30	27	30	32	29	31	35	29	33
16 mjukt	»	28	28	28	38	30	35	40	30	35
17 Hvetebröd: skorpor	»	—	—	—	92	60	85	—	—	—
18 mjukt	»	60	30	43	67	58	62	67	58	62
15 Nötkött: färskt: stek.	»	100	90	94	100	95	99	105	100	101
20 soppkött	»	80	75	79	90	85	89	90	85	88
21 Kalkkött	»	100	50	—	100	95	—	100	90	—
22 Färkött: färskt	»	115	110	111	115	110	113	115	100	108
23 salt	»	100	80	90	100	85	93	100	85	(99)
24 Fläsk: färskt	»	120	110	118	125	125	125	125	110	115
25 salt, svenskt	»	120	120	120	125	120	124	125	120	124
26 amerikanskt	»	100	100	100	125	120	121	130	115	123
27 Fisk, färsk: sill	»	50	35	39	—	—	—	35	35	35
28 strömming	val	100	80	88	80	70	75	120	120	(120)
29 d:o	kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30 salt: sill	»	30	30	30	40	30	35	40	30	34
31 strömming	»	23	23	23	25	20	23	25	20	23
32 kabeljo	»	50	40	45	70	50	58	70	50	58
33 Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	100	100	100	100	100	100	100	85	98
34 Socker, bit-	»	60	58	59	60	60	60	60	60	60
35 Fotogén, prima	l.	15	15	15	20	20	20	20	20	20
36 Ved: björk-	famn	2270	2270	2270	1820	1820	1820	1820	1820	1820
37 barr-	»	1760	1760	1760	1360	1360	1360	1360	1360	1360
38 Torf	100kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39 Kol, antracit-	hl.	325	325	335	350	325	335	350	325	334
40 Koks, gasverks-	»	125	125	125	175	150	158	200	150	187

Anm. Vesterås: Uppgifter för september hafva ej kunnat erhållas. Prisuppgifterna för gifterna för kalkkött afse dels stek (60—125 öre pr kg.), dels bringa (50—120 öre pr kg.).

september och oktober månader år 1903. (Forts.)
och medelpris.

211

182.	183.	184.	185.	186.	187.	188.	189.	140.	141.	142.	143.	144.	145.	146.	147.	148.	149.	
D o m n a r f v e t .						G e f l e .						S ö d e r h a m n .						
September.			Oktober.			September.			Oktober.			September.			Oktober.			
Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	Hög- sta	Låg- sta	Me- del-	
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
12	10	11	12	10	11	16	14	15	16	14	15	16	15	16	16	15	15	1
6	6	6	6	5	5	6	6	6	6	6	6	8	8	8	8	7	8	2
200	185	191	205	200	202	210	185	198	210	185	199	200	190	197	210	190	198	3
185	170	177	190	180	186	200	180	191	200	175	185	—	—	—	—	—	—	4
140	120	124	140	120	126	135	100	116	150	100	119	140	120	125	150	90	118	5
115	90	102	120	110	116	140	100	120	165	100	133	110	100	109	130	95	121	6
400	325	346	325	273	287	500	350	425	500	350	440	400	375	394	400	350	381	7
27	22	25	27	22	24	31	25	29	31	27	29	27	25	26	27	20	25	8
25	24	25	25	24	24	25	24	25	25	24	25	25	25	25	25	25	25	9
17	15	16	17	15	16	18	18	18	18	18	18	18	17	18	18	17	18	10
23	23	23	23	23	23	23	22	22	23	22	22	23	22	23	23	22	23	11
32	30	31	33	30	31	35	30	31	35	30	31	35	30	31	35	30	34	12
28	25	26	28	25	25	25	24	25	25	23	25	25	25	25	25	22	25	13
35	30	33	35	30	33	35	30	32	35	30	32	35	30	35	40	35	35	14
30	27	29	30	27	28	30	28	29	30	28	29	30	28	30	30	28	29	15
42	37	40	42	35	39	50	33	40	50	31	40	34	30	32	36	30	34	16
64	59	62	—	—	—	58	58	(58)	58	58	(58)	56	50	53	60	48	52	17
64	56	61	65	56	61	75	47	61	75	47	61	56	50	53	45	32	36	18
100	90	99	110	100	104	125	90	104	120	80	95	100	90	98	100	90	98	19
85	80	84	90	85	87	90	75	82	90	70	82	90	85	88	90	80	85	20
80	75	—	75	65	—	125	50	—	125	55	—	120	65	—	75	60	—	21
110	100	109	110	70	(80)	125	75	104	125	70	95	130	110	119	130	85	114	22
85	80	83	85	80	(81)	100	80	89	100	80	89	85	80	83	85	75	79	23
110	110	110	110	110	110	130	100	114	125	100	113	130	120	127	130	100	121	24
125	115	123	125	110	118	130	115	124	130	115	126	130	125	128	130	110	123	25
125	125	125	125	125	(125)	120	110	117	120	110	117	130	125	127	130	115	124	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
80	75	78	—	—	—	150	50	80	250	150	190	50	40	45	100	60	85	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
35	30	33	35	30	31	45	30	39	45	30	39	50	40	44	45	40	41	30
20	18	19	24	18	22	30	20	24	25	20	23	25	20	22	20	15	19	31
58	55	57	60	40	52	60	40	53	60	50	54	60	50	56	60	45	55	32
100	100	100	100	95	100	130	90	106	130	90	103	125	100	107	125	90	108	33
58	57	58	58	55	58	60	58	59	60	58	59	60	60	60	60	58	60	34
19	19	19	19	18	19	18	16	17	20	18	19	18	17	17	17	17	17	35
1700	1700	1700	1700	1700	1700	2000	1800	1900	2000	1800	1900	1510	1510	1510	1510	1510	1510	36
1250	1250	1250	1250	1190	1230	1900	1500	1670	1700	1500	1580	1260	1260	1260	1510	1260	1350	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
375	350	363	375	325	333	325	325	325	325	325	325	285	285	285	285	285	285	39
—	—	—	—	—	—	145	120	133	145	120	133	125	125	125	125	125	125	40

kalkfött afse dels gödkalf (90—100 öre pr kg.), dels spädkalf (50 öre pr kg.). Gefle: Prisupp-
Söderhamn: Prisuppgifterna för kalkfött afse för oktober s. k. mellankalf.

**Lifsmedelpriser å olika orter i riket under
Högsta, lägsta**

1.		2.	150.	151.	152.	153.	154.	155.	156.	157.	158.	159.	160.	161.
V a r u s l a g .	Kvan- titet.	Sundsvall med distrikt.						L u l e å .						
		September.			Oktober.			September.			Oktober.			
		Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	
		pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
1	Mjök: oskummad	l.	16	14	15	16	12	14	16	15	15	16	15	15
2	skummad	»	10	8	10	10	7	10	10	9	9	10	8	9
3	Smör: bords-	kg.	210	200	205	230	200	215	220	200	209	220	210	215
4	mat-	»	200	180	186	200	190	199	200	190	195	210	190	202
5	Margarin, ordinär	»	150	100	133	160	100	135	140	120	129	150	100	129
6	Ägg	tjog	130	100	121	160	110	130	145	100	129	140	130	137
7	Potatis	hl.	400	400	400	500	400	440	600	350	483	500	350	444
8	Ärter	kg.	30	20	27	31	20	26	35	25	30	30	25	28
9	Mjöl: hvete-	»	30	24	29	30	25	29	28	26	27	28	26	27
10	råg-	»	20	18	18	28	18	19	20	18	20	20	18	20
11	rågsikt-	»	25	23	24	25	23	25	25	24	25	25	24	25
12	Gryn: hafre	»	35	30	30	36	30	32	35	30	34	35	30	34
13	korn-	»	30	25	27	30	25	27	30	25	28	35	25	31
14	ris-	»	35	30	31	35	30	32	40	30	35	35	30	34
15	Rågbröd: hårdt (spis-)	»	35	30	32	35	30	32	39	33	35	39	33	35
16	mjukt	»	40	33	36	40	30	36	40	36	40	40	36	40
17	Hvetebröd: skorpor	»	80	40	64	80	40	66	84	76	80	90	62	80
18	mjukt	»	60	35	50	80	35	54	70	50	60	70	50	58
19	Nötkött, färskt: stek	»	120	100	102	120	100	102	100	85	90	90	85	86
20	soppkött	»	90	85	86	90	85	86	85	75	79	80	70	76
21	Kalkkött	»	75	65	—	75	60	—	100	60	—	90	60	—
22	Färkött: färskt	»	125	85	98	110	85	92	100	80	94	95	75	85
23	salt	»	80	75	77	100	75	78	95	90	91	90	85	89
24	Fläsk: färskt	»	120	120	120	120	120	120	125	120	121	125	120	121
25	salt: svenskt	»	125	110	118	125	100	118	140	125	129	130	120	127
26	amerikanskt	»	130	120	126	125	120	122	140	130	134	140	130	132
27	Fisk, färsk: sill	»	—	—	—	50	40	45	50	40	45	—	—	—
28	strömming	val	105	70	79	200	105	185	—	—	—	—	—	—
29	d:o	kg.	—	—	—	—	—	—	80	70	78	75	60	71
30	salt: sill	»	40	32	36	40	30	35	50	30	39	50	20	40
31	strömming	»	20	18	20	25	20	22	20	20	20	25	20	23
32	kabeljo	»	60	40	55	65	50	59	70	65	(66)	75	60	66
33	Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	150	90	122	140	90	112	140	95	115	175	90	113
34	Socker, bit-	»	60	58	60	60	58	60	65	58	61	65	60	62
35	Fotogén, prima	l.	18	18	18	20	18	19	20	19	20	20	19	20
36	Ved: björk-	famn	2020	2020	2020	2020	2020	2020	1510	1260	1340	1510	1260	1350
37	barr-	»	1390	1390	1390	1390	1390	1390	1130	980	1060	1260	930	1120
38	Torf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Kol, antracit-	hl.	—	—	—	300	300	300	345	345	345	375	345	354
40	Koks, gasverks-	»	125	125	125	125	125	125	180	180	180	190	189	183

Anm. Sundsvall: Prisen å de billigaste fisksorterna hafva varit: gädda 90 öre, torsk, priset på gädda. Priset på kalkkött afser dels gödkalf (80—100 öre pr kg.), dels spädkalf. Priset på kalkkött afser för september dels gödkalf (100—125 öre pr kg.), dels spädkalf (75 öre

september och oktober månader år 1903. (Forts.)
och medelpris.

213

162.	163.	164.	165.	166.	167.	168.	169.	170.	171.	172.	173.	174.	175.	176.	177.	178.	179.	
B o d e n.						Malmberget och Gellivare.						K i r u n a.						
September.			Oktober.			September.			Oktober.			September.			Oktober.			
Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	Hög- sta	Läg- sta	Me- del-	
pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			pris (öre).			
15	14	15	16	15	15	18	18	18	20	18	18	18	18	18	18	18	18	1
8	6	8	8	7	8	12	12	12	12	12	12	12	12	12	13	12	13	2
220	210	213	230	220	222	220	200	213	220	210	219	230	190	216	240	220	227	3
200	190	195	210	200	203	200	180	191	200	180	198	230	190	210	210	200	203	4
150	120	136	150	130	139	140	135	139	140	135	138	150	125	142	160	120	143	5
135	125	131	140	135	140	130	120	124	140	120	128	140	120	129	135	130	130	6
600	350	528	560	350	481	560	560	560	560	525	555	500	425	445	450	400	438	7
30	25	28	35	25	29	27	25	26	25	25	25	35	25	30	30	25	31	8
28	26	27	28	26	28	35	29	30	35	29	31	35	30	30	33	30	30	9
20	20	20	20	20	20	20	19	20	20	20	20	20	20	20	25	20	20	10
26	24	25	25	24	25	25	24	25	25	24	25	25	25	25	25	25	25	11
40	30	35	40	32	34	40	33	37	40	35	38	35	30	35	40	35	35	12
30	25	28	30	25	27	30	25	30	35	25	30	32	30	30	35	30	30	13
40	35	38	40	30	37	40	33	35	45	35	36	35	35	35	35	35	35	14
39	33	36	39	33	36	40	35	37	40	35	37	40	40	40	40	40	40	15
40	36	40	40	40	40	40	37	38	—	—	—	50	40	43	50	30	43	16
90	84	80	—	—	—	100	100	(100)	—	—	—	75	60	63	—	—	—	17
70	60	66	70	50	61	60	60	(60)	44	44	(44)	—	—	—	—	—	—	18
100	75	84	85	75	84	110	85	96	100	80	85	130	90	108	120	85	96	19
85	70	77	75	70	74	90	75	82	80	70	75	80	75	89	110	70	85	20
80	60	—	60	50	—	125	75	—	75	60	—	120	90	—	—	—	—	21
110	90	99	90	80	86	130	85	99	100	85	89	125	90	104	—	—	—	22
90	90	(90)	90	80	(88)	100	85	91	100	90	94	110	100	103	110	90	99	23
130	120	125	125	120	122	125	120	124	125	120	122	150	110	135	140	110	135	24
130	120	128	130	125	127	140	130	134	140	130	136	150	140	142	150	125	139	25
140	135	137	140	130	137	135	125	130	135	130	131	150	130	141	145	130	140	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	30	37	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	80	60	75	50	40	42	40	25	33	—	—	—	—	—	—	29
50	35	38	45	35	41	45	35	40	45	40	42	50	25	40	50	25	42	30
25	20	22	25	20	24	30	25	27	30	25	26	—	—	—	—	—	—	31
—	—	—	—	—	—	75	65	71	75	65	71	60	50	52	60	40	50	32
130	100	119	130	100	120	150	125	130	150	125	133	222	120	140	150	120	137	33
65	60	62	65	60	62	65	60	62	65	60	62	63	60	62	65	60	62	34
22	20	21	22	20	21	22	20	20	22	20	20	25	25	25	25	22	25	35
1450	1260	1310	1760	1260	1370	2020	2020	2020	2020	1580	1800	2300	2300	2300	2400	2400	2400	36
1200	1010	1180	1260	980	1090	1510	1260	1350	1510	1130	1380	1850	1850	1850	1850	1800	1830	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
375	375	375	375	375	375	450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40

kolja och långa (under oktober) 40 öre, rödspotta 60 öre pr kg. *Luleå*: Å rad 29 är infördt (60—65 öre pr kg.). *Boden*: Å rad 29 är infördt priset på gadda. *Malmberget och Gellivare*: pr kg.), för oktober spädkalf.

